

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

● ● ● ● ● СУЧАСНА ДОШКІЛЬНА ОСВІТА ● ● ● ● ●

**БАЗОВИЙ
КОМПОНЕНТ**
дошкільної освіти
Нова редакція

С. М. Ванжа

ЛІТО В ДИТЯЧОМУ САДКУ

Старша група

ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

- Дидактичні та рухливі ігри
- Сценарії розваг
- Художні твори

С. М. Ванжа

ЛІТО В ДИТЯЧОМУ САДКУ

Старша група

ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

- Дидактичні та рухливі ігри
- Сценарії розваг
- Художні твори

УДК 008+372.8(073)
В17

Серія «Сучасна дошкільна освіта»

Ванжа С. М.

В17 Літо в дитячому садку. Старша група. Дидактичні матеріали / С. М. Ванжа. — Харків: Вид-во «Ранок», 2020. — 176 с. — (Серія «Сучасна дошкільна освіта»).

ISBN 978-617-09-6230-0

Пропонований методичний посібник є додатком до розгорнутого календарного плану з організації навчально-виховного процесу в літній період. Він містить дидактичні та рухливі ігри, добірку художніх творів відомих українських письменників та сценарії розважальних оздоровчих заходів. Видання допоможе вихователю провести цікаві та змістовні заняття, організувати веселе й корисне дозвілля у групі старшого дошкільного віку.

Видання адресоване викладачам дошкільних освітніх закладів.

УДК 008+372.8(073)

ISBN 978-617-09-6230-0

© С. М. Ванжа, 2020
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2020

1-й тиждень

Тема: «Наш садок, мов справжня казка»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ Дні тижня, шикуйтеся!

Мета: закріпити знання дітей про те, що кожен день тижня має свою назву і може позначатися цифрою; активізувати логічне мислення; вправляти в умінні малювати в певній послідовності числові фігури на картках-моделях.

Обладнання: сім прямокутних карток розміром 5×10 см, простий олівець.

Хід гри

Вихователь пропонує кожній дитині самостійно створити модель тижня і «вишикувати» його дні в правильній послідовності на крузі. А щоб не помилитися і все правильно зробити, слід спочатку повторити все, що ми знаємо про тиждень та його дні.

Запитання:

- Який день тижня позначений п'ятьма кружечками або цифрою 5?
- Покажи цифрою названий день тижня.
- Назви пропущений день тижня.
- Які сусіди у вівторка?
- Назви третій день тижня, середній день.
- Який день тижня я загадала, якщо відомо, що він позначений цифрою, що більше 5 і менше 7?
- Андрійко поїхав до бабусі в суботу, а повернувся через два дні. Назви цей день.
- Назви день, який є попереднім щодо п'ятниці і наступним після середи.
- Назви всі дні тижня за порядком.
- Після проведення такого «бліц-опитування» діти самостійно створюють модель тижня.

➤ Хто працює в нашому садочку?

Мета: удосконалювати знання дітей про працівників дитячого садка (вихователя, помічника вихователя, медичну сестру, кухаря, двірника); виховувати повагу до їхньої праці; вчити знаходити предмети, потрібні для певної професії; розвивати пам'ять, кмітливість, мислення.

Обладнання: картки із зображеннями предметів (віник та совок, швабра, бинт, термометр, каструля, сковорода, черпак, зошит, ручка, граблі, тачка).

Хід гри

Дітям пропонується розглянути предмети, взяти один із них, назвати його і визначити, кому він потрібен для роботи.

➤ **Хто не встиг?**

Мета: учити дітей описувати предмети; розвивати увагу, спритність.

Хід гри

У центрі кімнати по колу стоять стільці. Діти стають навколо них (стільців має бути на один менше, ніж гравців). Звучить музика. Діти біжать по колу. Коли музика стихає, діти сідають на стільці. Та дитина, якій забракло стільця, описує будь-який заданий вихователем або дітьми предмет. Якщо опис був вдалий, дитина залишається у грі. Якщо описати предмет не вдалося, дитина залишає гру. З кола прибирається один стілець, і гра продовжується.

➤ **Хто ким працює?**

Мета: удосконалювати вміння дітей визначати професії працівників дитячого садка за функціональним призначенням; розвивати мислення, уважність, зосередженість.

Обладнання: м'яч.

Хід гри

Кожна дитина обирає для себе образ працівника дитячого садка. Бажано, щоб образи обирались із функціями, які не збігаються. Образ можна позначити бейджиком.

Ведучий (вихователь або дитина) з м'ячем стає в центрі кола. Підкидаючи м'яч угору, він називає будь-яку функцію або дію того чи іншого працівника дитячого садка. Той з дітей, для образу якого характерна ця функція (дія), ловить м'яч і стає ведучим.

➤ **Гарні дітки в дитсадку**

Мета: продовжувати формувати в дітей уявлення про дитячий садок; розвивати вміння орієнтуватися в ньому; виховувати комунікативні навички, ввічливість, товариськість, продовжувати вчити вітатися і прощатися з дорослими.

Хід гри

Вихователь ставить дітям запитання щодо культури їхньої поведінки в дитячому садку і пропонує два варіанти відповідей на нього.

Діти мають вибрати і назвати правильну відповідь.

Запитання:

- Коли ви вранці приходите до дитячого садка, що треба зробити: привітатися чи попрощатися?
- Які слова, вітаючись, слід сказати: «Доброго ранку!» чи «До побачення!»?
- Де ви скидаєте свій одяг: у їдальні чи в роздягальні?
- Чим треба ділитися з друзями в дитсадку: іграшками чи обідом?
- Де в дитсадочку діти сплять: в ігровому куточку чи в спальні?
- Що ми поливаємо в дитсадку: квіти чи іграшки?
- Якими краще бути в дитсадку: слухняними чи бешкетниками?
- Що краще робити в дитсадку: дружити чи сваритися?

➤ **Наша група**

Мета: розвивати в дітей уміння визначати суперечності, протилежні ознаки предметів і дій; розвивати уяву, мислення, вміння оцінювати свої дії; виховувати почуття справедливості, комунікаційні навички.

Хід гри

Діти об'єднуються у дві команди: дівчаток і хлопчиків. Вихователь пропонує кожній команді по черзі розповісти про групу, використовуючи суперечності.

Наприклад: «У нашій групі багато дітей, тому тут дуже весело, але інколи надто шумно».

➤ **Веселі мотрійки**

Мета: вправляти дітей у порядковій лічбі; розвивати пам'ять, увагу, мислення.

Обладнання: набір з семи мотрійок.

Хід гри

Вихователь виставляє мотрійок від найбільшої до найменшої або навпаки. Діти лічать мотрійок порядковою лічбою від найбільшої до найменшої та навпаки. Отже, зі зміною напрямку лічби мотрійка отримує інше порядкове число. Потім педагог пропонує дати відповіді на запитання.

Запитання:

- Скільки всього мотрійок?
- Чи всі вони однакового розміру?
- Яка за порядком мотрійка найменша?
- Яка за порядком мотрійка найбільша?

➤ **Кому що потрібно?**

Мета: розвивати вміння дітей аналізувати, групувати й добирати предмети, необхідні для роботи медсестри, кухаря, пралі, музичного керівника, вихователя; виховувати повагу до працівників дитячого садка.

Хід гри

Вихователь називає професію, а діти перелічують необхідні для роботи предмети.

Наприклад:

- Медична сестра — халат, ліки, термометр.
- Кухар — каструля, овочі, ніж.
- Праля — праска, пральний порошок, вода, пральна машина.
- Музичний керівник — ноти, піаніно, баян, скрипка.
- Вихователь — іграшки, ілюстрації, книжки.

➤ **Знайди собі пару**

Мета: закріпити вміння дітей визначати перший звук у слові.

Обладнання: картки із зображенням різних предметів.

Хід гри

Діти стоять на килимі, кожна дитина отримує картку. Вихователь пропонує визначити перший звук у назві предмета, зображеного на картинці, й назвати слово з таким самим звуком.

Наприклад: рука — рак, кінь — кішка, дерево — дитина, гриб — голуб тощо.

➤ **Мовленнєва гра «Що люблять робити діти в дитсадку?»**

Мета: розвивати в дітей емоційну сферу, мовлення, уяву, увагу; коригувати міжособистісні стосунки в групі; розвивати навички спілкування.

Хід гри

Вихователь починає розповідь фразою: «Ми у дитсадку...». Діти по колу продовжують розповідь, поки черга знов не дійде до вихователя, який спрямовує сюжет розповіді у потрібному напрямку. Гра триває.

➤ **Чого в дитсадку більше, а чого менше?**

Мета: закріпити назви приміщень дитячого садка та вміння порівнювати об'єкти за кількістю; розвивати логічне мислення.

Хід гри

Вихователь ставить запитання, а діти на них відповідають.

Чого в дитсадку більше:

- поверхів чи дверей?
- кімнат чи вікон?
- груп чи дітей?
- дітей чи вихователів?

У процесі гри вихователь допомагає дітям логічно пояснити правильність відповідей.

➤ **Я вмію поступатись**

Мета: спонукати дітей поважати одне одного, поступатись, ділитись; виховувати дружню любовність.

Обладнання: іграшки, цукерка, яблуко, стільчик.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розповісти, чи вміють вони поступитись або поділитись. Для підказки на столі лежать іграшки, цукерка, яблуко, а поруч зі столом стоїть стільчик.

Наприклад: «Я вмію поступитись іграшкою. Я вмію ділитися цукерками тощо».

РУХЛИВІ ІГРИ➤ **Ми — веселі діти**

Мета: удосконалювати в дітей навички ритмічної ходьби та бігу; виховувати рішучість та орієнтацію в просторі.

Хід гри

Діти шикуються в коло, тримаючись за руки. Одна дитина стає всередині кола — «ловець». Діти ходять по колу і проговорюють:

Ми — веселі дошкільнята,
Любим бігати й гуляти,
Нумо спробуй нас догнати.
Один, два, три — лови!

На слово «Лови!» діти розбігаються по майданчику (залу), а ведучий ловить їх. Якщо він наздожене й торкнеться двох-трьох дітей (за умовою), гра закінчується. На слова вихователя «Усі в коло!» діти шикуються в коло, і гра продовжується з іншим ведучим.

➤ **Хто швидше добіжить до прапорця?**

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу й уміння підлізати під дугу; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

Діти стають у три-чотири колони (команди з однаковою кількістю дітей) на відстані 6–10 м від стартової лінії навпроти стільців, де розкладені прапорці. На шляху до прапорців поставлено дуги.

За командою вихователя «Один, два, три — біжи!» діти, які стоять першими, біжать, пролазять під дугою, підбігають до прапорців, піднімають їх угору, потім кладуть на місце і повертаються в кінець колони. На наступну команду «Один, два, три — біжи!» біжать по черзі наступні гравці.

Гра закінчується, коли в ній візьмуть участь усі діти.

➤ **Лови, кидай, падати не давай!**

Мета: удосконалювати вміння дітей кидати та ловити м'яч; виховувати увагу та спостережливість.

Хід гри

Діти стоять у колі, вихователь — у центрі з великим м'ячем. Він кидає м'яч то одній, то другій дитині. Діти ловлять м'яч і повертають вихователеві, який в цей час промовляє: «Лови, кидай, падати не давай!». За деякий час вихователь промовляє: «Стрибайте до мене, як м'ячки!». Діти стрибають на обох ногах, наближаючись до вихователя. Він піднімає м'яч над головою і промовляє: «Тікайте від м'яча!». Діти тікають, а вихователь кидає м'яч об землю, ловить його, і гра повторюється.

➤ **Хто краще стрибне?**

Мета: удосконалювати в дітей навички стрибків у довжину з поштовхом ніг; розвивати спритність.

Хід гри

Діти по черзі виконують стрибок у довжину з місця з поштовхом обох ніг у яму з піском (на килим). За відбитками стоп на піску (по п'ятах) вихователь відмічає довжину стрибка кожної дитини. Перемагає той, хто стрибнув на більшу відстань, утримавшись на ногах.

➤ **Групо, струнко!**

Мета: виховувати спостережливість та увагу.

Хід гри

Діти стають у коло або шикуються в шеренгу на відстані розведених у сторони рук. Вихователь пропонує виконувати рухи: піднімання рук у сторони, вгору, присідання, повороти тулуба. Діти мають виконувати ці рухи тільки тоді, коли вихователь перед назвою вправи скаже слово «Групо!». Наприклад: «Групо, присідання починай!». Якщо попередньої команди вихователя «Групо!» не було, виконувати вправу не можна. Хто помиляється, робить крок уперед і продовжує грати. Якщо помиляється вдруге — ще крок вперед і т. д.

Наприкінці гри називають найуважніших дітей.

➤ **Влуч у м'яч**

Мета: удосконалювати в дітей навички метання м'яча в ціль; розвивати окомір і спритність.

Хід гри

Діти об'єднуються у дві команди і стають в шеренгу за лініями, які накреслено на відстані 8–9 м. У центрі між лініями на лаві (стільці) лежить великий м'яч. Діти, три-чотири з кожної

команди, виходять на лінії, беруть у праву та ліву руку по малому м'ячу. За командою вихователя «Приготуватися!» вони виконують замахи рукою. За командою «Кидайте!» кидають одночасно свої м'ячі, намагаючись збити великий м'яч у бік протилежної команди. Якщо м'яч збито, його ставлять знову і кидають лівою рукою. Цей кидок виконують також в тому разі, якщо в м'яч не влучили. Після того як діти кинули м'ячі обома руками, вони збирають їх і стають на свої місця. Виходить наступна підгрупа дітей. Перемагає команда, яка більше разів збила великий м'яч. Вихователь називає також дітей, які збили великий м'яч.

➤ Не залишайся на підлозі

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу і стрибків у глибину; виховувати увагу; учити орієнтуватися в просторі.

Хід гри

Діти стають у різних місцях майданчика (залу), один гравець обирається «квачем». По майданчику розставлені лави, дошки на підвищенні, парканчик, колоди (25 см у діаметрі, заввишки 20–25 см). За командою вихователя «Лови!» «квач» починає ловити тих дітей, які не встигли стати на будь-яке підвищення. Після двох повторень «квач» передає свою позначку іншій дитині, і гра повторюється з новим «квачем».

ХУДОЖНІ ТВОРИ

Н. Калініна

Чому вранці діти поспішають у дитячий садок?

Тому що в дитсадку їх чекають товариші — весело разом бігати, гратися, розважатися.

Тому що разом з Вірою Іванівною вони підуть дивитися, як будують великий будинок, а потім, можливо, самі збудують такий самий.

Тому що вчора до них у гості приходив моряк — Оленчин тато — і розповідав про великі морські кораблі. І сьогодні, напевно, прийде чий-небудь тато або чия-небудь мама і теж розповість багато цікавого.

Тому що Оля, Сашко, Оленка та інші діти будуть поливати квіти, годувати рибок і доглядати щиглика. Щиголь по клітці літає, чекає дітей. Треба йому клітку почистити, кормушку помити і насипати зернят.

Тому що Альошу ведмедик на конику зустрічати виїжджає, треба ведмедикові будинок з кубиків збудувати і конячку в стайню відвести.

Тому що Віра Іванівна цікаву казку розповість, принесе нові книжки з малюнками, дасть малювати кольоровими олівцями і нагадає веселу гру.

Ось чому вранці діти поспішають у дитячий садок.

В. Паронова

Він не хотів

Діти гралися кубиками на килимі. Миколка керував будівництвом. Вежа була вже висока, кожний кубик підкладався обережно, щоб будова не завалилася.

Тарас підійшов подивитися та раптом, зашторпавшись за чийсь ногу, посунув на вежу. Вона загойдалася і з гуркотом розлетілася. Один кубик боляче вдарив Миколку по голові.

Діти обурено закричали:

— Що тепер буде! Ми старалися, будували, а він усе повалив! Нумо дай тому Тарасові! Дай йому, Миколко, щоб знав!

Миколка, потираючи лоба, подивився в очі розгубленому Тарасові і сказав:
— Він не хотів.
Діти заспокоїлись і знову почали будувати вежу. Тарас подавав кубики Миколці.

Хто мудріший

Володя біг у роздягальню за іграшкою, а Ігор звідти повертався. У дверях вони зіткнулися ніс до носа і жоден з них не захотів поступитися.

«Він не дівчинка і не вихователька. Чого це я даватиму йому дорогу?» — думав Ігор.

«Він менший за мене й до того ж новачок. Мусить мене пропустити», — думав Володя.

Хлопчики вперлися руками в груди один одному і почервоніли від напруги. Недалеко і до бійки. Вихователька Наталя Володимирівна вже тут.

— Що сталося? — питає вона.

— Він мене не хоче пропустити, — закричали обидва.

— Хтось один з вас мусить поступитися першим, — сказала вихователька.

— А хто ж?

— Той, хто мудріший, — лагідно відповіла вона й обох погладила по голові.

Умій попросити

Наталя Володимирівна винесла на ігровий майданчик лаву. Христинка швиденько сіла, розклала посуд по всій лаві і оголосила:

— Це моя квартира!

Нікому не можна було сісти навіть на краєчок.

— Це моя квартира! Я перша зайняла!

Вихователька винесла ще одну лаву і поставила під старою вербою. Всі «безквартирні» пішли за нею. Почалася гра.

Христинка залишилася сама. Трохи погралася, поклала ляльку в коляску і пішла дивитися, як сусіди живуть. А вони й уваги на неї не звертають. У кожного своє заняття: хто в магазин, хто на «роботу», хто борщ варить.

Ходить Христинка з коляскою довкола дівчат і бубонить:

— Ага, ви не хочете мене взяти до себе.

— Не хочемо, — відповідають.

— Наталю Володимирівно! А дівчата мене не беруть до себе.

— А ти просилася?

— Просилася.

— А яким голосом?

— Нормальним.

— А треба лагідним, — каже вихователька. — Ось так: «Дівчатка, будь ласка, візьміть мене до себе». Спробуй спочатку мене попросити.

Після третьої спроби вийшло. Пішла Христинка до дівчаток, попросилася і залишилася з ними гратися.

Г. Мороз

Сварка

Сергійко і Андрійко
За іграшку новеньку
Почали сперечатись,
Хто першим буде гратись.
Сварилися годину

Хлоп'ята за машину.
А потім як зчепились,
То не на жарт побились:
Андрій штовхнув Сергійка,
Сергій вкусив Андрійка...

Попадали в болото
 Й боролися в нім доти,
 Аж поки пес кудлатий
 Не став на них гарчати.
 Заклякли з переляку

Маленькі розбишаки.
 І припинили бійку
 Сергійко і Андрійко.
 Так іноді гарчання
 Слугує вихованню!

В. Паронова

Куплена дружба

Тетянка — новенька і в неї ще немає подруги. Їй дуже подобається красива і весела Ілона.

Сьогодні Тетянка принесла до дитячого садка блискучу сумочку із жіночою косметичкою, й дівчатка зібралися довкола неї. Тетянка виймає одну річ за одною, пояснює, для чого вона призначена, і кладе біля себе. Нікому не дозволяє брати — це ж мамине. Тільки Ілоні все можна: навіть губи і нігті фарбувати.

Коли збиралися на прогулянку, Тетянка сказала Ілоні:

— Якщо станеш зі мною, я дам тобі поносити свою сумочку.

Та погодилася.

Дівчатка походжали по доріжці, як дві поважні дами. Ілона несла сумочку. Тетянка іноді діставала звідти цукерки або печиво і пригощала подругу. Інші дівчатка стояли осторонь і заздрісно поглядали. Нарешті Оксанка наважилася підійти і попросити:

— Тетянко, пригости й мене.

— Ні, це тільки для мене і моєї подруги.

Ні, так ні — і дівчинка побігла гратися до свого улюбленого кущика. Усім цікаво і весело, крім Ілони. І ніхто не помічає її відсутності, хоч завжди мамою була вона. Оксанка-мама керує не гірше за Ілону. Всі мають роботу: хто в магазин іде, хто обід готує, хто ляльок спати кладе. Хлопчики підбігли: пропонують підвезти на базар за покупками...

— Ходімо з дівчатками гратися, — пропонує Ілона Тетянці.

— Іди, якщо хочеш, але я заберу свою сумочку.

Шкода Ілоні втрачати гарну сумочку. Ось і ходить вона з Тетянкою, як прив'язана.

Чи можна назвати Ілону і Тетянку подругами?

В. Сухомлинський

Тихенький

Стояла спека. Важко було не тільки рухатись, навіть говорити. Настав час повертатися з прогулянки.

Вихователька несла важку лаву. Перед нею йшли Василько, Антон і Роман.

— Хлопчики, потримайте, будь ласка, двері, — попросила Тетяна Петрівна.

Василько прослизнув у двері, ніби не чув.

— У мене руки зайняті, — промимрив Антон, показуючи дві маленькі машинки.

— А ти на землю їх поклади.

Нічого не відповівши, Антон зник услід за Васильком. Лише маленький Роман підійшов до дверей, широко їх відчинив і оберся, притримуючи розімлілим від спеки тілом.

Тетяна Петрівна занесла лаву і подякувала хлопчиків. Але він продовжував стояти на сонці, обершись об двері, ніби заснув.

— Дякую, Ромчику, вже не треба двері тримати, — повторила голосніше вихователька.

— Нехай ще дівчатка пройдуть, — тихенько відповів хлопчик.

Дівчатка пройшли повз нього, навіть не помітивши, що хтось тримає для них двері. Коли всі перейшли, Ромчик тихенько зачинив двері. Він взагалі був дуже тихенький і непомітний хлопчик.

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «ЗУСТРІЧАЄМО ЛІТО»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)

Карлсон

Діти збираються на спортивному майданчику.

Ведуча

Всі зібрались? Всі здорові?

Грати й бігати готові?

Ну, тоді ви підтягніться,

Не зітхайте й не лініться!

Зібралися ми на спортивному майданчику, щоб весело пограти і повеселитися. Нехай літнє сонечко побачить вас веселими, загартованими, спритними. Отже, ми починаємо наше спортивне свято і всім присутнім пропонуємо взяти в ньому участь.

З'являється Карлсон в калошах, під парасолькою, з пакетом в руках,
де лежать квіти — ромашка, троянда, мак, і тримається за голову.

Ведуча. Карлсоне, миленький, чому у тебе такий дивний вигляд?

Карлсон. Я так до вас поспішав, а вітер так свистів, що я навіть застудився.

Ведуча. Я знаю, що Карлсону може допомогти. (*Пропонує попиту чай з лимоном.*)

Карлсон (*знімає сорочку*). Ну, ось і полегло!

Ведуча. А скажи нам, Карлсоне, чим ти займаєшся вранці? Чи робиш зарядку?

Карлсон (*чухає потилицю*). У-у-у, ні, зарядку я ніколи не робив.

Ведуча. Нічого, ми тебе навчимо.

Поруч з нами залишайся,

Повторити все старайся.

Ведуча проводить із дітьми розминку під музику.

Ведуча. Ну ось, Карлсоне, зарядку ми тебе навчили робити. А спортом ти займаєшся, водою загартовуєшся?

Карлсон. Спорт я не займався ніяким і ніколи. Загартовуватися страшно, адже вода холодна.

Ведуча разом із Карлсоном проводять естафету «Пронеси, не розплескавши».

Ведучий. Нічого не бійся, ти ж не іграшка.

Поруч з нами залишайся,

Повторити все старайся.

Змагання перше — це вода.

Нести її — просто біда.

Хто погано відерце пронесе,

Той із гри мокрий піде.

Ведуча разом із Карлсоном проводять естафету «Пронеси картоплю в ложці».

Ведуча. Друга перешкода — ложка, в ложці лежить картопля. Бігти не можна, тремтіти не можна. Дихати можна, тільки обережно.

Ведуча разом із Карлсоном проводять естафету «Біг у мішках».

Ведуча

Третя перешкода — це мішок,
Надягни його на ноги, малючок.
В ньому вправно пострибай,
Потім другу швидко передай.

Ось бачиш, Карлсоне, які наші діти гарні спортсмени.

Карлсон. Бачу-бачу. А я з собою багато речей приніс і можу показати, як з ними можна пограти.

Ведуча разом із Карлсоном проводять естафету «Біг в калосах під парасолькою».

Карлсон (дістає з пакета квіти). Які прекрасні квіти! А давайте з ними пограємо! Я знаю дуже цікаву гру на увагу.

Ведуча разом із Карлсоном проводять гру «Квіткові перегони»
(дві команди мають якнайшвидше зібратися біля своєї квітки).

Карлсон. Так, бачу, що ви спритні, швидкі, уважні! Давайте перевіримо, чи дружні ви.

Ведуча разом із Карлсоном проводять гру «Біг змієюю, зачепившись один за одного».

Карлсон. Молодці! Я побачив, які ви спритні спортсмени. От що значить тренування.

Ведуча. На цьому закінчується наше спортивне свято. Ви сьогодні були веселі, спритні, швидкі, уважні. Молодці!

Карлсон пригощає учасників солодкими подарунками.

Святковий захід закінчується.

МУЗИЧНА РОЗВАГА «ЦИРК ЗАСВІЧУЄ ВОГНІ»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)

клоунеса Сміхотунка

клоунеса Буркотунка

фокусник

дівчинка Літо

дитячий оркестр (п'ять осіб)

діти-читці (п'ять осіб)

танцювальний гурт (чотири особи)

гімнастки (дві особи)

клоуни (дві особи)

Ведуча

До нас сьогодні цирк прибув,
Він на гастролях довго був,
Тепер приїхав в наш садок
Маленьких розважать діток.

З святом радісним вітаю,
Щастя-радості бажаю!
Шлю вітання я для всіх
І запрошую вас в цирк!

Ведуча разом із дітьми проводить парад-але «Цирк, цирк, цирк».

Діти стають напівколом і співають. Потім сідають на місця. Вибігають дві клоунеси.

Сміхотунка. Що за шум? Що за гам? Справжній, справжній тарарам!

Буркотунка. Чи зручно вам, гості милі? Чи усім видно? Чи усім чути? Чи всім місця вистачило?

Сміхотунка. Привіт усім — і великим, і малим!

Буркотунка

Ми — дівчатка хоч куди, ми — майстрині вправні.
Скажете — і в цей же час все ми зробимо для вас.

Сміхотунка

Агов, хто тут діти, забувайте все на світі!
Розкривайте всі роти — і вона, і він, і ти!

Буркотунка

Скільки вас тут, чи я зможу вгадати?
Мені і за день не порахувати...
Настуся, Сашко, Катруся і Алла...
Ану зізнавайтесь, я вас відгадала?

Сміхотунка. Давай перевіримо, відгадала чи ні?

Буркотунка. А як?

Сміхотунка. А ось як!

Усі Катрусі плескають руками,
Усі Настусі тупають ногами,
Лери і Віки руки піднімають,
Тараси і Вадими головами кивають.
А решта якомога голосніше імена свої називають.
Отже, приготувалися! Один, два, три — своє ім'я назви!

Сміхотунка. А мене звать Сміхотунка, а це моя подружка — Буркотунка.
Ось і познайомилися!

Ось тепер усі ми разом, починать виставу час.
Виступайте, акробати, дуже просимо ми вас!

Ходімо, Буркотунко!

Клоунеси разом крокують. Одна заходить за ширму, друга крокує
на місці, потім повертається назад і дістає гармошку.

Буркотунка. Нарешті я залишилася сама! Зараз зіграю вам веселу мелодію (*грає на гармошці і промовляє*).

Тілі-тілі, тралі-валі,
На гармошці граю в залі.

Сміхотунка (*вибігає, забирає гармошку*). Буркотуночко, ти що! Тут грати не можна, ти заважаєш артистам. (*Тікає*.)

Буркотунка. В чому проблема? Не можна тут, так заграю там. (*Дістає бубон, переходить на інше місце*.)

Тара-тара, трам-там-там,
Я отут пограю вам!

Вибігає Сміхотунка, забирає бубон.

Сміхотунка. Ну я ж тобі казала, тут грати не можна! Треба ж акробатам виступати.

Сміхотунка тікає. Буркотунка дістає дудочку, переходить на інше місце.

Буркотунка (*роздратовано*). Не можна там, не можна тут (*показує*).

Ось тут заграю! (*Дмухає, дудочка не грає.*) Ой лишенько, що ж робити? Моя дудочка не грає!

Сміхотунка. Я ж тобі казала, що не можна грати. Ось ідуть вже акробати, може, вони допоможуть нам?

Звучить весела музика. Наперед вибігає танцювальний гурт, виконує акробатичний танок.

Буркотунка. Ну що? Допомогли твої акробати? Це ти винна! Тут грати не можна, там грати не можна! Ось дудочка і злякалася! А я так хотіла заграти гостям веселу мелодію, щоб всім було добре, а ти...

Сміхотунка. Нумо спробуємо! Але грати маєш не ти сама, а цілий оркестр, ось тоді наша дудочка і заграє.

Буркотунка. Чудова думка! Друзі, нам потрібна ваша допомога!

Дитячий оркестр за допомогою музичного керівника грає польку.

Сміхотунка. Гарна мелодія, але дудочка не грає.

Буркотунка. То їй ведмідь на вухо наступив, от вона і не чує нічого.

Сміхотунка (*сміється*). Ой, не можу! Де це ти у дудочки вуха побачила?

Буркотунка. А чого вона вередує?

Сміхотунка. А може, вона не мелодії любить, а пісні?

Буркотунка. Пісні? А я співати не вмію.

Сміхотунка. Що, і тобі ведмідь на вухо наступив?

Буркотунка. Ніхто мені на вухо не наступав, але співати я не вмію.

Сміхотунка. Діти, а ви співати вмієте? Не чую! Допоможете нам? Треба дудочці гарну пісню заспівати, щоб вона почула і заграла.

Діти разом із Сміхотункою виконують «Пісню-веселиночку».

Буркотунка. Знов дудочка не грає. Яка вона в нас вередлива!

Сміхотунка. Здається я знаю, хто допоможе. Який же цирк без фокусів?

Дітки, ви любите фокуси? Зараз перед вами виступить найчарівніший з усіх чарівників!

Звучить спокійна музика, до дітей виходить фокусник, демонструє фокуси.

Буркотунка показує дудочку і просить допомоги.

Фокусник

Вашого прохання не забуду,
Сміх і радість дарувати буду.
І на радість всім у цьому залі

Хочу, щоб гімнастки танцювали.
Один, два, три —
Танцюйте, гімнастки чарівні!

Звучить весела музика, наперед вибігають гімнастки, виконують спортивний номер.

Буркотунка. Не грає і все тут.

Сміхотунка. Ой, лишенько! Як я могла про це забути?

Буркотунка. Ти про що?

Сміхотунка. Діти, яка зараз пора року? (*Літо!*) Давайте його покличемо! Воно прийде до нас і допоможе!

Звучить ніжна музика, до дітей виходить дівчинка Літо.

Літо. Я — літо чарівне. Я все чуло. Свято без мене розпочали? Це я зробило, що ваша дудочка не грає.

Сміхотунка. Літечко, ну навіщо одразу сердитися? Ми тебе зовсім не хотіли образити. І у цирк ми запрошували всіх.

Літо. А я не чуло.

Буркотунка. Іноді таке буває у тих, хто не має вуха.

Сміхотунка. Літечко, розчаклуй нашу дудочку, допоможи нам.

Буркотунка. Допоможи, будь ласка.

Літо. Бач, які швидкі! Поки не виконаєте мої бажання, я вам не допоможу.

Буркотунка. Ми на все згодні! Так, діти?

Літо. Я пісні люблю слухати. Здогадайтесь, про що?

Ведуча. Діти, як ви думаєте, про що літо хоче послухати пісню?

Діти. Про сонечко!

Діти разом із ведучою та клоунами виконують пісню про сонечко.

Літо. Молодці, здогадалися!

Буркотунка. Це ще не все. На арені цирку — дресировані лисички-сестрички! Гарно вміють вони співати, всіх нас будуть звеселяти.

Літо. Гарно співають! А ви зможете виконати друге моє бажання?

Сміхотунка. Яке?

Літо. Бажаю вірші послухати.

Буркотунка. Діти, хто літечку чарівному віршик розкаже?

Наперед виходять діти-читці, читають вірші про літо.

Літо. Які молодці, і вірші вони знають! Ось я вам таке бажання загадаю, що ви виконати його не зможете... Хочу я диво дивне побачити, здивуватися і звеселитися. Ось тоді ваша дудочка і заграє...

Сміхотунка. Добре! Вперше, проїздом на арені нашого цирку, іноземні актори — поросята! Єдині гастролі!

Наперед вибігають клоуни, виконують танок.

Клоуни (разом). Ми любимо жарти і сміх, звеселимо в цирку всіх.

Літо. Здивували й звеселили ви мене, малята. Дуже, дуже гарне свято. Щиро я вас всіх люблю і обіцянку я свою виконаю залюбки! Будьте певні, малюки! Ваша дудочка заграє, адже літо всі чари має!

Літо чаклує. Дудочка починає грати.

Буркотунка. Дякуємо тобі, літечко.

Сміхотунка. Ми б хотіли з тобою на святі разом затанцювати.

Усі учасники святкового заходу виконують загальний танок «Літо красне прийшло».

Сміхотунка. Закінчилася вистава, веселилися на славу!

Буркотунка. Завітайте ще сюди, будемо раді вам завжди!

Захід закінчується, діти разом із ведучою під звуки маршу повертаються до групи.

2-й тиждень

Тема: «Загадковий світ емоцій»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ Чарівні обкладинки для книжок

Мета: закріпити знання дітей про геометричні фігури; учити створювати композиції та образи за уявою (за зразком) на задану тему; розвивати комбінаторні та конструктивні навички, фантазію, уяву.

Обладнання: зразки дитячих книжок; обкладинки, прикрашені візерунками з геометричних фігур або чіткими малюнками; кольоровий картон (А-4) на кожну дитину (фон обкладинки); набори геометричних фігур для викладання.

Хід гри

Вихователь повідомляє, що бібліотекарці необхідно допомогти поновити старенькі дитячі книжки, в яких немає обкладинок. Діти разом із вихователем пригадують, що може бути зображено на обкладинці книжки. Вихователь звертає увагу, що свої роботи діти будуть виконувати за допомогою геометричних фігур. Кожній дитині вихователь пропонує «свою» книжку (добирає тему робіт індивідуально). У процесі роботи в разі потреби вихователь дозволяє користуватись малюнками-схемами для викладання силуетів людей, тварин тощо.

➤ Ланцюжок компліментів

Мета: учити дітей казати одне одному компліменти; розвивати мовлення, мислення; виховувати дружельюбність, щирість.

Хід гри

Діти утворюють коло, беруться за руки. Спершу вихователь звертається до дитини, яку тримає за руку праворуч. Наприклад: «Тарасику, ти сьогодні такий увічливий!» Потім ця дитина звертається до того, кого тримає за руку праворуч. Якщо дитині важко дібрати потрібні слова, їй допомагають інші діти.

➤ Склади кольорові квіти

Мета: закріпити вміння дітей оцінювати вчинки, поведінку інших, пояснювати свій вибір (що добре, а що погано); розвивати аналітико-синтетичне мислення; виховувати морально-етичні якості.

Обладнання: ілюстрації із зображеннями позитивних вчинків, наклеєні на картонки у вигляді пелюсток, зворотна сторона яких яскравого кольору; пелюстки з ілюстраціями негативних вчинків, зворотна сторона яких сірого або чорного кольору.

Хід гри

Дітям показують два кола білого і жовтого кольору — це серединки квітів, закріплені на фланелеграфі. Діти мають серед пелюсток обрати ілюстрації з гарними вчинками і прикріпити їх до серединки жовтого кольору, а до білої — з поганими. Коли всі пелюстки будуть розподілені на дві квітки, зняти їх і перевернути. Квітка добрих вчинків виявиться яскравого кольору, гарна, а поганих — сіра, неприваблива.

➤ Покази почуття

Мета: учити мімікою показувати різний емоційний стан людини; тренувати виразну міміку.

Хід гри

Вихователь повідомляє дітям, що рух м'язів обличчя, які передають внутрішній стан, називаються мімікою. Міміка — важливий елемент спілкування. Потім педагог пропонує зобразити за допомогою міміки задані емоції. Емоції демонструє одна дитина, решта дітей відгадують.

Наприклад: гнів, злість, здивування, біль, страх, переживання, радість, спокій.

➤ Добери колір до слова

Мета: розвивати в дітей уміння розрізняти емоційне забарвлення слів (добрі, ніжні, лагідні, пестливі, сердиті, злі); вправляти в умінні позначати кожне сказане слово відповідним кольором; розвивати позитивні емоції, бажання спілкуватися тільки добрими словами.

Обладнання: лялька Розумничка, «чарівна» скринька, набір кольорових олівців або кружечки для кожної дитини, аркуші паперу.

Хід гри

До дітей заходить лялька Розумничка з «чарівною» скринькою, у якій містяться слова, які вона збрала, спілкуючись із різними людьми, — і добрими, і злими. Розумничка називає слово, а діти мають намалювати це слово (дібрати до нього колір: жовтий — добре, чорний — зле) та обґрунтувати свій вибір.

➤ Який казковий герой заховався?

Мета: закріпити знання геометричних фігур; розвивати логічне мислення, слуховий, зоровий, тактильний аналізатори.

Обладнання: панно із зображеннями казкових героїв за геометричними фігурами, рукавички, в яких заховані різні на дотик матеріали, співвідносні з казковими героями на панно (хутро — з мишкою, солома — з солом'яним бичком тощо).

Хід гри

Вихователь пропонує дітям відгадати героїв, які живуть у казковій країні. Для цього можна використовувати підказки.

- 1) Геометричні фігури, за якими заховані герої, підкажуть колір та форму, що їх нагадують.
- 2) За допомогою долоньки, що шукатиме підказку в рукавичці, ми дізнаємось, який герой на дотик.
- 3) А ще на допомогу прийде загадка. (Вихователь загадує загадки і водночас демонструє геометричні фігури відповідного кольору, дає можливість визначити на дотик.)

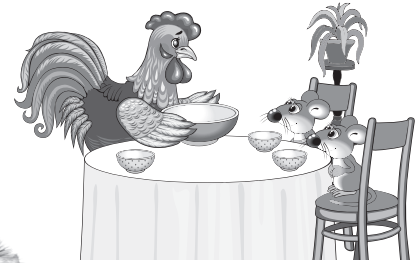
Наприклад:

За казкою «Вовк і семеро козенят»

- 1) За світло-сірим трикутником заховано зображення вовка.
- 2) В рукавичці заховано хутро для сприйняття на дотик.
- 3) Голосок він підробив,
Став малим співати.
Здогадалися вони:
— Вовк — не наша мати!

За казкою «Колосок»

- 1) Темно-сірий овал.
- 2) Хутро м'яке.
- 3) Дві маленькі тваринки
В казці з півником жили.
Працювати не хотіли,
Їсти пиріжки любили.

За казкою «Солом'яний бичок»

- 1) Світло-коричневий прямокутник.
- 2) Солома.
- 3) Дід із соломи звірятко зробив
І бочечку засмолив,
А солом'яний дивак
Поприклеював звірят.

За казкою «Ріпка»

- 1) Жовтий круг.
- 2) Ріпка.
- 3) На городі виростала,
Сили й росту набирала.
Став тут дід усіх скликати,
Щоб красуню витягати.

➤ Музика емоцій

Мета: учити дітей передавати емоційний стан; розвивати вміння образно мислити.

Обладнання: добір музичних уривків.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям послухати музичний уривок та описати настрій музики за ознаками. *Наприклад:* весела — сумна; радісна — сердита; смілива — боягузлива; бадьора — стомлена; спокійна — урочиста; повільна — швидка; тепла — холодна; ясна — похмура.

➤ Придумай ім'я на заданий звук

Мета: вправляти дітей у називанні чоловічих та жіночих імен; учити відрізняти перший звук у слові-імені; розвивати мислення, кмітливість.

Обладнання: фанти.

Хід гри

Вихователь називає дітям по черзі різні звуки. Діти мають на заданий звук назвати ім'я. За правильну відповідь кожна дитина отримує фант. Імена не можна повторювати. Той, хто вигукне раніше назване ім'я, повертає вже зароблену фішку. Перемагає той, у кого в кінці гри виявиться найбільше фішок.

➤ Казковими маршрутами

Мета: закріпити в дітей навички орієнтування на площині; вправляти в умінні визначати напрямок руху.

Обладнання: мапа казкової країни (прямокутник формату А-3, на якому виділені і позначені цифрами 1, 2, 3, 4, 5 кути та середина, накреслені казкові доріжки по діагоналі прямокутника та лінії вздовж сторін); шапочки казкових героїв; цифри для викладання.

Хід гри

Вихователь повідомляє, що всі казкові герої люблять мандрувати доріжками своєї казкової країни. І в кожного є свій маршрут, свої заповітні стежки-доріжки. Потім пропонує дітям пройти казковими маршрутами. Але для цього їм спочатку необхідно зорієнтуватись на мапі казкової країни.

Запитання:

- Покажіть верхню сторону мапи (нижню, ліву, праву, середину).
- Покажіть куточки мапи: лівий верхній кут.
- Якою цифрою позначений лівий нижній кут? Середина мапи? І т. д.

Потім вихователь «перетворює» дитину на казкового героя (одягає шапочку цього героя). Дитина має під диктовку вихователя показати маршрут, яким полюбляє подорожувати її герой.

Наприклад: Кирило Кожум'яка починав свій шлях з лівого нижнього кута, подорожував до верхнього лівого кута, закінчив свою подорож у правому верхньому куті.

➤ **Упізнай настрої**

Мета: закріплювати вміння дітей визначати настрої; розвивати фантазію, логічне мислення.

Обладнання: картки із зображеннями ляльки в різному настрої, набірне полотно.

Хід гри

Вихователь розповідає дітям, що іграшки та ляльки також мають настрої. Виставляє на набірне полотно картки із зображеннями ляльки в різному настрої. Діти розповідають, який настрої у ляльки, і фантазують: чому вона сміється, чому плаче, чим здивована, на кого або на що ображена, чому здивована.

➤ **Звесели ляльку**

Мета: учити дітей поліпшувати настрої друзів та подружок за допомогою ігор, смішних жестів, міміки; виховувати дружелюбність і бажання дружити з усіма.

Обладнання: сумна лялька.

Хід гри

Вихователь розповідає дітям, що лялька Наталка плаче, у неї сумний настрої. Діти мають поміркувати, як її розвеселити? (Діти пропонують різні ігри та іграшки.) Вихователь пропонує дітям розсмішити ляльку за допомогою смішних жестів, міміки.

РУХЛИВІ ІГРИ

➤ **Знайди і промовчи**

Мета: виховувати в дітей витримку, спостережливість, орієнтування в просторі.

Хід гри

Діти стоять на одному боці майданчика (залу). Вихователь пропонує їм повернутися спиною й заплющити очі. У цей час він ховає прапорець. За сигналом вихователя «Можна шукати!» діти розплющують очі й починають шукати прапорець. Той, хто побачить його, підходить до вихователя і тихенько каже йому про це, потім повертається на своє місце.

Гра продовжується, поки всі діти не знайдуть прапорець.

➤ Піжмурки

Мета: виховувати в дітей увагу, спостережливість, орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стають у коло на відстані розведених у сторони рук. В середину кола заходять двоє дітей: одній дитині («піжмурці») зав'язують хустинкою очі, другій дають дзвіночок. Дитина із дзвіночком біжить по колу, а «піжмурка» її ловить на дзвіночок. Коли «піжмурка» упіймає дитину з дзвіночком, обирають інших гравців, і гра продовжується.

➤ Не боюсь!

Мета: удосконалювати в дітей навички стрибків на місці; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Діти стають у коло на відстані розведених в сторони рук. Один з гравців — «мороз». Усі разом промовляють: «Не боюсь я холоду, не боюсь морозу!», підстрибують на місці, розводять руки в сторони і зводять їх навхрест. «Мороз», який стоїть у центрі кола, намагається торкнутись до тих, у кого руки розведені в сторони. Кого він торкнеться, той стоїть нерухомо і не бере участі в грі. Гра закінчується, коли «заморожено» двох-трьох дітей.

➤ Мій дзвінкий, веселий м'яч

Мета: учити дітей стрибати на місці та узгоджувати рухи зі словами вихователя; виховувати увагу та вміння орієнтуватися у просторі.

Хід гри

Діти стоять у колі на майданчику (в залі), вихователь — у центрі. Він робить рух, нібито відбиває м'яч і промовляє віршовані рядки:

Мій дзвінкий, веселий м'яч,
 Ти куди пустивсь навскач?
 Жовтий, білий, голубий,
 Не тікай від мене, стій!

Діти стрибають на місці на обох ногах. Після команди «Стій!» зупиняються. На слова вихователя «Зараз дожену!» діти розбігаються, а вихователь ловить їх.

➤ До жени свою пару!

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; виховувати увагу; вчити орієнтуватися в просторі.

Хід гри

Діти об'єднуються у дві однакові команди, які утворюють два кола: зовнішнє і внутрішнє. Узв'язавшись за руки, діти зовнішнього кола йдуть вправо, внутрішнього — вліво. За сигналом вихователя (піднятий вгору прапорець) вони зупиняються. Діти внутрішнього кола повертаються обличчям до зовнішнього, а діти зовнішнього кола підходять до них і подають їм руки. Кожний запам'ятовує свого товариша. За другим сигналом вихователя діти розбігаються по майданчику. За третім сигналом або на слова «До жени свою пару!» діти зовнішнього кола женуться за своїм партнером з внутрішнього. Вихователь називає, хто перший наздогнав свого товариша і став з ним у парі.

Гра повторюється, але завдання ловити дістають діти внутрішнього кола.

➤ **Сміливіше вперед**

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби та бігу; виховувати витримку, швидку реакцію на сигнал; вчити орієнтуватися в просторі.

Хід гри

Діти шикуються в дві шеренги і стоять обличчям до середини майданчика. За першим сигналом вихователя (свисток, удар у бубон) одна шеренга повертається у протилежний бік і крокує на місці, а друга йде вперед. За другим сигналом діти, які крокували на місці, повертаються навколо себе і ловлять тих, які шеренгою йшли вперед. Останні тікають на свої місця (за лінією). Упіймані гравці приєднуються до команди ловців.

Гра повторюється. Діти міняються ролями. Виграє команда дітей, у шерензі якої більше спійманих гравців.

➤ **Слухай сигнал**

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби та бігу в колоні; виховувати увагу та швидку реакцію.

Хід гри

Діти шикуються в колону по одному і ходять по залу (майданчику). Раптово вихователь дає сигнал (свисток або оплеск у долоні), за яким діти мають негайно зупинитись. Якщо він плеснув у долоні два рази, діти продовжують йти вперед, якщо три — починають бігти в колоні по одному тощо. Той, хто помиляється, стає в кінці колони.

ХУДОЖНІ ТВОРИ

С. Баруздин

Найхоробріша

Коли Світланці не було ще й чотирьох років, стався такий випадок. Гуляла вона одного разу у дворі і побачила кудлате цуценя.

Світланці дуже хотілося показати всім, яка вона хоробра. Підійшла вона до цуценяти та як сіпне його за хвіст!

— Собака-бабака, не боюся тебе!

Цуценя розсердилося, загавкало на Світланку і давай її термосити за пальто: ось тобі, не кривдь мене, не дражни!

Відтоді Світланка дуже не любила собак, а може, просто боялася їх.

Ідуть вони з татом уранці в дитячий садок і тільки-но побачать собаку, Світланка обов'язково скаже: «Хочу на ручки!».

І от одного разу Світланка з татом уже підходили до дитячого садка, аж раптом вона побачила великого собаку. Собака йшов з якимось хлопчиком прямо їм назустріч.

Світланка навіть зупинилася на хвилинку, подивилася на собаку, потім на тата і хотіла сказати: «Хочу на ручки!». Але тато на цей раз чомусь не зупинився. Він ішов уперед і наче не помічав собаки.

— Ой, який страшний! — прошепотіла Світланка.

Великий волохатий собака з рожевим язиком і високо піднятими вухами порівнявся з нею.

Світланка побачила його морду і навіть почула, як він дихає.

Світланка вже хотіла розплакатися, але ще міцніше вчепилася за татову руку, заплющила очі і ... пройшла повз.

— От і молодець! — сказав тато. — Виростеш хороброю дівчинкою. Собака — друг людини, і боятися його нічого. Але й дражнити теж не треба. — І тато посміхнувся Світланці.
— А я і не боюсь, зовсім тепер не боюсь! — сказала Світланка. — Я буду найхоробрішою!

І. Христенко

Здоровенний собака

Як посідали вечеряти, мама й каже Юрасикові:

— Біжи, синочку, до кухні та принеси ковбаску.

Побіг Юрасик, а там так темно, страшно. Він тоді до мами:

— Піди краще сама!

— А ти хіба боїшся? — озивається тато. — Там нікого немає.

Юрасик і сам знає, що немає, а все-таки каже:

— Там сидить великий-великий собака!

— І де б він узявся?

— У вікно вскочив! Я сам бачив!

— Ой, леле, — гукає мама, — це ж він нашу ковбасу з'їв!

— Та ні, не з'їв, — заспокоює Юрасик. — Він уже, мабуть, і пішов, той собака!

— Справді? — радіє мама. — Тож неси мерщій ковбаску!

Нічого Юрасикові робити. Кинувся прожогом до кухні, приніс ковбаску та й похваляється:

— Там був собака! Отакий здоровенний! Але я його прогнав.

А тато посміхнувся й каже:

— То був не собака, Юрасику, то був твій страх. І ти добре зробив, що прогнав його.

Н. Григор'єва

Жадібність

Грають в пісочниці дітки,
Таня і Галя — сусідки.
Ось іграшки Галя в сусідки бере,
Свої ж, ви пробачте, вона не дає.
Боїться — Тетянка поцупить,
А може, в пісочку загубить.

Тетянці це прикро, бо їй не звикати
І ляльку Галинці, і м'ячик давати,
І форми, і сито, всі іграшки інші,
Бо разом пограти завжди веселіше.
Не вміє Галинка добро шанувати,
Так може невдовзі й жадною стати.

В. Гужва

Вередуля

Хто це зранку і до ночі
Вередує, як захоче:
Чай солодкий, суп солоний,
Знову з маслом макарони.
Коле светрик, мов їжак,

Шапку одягли не так.
І щоранку черевики —
То маленькі, то великі...
Хто вона, ця вередуля,
Вередуля-капризуля?

Плакса

Що за дівчинка Катруся?
Не Катруся, а Мокруся!
Завжди мокрі в неї очі.
Плаче, коли спать не хоче.
Коли треба підніматись,
В дитсадок мерщій збиратись,
Плаче: «Я не хочу їсти...

Біля Насті хочу сісти...
Я боюся павука-а-а...
В мене лялька не така...»
Плаче й плаче Катеринка,
Кап-кап-кап з очей сльозинки —
Вже сльозинок тих ріка...
А ти, часом, не така?

Т. Лисенко

Вихваляка

Жабенятко квакає,
Каченятко крикає,
Курка кудкудакає,
А хлопчина якає.
Вихваляється маля,
Тільки й чути: «Я, я, я...
Я все можу, я все знаю,

Я усіх випереджаю!»
— Слухай, вихваляко,
Відпочинь, не якай.
Припини хоч на хвилинку
Самовихваляння,
Пригадай, що в алфавіті
Буква «Я» — остання!

Т. Лисенко

Шкоденятко

Хто розбив сьогодні вазу,
З'їв цукерки всі відразу,
На стілець намазав клею,
Кицьку за хвоста приклеїв?
Хто насипав солі в цукор?
Хто м'ячем об стіни стукав?
Хто роздер нові штанці,

В люстру кидав камінці,
Вліз у мамину шухляду,
Відкусив шматок помади,
Скрізь розлив одеколон,
Розкрутив магнітофон?
Хто? Хлопчина чи дівчатко —
Це маленьке шкоденятко?

В. Сухомлинський

Як Федько відчував у собі людину

Пішов раз маленький Федько з матір'ю на поле картоплю копати.

— Вісім років тобі, — каже мати, — працювати час по-справжньому.

Викопає мама куц, а Федько вибирає з ямки картоплю й у відро кидає.

Не хочеться Федькові працювати. Визбирує картоплю, що на поверхні, а в землі не хоче копирсатися. Залишив картоплю в одному куці, в іншому.

Мати помітила таку роботу й каже:

— Хіба тобі не соромно? Людина ж дивиться і все бачить!

Оглядається Федько довкола й дивується.

— Де ж та людина? Що вона бачить?

— У тобі, Федько, людина. Усе вона бачить, усе помічає, та тільки ти не завжди прислухався до її голосу, вона тобі скаже, як ти працюєш.

— А де ж вона в мені — людина? — дивується Федько.

— У твоїй голові, у грудях, у серці, — підказує мати.

Перейшов Федько до іншого куца, позбирав картоплю, що зверху лежала. Хотів було вже залишити його, аж тут, мов і справді хтось докоряє: що ж ти, Федько, робиш? Порийся, там ще є картопля у землі. Здивувався Федько, озирнувся. Нікого немає, а ніби хтось дивиться на його роботу й соромить.

«І справді, мабуть-таки, людина бачить мою роботу», — подумав Федько, зітхнув, розгріб землю біля викопаного кущика і знайшов ще кілька картоплин.

Легше стало на душі Федькові. Аж пісеньки веселої заспівав.

Працює він годину, працює другу і все більше дивується. Тільки подумає: «Навіщо так глибоко гребтися, мабуть, уже немає картоплі», а тут хтось і підслуховує його думку. І соромно стає Федькові. Але й радісно, ой, як радісно.

«Гарний цей друг — людина», — думає Федько.

Важко бути людиною

Діти поверталися з лісу. Вони сьогодні ходили в далекий похід. Шлях додому пролягав через невеликий хутірець, що лежить у долині за кілька кілометрів од села. Втомлені, знесилені діти ледве дійшли до хутірця. Вони зайшли в крайню хату, попросили води. З хати вийшла жінка, за нею вибіг маленький хлопчик. Жінка витягла з колодязя води, поставила на стіл серед двору, а сама пішла до хати. Діти напилися, відпочили на траві. Де й узялася сила.

Відійшли з кілометр від хутірця, Марійка тут і згадала:

— А ми не подякували жінці за воду, — її очі стали тривожні.

Діти зупинилися. Справді забули подякувати.

— Ну що ж... — каже Роман, — це невелика біда. Жінка вже й забула, мабуть. Хіба варто повертатися через таку дрібницю?

— Варто, — наполягає Марійка. — Ну хіба тобі не соромно перед собою, Романе? Ви як хочете, — каже Марійка, — а я повернуся і подякую...

— Чому? Ну, скажи, чому це треба обов'язково зробити? — питає Роман. — Адже ми так потомилися...

— Бо ми люди. Якби ми були телята, можна було б і не повертатися.

Вона обернулася і рушила до хутірця. За нею пішли всі.

Роман постояв хвилину й, зітхнувши, теж поплентався за гуртом.

М. Людкевич

Чим закінчується сварка?

Хлопчик цей — великий злюка,

Шарпнув він мене за руку,

Обізвав: «Всезнайка, соня,

І бабусина тихоня,

Млямля, чапля із поліна,

І зануда, як Мальвіна».

Я сказала: «Ти на вроду —

Мов опудало з городу».

Він сказав...

І я сказала...

Він замовк. І я мовчала.

Ми мовчали, а на гіллі

Яблука гойдалися спілі...

Хлопчик яблуко зірвав

І мені подарував.

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ СОНЯЧНИХ ПРОМІНЧИКІВ»

Під веселу музику діти заходять до залу.

Ведуча. Добрий день, діти! Скажіть, в якій країні ми живемо? Як прийнято вітатися в нашій країні? («Доброго дня! Здрастуйте!») Я відкрию вам маленький секрет. Наше здоров'я можна порівняти з сонечком, у якого багато промінчиків. Сьогодні я вам пропоную вирушити в подорож Країною сонячних промінчиків. А щоб ви відчули себе справжніми жителями цієї країни, я подарую вам по одному сонячному промінчику. (*Роздає дітям жовті стрічки.*)

А в цій країні свої звичаї, свої вітання одне до одного. Я вас зараз навчу. Давайте привітаємося спинками, колінками, щічками, носиками. (*Діти виконують жартівливі вітання.*)

Як весело нам було! Ми будемо не просто подорожувати цією країною, а зав'язувати вузлики здоров'я на пам'ять. Ми вже можемо зав'язати перший вузлик, тому що нам було дуже весело.

Всі один одному посміхнулись
І праворуч повернулись.
Раз-два, раз-два,
Вище ноги, дівтора!
*(Діти йдуть в колоні,
високо піднімаючи ноги.)*
Станем дружно на носочки,
Обійдем горбки й пеньочки,

Раз-два, раз-два,
Веселіше, дівтора.
*(Діти йдуть у колоні на носках,
руки на поясі, обходячи предмети.)*
По доріжці побіжімо,
До сонечка поспішімо,
Раз-два, раз-два,
Поспішімо, дівтора.

Діти біжать в колоні в середньому темпі.

Ведуча. Ось ми з вами і прогулялися. Можемо зав'язати другий вузлик здоров'я на пам'ять. *(Діти знаходять мішечок.)* Виявляється, в Україні сонячних промінчиків можна знайти чарівний мішечок. Заирнемо в нього? *(Одна дитина на дотик відгадує предмет — зубна щітка. Називає предмет, дістає.)*

Зробіть крок вперед, у кого є вдома зубна щітка. А в Україні сонячних промінчиків дуже люблять грати в таку гру.

Естафета «Збираємося в похід»

Діти об'єднуються у дві команди та стають одне за одним у колоні. За командою ведучої добігають до столика, на якому лежать: зубна щітка, зубна паста, мило, гребінець, рушник, шампунь, носовичок і пляшка питної води. Беруть по одному предмету, повертаються бігом назад по прямій. Добігають до фінішу і складають в рюкзак.

Виграє команда, яка правильно і швидко виконає завдання.

Ведуча. Давайте подивимося, чи все ви правильно зібрали. А за те, що правильно зібрали в похід предмети особистої гігієни, зав'яжемо третій вузлик здоров'я на пам'ять. Скільки вузликів здоров'я на пам'ять ми вже зав'язали? А хочете ще вузлики зав'язати? Давайте пограємо з нашими помічниками.

Ігровий масаж

Ведуча читає віршовані рядки, діти виконують ігрові рухи.

Розітру долоньку сильно,
(Розтирання долонь, пальчиків.)
Кожен пальчик покручу.
З нігтиками я пограю,
*(Потерти нігтики
один об один, пом'яти пальці.)*
Один об один їх потру.

Потім руки я помну,
(Руки в замочок і тремо в різні боки.)
Плечі м'яко розімну.
Витягну я пальчики,
(Руки вперед, ворушіння пальчиками.)
Нехай біжать, як зайчики.

Ведуча. Молодці! Давайте четвертий вузлик здоров'я зав'яжемо на пам'ять. А жителі Країни сонячних промінчиків любляють ходити по паперу. А ви ходили коли-небудь по паперу? Для цієї гри виберіть собі два аркуша одного кольору і станьте в дві колоні.

Естафета «Паперові перегони»

У кожної команди по два аркуші паперу. За умовами естафети під час змагання можна наступати тільки на аркуш паперу, тому треба ставати обома ногами на один аркуш, що лежить попереду, а другий класти перед собою. І так до наміченого місця і назад. Усі члени команди по черзі змагаються в такому пересуванні.

Ведуча. Важко вам було? Але здоров'я точно у вас додалося, напевно, ми заслужили вузлик здоров'я на пам'ять. А ще в Країні сонячних промінчиків дуже полюбляють танцювати, тому там всі жителі стрункі і здорові. А ви стрункі? Здорові? Тоді час нам теж потанцювати.

Ритмічний танок здоров'я

Діти разом із ведучою довільно танцюють у супроводі веселої музики. Ведуча показує спортивні танцювальні рухи, діти повторюють за нею.

Ведуча. Зав'яжемо ще один вузлик здоров'я. Ура! Дивіться, що я знайшла! (*Кульки.*) Ну і що ми будемо з ними робити? Я пропоную прикрасити ці кульки нашими малюнками. Подумайте і намалюйте, що вам захочеться. (*Діти прикрашають кульки.*)

І ми можемо, напевно, зав'язати ще один вузлик здоров'я на пам'ять. Наша подорож до Країни сонячних промінчиків добігає кінця. Ми отримали сім вузликів здоров'я на пам'ять. Діти, ви теж стали, як сонячні промінчики, — красиві, щасливі, дружні. Я бажаю вам бути завжди здоровими!

Всі учасники співають пісню В. Шайнського «Усмішка».

МУЗИЧНА РОЗВАГА «ПОДОРОЖ ДО МУЗИЧНОГО ЗООПАРКУ»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)
крокодил
зебра
лошатко
ведмежатко

бегемот
жирфа
водій
діти-читці (шість осіб)

Музичний зал оформлений у вигляді зоопарку. Діти спокійно заходять до залу.
Звучать фанфари.

Ведуча

Я запрошую малят	Ще співати й танцювати,
В подорож у зоопарк.	У веселі ігри грати.
Нас чекають там звірята,	Дім у них — не просто парк,
Що уміють розмовляти,	Дім — музичний зоопарк.

Звучить пісня «Зоопарк чекає всіх», діти обходять зал, сідають на стільці.

Ведуча

Кажуть, що у крокодила
Зуби гострі, як зубило.
Тільки все це уві сні,
Справді любить він пісні.

До дітей виходить крокодил, вітається.

Крокодил

Я щодня лежу на пузі,	Я — природжений артист,
Дуже люблю пити смузї,	Бо до співів маю хист.

Ведуча та крокодил проводять пісню-гру «Крокодил співає гаму».

Ведуча показує дітям іграшкову черепаху.

Ведуча

А ось славна черепаха
Загубила ключ від даху,

Все сумує, бідолашна,
Поміч їй потрібна наша.

Ведуча проводить гру-завдання «Знайди правильний ключик».
Наперед виходять діти - читці.

1-ша дитина

Черепаха має дім,
Дуже радісно їй в нім.

Ну, а нам вже час рушати,
Зачекалися звірята.

Ведуча

Тигр зранку для порядку
Надягнув нову краватку.

А жирафа — просто диво! —
Плаття надягла красиве.

2-га дитина

В зоопарку всі звірята —
Вірні друзі назавжди!

Вміють весело співати,
Помагають у біді.

Ведуча проводить пісню-гру «Другові ти усміхнись».

3-тя дитина

В зоопарку добре всім,
Для звірят він — справжній дім.

Хочу з усіма дружити,
Друзів на авто возити.

Ведуча проводить пісню-гру «У старого Дональда є ферма».

Звучить аудіозапис веселої музики. До залу заходять тварини, стають по колу.
До залу заходить в одій, тримає бутафорське кермо й імітує рух машини. Співаючи,
він підходить до зебри. Та у відповідь вітається та чіпляється руками за талію
в одія. Вони разом співають пісеньку й запрошують покататися лошатко.

Водій

Я мандрую день у день.
Друзі, друзі, де ви, де?
Звірі, звірі, поспішайте,
У авто моє сідайте.

(«Під'їжджає» та звертається до зебри.)
Зупинися, почекай,
Хто ти є, відповідай!

Зебра

Зебра я, усім привіт!
Прошу, мене підвезіть!

Водій

Я мандрую день у день.
Друзі, друзі, де ви, де?
Звірі, звірі, поспішайте,
У моє авто сідайте.

(«Під'їжджає» та звертається до лошатка.)
Зупинися, почекай,
Хто ти є, відповідай!

Лошатко

Я — лоша, усім привіт!
Прошу, мене підвезіть!

Гра триває. Приєднуються пінгвін, тигр, лисичка.

Водій, зебра та лошатко (разом)

Ми мандруєм день у день
З друзями лишень!
Пісенька нас веселить,
А машина мчить.

Зупинись, подивись,
Другові ти усміхнись.
Ми мандруєм день у день
З друзями лишень!

Водій зупиняється біля ведмежатка.

Ведуча

Ось, погляньте, ведмежатко.
Меду хоче це малятко.
Добрі друзі — я і ти —
Назбираєм смакоти?

Ритмічна гра «Збери мед»

Діти шикуються у шеренгу. Ведуча тримає у руках порожню бочечку.

За умовами гри, щоб її наповнити медом, потрібно його зібрати.

Діти передають стаканчик одне одному, відтворюючи на ньому заданий ритмічний малюнок.

Остання дитина в шерензі, яка отримала стаканчик, виливає мед в бочечку.

Гра триває доти, доки діти відтворюють ритмічний малюнок на п'яти стаканчиках.

Ведмежатко

Дуже вдячний вам, малята,
Що взяв участь я у грі.

Буду звірів пригощати
Вдень і навіть уві сні.

Ведуча

В зоопарку різні звірі,
Є й веселі стрибуни.

І у них одна лиш мрія —
Грати з літа до весни!

Наперед виходить дитина-читець.

4-та дитина

Та щоб п'єси ці звучали,
Їм потрібен інструмент.

Він для них не дуже звичний,
Називається — музичний.

Дидактична гра «Хто на чому грає?»

Ведуча загадує загадки, діти їх відгадують.

Грає ніжно віслючок,
Водить вправно він смичок.
Знає навіть і курішка,
Так звучить тендітна ... (скрипка).
А лисичка не нудьгує,
І співає, і танцює.
Допоміг їй цей предмет,
Називається ... (кларнет).
Пінгвінята по порядку
Стали вранці на зарядку.

З ними разом пелікан
Б'є завзято в ... (барабан).
Мама-зебра вчить синочка,
Як вдаряти молоточком.
Брати вправно тон, півтон,
Щоб звучав ... (металофон).
Слоненятко, хоч маленьке,
Вчиться музики гарненько.
І сольфеджіо, і гами
Виграє на ... (фортеп'яно).

Наперед виходить дитина-читець.

5-та дитина

В зоопарку навіть лама
Без новин не може жить.

Тож для вас усіх реклама!
Від звірят її прийміть!

Під музику в центр залу виходять бегемот, зебра, жирафа.

Бегемот

Я — звичайний бегемот,
Знаю назви усіх нот.

Ви вивчайте ноти всі:
До, ре, мі, фа, соль, ля, сі.

Зебра

Зебра може сумувати.
Може весело стрибати.

З друзями я заодно!
Друзів звать мажор й мінор!

Жирафа

Ви не гайте дарма часу,
Розвивайте свій талант,

Музики щодня навчайтесь —
Раджу вам як музикант!

Наперед виходить дитина-читець.

6-та дитина

До вподоби вам реклама
Від звіряток для малят.

Будем вчитися старанно
Музики в садку щодня.

Ведуча

А нам час уже прощатись,
Вирушати в дитсадок.

Дуже вдячні ми звірятам
За розвагу і танок.

Наостанок звучить весела музика.
Усі звірята в колі весело танцюють.

3-й тиждень

Тема: «Джерела доброти»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ Яка книжка наймудріша?

Мета: закріпити уявлення дітей про поняття «товстий», «тонкий»; вправляти в умінні добирати на око різні за товщиною предмети; учити прийомам прикладання, уміння порівнювати їх за товщиною, розвивати окомір; закріпити вміння серіювати пропоновані книжки за товщиною.

Обладнання: серія з 5–7 книжок одного формату, але різних за товщиною.

Хід гри

Вихователь звертає увагу дітей, що на бібліотечній полиці зібрані різні книжки і каже: «Чим вони відрізняються одна від неї? (*Різні не тільки за змістом, але й за товщиною.*) Цікаво, яка з цих книжок «наймудріша?»»

Після розмірковування підводить дітей до висновку, що не буває «мудрішої» або «простішої» в цьому сенсі книжки. Кожна книжка «мудра» для людини. Потім педагог пропонує розставити книжки на полиці від найтовщої книжки до найтоншої. Перед виконанням завдання вихователь демонструє спосіб порівняння за товщиною прийомом прикладання.

➤ Оціни вчинок

Мета: за допомогою сюжетних ілюстрацій розвивати уявлення дітей про добрі та погані вчинки; учити характеризувати та оцінювати вчинки; виховувати чуйність, доброзичливість.

Мета: сюжетні ілюстрації із зображеннями різних життєвих ситуацій.

Хід гри

Діти працюють у парах. Кожній парі вихователь пропонує сюжетну ілюстрацію. Діти мають розглянути її, описати та оцінити вчинок.

Наприклад: «Хлопчик забрав у дівчинки м'яч, дівчинка плаче. Хлопчик учинив погано, так робити не можна».

➤ Привіт, друже!

Мета: вправляти дітей у навичках активного входження в контакт; розвивати комунікаційні навички, щирість, увічливість.

Хід гри

Діти стають у коло та вітаються одне з одним, називаючи сусіда на ім'я, той у свою чергу відповідає на привітання і звертається до наступної дитини. При повторному виконанні гри до імені додають добрі побажання. Вихователь зазначає: звертаючись до будь-кого, потрібно дивитися цій людині в очі і говорити лагідним голосом.

➤ Справжня сім'я

Мета: розвивати в дітей любов і повагу до членів родини, бажання опікуватись ними; виховувати позитивне ставлення до членів родини, до гри.

Обладнання: атрибути, за якими можна створити образи членів родини (капелюх, окуляри, сумка, брязкальце, лялька-немовля тощо).

Хід гри

Вихователь пропонує дітям за допомогою предметів створити образи членів родини та обіграти різні життєві ситуації. Під час гри діти разом із вихователем обговорюють своє ставлення до рідних.

Наприклад:

Матуся прибирає кімнату. *(Дитина має запропонувати свою допомогу, прибрати свої іграшки, витерти пил.)*

Бабуся повернулася з магазину. *(Дитина має допомогти їй віднести сумку, розкласти покупки по місцях.)*

Дідусь (або тато) повернувся з роботи утомлений та зголоднілий. *(Дитина має допомогти матері накрити для дідуся на стіл вечерю.)*

Маленький братик (або сестричка) прокинувся і плаче. *(Дитина має заспокоїти малюка, покачати ліжечко чи коляску, дати йому брязкальце.)*

➤ Добро і зло

Мета: учити дітей визначати добрі та погані вчинки літературних героїв, самостійно розмірковувати; розвивати зв'язне мовлення.

Хід гри

Діти об'єднуються у дві команди. Вихователь називає літературних героїв, а діти мають сказати, позитивний чи негативний цей герой, та навести приклад його вчинків із казки. Відповідає та команда, чий гравець першим підніме руку.

Наприклад:

Лисиця — недобра, вона хитрувала, обманула довірливого вовка у казці «Лисичка-сестричка і вовк-панібрат».

Рак — добрий, він допоміг зайчикові прогнати козу-дерезу.

➤ У світі ввічливих слів

Мета: учити дітей уживати в своєму мовленні ввічливі слова, усвідомлювати, що ввічливість — це гарна риса людини; розвивати мовлення, пам'ять; виховувати чемність і ввічливість.

Обладнання: іграшковий котик, торбинка.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям «скласти» в торбинку ввічливі слова і подарувати котикові. Діти по черзі промовляють у торбинку ввічливі слова, наприклад: «Будь ласка», «Дякую», «Вибачте» тощо.

➤ Кольорові доріжки

Мета: вправляти дітей в умінні порівнювати предмети за довжиною способом накладання; розвивати увагу, логічне мислення, дрібну моторику.

Обладнання: три смужки різного кольору та довжини.

Хід гри

Вихователь розкладає смужки і пропонує дітям полічити їх.

Запитання:

- Скільки всього смужок?
- Чи всі смужки однакові за довжиною?
- Для перевірки потрібно взяти найменшу, на неї покласти трішки коротшу.
- Якого кольору довша смужка? А коротша?
- Таким чином діти порівнюють усі смужки.

➤ Я люблю себе за те...

Мета: учити дітей розрізняти добрі та погані вчинки; закріпити вміння виділяти якості, які подобаються в собі.

Хід гри

Дитина називає якості, які їй подобаються в собі і за які її заохочують. Потім діти можуть аналізувати і ті якості, риси характеру, вчинки, що несуть їм занепокоєння, незручність, викликають невдоволення в оточуючих, а також пропонують варіанти перетворення цих якостей на позитивні, схвальні.

Наприклад: «Я незадоволений собою, якщо нагрубив мамі. Слід попросити в мами пробачення і постаратися ніколи не грубіянити їй».

➤ Сонячні зайчики

Мета: сприяти психологічному розвантаженню дітей; виховувати доброту, чутливість.

Хід гри

Діти утворюють коло. Усі вони — «сонячні зайчики». Одна дитина — «сонечко». «Сонечко» по черзі торкається «сонячних зайчиків» своїми «промінчиками», і кожен «зайчик» каже йому будь-яке лагідне слово. Гру повторюють, доки в ролі «сонечка» не побувають усі діти. Наприкінці гри вихователь пропонує дітям придумати пісеньку або казочку про сонечко.

➤ Стрічка щедрості

Мета: закріпити в дітей поняття «бути щедрим»; розвивати зв'язне мовлення, чуйність.

Обладнання: дві-три кольорові стрічки.

Хід гри

Діти утворюють 2–3 кола, кожному колу — своя стрічка. Діти передають одне одному стрічку зі словами-компліментами або зі словами-подарунками (що б кому подарували).

➤ Допоможемо на кухні

Мета: вправляти дітей у добиранні антонімів; закріплювати назви предметів побуту, посуду, продуктів харчування; розвивати позитивні емоції.

Обладнання: картки із зображеннями предметів побуту, посуду, продуктів харчування, лялька Марійка.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям уявити, що вони зараз перебувають з мамою на кухні та збираються їй допомагати. Педагог промовляє першу половину речення, а дитина має закінчити його. Під час складання речення діти мають уживати слова-ознаки із протилежним значенням.

Наприклад: «Мама розрізала кислий лимон, а я ... (солодку грушу)».

Мама поставила чашку на високий стіл, а я — на ...

Мама насипала борщ у глибоку тарілку, а я — у ...

Мама налила гарячий чай, а я — ...

Мама п'є холодне молоко, а я — ...

➤ Запрошення в гості

Мета: закріпити вміння дітей правильно висловлювати запрошення гостей; закріпити правила гостьового етикету; виховувати чемність, увічливість.

Обладнання: обладнана ігрова кімната, сервірований стіл.

Хід гри

Вихователь пропонує кожній дитині по черзі відчутти себе в ролі господаря будинку і запросити гостей. Мету запрошення діти придумують самостійно.

➤ Назви фігуру

Мета: закріпити в активному мовленні дітей назви геометричних фігур; розвивати увагу, пам'ять, мислення.

Обладнання: мішечок з геометричними фігурами.

Хід гри

Вихователь дістає з «чарівного» мішечка геометричні фігури, діти називають їх, потім відповідають на запитання.

Запитання:

- Чи має круг кути?
- Чи може квадрат котитися так само, як круг, чому?
- Скільки кутів має трикутник?
- Чим відрізняється прямокутник від квадрата?

➤ Добре—погано

Мета: вправляти дітей в умінні розпізнавати добрі та погані вчинки, описувати та давати їм оцінку; розвивати дружні стосунки, бажання допомагати одне одному.

Обладнання: сюжетні ілюстрації, на яких зображені вчинки дітей; червона і синя скриньки.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям по черзі взяти ілюстрацію, оцінити вчинок, зображений на малюнку, та описати його. Картинки із зображеннями гарних вчинків діти складають у червону скриньку, а з поганими — в синю.

РУХЛИВІ ІГРИ

➤ **Визволяй!**

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; виховувати увагу та швидку реакцію на сигнал.

Хід гри

Діти стоять у колі обличчям до середини. Двоє ведучих («утікач» та «ловець») виходять з кола. Перший тікає, оббігаючи коло, другий — наздоганяє. Дитина, яка тікає, може врятуватися, ставши за спину кого-небудь з дітей і вигукнути: «Визволяй!». Дитина, до якої звернулися, має помінятися з «утікачем» ролями і продовжити гру. Якщо «утікач» був спійманий, він стає «ловцем».

➤ **Спіймай м'яч**

Мета: удосконалювати в дітей навички кидання й ловіння м'яча; виховувати увагу та почуття колективізму.

Хід гри

Діти об'єднуються у дві-три однакові команди, які стають на лінії паралельно одна одній. Проти кожної команди на відстані 4–5 кроків креслять кола, у яких стоять капітани команд з м'ячами в руках.

За сигналом вихователя (свистком або голосом) капітан кидає м'яч гравцеві своєї команди, який стоїть у колоні першим, а сам біжить і стає в кінці своєї колони. Перший гравець ловить м'яч і біжить з ним у коло на місце капітана, а потім кидає м'яч другому гравцеві своєї команди і біжить після цього в кінець колони і т. д. Коли капітан повернеться в коло, гра закінчується. Перемагає команда, капітан якої першим займе місце в колі.

➤ **Пташки в клітці**

Мета: удосконалювати в дітей навички підлізання під дугою та стрибків на обох ногах; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Дітей об'єднують у дві підгрупи. Одна підгрупа дітей, узявшись за руки, шикуються в коло, зображуючи «клітку». Інші діти — «пташки». Вони розміщуються поза «кліткою».

Після слів вихователя «Один, два, три — гру почали!» під музику або пісню «клітка» рухається вправо, а «пташки» стрибками переміщуються вліво. На слова вихователя «Пташки в клітку залітають!» діти, які зображують «клітку», піднімають руки в сторони — «клітка відчинилась». «Пташки» виконують підлізання під руками, входять до «клітки» і виходять з неї. За словами вихователя «Клітка зачинилась!» діти опускають руки вниз і присідають. «Пташки», які опинилися в цей час у «клітці», вважаються спійманими і стають у коло — «клітку». Так продовжується доти, поки не будуть спіймані всі «пташки», за винятком трьох. Вони і вважаються переможцями.

➤ Спляча лисиця

Мета: розвивати в дітей уважність, спритність; удосконалювати навички бігу в різних напрямках.

Хід гри

За допомогою лічилки обирають «лисицю». Вона йде в протилежний бік від дітей-«зайчиків» і міцно засинає (заплющує очі). «Зайчики» бігають у різних напрямках, стрибають, граються.

Після слів вихователя «Лисиця прокинулася!» діти біжать до своєї «домівки». «Лисиця» доганяє їх, намагаючись торкнутися. Спійманих «зайчиків» «лисиця» веде до своєї «нори». Коли в «норі» буде 2–3 «зайців», обирають нову «лисицю».

Гра повторюється спочатку.

➤ Пастух і вовк

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

За допомогою лічилки обирають «пастуха» і «вовка», решта дітей — «вівці». З одного боку майданчика (залу) креслять коло — це «кошара для отари», а на протилежному — «пасовисько». Збоку майданчика — «лігво» вовка. «Вівці» розбігаються по майданчику, стрибають, «пасуться» (нахиляються). На слова вихователя «Тікайте від вовка!» «вівці» тікають у свою «кошару». «Вовк» ловить «овець», а «пастух» захищає їх (ставить руки в сторони перед вовком). Спійману «вівцю» «вовк» відводить до себе в «лігво».

Гра закінчується, коли у «вовка» певна кількість «овечок» (за умовою).

➤ Бій півнів

Мета: удосконалювати в дітей уміння стрибати на одній нозі; розвивати спритність і чуття рівноваги.

Хід гри

На майданчику креслять коло діаметром 2–3 м. Дітей об'єднують у дві команди. У коло стають двоє дітей — по одному гравцю команди. Діти займають положення стійки на одній нозі, другу підгинають і підтримують однойменною рукою. За сигналом вихователя, підскакуючи на одній нозі, гравці-півні намагаються виштовхнути свого суперника з кола плечем. Гравець, який виштовхне свого суперника, отримує очко. Після цього виходить нова пара. Перемагає команда, яка набере більше очок.

ХУДОЖНІ ТВОРИ

О. Буцень

Новий м'яч

Вийшла Клава у двір з новеньким м'ячем. Одразу до неї дівчатка підбігли.

— Давай пограємося, — кажуть.

— А Клава притиснула м'яч до себе й відповідає: «Я з ним ще сама не гралася. Я тільки спробую». І почала долонею бити м'яч об землю.

Легко підстрибує м'яч. То червоний бік покаже, то синій, а то закрутиться так, що аж в очах мигтить. А дівчинці ще дужче хочеться в м'яча погратися.

— Ну давай же, — нетерпляче просять подружки.

— Я ще лівою рукою трішки пограюся, — відповідає їм Клава.

А сама і лівою, і правою грається — нікому м'яча не дає.

Постояли дівчатка та й почали розходитися.

Раптом м'яч вислизнув з Клавиних рук і пострибав під паркан, у кущі. Клава за ним — не догнала. Нахилилася до куща, а там кропива, кусюча така! Усю руку Клаві нажалила. Не може Клава м'яча дістати.

— Дівчатка! — загукала вона. — Та куди ж ви? Давайте в м'яча гратися.

А дівчатка відповідають:

— Сама тепер грайся!

Г. Циферов

Про друзів

Друзів у курчати було мало. Усього один. Це тому, що воно шукало друзів за кольором. Якщо жовтий — отже, друг. Якщо сірий — ні. Якщо бурий — також ні.

Йшло якомсь курчатко зеленою стежкою, побачило жовту ниточку і пішло, пішло за нею. Ішло, ішло і побачило жовту гусеницю.

— Привіт, жовта, — сказало курчатко, — це ти, мабуть, мій жовтий товариш?

— Так, — пробурмотіла гусениця, — можливо.

— А що ти тут робиш? — запитало курча.

— Хіба не бачиш? Тягну жовтий телефон.

— А навіщо?

— Не здогадуєшся? Блакитний дзвіночок, що живе в лісі, і білий дзвіночок, який живе в лузі, вирішили сьогодні зателефонувати один одному.

— А навіщо? — знову запитало курча.

— Мабуть, щоб запитати про погоду. Адже в дощ вони закриваються.

— І я теж, — сказало курчатко і заховало голову.

Гусениця дуже здивувалась. Вона довго не могла зрозуміти, хто ж це — квітка чи птах?

— Мабуть, квітка, — вирішила гусинь і подружилася з курчатком, адже гусинь боїться птахів.

В. Сухомлинський

Покинуте кошеня

Хтось виніс з хати маленьке кошенятко і пустив його на дорогу. Сидить кошеня та й нявчить. Бо хоче додому до матері. Проходять люди, дивляться на кошеня. Хто сумно киває головою, а хто сміється. Хто жаліє: бідне кошенятко, та йде далі.

Настав вечір. Зайшло сонце. Страшно стало кошеняткові. Притулилося до куща й сидить — тремтить. Поверталася зі школи маленька Наталочка. Чує — нявчить кошеня. Вона не сказала ані слова, взяла кошеня і понесла додому. Пригорнулося кошенятко до дівчинки. Замуркотіло. Раде-радесеньке. І забрала Наталочка кошенятко додому, щоб зігріти, нагодувати.

М. Коцюбинський

Івасик та Тарасик

Івасик ловив рибу. Все, що зловив, склав у кошичок, закинув кошичок на плечі та й іде додому. Побачив його Тарасик та й тихенько, тихенько за ним. Думає, як би витягти рибку.

Тільки Тарасик підкрався до кошичка, а Івасик почув, що хтось ззаду до кошичка добираться, та й озирнувся. Тарасик одскочив, руки заклав назад, голову задер, іде, наче то не він до кошичка добирався.

Пішов Івасик далі. Йде собі спокійно, а Тарасик знову підкрався, заклав у кошничок руку та як заверещити! Великий рак вчепився йому в палець!

Бо в кошничку не тільки рибка була, а й раки. А Тарасик аж скаче, так йому болить.

Івасик обернувся, побачив та й сміється з Тарасика: «Ага! Попався!»

Насилу Івасик одчепив од пальця рака. Одчепив, поклав у кошничок та й пішов собі додому.

А у Тарасика палець розпух, кров з нього капає. Плаче, бідний.

В. Осєєва

Погано

Собака сердито гавкав, припадаючи на передні лапи. Прямо перед ним, притиснувшись до тину, сиділо маленьке скуйовджене кошеня. Воно широко відкривало рота і жалібно нявчало. Недалечко стояли два хлопчики і чекали, що буде.

У вікно виглянула жінка і поспішно вибігла на ганок. Вона прогнала собаку і сердито крикнула хлопчикам:

— Як вам не соромно!

— А чого соромно? Ми нічого не робили, — здивувались хлопчики.

— Оце й погано! — гнівно відповіла жінка.

В. Сухомлинський

Образливе слово

Одного разу син розсердився і згорячу сказав матері образливе, грубе слово. Заплакала мати. Схаменувся син, жаль стало йому матері. Ночей не спить — мучить його совість: адже він образив матір.

Йшли роки. Син-школяр став дорослою людиною. Настав час їхати йому в далекий край. Поклонився син матері низько до землі й говорить:

— Простіть мене, мамо, за образливе слово.

— Прощаю, — сказала мати і зітхнула.

— Забудьте, мамо, що я сказав вам образливе слово.

Задумалась мати, геть помутніла. На її очах з'явилися сльози.

Каже вона синові:

— Хочу забути, сину, а не можу. Рана від колючки загоїться, й сліду не залишиться.

А рана від слова заживає, проте слід глибокий зостається.

Сиві волосинки

Два тижні Олеся хворіла. Їй було так тяжко, що кожної хвилинки могла померти.

Від її постелі ні на мить не відходила мати.

Коли небезпека минула і Олесі стало легше, мама лягла поруч з донькою і заснула.

Прокинулася мама, Олеся й запитує її:

— Мамо, чому це в косах твоїх багато срібних волосинок?

— Горе посрібило, — відповіла мама.

— Матусю, — сказала Олеся, — яку ж тепер тобі радість принести, щоб не стало цих срібних волосинок?

В. Осєєва

Помстилася

Катруся підійшла до свого столу — і охнула: шухляда була висунута, нові фарби розкидані, пензлики забруднені, на столі стояла калюжа бурої води.

— Олексію! — закричала Катруся. — Олексію!

І, закривши обличчя руками, голосно заплакала.

Олексій просунув у двері голову. Щоки і ніс у нього були забруднені фарбами.

— Нічого я тобі не зробив! — швидко сказав він.

Катруся кинулася до нього з кулаками, але братик зник за дверима й через відкрите вікно вистрибнув у сад.

— Я тобі помщуся! — кричала зі слізьми Катруся.

Олексій, як мавпочка, видерся на дерево й, звісившись із нижньої гілки, показав сестрі ніс.

— Заплакала! Через якісь фарби заплакала!

— Ти в мене теж заплачеш! — кричала Катруся. — Ще як заплачеш!

— Це я-то заплачу? — Олексій засміявся й став швидко видиратися нагору. — А ти спочатку спіймай мене!

Раптом він оступився й завис, ухопившись за тонку гілку. Гілка хруснула й обломилася. Олексій впав.

Катруся бігцем кинулася в сад. Вона відразу забула про свої зіпсовані фарби й сварку із братом.

— Олексієчку! — кричала вона. — Олексієчку!

Братик сидів на землі й, загороджуючи руками голову, злякано дивився на неї.

— Устань! Устань!

Але Олексій втяг голову в плечі й замружився.

— Не можеш? — злякано запитувала Катруся, обмацуючи його коліна. — Тримайся за мене.

Вона обійняла братика за плечі й обережно поставила його на ноги.

— Боляче тобі?

Олексій мотнув головою і раптом заплакав.

— Що, не можеш стояти? — запитала Катруся.

Олексій ще голосніше заплакав і пригорнувся до сестри.

— Я ніколи більше не буду брати твої фарби... ніколи... ніколи... не буду!

М. Майн

Про ввічливість і доброту

Тетянка і Надійка сиділи на лавочці біля воріт і по черзі колисали нову ляльку, яку їм купила мама.

Ось Тетянка впустила ляльку, і лялька впала на пильну дорогу.

— Надійко, підними! — наказала Тетянка молодшій сестрі.

— Ось ще! — відповіла Надійка. — Ти впустила, ти і піднімай!

— Адже ти теж з нею гралася!

— Ну і що? І ти гралася.

Поки сестри сварилися, до них підійшов старенький дідусь Єгор.

Спираючись на палицю, він нахилився, підняв ляльку, обтрусив її від пилу і простягнув дівчаткам.

— Не сваріться, сороки. Натє, грайтеся.

Ой, як соромно стало дівчаткам, і навіть гратися більше не захотілося.

А. Орлов

Страшний сон

О восьмій вечора Лєсь стомлено відірвався від телевізора і пішов у сусідню кімнату. Усі старанно робили уроки.

Дідусь витесав дощечку для хліба і дописував на ній прізвище та ім'я «автора»: Лесь Костенко.

Мама вставляла в слова пропущені літери. Тато розв'язував задачу і закінчував останній приклад.

А бабуся у восьмий раз читала вголос англійський вірш «Мій собака», адже мала надію, що Лесь його запам'ятає.

Лесь зсунув брови і мовив суворо:

— Хвилинку уваги! Повинен вам сказати, що вчитесь ви погано! Через вас я схопив дві трійки! А бабуся знову забула покласти лінійку й олівці! Треба бути уважнішими. Ну добре, надобраніч.

І Лесь знову пішов дивитись телевізор.

Наступного дня першим за розкладом був урок праці.

— Приготуйте завдання, які ви закінчували вдома, — сказав Степан Семенович.

Лесь відкрив портфель, але дощечки там не було.

— Невже дідусь забув покласти?! — з жахом подумав Лесь і... прокинувся. Як добре, що це був тільки сон!

В. Сухомлинський

Тихо, бабуся відпочиває

Прийшла зі школи маленька Галинка. Відчинила двері, щось хотіла весело сказати мамі. А мама посварилася на неї пальцем і шепоче:

— Тихо, Галинко, бабуся відпочиває. Цілу ніч вона не спала, боліло серце.

Галинка тихенько підійшла до столу, поклала книжки. Пообідала й сіла уроки вчити. Читає книжку тихо про себе, щоб не розбудити бабуся.

Відчиняються двері, заходить Оля, Галинчина подружка. Вона й каже голосно:

— Галинко, слухай...

Галинка посварилась на Олю пальцем, як мама на неї, і пошепки мовить:

— Тихо, бабуся відпочиває. Цілу ніч вона не спала, боліло серце.

Сіли дівчатка до столу й розглядають малюнки. А із заплющених бабусиних очей впали дві сльозинки. Коли бабуся прокинулася, Галинка й питає:

— Бабусю, а чого ви плакали уві сні?

Бабуся усміхнулась, приголубила Галинку. В її очах світилася радість.

В. Сухомлинський

Сьома дочка

Було в матері сім дочок. Ось поїхала одного разу мати в гості до сина, а син жив далеко-далеко. Повернулася додому аж через місяць.

Коли мати ввійшла до хати, дочки одна за одною почали говорити, як вони скучали за матір'ю.

— Я скучила за тобою, немов маківка за сонячним променем, — сказала перша дочка.

— Я чекала тебе, як суха земля чекає краплинку води, — промовила друга дочка.

— Я плакала за тобою, як маленьке пташеня за пташкою, — сказала третя.

— Мені тяжко було без тебе, як бджолі без квітки, — щебетала четверта.

— Ти снилася мені, як троянді сниться краплина роси, — промовила п'ята.

— Я виглядала тебе, як вишневий садок виглядає соловейка, — сказала шоста.

А сьома дочка нічого не сказала. Вона зняла з ніг матусі взуття й принесла їй води в мисці — помити ноги.

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «ВЕСЕЛІ СТАРТИ»

Діти разом із ведучою виходять на майданчик, сідають на лаву.

Ведуча. Здрастуйте, діти! Сьогодні ми зібралися в цьому залі, щоб провести спортивне свято «Веселі старти».

Діти, ви любите спорт? Якщо хочеш бути вмілим, спритним, сильним та сміливим, необхідно займатися спортом. Сьогодні змагатимуться дві команди: команда «Силачі» і команда «Богатирі».

Перед тим, як розпочати змагання, пропоную спочатку розім'ятися. На розминку кроком руш!

Ведуча проводить із дітьми музичну розминку (за вибором музичного керівника).

Після розминки діти об'єднуються у дві команди.

Ведуча. Попросимо команди зайняти свої місця на лінії старту. Починаємо наші змагання!

Перша естафета «Хто швидше проповзе по лаві?»

Під час змагання необхідно проповзти по гімнастичній лаві на животі, оббігти кеглю, повернутися бігом назад і передати естафету наступному.

Друга естафета «Швидкі ноги»

Під час змагання необхідно пробігти «змійкою» між кеглями, оббігти контрольну стійку, повернутися бігом назад і передати естафету наступному.

Ведуча. А зараз ви відпочинете і допоможете мені скласти вірш. *(Читає віршовані рядки, діти додають до кожного рядка останнє слово.)*

Здоров'я — основа усього на... *(світі),*
Здоровими бути бажають всі... *(діти),*
Для цього потрібно щоденно... *(вмиватись),*
Робити зарядку і тепло... *(вдягатись).*
Себе гартувати водою і... *(сонцем).*
І солодко спати з відкритим... *(віконцем).*
І їсти усе, що на стіл... *(подають),*
Бо страви нам росту і сил... *(додають).*

Молодці, малята! Ви не тільки хороші спортсмени, а й вірші вмієте складати!

Третя естафета «Влуч у віконце»

Для естафети потрібні два обручі та десять мішечків. За сигналом ведучого діти кидають по мішечку в обруч. Перемагає команда, у якої буде більше влучень.

Четверта естафета зі скакалками

Гравці кожної команди стають за лінією старту в колону по одному. Перед кожною колоною на відстані 10–12 м ставиться стійка. За сигналом перший в колоні вибігає з-за стартової лінії і просувається вперед, стрибаючи через скакалку. Назад він рухається, стрибаючи на двох ногах, і передає естафету наступному.

П'ята естафета «Донеси — не впусти»

Гравці кожної команди по черзі долають дистанцію, поклавши на голову мішечок з піском до вказаної позначки, і повертаються назад бігом. На лінії старту передають естафету наступному дотиком руки.

Шоста естафета «Чия команда швидше передасть м'яч?»

Гравці команд стають в колони по одному, широко розставивши ноги. Перші учасники починають прокочувати м'яч між ногами команди, наступні гравці продовжують. Останній учасник бере м'яч, біжить і стає попереду першого гравця, піднявши м'яч.

Ведуча. А зараз ми відпочинемо! (*Діти сідають на стільчики.*) Діти, а ви вмієте відгадувати загадки? Зараз ми це перевіримо. (*Читає загадки, діти відгадують.*)

Загадки

Сіла купа дітвори і поїхали з гори...
Люблять їх усі малята.
Звуть візочок цей... (*санчата*).

Покатають нас вони,
Але це не ковзани!
Білі, чорні, сині, рижі...
Дощечки ці зветься... (*лижі*).

З нетерпінням зиму ждуть,
Лід малюють — іскри йдуть!
Гострі та стрімкі вони.
Мають назву ... (*ковзани*).

Кулю шкіряну ганяю,
Лиш одну на полі маю!
По ногах не б'ють — це фол!
Називають гру... (*футбол*).

Дві команди, як в футболі,
Та на крижаному полі,
І дорослих і дітей
Позбирав на лід... (*хокей*).

Ведуча. Молодці! Всі загадки відгадали! Молодці! В естафетах всі ви були гарні! Отримуйте нагороди. Вітаємо! Дуже раді!

Ведуча підбиває підсумки змагань, проводить нагородження команд.

Ведуча. Перед тим, як з вами попрощатися, ми хочемо вам побажати міцного здоров'я, частіше посміхатися і ніколи не сумувати!

Захід закінчується. Звучить музика, діти разом із ведучою повертаються до групи.

МУЗИЧНЕ СВЯТО «ЛЮДИНА ПОЧИНАЄТЬСЯ З ДОБРА»

Дійові особи

Вихователь
ведуча
хлопчик

дівчинка
діти-читці (дев'ять осіб)
Баба-Яга

Ведуча зустрічає дітей біля музичного залу перед казково оформленими дверима, над якими напис «Місто добра».

Вихователь. Діти, заходьте, будь ласка, до залу! Я вам розкажу казку.

Є двері золоті, чарівні
Далеко десь на світі.
Якщо ті двері чарівні
Ми зможем відчинити,
У Місті доброти тоді

Залишимося жити.
А перш за все я від душі
Скажу слова вам щирі:
«На цілім світі треба жити
У дружбі, щасті й мирі!»

Наперед виходять хлопчик і дівчинка.

Дівчинка. Як нам бути? Що робити? Як нам двері відчинити?

Хлопчик

Ключик є, та справа в тім —
Не відкрити двері ним...

Вихователь

Слова незвичайні ви скажіть,
І двері можна відчинити!

Дівчинка. Відчиніться, дам цукерку!

Хлопчик. Відчиніться, пригощу яблучком!

Хлопчик і дівчинка (разом). Не відчиняються...

Вихователь. Спробуймо разом!

Хлопчик і дівчинка (разом). Двері, відчиніться, будь ласка!

Двері відчиняються. Діти заходять до музичного залу. Звучить уривок
з п'єси П. І. Чайковського «Солодка мрія».

Ведуча. Доброго ранку, мої любі діти! Я дуже рада зустрічі з вами. Подивіться одне на одного та посміхніться! Як нам одразу стало добре і приємно! Як ви гадаєте, чому? Так, даруючи посмішку, ми тим самим бажаємо одне одному добра, гарного настрою та здійснення всіх добрих справ на весь день. Сказав мудрець:

«Живи, добро звершай,
Та нагород за це не вимагай.
Хай оживає істина стара:
Людина починається с добра!»

У людини є два життя. Перше — реальне, щоденне життя (навчання, робота, виконання обов'язків, взаємини з іншими людьми). І є життя невидиме для інших, внутрішнє життя — духовне (думки, почуття, ідеали). У внутрішньому світі людини доброта — це сонце. А як ви розумієте слово «добро»? (*Усі гарні почуття, добрі й корисні справи.*) Що таке доброта? (*Чутливе, дружнє ставлення до людей; прихильність, ласка, привітність.*)

Доброту й милосердя люди плекали впродовж століть для того, щоб усім було легше жити, приємніше спілкуватися одне із одним, щоб це спілкування дарувало радість. Завжди вважалося природним допомагати іншому, захищати його, давати притулок, рятувати.

Наперед виходять діти-читці.

1-ша дитина

Добро творити на землі
Людині лиш дано.
І навіть діточки малі
Всі знають це давно.

2-га дитина

Доброта, як промінь сонця,
Що з'являється в п'їтьмі,
Пригорнувся до віконця
І розлився по землі.

3-тя дитина

Доброта, як ласка мами,
Віддає любов свою.
Нїжить серденько так само,
Як і пісенька в гаю.

4-та дитина

Доброта, як щедрість літа, —
Радість, щастя і краса.
Як волошка серед жита,
Ще як дощик і роса.

Діти разом із музичним керівником виконують пісню «Доброта».

Ведуча. На мить уявіть, що ось ця ваза (*показує*) — це немовля, яке щойно народилося. Наповніть його душу різнокольоровими камінцями, що означають багатий духовний світ людини. Необхідно класти камінчик у вазу, промовляючи: «Добро, любов, добрі вчинки, ввічливість». (*Діти промовляючи, кладуть камінчики у вазу.*)

Ось і утворилася світла, багата душа! У житті багато чудес, що творять любов, ніжність, добро.

5-та дитина

Навчаймося добра,
Як вчаться мови діти,
Щоб потім все життя
Могли його творити.

Ведуча. Якщо людині погано, вона самотня, беззахисна, — то як у неї на душі?

Вихователь показує чорне серце.

Ведуча. А якщо настрої поліпшився, хтось допоміг, захистив, то як стане на душі?

Вихователь показує червоне серце.

Ведуча. Діти, наш душевний стан залежить від вчинків, зроблених в певній ситуації. Спостерігаючи за казковими героями, визначте, який настрої був зумовлений добрим вчинком, а який — поганим.

Вихователь показує малюнки із зображеннями казкових героїв, які перебувають у різних емоційних станах. Ведуча читає запитання.

Ведуча. Що відчували звірі, коли побачили пана Коцького? (*Страх.*)

А що відчув котик, коли лисиця викрала півника? (*Хвилювання.*)

Що відчував Буратіно, коли знайшов золотий ключик? (*Радість.*)

Що відчули мачуха та її дочки, коли побачили, що Попелюшка взула кришталевий черевичок? (*Заздрість.*)

Що відчула принцеса, коли взимку їй принесли кошик підсніжників? (*Здивування.*)

Яке почуття викликала у Дюймовочки ластівка, яку вона знайшла восени? (*Співчуття.*)

Які почуття у вас викликають дії Баби-Яги?

Чи можна любити злих людей?

Чи можна по-доброму ставитися до негативних персонажів?

Як ви вважаєте, сумно Бабі-Язі без любові? А ось і вона!

До залу вбігає Баба-Яга.

Баба-Яга

Раз мене не люблять діти,
То не хочу в світі жити.
Більше з ними не вожуся
І під землю провалюся.

Я — страшна Баба-Яга!
Хто мене не боїться?
Хто мене не знає?
Вмить я налякаю!

Ведуча. Бабусю-Ягусю, що з тобою сталося? Раніше ти була хорошою і доброю.

Баба-Яга. Мене зачаклували.

Ведуча. Ми можемо тобі якось допомогти зняти чари?

Баба-Яга. Можете, якщо закінчите прислів'я. В них ви зможете знайти відгадку. (*Розпочинає речення, діти закінчують, додавши останнє слово.*)

Людина починається з... *(добра)*.
 Добре серце, як сонечко... *(в небі)*.
 Добре слово краще за... *(мед)*.
 Добро перемагає... *(зло)*.

Не шукай краси, а шукай... *(доброти)*.
 Про добре серце треба змалку... *(дбати)*.
 Дружба починається з... *(посмішки)*.

Ведуча. Діти, а що нам допоможе зняти чари з Баби-Яги? *(Посмішка і доброта.)* Пропоную посміхнутися і разом сказати: «Бабусю-Ягусю, ми тебе любимо!»

Діти виконують пісню про посмішку, і Баба-Яга знову стає доброю.

Баба-Яга. Ой, які ви молодці! Як легко ви зняли ці чари!

Ведуча. Діти, усмішкою, добрим словом можна зняти злі чари не тільки з Баби-Яги. Нездарма люди говорять, що від теплого слова і лід розтає.

Наперед виходять діти-читці.

7-ма дитина

На доброті існує світ,
 І добротою пахне хліб,

І до людей любов свята —
 Це чистота і доброта.

8-ма дитина

Якщо людина добре серце має,
 Вона іде у світ добро творить,

В її очах любов і ласка сяє,
 Така людина сонечком горить.

9-та дитина

Кажімо більше добрих слів
 Знайомим, друзям і коханим,

Нехай комусь тепліше стане
 Від зливи наших почуттів.

Баба-Яга. Діти, дякую вам, я знову стала доброю Бабусею-Ягусею!

Діти разом з Бабою-Ягою виконують веселий танок. Захід закінчується.

4-й тиждень

Тема: «Права, правила, обов'язки»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ Один для всіх

Мета: закріпити в дітей поняття про ціле та його частини; вправляти в умінні ділити ціле на декілька частин; виховувати почуття товариськості, бажання ділитися з близькими, товаришами.

Обладнання: силуетні зображення короваїв.

Хід гри

Вихователь розповідає, що бабуса Ганна спекла великий смачний коровай для онуків (демонструє ціле зображення). Коли онуки зібралися у бабусі, вона розгубилася: як же поділити один коровай на всіх? Вихователь пропонує поступово «розрізати» його на рівні частини.

Наприклад:

Розрізали коровай на дві однакові частини. Що отримали? *(Дві половини.)* Чи вистачить на всіх двох половинок? *(Не вистачить, адже онуків семеро, та ще й бабуся — усього вісім осіб, а половинок тільки дві.)*

Розріжемо кожну половинку ще навпіл. Що ми отримаємо? *(Отримаємо чотири однакові частини. Їх теж не вистачить.)*

Під час гри вихователь демонструє коровай, розрізаний на вісім однакових частин. Потім діти разом із вихователем обігрують ситуацію, в якій діти відпрацьовують поняття «ціле» і «частина».

➤ Розсели людей по планеті

Мета: вправляти в утворенні складних слів; закріпити назви людей різних національностей; виховувати повагу до всіх людей нашої планети.

Обладнання: картинки або світлини людей різних національностей.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям назвати, у якій країні живуть люди, та поєднати їх за певними ознаками.

Наприклад:

В Україні живуть українці.

У Китаї — ... (*живуть китаїці*).

У Білорусі — ... (*живуть білоруси*).

У Німеччині — ... (*живуть німці*).

➤ Права та обов'язки членів сім'ї

Мета: закріпити знання дітей про обов'язки членів сім'ї; розвивати вміння користуватися своїми правами та обов'язками в житті; виховувати почуття відповідальності за членів своєї родини та дбайливе ставлення до них.

Обладнання: два ігрових поля різного кольору «Дорослі», «Діти»; ілюстрації із зображеннями виконання різних дій.

Хід гри

Дітям роздають картки із зображеннями різних дій дорослих та дітей. Їм необхідно з'ясувати, чиї обов'язки зображені, й заповнити ними відповідні ігрові поля.

➤ Я і моя сім'я

Мета: закріпити знання дітей про те, що кожна дитина має право на життя та ім'я; привернути увагу дітей до власної особистості, розвивати почуття індивідуальності, власної значущості, самоповаги; продовжувати розвивати почуття любові, шанобливого, ціннісного ставлення до себе та до членів сім'ї, уміти радіти з того, що ти є таким, який ти є.

Обладнання: ігрове поле, поділене на чотири частини, в центрі — коло; набір карток із зображеннями іграшок (20 шт.); круги різного кольору (10 шт.); кружечки із зірочками в центрі (10 шт.); фішки у вигляді сердечок (10 шт.).

Хід гри

Дитина обирає картинку, яка відповідає власному «Я», і розміщує її в центрі.

В одному із квадратів викладає зірочки, кількість яких відповідає віку дитини. У другому — кількість членів сім'ї, у третьому — улюблену іграшку, у четвертому — кружечком улюблений колір.

➤ Хто де живе?

Мета: формувати в дітей уявлення про представників різних народів; розвивати вміння називати одним словом людей відповідного народу; знаходити їх серед малюнків та розповідати про особливості їхнього зовнішнього вигляду; виховувати повагу до людей інших національностей.

Обладнання: ляльки або світлини представників різних народів.

Хід гри

Діти по черзі обирають малюнок із зображенням людини, розповідають, що в її зовнішньому вигляді відрізняє її від решти. Вихователь називає національність цієї людини.

➤ **Живі цифри**

Мета: відпрацьовувати з дітьми навички порядкової лічби; активізувати порядкові числівники в мовленні; вчити узгоджувати їх з іменниками в роді та відмінку.

Обладнання: цифри від 1 до 10.

Хід гри

Дітям роздають цифри. Діти чіпляють їх на свій одяг і стають «живими цифрами». Коли ведучий відвертається, «живі цифри» міняються місцями. Завдання ведучого — розставити цифри в порядку натурального ряду. Під час виконання ігрової дії ведучий повинен давати «цифрам» команду:

Наприклад: Першою має стати Галинка. Другим — Андрійко. Третім — Максим.

➤ **Хто мене любить, пестить, голубить?**

Мета: закріпити знання дітей про право кожної дитини на любов і піклування; формувати почуття психологічної захищеності, довіри до рідних і близьких, радості існування; розвивати індивідуальність дитини; виховувати почуття самоповаги, шанобливого, достойного, ціннісного ставлення до себе та членів сім'ї; закріпити почуття любові, його велич й значення в житті людини.

Обладнання: зображення сонечка з літерою Я; сюжетні ілюстрації за темою (10 шт.); картки із зображеннями малюнків, в яких відображаються пестливі слова (квіточка, рибка, курчатко, сонечко, зайчик, кошенятко).

Хід гри

Дитина отримує зображення сонечка, в центрі якого — літера Я. Розглядає ілюстрації з теми «Хто мене любить, пестить, голубить?», на свій розсуд добирає картки і викладає їх навколо сонечка. Пригадує, як лагідно, пестливо називають її вдома, знаходить серед карток ту, яка відповідає цій назві.

➤ **Квіти моїх прав**

Мета: формувати в дітей знання про права дитини; учти називати свої права; знайомити з їхнім схематичним позначенням; розвивати мислення, уважність.

Обладнання: дві квітки, на пелюстках яких зображені схеми прав дитини; два набори різних сюжетних ілюстрацій.

Хід гри

Діти об'єднуються у дві команди, кожна з яких має дібрати до кожної схеми малюнок із зображенням права дитини. Перемагає команда, яка першою безпомилково збере квітку.

➤ **Добери пару**

Мета: закріпити знання дітей про право на вільне спілкування; привернути увагу до власної особистості; розвивати комунікативні навички; виховувати взаємоповагу; спонукати дітей до відкритості, відвертості у стосунках, до позитивних вчинків; прищеплювати прагнення розуміти інших і самого себе як соціальну неповторну особистість.

Обладнання: картки із зображеннями казкових героїв (16 шт.).

Хід гри

Дитина розглядає зображення казкових героїв, добирає пару (хто спілкується між собою) зі знайомих казок.

Додаткове завдання: обрати казкового героя або героїню, із ким ти хотів(ла) б поспілкуватися, погратися.

➤ **Родинне дерево**

Мета: закріпити вміння дітей орієнтуватись на площині аркуша паперу та знання геометричних фігур; вправляти в умінні встановлювати ланцюжок послідовності у часі; виховувати любов до всіх членів родини.

Обладнання: аркуш паперу із зображенням дерева; заготовки геометричних фігур.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям обрати геометричні фігури за кольором, що відповідають (за дитячою фантазією) кольору члена родини.

Потім пропонує розмістити ці умовні позначки на дереві за віковим принципом.

➤ **Подорож у казку**

Мета: використовуючи знайомі казки, закріпити вміння дітей аналізувати ситуації, які характеризують порушення прав дитини; виховувати почуття власної гідності, впевненості в тому, що всі діти мають право на захист від жорстокості, від завдання їм моральної та фізичної шкоди; розвивати мовлення, пам'ять, мислення, увагу.

Обладнання: ілюстрації до казок «Вовк і семеро козенят», «Гидке каченя», «Золотий ключик», «Червона Шапочка», «Гуси-лебеді», «Котик і півник», «Трое поросят», «Попелюшка», «Маша і ведмеді», «Колосок».

Хід гри

Діти по черзі розглядають ілюстрації, називають казку та, виходячи зі змісту, аналізують ситуацію, в якій порушено право.

➤ **Придумай ім'я та по батькові тваринам**

Мета: розвивати в дітей фантазію, уяву під час добирання імен та по батькові тварин із різних казок; закріпити знайомі казки; виховувати інтерес до гри.

Обладнання: казкові персонажі (іграшки або зображення).

Хід гри

Вихователь звертається до дітей від імені пана Коцького з проханням придумати ім'я по батькові для його друзів — казкових героїв.

РУХЛИВІ ІГРИ➤ **Третій зайвий**

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Діти утворюють коло, ставши по двоє одне за одним, обличчям до центру. За допомогою лічилки обирають двох ведучих — «утікача» та «ловця», які розміщуються за колом. Перший тікає, другий — наздоганяє. Гравець, який тікає, має право вбігти в коло і стати попереду якої-небудь пари. Дитина в колі, яка стала третьою, стає «утікачем» і біжить від «ловця». Як тільки «ловець» торкнеться «втікача», то міняється із ним ролями.

➤ По стежці

Мета: учити дітей ходити по опорі зі зменшеною площею; розвивати чуття рівноваги, спритність.

Хід гри

Сорока (іграшка-рукавичка) запрошує дітей до лісу і каже: «По стежці треба йти обережно, один за одним».

➤ Не давай м'яч ведучому

Мета: удосконалювати в дітей навички кидання та ловіння м'яча обома руками; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Діти стають у коло на відстані розведених в сторони рук. Ведучий — у центрі кола. За командою вихователя «Один, два, три — початок гри!» діти кидають м'яч обома руками від грудей одне одному, а ведучий, бігаючи по колу, намагається перехопити його. Якщо це вдається, в центр стає дитина, яка останньою кидала м'яч.

➤ Через струмок

Мета: учити дітей ходити по опорі зі зменшеною площею; розвивати чуття рівноваги та спритність.

Хід гри

Вихователь креслить на землі дві риски (у приміщенні — кладе на підлогу дві мотузки) — це «струмок». Потім через «струмок» кладе дошку — це «місток». Дітям пропонують пройти по «містку» на другий бережок «струмка».

➤ Вільне місце

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Діти, за винятком одного — ведучого, шикуються в коло на відстані півкроку один від одного. Ведучий стає за колом. Діти складають руки за спиною, долоні назвні.

Ведучий біжить за колом, торкається долоні якої-небудь дитини і після цього продовжує бігти за колом. Дитина, якої торкнулися, біжить за колом в інший бік, намагаючись прибігти на своє місце швидше за ведучого. Зустрівшись на шляху, вони вітаються (подають один одному руки або виконують присідання), а потім продовжують біг. Хто з них раніше займе вільне місце, той там і стає, а хто залишився, — стає ведучим.

➤ Влуч у кільце

Мета: удосконалювати навички метання в ціль; розвивати окомір і спритність.

Хід гри

Дітей об'єднують у дві команди, у яких однакова кількість учасників гри. Кожна команда шикуються в колону по одному перед кільцем, закріпленим на стояку на висоті 2–2,5 м від землі (баскетбольний щит). Усі діти з кожної команди по черзі кидають великий м'яч обома руками від грудей, намагаючись влучити в кільце. Якщо дитина влучить у ціль, команді зараховується очко.

Перемагає та команда, у якій діти наберуть найбільшу кількість очок.

➤ Хто кине якнайдалі?

Мета: удосконалювати вміння дітей метати предмети на дальність; розвивати силу, спритність, окомір.

Хід гри

Діти стоять на відстані 1,5–2 м від лінії. Вихователь викликає 5–6 дітей. Кожний з них бере по дві торбинки з піском вагою 200 г або маленькі м'ячі. Потім діти підходять до лінії і стають на ній один від одного на відстані розведених в сторони рук. За командою вихователя «Можна!» діти кидають один мішечок правою рукою, а другий — лівою.

Вихователь називає дітей, які кинули торбинки (м'ячі) якнайдалі. Діти підбирають торбинки і кидають їх на місце. За ними кидають торбинки інші діти.

Гра закінчується, коли всі діти візьмуть у ній участь.

ХУДОЖНІ ТВОРИ

І. Кульська

Життя — це справжнє диво

Ми прийшли у світ, щоб жити
Всі на просторі земному,
Щоб сміятись і радіти
У довір'ї чарівному.
Бо життя — це справжнє диво,
Найцінніше над усе.
Глянь довкола! Як красиво!
Сонечко тепло несе!
А навколо тебе люди,
Звірі, квіти і ліси.

Різні звуки чути всюди
І пташині голоси.
Це життя, це справжня казка!
Ллється музика і сміх.
Ти ж, запам'ятай, будь ласка,
Неповторний серед всіх!
Більш таких, як ти, немає,
На усій Землі нема!
Тільки в казці так буває,
Й не шукай, усе дарма!

В. Сухомлинський

Поздоровляємо

Урок у 2 класі. Галя піднімає руку.

— Що ти хочеш сказати, Галю? — питає Ганна Олексіївна.

— У Марійки братик народився, — сповіщає Галя.

А Марійка — це її подруга. Діти оглядаються з цікавістю на Марійку. Дівчинка аж зніяковіла.

— Як це добре! — каже Ганна Олексіївна, підходить до Марійки й цілує її. — Поздоровляємо Марійчину маму з сином, а Марійку — з братиком.

У класі тихо.

— А що це означає — поздоровляємо? — питає Миколка.

— Це означає, що в Марійчиної мами, у татка й у самої Марійки — велике щастя. Народилася людина й принесла щастя багатьом людям.

У Марійчиної мами народився син.

У Марійчиного тата народився син.

У Марійки народився братик.

У Марійчиного дідуса народився онук.

У Марійчиної бабусі народився онук.

У Марійчиного дядька народився племінник, небіж.

А в нас народився новий приятель.
Он скільки людей стали щасливіші.
Он скільком людям приніс Марійчин братик щастя.
От чому ми поздоровляємо.

Поздоровляємо — це означає: радіємо разом із Марійчиними мамою й татом, бабусею і ді-
дусем, і з дядьком Марійчиним.

Діти радісно загомоніли: «Поздоровляємо! Поздоровляємо!».

Материнське щастя

Гарячого літнього дня вивела гуска своїх маленьких жовтеньких гусенят на прогулянку.
Вона показувала діткам великий світ. Цей світ був зелений і радісний — перед гусенятами
простягнувся величезний луг. Гуска навчала діток скубти молоду травичку. Травичка була
солодка, сонечко тепле й ласкаве, моріжок м'якенький, світ співав багатьма голосами жуч-
ків, метеликів, комах. Гусенята були щасливі.

Коли це налетіла чорна хмара, на землю впали краплі дощу. А потім посипались чималі,
як горобині яечка, градинки. Гусенята прибігли до мами, вона підняла крила й накрила ними
дітей. Під крилами було тепло й затишно, гусенята чули, як нібито звідкись іздалеку долинає
гуркіт грому, виття вітру й стукіт градинок. Їм навіть стало весело: за материнськими кри-
лами твориться щось страшне, а вони в теплі й затишку.

Потім усе вщухло. Гусенятам захотілось мерщій на зелений луг, але мати не піднімала
крил. Гусенята вимогливо запищали: «Випускай нас, мамо!».

Тихо підняла мама крила. Гусенята вибігли на траву. Вони побачили, що в матері крила
зранені, вирвано чимало пір'я. Мати тяжко дихала. Але світ навколо був такий радісний, со-
нечко сяяло так яскраво й лагідно, жучки, бджоли, джмелі співали так гарно, що гусенятам
чомусь і на думку не спало поцікавитись: «Мамо, що з тобою?» І коли одне найменше і най-
слабше гусеня підійшло до мами й запитало: «Чого в тебе зранені крила?», вона відповіла:
«Все добре, мій синку».

Жовтенькі гусенята розсипались по траві. Мати була щаслива.

Мати — єдина

У череді було триста корів. І всі вони сірі. Не могли чередники відрізнити одну від одної.
Щоб якось запримітити корову, чередники на лівому боці в кожній написали її кличку: Зірка,
Щира, Добра, Лиска, Фіалка...

І от в одній корови вночі народилося теля. Ледве з'явилося, зараз же до вимені — смокче
молочко. Корова його облизує, хвостом від нього мух відганяє.

Теля не відходить від матері. Коли вночі лягає відпочити, корова стоїть над ним, береже
його сон.

Та якось теля відстало від матері. Пасеться череда, і мати чомусь не йде до теляти. Мукає
воно й жалібно дивиться на череду. Потім побігло. Бігає від однієї корови до другої, обнюхує
всіх. І таки знайшло свою матір.

— Як же воно її знайшло? — питає підпасич Юрко в старого чередника діда Панаса.

— Знайшло, бо мати — єдина, — відповів дід Панас.

Будеш із гнізда випадати

У дятлихи в гнізді було четверо пташенят. Одне з них таке неспокійне. Виглядає
з гніздечка, все йому хочеться знати: а що там, далі?

— Виростеш, полетиш — то побачиш, що за гніздом.

Але неспокійне дятлення не захотіло слухати маму, висунулося з гнізда й упало додолу. Сидить на траві, плаче.

Прилетіла мати до малого.

— Як же тебе врятувати, неслухняний сину? Сідай мені на спину, берися дзьобом за пір'я та тримайся міцно.

Сіло пташеня матері на спину, вчепилося дзьобом за пір'я, й полетіла мати.

Принесла своє дитя у гніздо, поклала та й питає:

— Будеш із гніздечка випадати?

— Не буду, — сказало, плачучи, пташеня й підняло голівку, щоб виглянути з гнізда.

Мокра сорочка

У матері двоє синів — Іван і Сергій. Коли почалися літні канікули, мати сказала синам:

— Беріть, хлопці, сапки та йдіть на роботу в колгосп.

Ще й сонце не сходило, збудила мати синів. Взяли вони сапки й пішли прополювати со-
няшники.

Увечері хлопці повернулися з роботи. В Івана мокра сорочка, у Сергія — суха.

Вмилися хлопці, повечеряли. Іван ліг спати, бо завтра знову на роботу. А Сергій вийшов на подвір'я, сів собі на лавці та й сидить.

Наступного дня тільки хлопці на поріг, а мати вже дивиться на сорочки. В Івана — мокра, у Сергія — суха. Подивиться на Івана — усміхнеться. Подивиться на Сергія — тяжко зітхне.

Я хочу сказати своє слово

Катерина Іванівна повела своїх первачків у поле. Був тихий ранок ранньої осені.

Далеко в небі летів ключ перелітних птахів. Вони тихо курликали, і від того в степу було сумно.

Катерина Іванівна сказала дітям:

— Сьогодні ми будемо складати твір про осінь, небо, про перелітних птахів. Кожен із вас нехай скаже, яке зараз небо. Дивіться, діти, уважно. Вибирайте в нашій рідній мові красиві точні слова.

Діти притихли. Вони дивились на небо й думали. Через хвилину почулося:

Небо синє-синє...

Небо голубе...

Небо чисте...

Небо блакитне...

І все. Діти знов і знов повторювали ті самі слова: синє, голубе, чисте, блакитне.

Трохи збоку стояла маленька синьоока Валя й мовчала.

— А ти чого мовчиш, Валю?

— Я хочу сказати своє слово.

— Ну, яке ж твоє слово про небо?

— Небо ласкаве... — тихо сказала Валя й сумно посміхнулась.

Діти притихли. І в цю мить вони побачили те, чого не бачили досі.

Небо сумне...

Небо тривожне...

Небо журливе...

Небо студене...

Небо грало, тремтіло, дихало, усміхалось, як жива істота, і діти дивилися в його сумні сині-сині очі.

Дж. Родарі

Далека мандрівка

Я хочу проїхати по всій землі
 Й дізнатись, що роблять діти малі.
 Як їх звать? Чи добре живуть?
 Чи всі вони вчать, як треба у школі,
 Чи мають доволі хліба і солі.
 Чи гарно ростуть, чи здоров'я в порядку,
 Чи завжди має роботу їх татко?
 Хто поправляє тим дітям подушку?
 Хто для них казку каже на вушко?
 Хто дає ліки, як доктор прописує?
 Хто їм волосся кудлате розчісує?
 Хто на них часом і посвариться:
 «Пальця до ротика брать не годиться!»
 Хто штаненята лата раз у раз,

Якщо хлопчик удавсь верхолаз?
 Дуже хотів би я також узнати —
 Де темноти не бояться малята?
 Чи вечорами до всіх без затримки
 В ліжко приходять соньки і дрімки?
 А як довгенько соньків тих немає,
 Хто їх за ручку пестливо тримає?
 Хто відганяє усякі страхи,
 Щоб спали спокійно всю ніч дитлахи?
 Так обійду я всі землі на світі,
 Дітям скажу я: «Здрастуйте, діти!
 Чорні і білі, жовті й червоні...
 Байдуже, якого в вас кольору шкіра,
 Вітаю вас щиро, бажаю вам миру!»

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «ПРАВА У СПОРТІ ЗАХИЩАЙ»

Ведуча (вихователь)
 діти-читці (три особи)
 команда «Сонечко»

команда «Краплинки»
 танцювальний гурт (п'ять осіб)

Діти під музику маршу виходять на спортивний майданчик і шикуються в дві колони.

Ведуча. Ми раді розпочати спортивне веселе свято, присвячене правам дитини.

Наперед виходять діти-читці.

1-ша дитина

Щоб рости і гартуватись,
 І міцніти, як броня,

Треба, друзі, нам займатись
 Фізкультурою щодня.

2-га дитина

Здоров'я — основа усього на світі,
 Здоровими бути бажають всі діти.

3-тя дитина

Для цього треба щоденно вмиватись,
 Робити зарядку, по погоді вдягатись,
 Себе гартувати водою і сонцем
 І солодко спати з відкритим віконцем.

Ведуча. Сьогодні у змаганні візьмуть участь дві чудові команди: «Сонечко» і «Краплинки». Команди, фізкультпривіт! (Команди відповідають: «Ура! Ура! Ура!»)

Команда «Сонечко»

Дорожче здоров'я нічого немає!
 Дорослі і діти хай про це пам'ятають!

Команда «Краплинки»

Щоб спортсменами нам бути —
Як того не знати, —

Треба нам щоденно
Тіло тренувати!

Ведуча

Перш ніж будемо змагатись,
Нам потрібно розім'ятись!

Перешиккування команд у чотири колони для виконання загальноорозвивальних вправ із гімнастичними палицями.

Загальноорозвивальні вправи

Перша вправа. Палиця перед грудьми; підняти палицю вгору, подивитись на неї, опустити.

Друга вправа. Палиця вертикально одним кінцем до землі, руки на верхньому кінці палиці; швидко підняти руки вгору з оплеском над головою. Виконуючи вправу, палицю тримати вертикально, не даючи їй впасти.

Третя вправа. Ноги на ширині ступні, палиця внизу; нахил вперед, одночасно підняти руки вперед, подивитись на них.

Четверта вправа. Палиця внизу, тримати її зверху за кінці; опустити палицю вниз, руки прямі.

П'ята вправа. Ноги нарізно, палиця спереду; нахил вперед, лівим кінцем палиці торкнутися правої ноги.

Шоста вправа. Палиця на лопатках; підняти палицю вгору, подивитись на неї.

Сьома вправа. Палиця внизу; присісти, витягнувши палицю вперед.

Восьма вправа. Ноги нарізно, палиця на землі між ногами, руки опущені; стрибки через палицю ноги перехресно — ноги нарізно.

Ведуча. А тепер настав час розпочати змагання!

Гра «Збери кеглі»

У грі беруть участь по 5 дітей від кожної команди. За сигналом потрібно набрати в руки якомога більше розкиданих в довільному порядку кеглів. Перемагає та команда, яка найбільше набрала кеглів.

Естафета «Швидкі ніжки»

У грі беруть участь по 6 дітей від кожної команди. Кожен учасник повинен почергово пролізти під дугою, обігти змійкою кеглі, досягти кошика, взяти один м'ячик, повернутись на лінію старту і там кинути його в свій обруч. Перемагає та команда, яка швидше збере м'ячі в свій обруч.

Наперед виходить танцювальний гурт, виконує хореографічну композицію з іграшками.

Естафета «Перенеси м'яч»

У змаганні беруть участь по 6 дітей від кожної команди. Два обручі: один на старті, а інший на фінішній лінії, в якому містяться 6 м'ячиків. Потрібно швидко перенести всі м'ячки один за одним в свій обруч на старті.

Естафета «Коні й вершники»

У змаганні беруть участь по 4 дітей від кожної команди. Одна дитина одягає на себе обруч, а друга тримає його зовні. Потрібно обігти кеглю в парі, повернувшись на старт. Потім до них

в русі приєднується ще один вершник, а зрештою — останній. Перемагає команда, яка першою прибіжить у повному складі на фінішну пряму.

Загадки для глядачів

Хоч буваю часто битий,
Але зовсім не сердитий.
Я стрибаю, веселюся!
Чи вгадаєте, як звуся? (*М'яч*)

Гру цю люблять всі на світі:
І дорослі й навіть діти.
М'яч! Удар! І крики: «Го-о-ол!»
Це чудова гра... (*футбол*).

Дві дощечки, дві сестри
Взимку мчать мене з гори. (*Лижі*)

Ходять тільки по льоду!
По стежині, по дорозі
Бігти я у них не в змозі.
По снігу не йдуть як слід,
До вподоби тільки лід. (*Ковзани*)

Змагання «Перетягування каната»

По центру лінія. Гравці стають вздовж каната впоперек лінії. За сигналом із силою тягнуть канат. Перемагає та команда, яка перетягне суперників на свою сторону за лінію.

Ведуча. Молодці! Дивлячись, як ви змагаєтесь, можна зробити висновок, що ви здорові, спортивні, розумні діти. А наші змагання завершилися.

Захід закінчується, ведуча оголошує переможців та нагороджує учасників призами.

ЛЯЛЬКОВА ВИСТАВА «ПРИГОДИ В КРАЇНІ КАЗОК»

Дійові особи

Ведуча	дідусь
зайчик	бабуся
котик	Колобок
лисичка	їжачок
Коза-Дерева	

Звучить музика П. Чайковського «Танець Феї драже» з балету «Лускунчик». Діти займають місця на стільчиках.

Ведуча. Добрий день, шановні гості! Погляньте на цю тоненьку книжечку, що я тримаю в руках. Це — Конституція України, вона є найважливішою в нашій державі, адже в цій книжці написані правила, за якими мають жити всі українці. Ці правила захищають нас і покликані зробити наше життя справедливим і щасливим. У ній також визначені і права дітей. А допоможе з ними поближче познайомитися, звичайно ж, казка.

Жила собі казка в бабусиній хижі,
А в казці віками жили дивовижі.
І добрі й недобрі, химерні й лукаві,
Одні страшнуваті, а інші цікаві.
А нині на думку прийшло казкаряу:

«Візьму я і казку нову сотворю!
Можливо, комусь без потреби казки,
Та як же ростимуть без них малюки?!
Казки познайомлять з правами дітей,
Розкажуть про дружбу тварин і людей».

Із-за ширми з'являється зайчик.

Зайчик (наспівуючи). Ля-ля-ля! Ой, нарешті я дійшов. Як вас тут багато!

Ведуча. Діти, хто це до нас прийшов? Знаєте, а мені чомусь не подобається поведінка цього зайчика.

Зайчик. Я й забув. Пробачте мені, будь ласка! Добрий день! (*Низько вклоняється всім.*)

Ведуча. Зайчику, а куди це ти мандруєш? І як потрапив до нас?

Зайчик. О, я уже багато казок обійшов, а сьогодні вирішив завітати до вас.

Ведуча. Добре ти зробив, ми тобі дуже раді. А з яких же казок ти до нас прийшов?

Зайчик. Ага, які хитрющі! Не скажу! Відгадайте самі. *(Діти називають казки, в яких героєм виступає зайчик.)* Правильно! А я хотів би вас запитати: що у вас сьогодні за свято?

Ведуча. Сьогодні ми покажемо казку.

Зайчик. Цікаво у вас буде! Піду попереджу своїх друзів, що я затримаюсь у дитсадку. *(Тікає.)*

Ведуча. Ну що ж, розпочнемо нашу казку!

За ширмою чути нявчання. З'являється сумний котик з мішком, зітхає.

Котик. Ой, лишенько! Півника лисиця викрала!

Ведуча. Що сталося, котику? Що сталося, братику?

Котик. А хіба ви казку про котика і півника не читали? Так от, я звідти! Жили ми собі з півником, нікого не ображали, з усіма дружили. Я в ліс ходив за здобиччю, дровець рубати, а півник борщ варив. Так собі і жили. А оце вчора сталася біда: забрела до нас лисиця, одурила мого півника. Не послухався він мене, тому й забрала його руда розбійниця з собою. А я тепер сам залишився. *(Плаче.)*

Ведуча. Не плач, котику, ми тобі допоможемо.

Котик. Аби ж то так!

З хатинки лисички чути голос півника.

Півник

Котику-братику! Несе мене лиска
За зелені ліси, за жовті піски,

За бистрі води, за високі гори!
Котику-братику, виручай мене!

Котик. Чуєте, це він! Півнику, півнику! Я іду тебе виручати! Ой, хоч би встигнути!

Ведуча. Не хвилюйся, котику, зачекай! Ми щось придумаємо і обов'язково разом тобі допоможемо!

З'являється заспана лисичка.

Лисичка (сідая). А що тут за шум лунає, мені спати заважає? Ось я відпочину та півника заріжу, буде чим поласувати.

Ведуча. Що це ти, лиско, замислила півника різати?

Хоч не вмієш, руда лиско,
Ти книжок читати,
Та Конвенцію дитячу
Треба гарно знати.

Там написано, що діти
Мають право жити.
Тож і півника тепер
Зможем захистити!

Лисичка. Про яке ще там право на життя ви мені говорите? Хіба я не сама собі хазяйка? І кому яка справа, що я робитиму? Не залишатися ж мені, лисоньці-красуньці, сьогодні голодною!? Та куди вам зі мною тягатися? *(Співає.)*

Я — лисичка,
Я — сестричка,
Не сиджу без діла:
Півня зерном частувала —
Полювать ходила.

А тепер мені в неділю
Треба відпочити:
В свою хатку гарнесеньку
Гостей запросити.

Котик. Ой, не встиг я, вона півника з'їсть! (*Ховається.*)

Ведуча. Ну лиско, тобі це так просто не минеться! Давайте, діти, обдуримо лисицю, щоб вона півника не з'їла, — заспіваємо для неї. Вона заплющить очі, а в той час котик їй врятує свого друга.

Діти виконують будь-яку пісню на вибір.

Лисичка. Ой, для мене музика і танці — це так добре! (*Заплющила очі і почала щось наспівувати.*)

У цей час котик рятує півника.

Лисичка. Ой, перехитрили мене, підманули! (*Тупає ногами, хвилюється.*) Які ви нехороші, піду від вас! (*Виходить.*)

Ведуча. Ну, тепер настала черга нашої казки!

Знов вбігає зайчик.

Зайчик. Ой-ой-ой, вона за мною женеться! Ой, рятуйте мене з біди, замітайте мої сліди!

Ведуча. Зайчику-побігайчику, чого ти боїшся? Тебе тут ніхто не образить!

Зайчик. Ой, там така страшна, з рогами, лисичку з хати вигнала і за мною женеться!

Ведуча. Заспокойся, вуханчику, і розкажи спокійно, хто за тобою бігає. Ми зможемо тебе врятувати.

З-за ширми з'являється Коза-Дереза.

Коза

Я — Коза-Дереза!
Півбоки луплена,
За три копи куплена,
Як дам тобі рогом —

Будеш за порогом.
Ріжками заколю,
Ніжками затопчу!

Зайчик. Ой, бачите, яка пихата, з казки прибїгла. Колись дід обідрав їй боки, а рак, коли вона в лисиччину хатку залізла, вщипнув її так, що їй залишився знак, а вона все бігає та лякає звірят у лісі.

Ведуча. Не бійся, зайчику! Якщо вона до нас прибїгла, то нехай знає, що в тебе є право на житло і щасливе існування. (*До кози.*)

Декларації ти, кізко,
Ну, звичайно не читала.
Є такий закон на світі,
Це — серйозна дуже справа:

Ображать не маєш права
Слабших себе і малих
Та з хатинки виганяти,
Бо такий закон для всіх!

Коза (хвалькувато). Ой-ой-ой, про якісь там права заговорили! Повчати мене надумали? Та ви мене ще не знаєте! І казки без мене не буде!

Ведуча. Як це не буде?

Коза. А так, не буде і все! я ж Коза-Дереза, хіба забули!? Я Коза-Дереза, півбока луплена, за три копи куплена... (*Наставляє роги.*)

Ведуча. Знаємо-знаємо, з якої ти казки, але якщо сваритися прийшла...

Коза (перебиваючи). А без мене свята не буде! Замість того, щоб мене нагодувати, напоїти та приголубити, ви мене ображаєте, проганяєте! (*Плаче.*) От дідусеві поскаржуся, адже я знову до нього повернулася!

Я ж не їла і не пила!
Як бігла через місточок —
Ухопила кленовий листочок,

Як бігла через гребельку —
Ухопила води крапельку.
Тільки пила, тільки й їла!

Ведуча. Добре-добре, кізко, вгамуйся! Хочеш скуштувати смачних пиріжків, яких ми з дітками спечемо? Повір, нічого смачнішого зроду-віку ти ще не їла.

Коза (розмірковує). Гаразд, умовили! Тож готуйте свої пиріжки та швидше, я можу передумати!

Ведуча. Друзі, пригостимо козу смачними пиріжками, щоб вона подобішала і більше нікого не ображала в лісі?

Гра «Пиріжки»

Ведуча читає віршовані рядки, діти виконують імітаційні рухи за змістом.

Я печу, печу, печу
Діткам всім по калачу.
Маком я їх притрушу,
В піч гарячу посаджу.

Випікайтесь, калачі,
У натопленій печі.
Буду діток я скликати,
Калачами частувати.

Коза. Дійсно, смачні пиріжки та калачі, майже такі самі, як пече моя бабуся. Щось мені стало так сумно без бабусі і дідуся. Як вони там поживають, хто їм, стареньким, допомагає по господарству?

Ведуча. Тож, кізонько, повертайся додому та проси пробачення за свою поведінку. І надалі запам'ятай, що усі мають право на щасливе існування, родину і затишну домівку.

Коза

Про права я завжди пам'ятатиму!
І дорослим, і малим допомагатиму!
До побачення, зайчику і малята!

Коза-Дерева іде. Ведуча звертається до дітей.

Ведуча. Як чудово все склалося: допомогли котику півника врятувати, зайчика врятували, навіть козу перевиховали, але... нашої казки ще не бачили.

Тож сідайте зручненько
Та дивіться уважненько
Казку вам знайому,

Дуже-дуже відому,
Але незвичайну —
Дуже-дуже повчальну...

Жили собі дідусь та бабуся. Жили та жили, та й дожилися до того, що й хліба нема.

Дідусь. Бабусю, а снідати що ж будемо? Чи хлібчик ще є?

Бабуся. Нема, дідусю, ох, нема. Що тільки сонечко на небо, а я вже в хижці у засіку ходила, борошенця на хлібчик духмяний назмітати. Ох-ох-ох!

Дідусь. Ну і що ж, назмітала?

Бабуся. Та ось у жменьці, зовсім мало.

Дідусь. Хоча б на коржик з маком вистачить? Нумо, бабусенько, до роботи! Ти міси тісто, а я дровець нарубаю та піч витоплю.

Ведуча. Замісила бабуся тісто і для смаку вкинула яйце, сметанку, ще й маслечка грудочку. Стала коржика ліпити.

Бабуся. Ох і тісто! Таке м'яке, ніжне, ніби щічки у дитини. Ох, немає у нас з дідусем ані діток, ані онуків. Немає кому ані казочку розповісти, ані пісеньки заспівати, як мати моя співала:

У мого синочка очі, як волошки,
У мого синочка щічки — маків цвіт...

Ой, що ж це? Поки співала, руки самі йвиліпили замість коржика синочка-колобочка з оченятами.

Дідусь. Бабусю, що ж це? Колобочок! Та гарний який!

Ведуча. Посадили Колобочка в піч, щоб підрум'янився.

Бабуся. Що ж, дідусю, на сніданок треба, мабуть, картоплі накопати.

Дідусь. Так-так, з кропом та маслечком буде чим посмакувати, а таким гарненьким Колобком тільки милуватися будемо.

Ведуча. Витягла бабуся Колобка, поклала на віконечко, щоб прохолонув, а сама з дідусем пішла на город по кріп та картоплю.

Залітає муха і сідає на Колобка.

Колобок. Апчхи! Де я? Хто я? А де дідусь та бабуся? Ох, як гарно, як цікаво! А що там за вікном? А далі — за воротами? Ось побіжу подивлюся, та поки прийдуть дідусь з бабусею, я й повернуся. Ого-го! Гоп-ля! Гоп-ля!

Ведуча. От непосида! Куди ж це ти, Колобок? Треба за ним наглянути, щоб яка біда не сталася.

Колобок. Як гарно навкруги: дерева шумлять, травинки шепочуть, пташки співають, і мені так весело, що співати захотілося. Пісенька сама собою складається.

Був я жменька борошенця,	Та не коржик і не пряник
Трішки масла та сметанки,	З печі скочив на полоч.
Бо хотіла так бабуся	А солодкий та рум'яний
Спекти коржик на сніданок.	Розвеселий Колобок.

Колобок співає пісеньку і котиться далі.

Ведуча. Так Колобок котився все далі і далі від бабусиної й дідусевої хатки. А тим часом...

Їжачок-трудівничок
Пробігав лісочком:
Гриби, ягідки збирав,
Клав до козубочка.

Вибігає їжачок, шукає для себе їжу. Потім прислухається до навколишніх звуків, лякається і ховається за кущем. Колобок помічає метелика на куці, за яким сховався їжачок, і підходить ближче.

Колобок. Ой, який гарний метелик! Подивлюсь поближче. Постій, зупинись! А де ж стежечка? Заблукав! Що робити? (Помічає за кущем їжачка.) Хто ти? Теж Колобок?

Їжачок. Це ти Колобок. А я... Ось відгадай загадку. У мене шуба з голочок, а тому я... Хто?

Колобок. Я не знаю, адже тільки сьогодні спечений. Дітки, допоможіть. Хто це? Швидше підкажіть!

Їжачок (співає)

Так, я їжачок.	В мене гарна сіра спинка,
Маленький їжачок,	Очі, ніби намистинки.
В мене шубка з голочок.	

А що ти тут робиш? Заблукав? Не бійся, я тут всі кущики-травинки знаю, проведу тебе до дому! Йди за мною!

Колобок. Спасибі, друже! Хочеш, я заспіваю тобі свою пісеньку?

То не коржик і не пряник
З печі скочив на полок,
А солодкий і рум'яний,
Розвеселий Колобок.

Виходить лисичка, підходить до їжачка.

Лисичка. О-о-о, яка гарна в тебе, Колобочку, пісенька. Така гарна, така смачна, як і ти. От і сніданочок до мене сам прикотився.

Їжачок. Лисичко, хіба ти не знаєш, що...

Треба всім на білім світі
Не сваритись, а дружити,
І по правилам хорошим
По закону треба жити!

Лисичка. І цей туди ж, про права згадав! Котись ти, їжаче, собі далі. Ми тут із Колобком разом поспіваємо, а потім я його проведу додому. Іди-іди.

Їжачок. Знову щось надумала руда хитрунка. Але мене не обдуриш. Заховаюся тут під кущем та й подивлюся, що буде далі.

Лисичка. Колобочку, я вже старенька, погано чути стала. Підійди ближче і заспівай свою пісеньку, а я запам'ятаю її і будемо співати разом.

Колобок. Добре! Слухайте, будь ласка. *(Співає.)*

Лисичка. Я вже майже запам'ятала твою гарну пісеньку, але дещо не дочула. Стрибни мені на язичок й заспівай іще разок.

Колобок. Добре, я зараз.

Їжачок *(тихо).* Почекай, Колобочку, дозволь мені зараз заспівати *(стрибає лисичці на ніс).*

Лисичка. Ой-ой-ой, ай-ай-ай! *(Тікає.)*

Їжачок. Гей, лисичко, зачекай! Побігла, тільки курява знялась. Нумо, Колобочку, підемо швидше далі, адже дідусь з бабусею вже зачекалися.

Дідусь. Колобочку!

Бабуся. Наш синочку! Як ми хвилювалися за тебе. Дякуємо тобі, їжаче, що привів до дому Колобка. Ось тобі гостинець. *(Дають їжакові яблуко.)*

Їжачок. Дякую!

Ведуча. Ось і казочка добігла кінця. Як я і обіцяла, закінчилась вона зовсім незвичайно, адже наш Колобок — це добрий, чемний та веселий малюк, із ним просто нічого лихого не могло статися.

На ширмі з'являються всі казкові герої.

Герої *(всі разом)*

Закінчилась наша казка,
Посміхніться нам, будь ласка.
Пам'ятайте ж, любі діти,
В злагоді потрібно жити.
А обов'язки й права —
Це усьому голова!

1-й тиждень

Тема: «Перлини здоров'я»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ Хто завітав до берізки?

Мета: закріпити вміння дітей визначати розташування предметів відносно себе; розвинути увагу, спостережливість

Обладнання: іграшки, штучна берізка.

Хід гри

Вихователь розкладає іграшки під берізкою, біля берізки, на берізці.

Потім звертає увагу дітей, що до берізки прийшли звірята, прилетіли пташки, та ставить запитання.

Запитання:

- Де заховався зайчик?
- Хто присів на гілочку деревця?
- Хто сидить біля берізки?
- Хто заховався на найнижчій гілочці?

➤ Чарівний промінчик

Мета: виховувати в дітей взаємодопомогу, оптимізм.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям уявити, що одного разу сонечко надіслало на землю добрий чарівний промінчик. Діти мають придумати, чим і як чарівний промінчик допоможе людям у різних ситуаціях:

- Хтось заблукав у лісі.
- Хтось посварився зі своїм товаришем.
- Хтось отримав зауваження.
- У когось захворіла мама.
- Хтось запізнився на потяг та ін.

Наприклад, людині, яка запізнилася на потяг, промінчик подарує квіток на сонячний потяг. На ньому людина доїде до сонечка, яке почастує її сонячним обідом, а потім промінчик миттєво віднесе її в те місце на землі, куди вона хоче потрапити.

Вихователь просить дітей намалювати, як чарівний промінчик допомагає людям у різних ситуаціях. Із дитячих малюнків створюється виставка «Добрий чарівний промінчик».

➤ Скільки променів у сонця?

Мета: поповнювати знання дітей про сонце, його роль у нашому житті; спонукати до вільного висловлювання своєї думки; збагачувати словник; формувати пізнавальний інтерес.

Обладнання: ілюстрації, дзеркало.

Хід гри

Вихователь просить дітей відповісти на запитання: «Скільки променів у сонця?»

Разом роблять висновок, що дуже багато. Кому вони дарують своє тепло, приносять радість? Чи можна спіймати сонячне проміння?

Вихователь ставить дітям запитання, а потім вислуховує всі варіанти відповідей. Разом із дітьми проводиться дослід із сонячним світлом і дзеркалом — вони пускають сонячних зайчиків.

➤ Наші помічники

Мета: звернути увагу дітей на те, що впізнанню речей допомагають очі; вчити дітей берегти їх.

Обладнання: торбинка, іграшки, ілюстрація.

Хід гри

Діти утворюють коло. Вихователь пропонує дітям сказати, які у людини є помічники. Діти по черзі дістають іграшки з торбинки, розглядають їх та називають, які вони, якого кольору.

Потім вихователь показує картинку і пропонує назвати, хто або що на ній зображено.

За пропозицією вихователя хтось з дітей імітує плавання, політ літака, танок (на вибір дітей). Ті самі рухи, але в іншому порядку, діти мають упізнати із заплющеними очима.

Усі ці дії допомагають дітям встановити, що одні з них легко впізнавані, якщо діти їх бачать, і не можуть бути впізнані, якщо очі заплющені.

➤ Зима—літо

Мета: учити дітей складати описові розповіді про певну пору року; виховувати увагу, зосередженість.

Хід гри

Діти — це «метелики». Одна дитина тримає в руках сачок. Коли вихователь каже «Зима!», «метелики» присідають, удаючи, що засинають. За командою «Літо!» «метелики» прокидаються, літають. Дитина із сачком намагається зловити «метеликів». Та дитина-«метелик», якої торкнулася дитина із сачком, має назвати ознаки тієї пори року (не менше ніж три), яку запропонує вихователь або дитина із сачком. Якщо дитина-метелик виконала це завдання, вона залишається в грі. Якщо не виконала, «метелик» міняється місцями з дитиною із сачком, і гра триває.

➤ Лікарські рослини

Мета: закріпити знання дітей про назви та значення деяких лікарських рослин; розвинути пам'ять; виховувати любов до природи.

Обладнання: картки з лікарськими рослинами.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям з-поміж карток із зображеннями рослин обрати лікарські та назвати, яку хворобу вони лікують.

➤ Яка рослина вища?

Мета: закріпити знання про рослини; вправляти дітей у порівнянні рослин за висотою та величиною та вмінні орієнтуватися у просторі; розвивати спостережливість.

Хід гри

Дітям пропонується порівняти дві рослини та визначити: яка з них вища, а яка нижча. Можна порівнювати представників флори як одного, так і різних видів.

Наприклад: тополя вища, а ялинка — нижча; дерево вище, а кущ — нижчий.

Під час цієї гри доцільно звернути увагу на вміння дітей орієнтуватися у просторі.

➤ **Хто забруднює повітря?**

Мета: закріпити знання дітей про те, що забруднене повітря шкодить здоров'ю; учити розрізняти, що псує повітря, а що навпаки, очищує; виховувати бажання берегти природу.

Обладнання: сюжетні ілюстрації, сіра та біла хмаринки.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям обрати до сірої хмаринки ті предмети, об'єкти, що псують повітря, а до білої — ті, що не шкодять повітрю.

➤ **Урятуємо пори року**

Мета: формувати навички колективного складання описових розповідей на основі визначення характерних ознак певних пір року; виховувати колективізм.

Обладнання: ілюстрації із зображеннями пір року.

Хід гри

Вихователь повідомляє дітям, що злий чарівник полонив усі пори року. Їх необхідно врятувати. Діти об'єднуються у чотири команди: «Осінь», «Зима», «Весна», «Літо».

Для того щоб урятувати пори року, необхідно назвати якомога більше ознак своєї пори року. Гравці кожної команди по черзі виходять вперед і називають одну ознаку своєї пори року. Якщо дитина правильно назвала ознаку, вихователь дає їй картинку із зображенням відповідної пори року. Якщо дитина припустилася помилки або не може назвати ознаку певної пори року, команда не отримує картинку (повторювати вже названі ознаки не можна).

Після того, як усі діти виконали завдання, вихователь підраховує кількість картинок у кожної команди. Та команда, яка отримала найбільшу кількість картинок, — врятувала свою пору року.

➤ **Чарівна квітка здоров'я**

Мета: закріпити знання дітей про здоровий спосіб життя та особисту гігієну; закріпити способи профілактики та засоби зміцнення здоров'я.

Обладнання: квітка з пелюстками, на яких зображені корисні продукти та способи зміцнення здоров'я.

Хід гри

Діти передають по колу квітку, на пелюстках якої намальовані різні продукти харчування та способи зміцнення здоров'я зі словами: «Я вважаю, що для зміцнення здоров'я треба...»

➤ **Погода**

Мета: учити дітей розрізняти стани природи, складати речення з поданими словами.

Обладнання: м'яч.

Хід гри

Вихователь називає дітям природні явища.

Діти виконують рухи:

- сонце — руки вгору, тягнуться до сонечка, посміхаються;
- дощ — присідають, затуляють голову руками;
- веселка — роблять рух рукою справа наліво, описуючи напівколо;
- вітер — хитають руками зі сторони в сторону.

Після цього діти об'єднуються у дві команди. Учасники першої команди викликають одну дитину з другої команди і дають їй завдання зобразити певний стан природи. Учасники другої команди повинні відгадати, яке природне явище показує дитина, і скласти кілька речень із цим словом.

Наприклад, дитина показує сонце. Діти іншої команди відгадують, що це сонце, і складають речення. За кожне речення команда отримує один фант. Після цього команди міняються місцями. Гра триває. Переможець визначається за кількістю фантів.

➤ Коли це буває?

Мета: вправляти дітей у правильному називанні пір року, стану природи залежно від пори року; формувати вміння спостерігати за рослинами в різні пори року, визначати зміни, які відбуваються з рослинами.

Обладнання: зображення рослин в різні пори року; календар спостережень за рослинами.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розглянути ілюстрації, на яких зображені рослини в різні пори року. Діти визначають, які зміни відбуваються з рослинами. Вихователь називає зміни в житті рослин, діти називають пори року.

➤ Подорож на літньому потязі

Мета: закріпити знання дітей про пори року, про їхню послідовну зміну; учити називати весняні та літні місяці у правильній послідовності; вправляти в умінні орієнтуватись, який саме зараз місяць.

Обладнання: коло (годинникова модель пір року); силуетне зображення потягу з трьох вагонів (червень, липень, серпень); календар-графік з позначенням літніх свят.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям покататися на «літньому потязі часу». Але щоб потрапити до нього, треба отримати квитки. Квиток дається за правильну відповідь (можна дивитись на «підказку» — модель пір року).

Запитання:

- Які пори року ти знаєш?
- Назви весняні місяці.
- Назви пори року у зворотному порядку.
- Які пори весни ти знаєш?
- Назви весняні місяці.
- Які ти знаєш прикмети літа?
- Які літні свята ти знаєш?

Кількість запитань залежить від кількості дітей. Якщо дитина не в змозі відповісти на запитання, дати відповідь може її товариш. У такому разі товариш проходить на «потяг часу», а дитині надається можливість дати відповідь на більш просте запитання.

Коли всі діти пройшли на «потяг часу», вихователь звертає увагу на зображення потягу з трьох вагончиків. Пропонує поміркувати, чому наш літній потяг складається саме з трьох вагончиків. Діти доходять висновку, що кожний вагончик — це літній місяць. Називають кожний з вагончиків.

➤ Літо

Мета: учити дітей складати речення з поданих слів.

Хід гри

Вихователь називає кілька слів, з яких діти мають скласти речення. Дитина, яка першою склала речення, підводить руку, виходить у центр кімнати, промовляє своє речення, імітує дії за допомогою рухів. За кожне правильно складене речення дитина отримує фант. Перемагає той, у кого більша кількість фантів.

Наприклад: у купаються річці діти; квітів віночки з дівчатка плетуть.

➤ Щирі побажання друзям

Мета: вправляти дітей у вживанні повних речень; розвивати доброзичливість; поповнювати словниковий запас словами ввічливості.

Хід гри

Діти утворюють коло, говорячи:

Посміхнуся сонечку:

— Здрастуй, золоте!

Посміхнуся квіточці —

Хай вона росте!

Посміхнуся дощику:

— Лийся, мов з відра!

Друзям посміхнуся,

Побажаю їм добра!

Вихователь бере велику червону квітку, передає її дитині, яка стоїть поряд, і висловлює побажання.

Наприклад: «Оленко, я бажаю тобі, щоб ти була чемною, лагідною дівчинкою!»

Потім дитина, яка отримала квітку, передає її іншій дитині зі словами побажання.

РУХЛИВІ ІГРИ

➤ Шпаки

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; виховувати увагу; вчити швидко орієнтуватися в просторі.

Хід гри

На одному боці майданчика накреслені кружечки діаметром 1 м — це «шпаківні». Усі діти — «шпаки», їхня кількість непарна, а в «шпаківню» можуть потрапити тільки двоє «шпаків». На слова вихователя «Шпаки летять!» діти, наслідуючи політ шпаків, бігають по майданчику в різних напрямках. На слова «Шпаки прилетіли!» вони біжать до «шпаківень». Вважається, що дитина, яка спізнилася зайняти місце в «шпаківні», програє. Коли всі діти стануть у кружечки, вихователь говорить: «Шпаки полетіли!». Діти знову бігають, а за сигналом займають місце у будь-якому кружечку. Програє той, хто спізнився.

Гра повторюється кілька разів.

➤ Влуч м'ячем

Мета: удосконалювати в дітей навички метання в ціль і навички бігу; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

Діти шикуються в коло на майданчику, у центрі — дитина з маленьким м'ячем у руках. Вона підкидає м'яч угору і називає ім'я будь-кого з дітей. Усі швидко розбігаються, а дитина,

ім'я якої назвали, намагається спіймати м'яч. Як тільки дитина спіймає або візьме м'яч, вона голосно говорить: «Стій!». Усі повинні зупинитися, а ведучий кидає м'яч у будь-кого з них, намагаючись влучити в ноги. Дитина, в яку влучили, стає ведучим. Якщо він не влучив у наміченого гравця, то швидко біжить за м'ячем, бере його і знову говорить «Стій!» дітям, які в цей час тікають від нього. Коли ведучому не вдається за три кидки в кого-небудь влучити, гра повторюється спочатку.

➤ Сонечко і дощик

Мета: учити дітей ходити та бігати врозтіч; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

Діти присідають навпочіпки за стільчики, що стоять на відстані 1,5 м від стін кімнати (залу) і дивляться у «віконце» (отвір спинки стільчика).

Вихователь каже: «На небі сонечко, можна йти гуляти». Діти ходять і бігають по кімнаті. Після слів «Дощик! Швидше додому!» всі біжать на свої місця і ховаються у свої «будиночки».

➤ Курочка і горошинки

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу та підлізання; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

Серед дітей обирають двох «курочок» і трьох-чотирьох «горошинок». Інші діти стають у коло, взявшись за руки. За сигналом вихователя «Горошинки покотились!» «горошинки» розбігаються, вбігають у коло, підлізаючи під руки дітей, і вільно вибігають з нього. «Курчата» намагаються спіймати «горошинок».

Гра закінчується, коли переловлять всі «горошинки». Її повторюють з новими «курочками» і «горошинками».

➤ Стрибуни

Мета: удосконалювати в дітей уміння стрибати через скакалку з просуванням уперед; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

Діти об'єднуються у три-чотири команди, які стають паралельно одна одній на стартовій лінії. Перші гравці команд тримають скакалку. За 15–20 кроків креслять фінішну лінію або ставлять прапорець (кубик). За командою вихователя «Один, два, три — біжи!» діти, які стоять у колоні першими, біжать до фінішу, перестрибуючи через скакалку. Хто першим дістанеться до фінішної лінії, отримує бал. Перемагає команда, яка набере більшу кількість балів.

➤ Пташки і дощ

Мета: вправляти дітей у лазінні по гімнастичній стінці, умінні бігати у різних напрямках; виховувати спритність.

Хід гри

Перед проведенням гри вихователь роздає дітям штучні пір'їнки — відтепер вони стали «пташками». За сигналом вихователя «пташки» бігають майданчиком. Раптом вихователь каже:

Ось вже дмуха вітерець,
Буря налітає

І маленьких пташенят
Надворі лякає.

«Пташки» поспішають сховатися на «дереві» (гімнастичній стінці).

За кілька хвилин вихователь каже:

Сонце знову засіяло,
І надворі тепло стало.

«Пташки» злазять із «дерев» і знов бігають майданчиком. Гра повторюється 3–4 рази. Вихователь стежить за тим, щоб «пташки» рухалися по всьому майданчику.

➤ Мак

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби на місці; виховувати увагу і пам'ять.

Хід гри

Діти стоять у колі пліч-о-пліч. Одна дитина на середині — це «городник». Вихователь наспівує віршовані рядки, діти виконують ігрові рухи.

Ой, на горі мак, мак. Під горою так, так.

(Діти беруться за руки і, відступаючи назад, збільшують коло на ширину відведених у сторони рук.)

Маки, маки, маківочки, золотії голівочки.

(Крокують на місці і виконують змахи руками вперед-назад.)

Станьте ви так, як на горі мак.

(Присідають і показують руками, який виріс мак — простягають руки вперед.)

Потім діти, стоячи, запитують: «Городнику, городнику, чи полив ти мак?». «Городник» відповідає: «Полив!».

Маки, маки, маківочки, золотії голівочки.

(Крокують на місці, махаючи руками вперед-назад, а «городник» у цей час ходить у середині кола і удає, що поливає мак.)

Станьте ви так, як на горі мак.

(Стоячи, показують, який виріс мак — піднімають руки в сторони на рівень плечей, долоні повертають угору, пальці трохи згинають, показують, яка квітка в маку.)

Маки, маки, маківочки, золотії голівочки.

(Опускають руки і роблять кроки на місці, махаючи руками вперед-назад.)

Потім діти запитують: «Городнику, городнику, чи поспів мак?». «Городник» відповідає: «Поспів!».

Діти повторюють пісню спочатку, дрібним кроком звужують коло, беруться за руки й повільно піднімають їх угору. На слова «Станьте ви так» показують, яка спіла головка в маку.

ХУДОЖНІ ТВОРИ

І. Суриков

Літо

Сонце світить ясно
І повітря гріє.
І куди не глянеш —
Все навкруг світліє.
Квіти прикрашають
Молоді луки,

Золотом облите
Листя навкруги.
Ліс дрима: ні звука,
Лист не шелестить,
Тільки у повітрі
Жайворон дзвенить.

А. Музирчук

***

Крізь гаряче сито
Розсіває літо
Промені ласкаві
На шовкові трави,
На луки квітчасті,
На озера сині,

На хатки пташині,
На поля пшеничні,
На місця сунічні,
На голівки діток
Сіє сонце літо.

Т. Коломієць

Літо

— Липа, липа зацвіла! —
Засурмила всім бджола.
— Гей, злітайтеся, подруги,
У гайок на край села.
Там уже не видно віт,
А лише пахучий цвіт.

Наберем багато меду.
Вирушаймо у політ!
Бджоли з пасіки летять,
Липі крону золотять.
І здається, що у липи
Віти струнами бринять.

М. Чепурна

Прикмети літа

Ластівки літають
Над водою низько,
Хвилі розбивають —
Значить, дощик близько.
Мов червоні квіти,
Хмари в небі синім,

Значить, завтра, діти,
Буде вітер сильний.
А як льону річка
В полі засиніла,
Знайте, що сунічка
У гаю дозріла.

А. Костецький

Де живе літо

У павука хатинка —
Тоненька павутинка.
У коника веселого —
Між травами оселя.
У ластівки швидкої —

Під нашим підвіконням.
А тепле й ніжне літо,
Волошками повите,
Посріблене дощами,
Живе в очах у мами.

О. Олесь

Літній вечір

Літній вечір... Гори в млі,
В золоті вершини...
А під ними ллеться десь
Пісня України.
Гасне вечір... Сон обняв
Гори і долини...

А між горами літа
Пісня України.
Ніч давно... Заснуло все...
Тільки море плине,
Та щебече понад ним
Пісня України.

М. Вінграновський

Молоденька хмаринка

Молоденька хмаринка
Шука в небі хатинку —
Та у небі її не знайдеш.

Молоденька хмаринко,
Нема в небі хатинки,
То ж куди ти, хмаринко, підеш?

Зиму де зимувати,
Літо де літувати?
Та і як тоді жить, як на те?
Молоденька хмаринко,
Йди до нас у хатинку —
Під вікном у нас вишня росте.

Квітне зранку кульбабка,
Цвіте жовта троянда.
І жовтеньким курчата цвітуть.
Будеш їх поливати,
Будеш їх напувати,
І вони тобі щастя дадуть.

В. Сухомлинський

Як горобцеві захотілося дізнатись, куди заходить сонце

Зайшло сонце за обрій. Почервоніло небо. Сидить у гнізді цікавий горобець. Дивиться на червоне небо й думає: куди зайшло сонце? Полечу, дізнаюся. Пурхнув з гнізда й полетів. Пролетів село, пролетів поле, ось уже й ліс. Пролетів ліс — знову поле. А сонця не видно. Знесилився горобець, немає снаги далі летіти. Упав на землю. Віддихався, підвів голову. Бачить, навколо соняшники квітнуть, повернули свої квітучі голівки на захід. Побачив один головатий соняшник горобця та й питає:

— Куди це ти летиш, горобче, ніч надворі?

— Хочу дізнатися, куди зайшло сонце.

Усміхнувся соняшник і говорить:

— Почекай до ранку. Я розбуджу тебе, коли сонце зійде. Ти й запитаєш, куди воно заходить.

Заснув горобець під головатим соняшником. Ось уже й сонечко показалося з-за обрію. Розбудив соняшник горобця.

Запитує горобець у сонця:

— Сонечку, куди ти заходиш на ніч?

Сонце засміялося й відповіло:

— Вночі я спочиваю за далекими горами й синіми морями. Не лети до мене, горобчику, бо ніколи не долетиш.

К. Ушинський

Ранкові промені

Виплило на піднебесся червоне сонечко і стало розсипати по всіх усядах свої золоті промені — будити землю.

Перший промінь полетів і потрапив на жайворонка. Стрепенувся жайворонок, випурхнув з гніздечка, піднявся високо-високо і заспівав свою срібну пісеньку: «Ах, як добре в свіжому вранішньому повітрі! Як добре! Як привільно!».

Другий промінь потрапив на зайчика. Покрутив вухами зайчик і весело застрибав по росяному лузі: побіг він добувати собі соковитої трави на сніданок.

Третій промінь потрапив у курник. Півень заплескав крилами і заспівав: «Кукуріку!» Кури злетіли з сідал, закудкудакали, стали розгрібати сміття і черв'яків шукати.

Четвертий промінь потрапив у вулик. Виповзла бджілка з воскової келії, сіла на віконце, розпрямила крила і «Зум-зум-зум!» — полетіла збирати медок із запашних квітів.

П'ятий промінь потрапив в дитячу кімнату на ліжечко до маленького ледаря: ріже йому прямо в очі, а він повернувся на інший бік і знову заснув.

С. Дутченко

Сонячні кольори

Рано-рано прокинулося сонечко. Прокинулося і сказало:

— Нумо, промінчику, стрибай на землю!

Зіскочив промінчик із неба на землю. А на землі — трава. А на траві — роса.

Відбився промінчик у краплинці роси і засяяла маленька райдуга. Якими кольорами? А ось якими: червоним, оранжевим, жовтим, зеленим, голубим, синім, фіолетовим.

Сонечко по небу котиться, промінчик по землі стрибає назустріч новим сонячним барвам.

Півник Грицько вилетів на паркан і закукурікав: «Кукуріку! Кукуріку! Здрастуй, сонечко!» І зарум'янів від сонячного світла його червоний гребінець.

Бабуся Явдоха пішла на город, висмикнула із землі дві морквини. Одна морквина була оранжева, друга — жовта. І обидві помахували своїми зеленими косичками, привітно усміхались: «Доброго ранку! Здрастуй, сонечко!»

Перестрибнув сонячний промінчик через грядки на лужок. А там квіточки вже прокинулися: блакитна вероніка, синя волошка та фіалка. До сонечка тягнуться і промовляють: «Встаємо тебе, сонечко! Спасибі тобі, що ти нас розбудило!»

Сонячний промінчик далі почимчикував, а бабуся Явдоха почала онучок будити: «Вставайте, дрімливиці! Сонечко вже високо!» Прокинулись Катруся і Марійка. Вдяглися, на ганок вибігли. Як весело світить сонечко!

М. Познанська

Роса

Я встаю раненько влітку —
Скільки ж бо тоді краси!
Ранок тихий, а на квітку
Впали крапельки роси.
Сходить сонце, і краплина
Кожна золотом горить,

То заграє, мов перлина,
Сріблом зробиться за мить.
Потім вся вона розтане,
Піде з сонечком увись...
Може, з неї хмарка стане
Й бризне дощиком колись.

В. Сухомлинський

Капля роси

Рано-вранці на квітці троянди прокинулася крапля роси. «Як я тут опинилась? — думає крапля. — Увечері ж була високо в небі. Як я потрапила на землю?»

І захотілося їй знов у небо.

Пригріло сонечко. Випарувалась крапля, піднялась високо в небо блакитне, до самого сонечка. Там тисячі інших крапель. Зібрались вони в темну хмару й заступили сонечко.

— Чого ви мене заступили від людей? — розгнівалось сонечко.

І послало на темну хмару вогняну стрілу, загримів грім. Злякалася темна хмара й розсіпалась. Пішов дощ. Упала крапля на землю.

— Дякую тобі, крапле, — сказала Земля. — Я так скучила за тобою!

К. Ушинський

Чотири бажання

Була зима. Дмитрик досхочу накатався на санчатах і на ковзанах, прибіг до дому рожевий, веселий і каже батькові:

— Ой, як же весело взимку! Я хотів би, щоб завжди була зима.

— Запиши своє бажання в мою кишенькову книжечку, — сказав батько.

Дмитрик записав.

Прийшла весна. Дмитрик досхочу набігався за барвистими метеликами в зеленому лузі, нарвав квітів, прибіг до батька й говорить:

— Яка прекрасна весна! Я хотів би, щоб завжди була весна.

Батько знов витяг книжечку і наказав Дмитрикові записати своє бажання.

Настало літо. Дмитрик з батьком пішли на сіножать. Весь довгий час розважався хлопчик: ловив рибу, збирав ягоди, перекидався в запашному сіні, а ввечері сказав батькові:

— Я хотів би, щоб літу й кінця не було!

І це Дмитрикове бажання було записане в ту саму книжечку.

Настала осінь. У садку збирали фрукти — рожеві яблука і жовті груші.

Дмитрик сказав батькові:

— Ось найкраща пора року!

Батько розкрив свою записну книжечку й показав Дмитрикові, що він те саме казав і про весну, і про зиму, і про літо.

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «ПРО ЛІНЬ ЗАБУДЕШ — ЗДОРОВИМ БУДЕШ»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)

Петрик

Лінь

Мийдодір

У супроводі жвавої музики діти забігають до залу й стають у чотири колони.

Ведуча

Нам відомо — це чудово,

Коли ти і ми здорові.

Тільки треба знати,

Як здоровим стати.

Є один рецепт у світі —

Він усім підходить дітям:

Якщо будеш спорт любити,

Зможеш років сто прожити!

Діти, до нашого дитсадка прийшов новий хлопчик — його звали Петрик. Але вдома він звик довго спати й досі не може позбутися цієї звички.

До дітей виходить, позіхаючи, Петрик із подушкою в руках.

Петрик

Я — Петрик Дрімченко, малята.

Люблю довгенько я поспати.

І мама щоб мене вдягала,

Ще й з ложки потім годувала.

Мені стрибати й грати ліньки —

Хіба ж відмовлюсь від перинки?

Ведуча. Облиш свої лінощі хоч на хвилинку, ходи з нами разом робити розминку.

Петрик відмахується, йде в куток, уможується на лаві

й, загорнувшись у ковдру, поглядає звідти на дітей.

Звучить весела музика, діти разом із ведучою виконують вправи з гімнастичними палицями.

Звучить повільна мелодія. З'являється Лінь — пухкенька, розкуйовджена,

недбало вдягнута, взута в розпаровані капці.

Лінь

Тихше, тихше! Годі, діти,

Гамір вам такий чинити.

Лінь оце прийшла до вас,

Принесла вам тихий час.

Ведуча. Е-е-е, ми тебе не чекали, адже ти нам не потрібна. Правда ж, діти? Хіба Лінь вам до вподоби? Та й спати нам іще не час. У нас саме зараз розпочинається спортивне свято. Звідки ти прийшла?

Лінь. Я прийшла з Країни лінощів. Коли б ви знали, як там гарно: тихо, спокійно. Ніхто не шумить, не бігає, не стрибає, не робить зарядку. Ось тільки мешканців там замало. Хай би їх було більше!

Петрик (підводиться). А що ж там у вас усі роблять?

Лінь. Лише їдять та сплять. От я й прийшла до вас: може, хтось із дітей погодиться пожити в Країні лінощів? Нічого не робитиме, лише відпочиватиме й довгенько спатиме.

Петрик. Я хочу пожити в такій гарній країні.

Лінь. Молодець! Ми з тебе такого лінтюха зробимо! Ходімо зі мною! *(Забирає Петрика й виходить.)*

Ведуча. Діти, скажіть, а що може статися з ним? Отже, треба нам визволити Петрика з Країни лінощів, щоб не сталося з ним лиха. А щоб краще було мандрувати, об'єднаємося у дві команди: «Малятко» та «Здоров'ятко».

Ведуча проводить із дітьми гру-естафету «Біг із м'ячем».

Звучить бадьора музика. З'являється Мийдодір.

Мийдодір

Я — великий умивальник,
Вам відомий Мийдодір,
Умивальників начальник
І мочалок командир.

Я з Країни лінощів іду —
Всюди бачив лишенько-бїду.
Там, однак, пригоду й добру мав:
Дівчинку-бруднулю визволяв.

Ведуча. То як? Визволив?

Мийдодір. Хоч і важко було мені самому Лінь подолати, але все ж таки я визволив дівчинку.

Ведуча. Ми теж туди йдемо. Покажи нам дорогу до палацу, де мешкає Лінь.

Мийдодір. Дорога нелегка. Попереду у вас трясовина лінощів.

Ведуча проводить із дітьми гру «Склади охайно речі». Діти переносять безладно розкидані на килимі речі на стілець та охайно складають їх.

Ведуча. Цікаво, як живеться в цій країні нашому Петрикові?

Мийдодір. Можна взяти підзорну трубу й подивитися, що діється в палаці, де господарює Лінь.

За завісою товстенький Петрик напівлежить у ліжку, а Лінь несе йому торт.

Лінь. А зараз у тебе, Петрику, сніданок. *(Підносить торт.)* Їж, любий, тортик, з'їж ще й цукерочку.

Петрик (відсакується). Я вже не хочу торта! Хочу повернутися до дитячого садка, до дітей. Друзі, допоможіть!

Ведуча. Лінь, напевно, відчуває, що ми йдемо визволяти Петрика. То й стала своєю тінню затуляти сонечко. А ми завадимо їй і повернемо сонечку його промінці.

Ведуча проводить із дітьми гру-естафету «Веселе сонечко». Діти з обох команд викладають на підлозі своє сонце з обруча та гімнастичних палиць.

Вибігає розгнівана Лінь із повітряними кульками в обох руках.

Лінь. Ви хочете забрати свого Петрика?! Не вийде! Моя сила захована в оцих кульках. У деяких із них записки із завданнями, які ви не зможете виконати.

Лінь проводить із дітьми гру-естафету «Знайди записку». По двоє дітей з обох команд беруть у Ліні кожен по кульці. Біжать, долаючи смугу перешкод, сідають на кульку й тиснуть на неї, щоб вона луснула. Віддавши всі свої кульки, Лінь виходить.

Мийдодір. Цікаво, які завдання були в повітряних кульках? *(Збирає папірці й віддає ведучій.)*

Ведуча *(читає завдання).* Якщо діти не вміють розчісуватися, зав'язувати шнурки й запинати хустину, то перемога за мною. Вони не знайдуть дороги до мого палацу.

Мийдодір проводить із дітьми змагання «Зав'яжи шнурки» та «Запни хустину».

Ведуча. Яке ж наступне завдання пропонує нам Лінь?

Лінь. Ваші діти не знають правил гігієни, а без цього вони далі не пройдуть.

Ведуча проводить із дітьми гру «Правила гігієни». Діти з обох команд по черзі називають правила гігієни. Знову вибігає Лінь із кошиком шишок і розсипає їх по підлозі.

Лінь. Я вам усю дорогу закидаю, щоб ви не змогли дістатися до мого палацу!

Ведуча. Із цим завданням ми впораємося навіть із зав'язаними очима.

Ведуча проводить із дітьми гру «Збери шишки із зав'язаними очима». По двоє дітей з обох команд із зав'язаними прозорим шарфиком очима збирають розкидані шишки.

Лінь. Мені трохи лячно, адже діти вже неподалік від мого палацу. Та я вигадала для них іще важче завдання. Їм не впоратися з ним!

Ведуча проводить із дітьми гру «Покажи вид спорту». Діти від кожної команди зображують різні види спорту, а діти іншої команди відгадують: футбол, волейбол, бокс, хокей, лижні гонки, фігурне катання тощо.

Ведуча. Залишилось останнє, найважливіше завдання: маємо вибрати з-поміж нас найдужчого, щоб він провів вирішальний бій із Лінню.

Ведуча проводить із дітьми гру «Скажи навпаки». Від обох команд обирають двох «бійців». Лінь називає «ліниве» слово, діти добирають до нього антонім. Наприклад: лінитися — працювати; нудьгувати — веселитися; вередувати — слухатися; хворіти — бути здоровими тощо.

Мийдодір. Лінь! Ану виходь на чесний бій!

Лінь. Забирайте свого Петрика. Бачу, ви дужчі за мене. Але знайте: я знову повернуся, коли побачу, що хтось лінується вмиватися, робити зарядку й самостійно вдягатися. До скорої зустрічі!

Петрик. Друзі, дякую вам, що визволили мене й забрали з Країни ліноців. Обіцяю, що вже ніколи не лінуватимусь.

Ведуча. Які ви молодці! Мені дуже подобається ваша цікавість до фізкультурних вправ та спортивних ігор, сміливість, спритність, витривалість. Ми ще не раз проведемо ось такі розваги.

Мийдодір вітає дітей з перемогою над Лінню та дає кожному малюку почесну медаль учасника змагань.

КВЕСТ-ГРА «ОСТРІВ ЗДОРОВ'Я»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)

Звучить весела музика, діти разом із ведучою до залу, сідають на стільчики.

Ведуча. Здрастуйте, діти! Щоранку наша зустріч в дитячому садку починається зі слова «Здрастуйте!». А кому ви ще говорите це слово? (*Мамі, татові, бабусі, сусідам, друзям, знайомицям.*) А ви знаєте, що означає це слово? (*Здрастуйте означає «будьте здорові».*)

Правило запам'ятай,
Знаєш — повтори:
Старшим це слово
Першим завжди говори.

Слово «Здрастуйте» означає, що я бажаю вам здоров'я і хочу, щоб ви теж привітались один з одним, посміхнулися, і я думаю, ваш настрій поліпшиться.

Діти звертають увагу на красиву коробку.

Ведуча. Як ви думаєте, що це? Що ж ми будемо робити з цією коробкою? Ви хочете відкрити її? Тоді давайте відкривати. (*Діти відкривають коробку.*) Діти, тут лист. Прочитаємо? (*Читає лист.*)

«Ми, мешканці Острова здоров'я, просимо вас про допомогу. Злий мікроб викрав усі наші посмішки. Ми давно вже не посміхалися, від нас пішло здоров'я.

Дуже просимо: допоможіть нам! Але щоб нам допомогти, вам належить пройти випробування. Ми віримо, що ви сильні і сміливі і обов'язково впораєтесь. На допомогу ми вам відправляємо чарівний клубочок.

Щастя вам! Мешканці Острова здоров'я».

Ведуча. Що ж нам робити? Як ми можемо допомогти жителям? Ну що ж, тоді вирушаємо в дорогу. Тільки шлях туди непростий. Давайте звернемося до нашого чарівного клубочка. Щоб нам потрапити на найближчий острів, треба пройти по доріжці кроків.

На клубку ниток послідовно прикріплені записки з назвою того місця, куди слід вирушити. Поступово розмотуючи клубок, діти переміщуються; виконавши завдання, називають правило, як висновок завдання, одним словом.

Коригуюча ходьба по доріжці кроків

Під музичний супровід діти йдуть у колоні по одному: ходьба на високих носках, п'ятах, зовнішніх сторонах стоп з різними положеннями рук, високо піднімаючи коліна.

Ведуча. Перша зупинка у нас на Острові вітамінному. Як ви думаєте, хто тут живе? Цей острів називається вітамінним, тому що там живуть вітаміни. Що таке вітаміни? Вітаміни — це «солдати», які охороняють наш організм від злих шкідливих мікробів і різних хвороб. А ви знаєте, де живуть вітаміни?

Правильно! Вони є в корисній їжі. Назвіть, яка їжа корисна, а яка шкідлива. Злий мікроб перемішав всі картинки на острові. Вітамінка просить допомогти розібратися, де корисна, а де шкідлива їжа.

Гра «Корисна і шкідлива їжа»

Ведуча показує картинки із зображеннями продуктів харчування: корисне — плескають в долоні; шкідливе — тупають ногами.

Ведуча. Молодці, тепер ми з вами знаємо: щоб зберегти здоров'я, потрібно їсти корисну їжу і вітаміни. Візьмемо вітаміни з собою, підемо по доріжці кроків до наступного острова. (*Розмотуючи клубок, називає наступний Острів спортивний.*) Діти, на цьому острові живе зайчик-спортсмен. Він щоранку робить зарядку. А ви любите займатися спортом? Тоді покажіть нам, як ви виконуєте вправи.

Розминка «Заяча зарядка»

Звучить музика. Діти разом із ведучою виконують вправи для стоп: ходьба на носочках, на п'ятах, на зовнішніх сторонах стопи, стрибки на одній нозі, стрибки на двох ногах із просуванням вперед.

Ведуча. Молодці! Ви сильні і спритні, у вас відмінний настрій. Зайчик-спортсмен дарує вам за це посмішку. Ось у нас вже другий подарунок для жителів Острова здоров'я — посмішка. Гарний настрій їм обов'язково стане в пригоді, щоб перемогти злий вірус. Щоб дістатися останнього острова, нам знадобиться багато сил. Перевіримо їх. (*Діти доторкаються до м'язів на руках і ногах.*) Давайте потренуємо свої м'язи на тренажерах!

Діти виконують вправи на тренажерах. Спосіб організації — кругове тренування: кожна дитина виконує вправу послідовно на кожному виді тренажерів.

Ведуча. Подивимося, куди ми повинні йти далі. (*Розмотуючи клубок, називає наступний Острів здоров'я і знаходить лист з порадами лікаря Айболитя.*) Діти, а ви знаєте, хто такий лікар Айболить? Так, це добрий лікар, який лікує і дітей, і звірів, і завжди поспішає на допомогу. (*Читає лист лікаря Айболитя.*)

«Любі друзі! У нас на тілі накопичуються шкідливі мікроби, які ми не бачимо. Тому, щоб не хворіти, треба ретельно митися, доглядати за собою, навіть якщо ти і не дуже брудний.

Запам'ятайте правила, щоб зберегти здоров'я.

Перше правило: умивайтеся вранці і ввечері.

Друге правило: мийте руки після гри, прогулянки і туалету.

Третє правило: мийте руки з милом перед їжею.

Четверте правило: частіше приймайте душ і ванну.

П'яте правило: частіше провітрюйте кімнату.

Шосте правило: частіше гуляйте на свіжому повітрі.

Не хворійте! Ваш лікар Айболить».

Гра «Збери струмочки в річку»

Під музику діти з блакитною стрічкою в руках рухаються «змійкою» за ведучим. По закінченню музики збираються в одному місці і імітують рух води в річці.

Ведуча. Лікар Айболить залишив нам вітаміни і радить всім: щоб бути здоровим, не хворіти, треба робити зарядку, загартовуватися, правильно харчуватися і багато гуляти на свіжому повітрі. Ви молодці, впоралися з усіма труднощами, допомогли жителям Острова здоров'я, зробили все, щоб здоров'я до них повернулося, а злий мікроб пішов. Давайте залишимо жителям Острова здоров'я мило, посмішки і вітаміни. А нам час повертатися до групи. Чарівний парашут швидко поверне нас в дитячий сад.

Ведуча проводить із дітьми вправи з «парашутом» і масажними м'ячами під музику для релаксації.

Перед закінченням заходу діти, передаючи м'яч один одному, згадують, як вони допомагали жителям Острова здоров'я, які труднощі відчували під час виконання завдань.

2-й тиждень

Тема: «Природа рідного краю»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ Що означають кольори?

Мета: формувати в дітей уявлення про природні ареали Землі; закріпити знання про річки, моря, океани, гори, поля, луги, ліси; учити складати творчі розповіді; розвивати уважність, зосередженість; виховувати повагу та бажання оберігати довкілля.

Обладнання: глобус, географічна карта Землі.

Хід гри

Вихователь пропонує здійснити уявну космічну подорож на ракеті навколо земної кулі.

Запитання:

- Якою видно нашу планету з космосу? (*Кольоровою кулею.*)
- Який колір мають океани, моря, річки та озера? (*Блакитний, синій.*)
- Якого кольору ліси, поля, луги? (*Зеленого.*)
- Який колір у пустель та піщаних, неродючих земель? (*Жовтий.*)
- А якими за кольором є гори, родючі землі? (*Коричневими.*) А снігові шапки гірських вершин та полюсів? (*Білі.*)
- От яка кольорова та гарна наша планета. Що потрібніше на Землі — ліси та водойми чи пустелі?

Вихователь пропонує дітям описати Землю такою, якою їм хотілось би її бачити. Діти складають творчі розповіді.

➤ Що змінилось?

Мета: закріпити в дітей навички орієнтування на площині стола відносно об'єктів на столі; вправляти в умінні використовувати в мовленні прийменники та прислівники, які означають місце розташування об'єктів одне відносно одного; розвивати зорову пам'ять.

Обладнання: іграшкові лісові звірята або їхні зображення.

Хід гри

Вихователь повідомляє, що лісові звірята грають у квача, весь час міняються один з одним місцями, і пропонує розказати, де кожного разу опиняються наші друзі. Для цього треба запам'ятати, як тваринки були розташовані спочатку. Потім заплющити очі (вихователь в цей час змінює місцерозташування однієї-двох іграшок), а розплющивши, розказати, що змінилось.

➤ На пташиному дворі

Мета: поглиблювати знання дітей про свійських птахів; розвивати вміння порівнювати свійських птахів; виховувати інтерес до свійських птахів.

Обладнання: картки із зображеннями свійських тварин та птахів.

Хід гри

Вихователь пропонує завітати на пташиний двір і перевірити: чи ніхто не заблукав? Діти залишають на підвір'ї свійських птахів, а тварин переставляють на інший стіл.

Після того, як відберуть усіх тварин, необхідно порівняти свійських птахів: що в них спільного і що відмінного.

➤ Ким стануть пташенята?

Мета: закріпити в активному мовленні дітей назви птахів та їхніх пташенят; розвивати зв'язне мовлення.

Обладнання: м'яч.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям визначити, як будуть називати пташенят, коли вони виростуть. Діти стоять у колі, вихователь кидає м'яч, називаючи пташеня, а діти, повертаючи м'яч, називають дорослого птаха.

Наприклад: курча — півник або курка; каченя — качка або селезень; гусеня — гуска або гусак; індиченя — індичка або індик.

➤ Один, два, три — метелику, лети!

Мета: учити дітей описувати комах; розвивати координацію рухів.

Обладнання: картки із зображеннями комах, сачок.

Хід гри

За допомогою лічилки обирають одну дитину, яка із сачком в руках полюватиме на комах. У дітей-«комах» на грудях прикріплені картки із зображеннями різних комах.

Діти-«комахи» хором промовляють:

Бджілки в поле полетіли,
На пахучі квіти сіли.
Стали в вулик мед нести,
Ми гуляєм — ти лови!

Вихователь каже:

Сів метелик на травичку,
(Діти-комахи присідають.)
Прохолодну п'є водичку.
Один, два, три — метелику, лети!

Дитина із сачком ловить дітей-«комах», які тікають урозтіч. Дитина із сачком може відпустити впійману комаху, якщо вона зможе так описати себе, щоб було легко здогадатися, що це за комаха.

Наприклад, дитина із сачком упіймала якусь комаху і промовляє до неї:

Якщо хочеш знов літати,
Маєш себе описати.
Так ти себе опиши,
Щоб впізнати ми змогли.

Упіймана дитина-«комаха» описує себе: хто вона, у які кольори забарвлена, чим любить ласувати.

Методична рекомендація. Перед грою вихователь пропонує дітям зразок описової розповіді. Якщо дитина із сачком здогадається за описом, що це за комаха, то відпускає її, промовляючи:

Як зовуть тебе, я знаю,
Тож на волю відпускаю!

Якщо дитині із сачком не вдається відгадати комаху за описом, вона промовляє:

Я тебе щось не впізнаю
І тому в сачку лишаю!

Діти міняються ролями. Комахи отримують сачок. Гра триває далі.

➤ Схованка

Мета: закріпити вміння дітей порівнювати предмети за товщиною, оперувати поняттями «товстий», «тонкий»; розвивати уважність, спостережливість, логічне мислення.

Обладнання: картки із зображеннями зайчика, ведмедя, лисиці, вовка та дерев, різних за товщиною.

Хід гри

Вихователь виставляє на фланелеграфі картинки із зображеннями дерев і пропонує дітям відповісти на запитання та виконати дії.

Запитання:

- Як ви вважаєте, хто зможе сховатися за найтовщим деревом?
- Знайдіть і покажіть, за яким деревом зможе сховатися ведмідь.
- Знайдіть найтонше дерево.
- Хто може за ним сховатись?
- Чому ведмідь не зможе сховатися за тонким деревом?
- За яким деревом може сховатися зайчик? Чому?
- Лисичка велика чи маленька? За яким деревом вона може сховатись?
- А за яким деревом сховається вовк?

Потім вихователь підводить підсумок: великі тварини можуть сховатися за товстими деревами, а маленькі — за всіма.

➤ Зозуля

Мета: учити дітей складати описові розповіді, закріпити назви птахів; розвивати спритність, швидкість реакції.

Обладнання: обручі.

Хід гри

Одна дитина — «зозуля», решта дітей — «пташки». Вихователь повідомляє дітям, що злий чарівник полонив усі пори року. Їх необхідно врятувати. Діти об'єднуються у чотири команди: «Осінь», «Зима», «Весна», «Літо». Для того щоб урятувати пори року, необхідно назвати якомога більше ознак своєї пори року. Гравці кожної команди по черзі виходять вперед і називають одну ознаку своєї пори року. Якщо дитина правильно назвала ознаку, вихователь дає їй картинку із зображенням відповідної пори року. Якщо дитина припустилася помилки або не може назвати ознаку певної пори року, команда не отримує картинку (повторювати вже названі ознаки не можна).

Після того, як усі діти виконали завдання, вихователь підраховує кількість картинок у кожної команди. Та команда, яка отримала найбільшу кількість картинок, — врятувала свою пору року.

➤ Портрети тварин

Мета: закріпити вміння розрізняти свійських та диких тварин; вправляти в умінні пояснювати різницю між дикими та свійськими тваринами відповідно до середовища існування; розвивати конструктивні здібності, дрібну моторику пальців рук.

Обладнання: картки із зображеннями диких та свійських тварин, розрізані на кілька частин.

Хід гри

Вихователь повідомляє, що казковий художник намалював портрети різних тварин на склі. Але тільки-но він зібрався роздати свої роботи, як налетів вітерець-пустунець і розбив

незвичайні портрети. До того ж художник і сам вже заплутався, хто де зображений. Вихователь пропонує допомогти художнику: скласти портрети з частин і назвати, свійська чи дика тварина на ньому зображена.

➤ **Різні тварини**

Мета: закріпити і розширити знання про спосіб живлення, особливості зовнішнього вигляду, пристосування до умов життя диких тварин; розвивати мислення, увагу; виховувати бажання піклуватися про тварин.

Обладнання: ілюстрації із зображеннями тварин; кружечки для оцінювання відповідей.

Хід гри

Вихователь пропонує розглянути ілюстрації і скласти розповідь за планом або схемою.

План розповіді

1. Хто це?
2. Який зовнішній вигляд?
3. Де живе?
4. Чим живиться?
5. Які особливості поведінки?

За розповідь дитина отримує кружечок. За доповнення інші діти також отримують кружечки.

Перемагає той, у кого найбільше кружечків.

➤ **Комахи**

Мета: учити дітей складати описові розповіді; розвивати увагу, спритність.

Обладнання: паперові квіти.

Хід гри

Кожна дитина — це яка-небудь комаха (метелик, бабка, жук, мураха тощо). «Комахи» під музику літають на галявині, на якій ростуть квіти (квітів на одну менше, ніж дітей). Коли музика стихає, «комахи» повинні якнайшвидше сісти на квітку.

«Комаха», якій не дісталася квітки, розповідає про себе іншим «комахам». Діти-комахи повинні відгадати, як вона називається. Якщо дитина зуміла описати свою комаху, а діти відгадали назву, вона залишається в грі. Якщо опис був невдалий, дитина залишає гру.

Гра триває.

➤ **Мухи в павутинні**

Мета: закріпити вміння дітей добирати слова до узагальнювальних понять; розвивати увагу, зосередженість.

Хід гри

За допомогою лічилки обирають трьох дітей — це «мухи». Решта дітей утворюють коло, тримаючись за руки — це «павутиння». «Мухи» з дзиганням «влітають» і «вилітають» із кола. Несподівано «павутиння» закривається (діти опускають руки). «Мухи», які залишилися в «павутинні», повинні виконати завдання, яке їм пропонує вихователь.

Наприклад, кожній дитині-мусі повідомляється узагальнювальне словосполучення: дикі тварини, свійські тварини, дикі птахи тощо. Діти мають назвати якомога більше слів до цієї групи. «Мухи», які виконали завдання, залишаються у грі. Той, кому не вдалося виконати завдання, залишає гру. Далі обираються нові діти-мухи, і гра триває.

➤ Звуки природи

Мета: формувати в дітей уміння прислухатися до звуків природи, впізнавати і розрізняти голоси комах, птахів; розвивати фонематичний слух, увагу; виховувати бажання дотримуватися правил поведінки в природі.

Обладнання: аудіозаписи різних звуків природи.

Хід гри

Дітям пропонується прослухати аудіозаписи звуків природи і відповісти на запитання.

Запитання:

- Що почули ваші вухка?
- Хто як кричить?
- Упізнай за голосом, хто як співає.
- Хто більше почує і впізнає різноманітних голосів у природі?
- Про що шумить зелений гай?
- Чи можна в лісі прожити без вух? Чому?

➤ Павутинка

Мета: закріпити знання дітей про те, що в природі все взаємопов'язане; виховувати інтерес до природи, бажання пізнавати її.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям стати у коло і передавати клубок ниток, уявляючи себе при цьому мешканцями лісу.

Наприклад:

Я — дуб, на мені багато гілок з жолудями і листочків. У моєму дуплі живе білка.

Я — білка. Я люблю горішки, які ростуть на ліщині.

Клубок продовжує свій шлях до черв'яка, жаби, лелеки тощо до тих пір, поки всі не будуть зв'язані по кілька разів.

Потім вихователь пропонує дітям подумати, що буде, коли зникнуть рослини. «Рослини» відходять і тягнуть за собою інших.

За допомогою вихователя діти доходять висновку: якщо зникає одна ланка ланцюжка, то за нею зникне інша, втратиться рівновага.

РУХЛИВІ ІГРИ

➤ Птахи і зозуля

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

На одному боці майданчика діти креслять кола. Це — «гнізда птахів». Одна дитина — «зозуля», вона стоїть осторонь і не має гнізда. На слова вихователя «Птахи, полетіли!» діти вибігають з «гнізд» у різні сторони. «Зозуля» літає разом з ними. На слова «Птахи, додому!» всі біжать до своїх «гнізд», а «зозуля» намагається швидко зайняти яке-небудь «гніздо». Дитина, яка залишилася без місця, стає «зозулею».

➤ Бджілка

Мета: удосконалювати в дітей уміння підлізати під шнур і бігати врозтіч; розвивати спритність та орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти-«бджілки» сидять у двох-трьох «вуликах» (кола, викладені з мотузок). Перед «вуликами» натягнуто мотузку на висоті 40–50 см. Навколо майданчика (у залі) на стільцях покладено квіти. Після слів вихователя «Бджілки в поле захотіли, знялися і полетіли» «бджілки» вилітають з «вулика», підлазять під мотузку і з гудінням «літають» по майданчику (залу). Після слів вихователя «На квіточки сідають, мед пахучий збирають» діти підходять до квіточок і присідають. Вихователь продовжує: «Знову бджілки полетіли». Діти бігають. Ця вправа — біг та присідання — повторюється 4–5 разів. На слова вихователя «Бджілки у вулики полетіли» діти швидко повертаються на свої місця. Вихователь називає «бджілку», яка найшвидше прилетіла.

➤ Карлики і велетні

Мета: виховувати в дітей увагу, кмітливість, швидку орієнтацію.

Хід гри

Діти стають у коло, беруться за руки і розмикаються на витягнуті руки. Один з них — ведучий — стоїть у центрі кола. Якщо він скаже: «Велетні!», діти мають стати на носки і підняти руки через сторони вгору, а якщо промовить: «Карлики!», усі мають присісти на впочіпки і покласти руки на голову. Хто помилиться, стає ведучим.

Вихователь називає дітей, які під час гри були уважні і жодного разу не помилилися.

➤ Мишоловка

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби та бігу; виховувати витривалість, кмітливість, чесність.

Хід гри

Дітей об'єднують у дві різні за кількістю гравців підгрупи. Менша утворює коло — «мишоловку», а більша, яка зображує «мишей», розміщується поза колом. Діти, які зображують «мишоловку», беруться за руки і починають ходити по колу вправо або вліво (за умовою), проговорюючи слова:

Як ці миші вже набридли,
Розвелось багато їх.
Все поїли, все погризли,
Як би виловити їх!

Бережіться, мишенята,
Доберемось ми до вас!
Мишоловку вам поставимо,
І усіх вас ми спіймаємо!

На останні слова діти зупиняються і піднімають зчеплені руки. «Миші» в цей час починають швидко перебігати через «мишоловку» і вибігати з неї.

На слова вихователя «Кілац!» діти швидко опускають руки, і «мишоловка» закривається. Дітей, які не встигли вибігти з кола, вважають спійманими, і вони стають у коло. Коли «миші» будуть спіймані, гру починають знову. Для «мишоловки» вибирають дітей, які зображували «мишей».

➤ Совонька

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; виховувати спостережливість, кмітливість і швидку реакцію на сигнал.

Хід гри

У куточку майданчика (залу) креслять коло — «гніздо сови». «Совонька», яку призначає вихователь, стає в «гніздо». Решта дітей — «метелики і жучки» — стає за лінією, що накреслена на одному боці майданчика (залу). Середина майданчика вільна.

На слова вихователя «День починається, усі прокидаються!» «метелики і жучки» починають літати по майданчику (бігають, присідають, наче збирають сік з квітів).

На слова вихователя «Ніч наступає, усе засинає» «метелики і жучки» завмирають у будь-якій позі. За своєю ініціативою «совонька» в цей час тихо вилітає на полювання, повільно змахує «крилами» (руками) і забирає «метеликів і жучків», які поворухнулися (відводить їх у своє «гніздо»). «Совонька» ловить доти, поки вихователь не скаже «День!» «Совонька» повертається до свого «гнізда», а «метелики і жучки» починають знову літати.

«Совонька» виходить на полювання 2–3 рази, після чого рахують «метеликів і жучків», яких вона зловила. Потім вибирають нову «совоньку», а ті, кого зловили, починають грати з усіма дітьми.

➤ Горобці-стрибунці

Мета: удосконалювати в дітей навички стрибків у довжину з місця; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Накреслити на майданчику коло діаметром 6–8 м. Діти, окрім ведучого, зображують «горобців» і розміщуються за колом. Ведучий — «великий птах» — стає у центр кола.

За командою вихователя «Один, два, три — гру почали!» «горобці» стрибають на одній нозі в коло та вистрибують з нього. «Великий птах», бігаючи в колі, не дає «горобцям» збирати «зерна» і «дзьобає» їх (торкається рукою дітей, які перебувають у колі). «Горобець», якого дзьобнув «великий птах», вибуває з гри. «Горобці» намагаються якнайбільше побути в колі, ухиляючись від «великого птаха». Найбільш спритними вважаються ті, яких ведучий жодного разу не торкнувся рукою.

➤ Зозуля

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби; виховувати увагу та спостережливість.

Хід гри

Посередині кімнати (залу) на стільці сидить дитина. Це — «зозуля». Діти стоять уздовж стін. На слова вихователя «Погуляймо по гайочку, послухаємо голоси птахів» діти розходяться. Зозуля кує: «Ку-ку, ку-ку!».

Діти зупиняються, а одна дитина (призначена вихователем) за спиною «зозулі» повторює: «Ку-ку, ку-ку!».

На слова вихователя: «Всі присіли на пеньок, щоб послухати голосок» діти присідають. «Зозуля» відповідає: «Ку-ку, ку-ку!». Призначена дитина вдруге відповідає зозулі: «Ку-ку, ку-ку!» А «зозуля» відгадує, хто повторює її пісні (називає ім'я дитини), після чого вони міняються місцями.

Гра повторюється.

ХУДОЖНІ ТВОРИ

В. Леус

Дім у сандалику

Микола аж вдома помітив, що сандалик забув у таборі.

— Не сумуй, синку, — втішала мама. — Це ж добра прикмета. Значить, наступного року ти неодмінно побуваєш саме в цьому таборі.

Миколка зрадів, бо дуже полюбив табір «Дружба». І от цього літа він знов туди поїхав. Тільки не в останню зміну, як торік, а в першу. У таборі Миколку направили до того ж корпусу, в якому він жив торік.

— Іди вибирай ліжко, яке тобі найбільше до вподоби, — сказали йому.

При вході до будиночка ліворуч, під лавою, у Миколчиному сандалику, який він забув минулого літа, сиділа мухоловка. Побачивши хлопця, вона злякано спурхнула в кущі. На дні гніздечка-сандалика лежали сірі яечка. Миколка покликав своїх ровесників і вожату. Діти хотіли було доторкнутися до яечок. Та вожата зупинила їх:

— Не можна, бо пташка покине гніздо.

А незабаром із яечок вилупилися сірі пухнастенські пташенята. Діти залюбки дивилися, як мама-мухоловка їх годує. Правда ж, цікаво? А Миколка пишався, що саме в його сандалику пташкам так сподобалося. «Як добре, що я їх тут забув, — думав хлопчик. — Виходить, я подарував пташкам цілий дім...»

В. Сухомлинський

Найгарніша мама

Випало совеня із гнізда та й повзає лісом. Далеко забилось, не може знайти рідного гнізда. Побачили птахи малого, некрасивого, з великою головою, вухатого, банькатого, жовторотого. Побачили й питають, дивуючись:

— Хто ти такий, де ти взявся?

— Я — совеня, — відповідає мале. — Я випало з гнізда, не вмію ще літати і вдень дуже погано бачу. Я шукаю маму.

— Хто ж твоя мама? — питає соловей.

— Моя мама сова, — гордо відповідає совеня.

— Яка ж вона? — питає дятел.

— Моя мама найгарніша.

— Розкажи, яка ж вона, — питає дрізд.

— У неї голова, вуха й очі такі, як у мене, — відповідає з гордістю совеня.

— Ха-ха-ха! — зареготали соловей, дятел і дрізд. — Та ти ж потвора! Виходить, і мати твоя така сама потвора.

— Неправда! — закричало совеня. — Мама в мене найгарніша!

Почула його крик сова, прилетіла потихеньку, взяла совеня за крильце й повела до рідного гнізда.

Совеня уважно подивилося на свою маму: вона була найгарніша.

Врятував сонечко

Це було навесні. Цілий день сяяло сонце, а потім насунули чорні хмари. Пішов дощ.

Під високою гіллястою шовковицею сидів хлопчик Василько. Він не боявся зливи. Його захищало від неї густе листя. Під шовковицею було сухо. А поруч текли струмки. Василько побачив, як один струмок поволеньки почав заповнювати невеличку заглибину. Утворювалось озерце. На середині цього озерця був маленький острівець. Води все прибувало й прибувало. Ось-ось затопить острівець.

Раптом Василько побачив на острівці маленьке червоне сонечко. Воно бігало від одного краю острівця до другого. «Чому ж воно не летить?» — подумав Василько. Йому стало жаль сонечка.

Острівець ставав усе меншим. Ось він уже такий, як п'ятачок. Ось він уже не більший від копійки. Сонечко сиділо непорушно.

Василько побіг під дощ. І зразу ж змок до нитки. Та він устиг врятувати сонечко.

О. Корольова

Казка про осу та ведмедя

Вирішила оса з ведмедем потоваришувати.

— На доказ моєї дружби, — думає оса, — дай-но подарую ведмедю варення.

Полетіла вона до села, вкрала краплю варення, принесла ведмедю, поклала йому на ніс і каже:

— Це тобі, друже, від чистого серця.

Ведмідь зрадів, злизнув солодку краплинку з носа:

— Я такий вдячний тобі, — мовить, — дуже ти мені догодила.

Надумав ведмідь і собі зробити щось приємне для оси. Він пішов до бджіл, попросив у них ківшик меду для оси.

— Ось, — каже, — і тобі від чистого серця.

— Ой! — замахала крильцями оса. — Ой, негарно вийшло! Мені ніяково перед тобою! Я маленький подарунок зробила, а ти — ось що подарував. Ти поставив мене у незручне становище!

— Та я ж від усього серця, — виправдовується ведмідь.

Оса не слухає, товче своє. Де ж їй зрозуміти, що серце у ведмедя значно більше, ніж в оси.

В. Чухліб

Дідова пасіка

Біля криниці стояла велика дубова діжка. Час від часу в діжку наливали води. Вода проти сонця нагрівалася, і Варочка щодня поливала нею квіти та вишеньки біля хати.

Якось Варочка зачерпнула води, зирк — а у відерці бджола плаває.

Варочка поставила відерце й почала пильно розглядати бджолу. Чи то бджолі закортіло скупатися, чи то води напитися, а тепер вона борсалася у воді, намагалась змахнути крильцями. Але крильця намокли, й нічого з тих силкувань не виходило.

«Еге, вона ж не злетить, ще й потонути може!» — подумала Варочка. Проте дівчинка боялась навіть доторкнутися до бджоли — ще вжалить. І Варочка загукала:

— Дениску-у-у! Швидше йди сюди! Бджола тоне!

Дениско шурхонув із вишні, де рвав ягоди на вареники. Плутаючись у картоплинні, підбіг до Варочки, швиденько знайшов прутика і вихопив бджолу з води.

— Мабуть, це бджола з пасіки діда Олекси, — сказала Варочка. — Давай віднесемо йому!

Дід Олекса сидів під старою грушею, щось стругав.

— Ваша? — Дениско розчинив коробочку, у якій повзала бджола.

Дід вийняв із кишені окуляри, примружився:

— Авжеж, моя! Свою худібку я завжди впізнаю.

Варочка розповіла, як вони стали бджолі у пригоді.

— Ну й рятівники! Оце я розумію! — сказав дід.

Він пригостив їх медом, стільниковим, пахучим. А бджола тим часом вилізла з коробочки і раптом злетіла, та високо здійнятися не змогла, сіла дідові на бороду. Пасічник не займав її.

— Нехай зігріється, — сказав, усміхнувшись.

Кола бджола заметушилася, дід виплутав її з бороди, посадив на широчезну долоню. Бджола продзижчала щось, зблиснула золотою цяткою над столом і зникла у верховітті старої груші.

Л. Колос

Чарівне мереживо

Тетянка поливала кімнатні квіти. І раптом помітила за вікном між гілок яблуні сріблясте плетиво з чорною цяткою посередині. Блиснуло сонечко. Чорна цятка заворушилася, і дівчинка побачила павучка. Павучок спритно обстежив свою павутинку.

Вона була схожа на мереживо.

Відтоді Тетянка часто відвідувала павучка і спостерігала за його роботою. Павучок полював комариків та мух, щоб не летіли до кімнати й не кусали дівчинку.

Одного дня сильний вітер зірвав сріблясту павутинку, і павучок зник. «Мабуть, загинув», — подумала Тетянка.

Блискало, гримів грім, лив дощ. Дівчинка зажурено дивилася на шибки вікна, по яких бігли сльози.

Не видно було павучка і в наступні похмурі дні.

Та ось уранці, коли до кімнати прослизнув сонячний промінець, Тетянка почула мамин голос: «Знову павучок з'явився. Буде гарна погода!»

Дівчинка радісно вибігла у двір. На старому місці працював невтомний павучок. З-під його спритних лапок снувалося чарівне мереживо.

О. Сенатович

Друже мій

У сльоту і в час негоди,
І в погоду, друже мій,
Серцем слухати зумій
Звуки рідної природи,
Звуки — дивні голоси
Незвичайної краси!
Чуєш, друже мій, розмови?

З вітром листя гомонить,
З сонцем — ниви і діброви,
Із озерами — блакить.
Розмовляють доли, води...
Стань, послухай, роздивись.
Мову рідної природи
Розуміти серцем вчись.

З. Солярник

Усміхнись

Пожалій жучка і павучка
І не смій покривдити кішку і собачку.
Хай твоя маленька ще рука
Пожаліє всіх, хто гірко плаче.
І тоді тебе завжди
Теж відверне від біди,
Бо в природі є така закономірність:
Щоб тобі завжди везло,
Не роби нікому зло,
А твори добро і будь у дружбі вірний.

Якщо хтось сердитий на путі,
Усміхнись, і він до тебе усміхнеться.
І тоді в маленькому житті
Буде щастя, ну а лихо все минеться.
І тоді тебе завжди
Теж відверне від біди,
Бо в природі є така закономірність:
Щоб тобі завжди везло,
Не роби нікому зло,
А твори добро і будь у дружбі вірний.

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «СОНЦЕ, ПОВІТРЯ ТА ВОДА — НАШІ НАЙКРАЩІ ДРУЗИ!»

Звучить спортивний марш. У колоні один за одним діти виходять на майданчик.

Ведуча. Здрастуйте, діточки! Сьогодні ми зібралися, щоб провести спортивне свято!

Будемо пісні співати,
В ігри різні будем грати!

А девіз нашого свята — «Сонце, повітря та вода — наші найкращі друзі!».

Все від нього навкруги
Набирається снаги.
Тільки ранок настає —

Виглянь у віконце!
Всім воно життя дає,
Променисте... (*сонце*).

Ведуча об'єднує дітей у дві команди, проводить спортивні змагання.

Ведуча (*показує обруч*). Що у мене в руках? (*Обруч*.) На що він схожий? Чого бракує нашому сонечку? (*Промінчиків*.) Правильно, щоб сонечко світило яскравіше і гріло краще, йому потрібні промінчики. Чия команда швидше викладе промінчики навколо сонця?

Естафета «Промінчики для сонечка»

Завдання естафети — підбігти до обруча, покласти біля нього «промінчик», повернутися бігом назад і передати естафету наступному. Перемагає команда, яка першою викладе зображення сонечка.

Ведуча. Подивіться на сонечко, щось воно у нас заспане. Давайте вмиемо його водичкою.

Естафета «Вмиемо сонечко»

За умовами змагання командам необхідно зачерпнути ложкою воду з відра, добігти до сонечка (обруча), вилити воду в миску, повернутися бігом назад і передати ложку наступному гравцеві.

Ведуча

Сонечко здіймається,
Плине в вишині.
Сонечко всміхається,
Весело й мені.

Естафета «Сонце в долонях»

Завдання естафети — взявши м'яч, дострибати з обруча в обруч до «сонечка», оббігти його, бігом повернутися назад і передати м'яч наступному гравцеві.

Ведуча. Діти, а чим ви любите займатися влітку? А букети польових квітів для мам ви любите збирати? Я принесла вам ось таку квіточку. (*Показує штучну ромашку*.) Як вона називається? (*Ромашка*.) Але ця ромашка не проста, а з секретом. На кожній її пелюстці є для вас літні загадки. Ви готові їх відгадати? Тоді будьте уважні.

Конкурс загадок

Куди не ступиш — всюди маєш,
Хоч не бачиш, а вживаєш. (*Повітря*)

Він шепоче: «Шу-шу-шу,
Листки зірвати я спішу.
З листячком в осіннім гаї
У таночку покружляю». (*Вітер*)

Летить орлиця
По синьому небу.
Крила розпустила,
Сонечко закрила. (*Хмара*)

Він і гріє, і пече,
І, як зайчик, грається.
Схочеш взяти його — втече
І мерщій сховається.
(*Сонячний промінь*)

Довго мене немає —
Все помирає,
А як прийду —
Знов оживає. (*Дощ*)

Ведуча. Діти, а ви любите ходити на пляж? А для чого ви туди ходите? (*Засмагати на сонечку, купатися*.) А як правильно одягатися на пляж, ви знаєте?

Гра «Що треба одягнути на пляж?»

У кошику лежать речі: чоботи, сланці, кепка, окуляри, тепла кофтинка, куртка, парасолька тощо. За умовами гри кожному гравцеві команд необхідно добігти до кошика, взяти одну необхідну річ, повернутися назад, передавши естафету.

Ведуча. Так, добре влітку лежати на пляжі. Тихо плещуться об берег хвилі, дме легкий, прохолодний вітерець. Діти, а що таке вітер? (*Рух повітря.*) Тоді наша наступна естафета.

Естафета «З вітерцем в руці»

За умовами естафети гравцям необхідно із султанчиком синього кольору пробігти «змійкою» між обручами, добігти до «сонечка», оббігти його. Повернутися назад і передати султанчик наступному гравцеві.

Ведуча. Діти, а що це там лежить на березі? (*Рибки.*) Вони залишилися без води, а без неї їм ніяк не можна. Треба допомогти. Допоможемо? Давайте перенесемо всіх рибок у воду.

Естафета «Сріблясті рибки»

За умовами естафети гравцям обох команд необхідно добігти до обруча, взяти рибку, повернутися назад до «басейну» (ємність із водою), покласти рибку в воду і передати естафету наступному гравцеві.

Ведуча. Молодці! Ви врятували всіх рибок! Наші змагання добили кінця. Ви всі сьогодні показали себе швидкими, спритними, вмілими. Я бажаю вам, щоб ви завжди фізкультурною займалися та від сонечка, повітря і води здоров'я набиралися. Отже, сонце, повітря та вода — ... (*Діти: «...наші найкращі друзі!».*)

Захід закінчується, діти разом із ведучою повертаються до групи.

МУЗИЧНЕ СВЯТО «НА ГОСТИНИ ДО ПРИРОДИ-МАТІНКИ»

Дійові особи

Природа

Зима

Весна

Літо

Осінь

діти-читці (одинадцять осіб)

дитячий оркестр шумових інструментів

танцювальний гурт дівчаток (чотири особи)

танцювальний гурт хлопчиків

Діти під пісню про Україну заходять до залу і сідають на стільчики.

Звучить спів пташок, виходить Природа.

Природа. Доброго дня, діти. Ви впізнали мене? Це я — Природа-матінка! Я завжди у віночку.

В такому віночку й усі мої дочки.

В таких ось вінках ми приходимо на свято.

Я буду вас вчити стрічки в'язати.

Про стрічки я вам усе розповім,

Бо знати про це нам потрібно усім.

Ми всі живемо в Україні. А що для вас означає Україна?

Наперед виходять діти-читці.

1-ша дитина

Україна — рідний край,

Поле, річка, зелен гай.

Любо стежкою іти,

Де живемо я і ти.

2-га дитина

Україна — це неба блакить,
А в тім небі зірки золоті.

Сяють нам з високості привітні
Ці два кольори, ніжні і прості.

3-тя дитина

Україна — це жовта пшениця
І блакитні волошки у ній.

Гей, як любо кругом — подивіться —
В цій країні коханий мій.

Діти разом із музичним керівником виконують пісню «На нашій Україні».

Природа. Кожна нація, кожен народ мають свої звичаї, обряди, що склалися протягом багатьох століть і висвячені віками. Звичаї об'єднують людей в один народ, одну націю, охороняють від забуття. А як називають предмети, які оберігають людину від хвороби та напасти? (*Оберегами*). Багато оберегів має український народ. Може, ви згадаєте, які саме? (*Діти називають обереги: калина, верба, рушник тощо.*)

Молодці, ви знаєте багато оберегів. Оберегами від злих сил вважалися в народі рослини, які мали чудодійні властивості. Квіти — постійні супутники нашого життя. Вони усюди — на клумбах, у кімнатах у вазонах, на вишитих рушниках. Із них робили цілющі відвари, напої. А що буде, коли сплести квітку до квітки? Ну, звичайно ж, віночок! (*Показує віночок.*)

Погляньте на цей український віночок. Тут вплетені квіти. А чого бракує в нашому віночку? (*Стрічок.*) У сиву давнину до віночків кріпили барвисті стрічки. Вони мали бути не коротшими за коси, адже оберігали волосся від злого ока. Кожен колір стрічки мав своє символічне значення. Я чекаю гостей на свято, які допоможуть мені прикрасити ось цей український віночок. А ось і гості.

Звучить весела музика, до залу заходить танцювальний гурт, виконує танок «Пори року».
До зала входять Зима, Весна, Літо й Осінь.

Зима

Гляньте, як узимку любо, —
Все біліє навкруги!
Одяглись в пухнасту шубу
Поле, гай, сади й луги.

З неба падає сніжок
Білий і лапятий.
У дворі сніговичок
Притуливсь до хати.

Весна

Розпускає пелюстки
Голубенька сон-трава,
Звідусіль біжать струмки —
Починається весна.

В небі сонце пригріває,
І луги, й сади цвітуть.
Ластівочка прилітає,
Вівці пастися ідуть.

Літо

Ходить літо по землі —
Вишні дозрівають,
Квітнуть квіти у траві,
Солов'ї співають.

Сяє сонечко яскраве,
В лузі коники сюрчать,
У гайочку кучерявім
Сині дзвоники дзвенять!

Осінь

Відлетіло літо
Десь у теплий край,
Калюж поналито —
Осінь зустрічай.

На полях широких
Урожай збирають.
Журавлі високо
У вирій відлітають.

Природа

Кожна пора у природі чудова,
Вмій її серцем сприймати.
Кожна приваблива і загадкова,
Казкою й дивом багата.

Давайте подивимось, чим же багата наша весна. Що в подарунок вона принесла?

Весна. Я принесла вам зелену та жовту стрічки для віночка.

Природа. А що означають ці стрічки?

Наперед виходять діти-читці.

4-та дитина

Дві стрічки: зелена і темно-зелена —
Це юність, краса. Це природи знамена.
Зелена трава і зелені листочки —
Дві стрічки зелені ми маєм в віночку.

5-та дитина

Ми хочем, аби ви усі зрозуміли:
Ці жовті стрічки — наше сонечко миле.
Воно дає світло, дарує тепло.
Без сонця життя б на Землі не було.

Природа. Так, навесні вся земля оживає, одягається в зелене вбрання. А сонечко починає дарувати нам своє тепло. А ви любите гратися із сонячним промінчиком?

Діти разом із музичним керівником виконують пісню «Сонячний промінчик».

Природа. Після весни іде літо. Чим ти нас порадуєш, любе літечко?

Літо. Я принесло для вас коричневу і синю стрічки.

Природа. А що означають ці кольори?

Наперед виходять діти-читці.

6-та дитина

Про це, юний друже, повинен ти знати:
Коричнева стрічка — земля, наша мати.
Вона в нас єдина, вона найрідніша.
Коричнева стрічка — вона найміцніша.

7-ма дитина

Дві стрічки: блакитна і синя, темніша —
Це небо і води. Хай будуть чистіші.
Дай Боже, щоб ми вберегли їхню суть,
Нам небо і води здоров'я дають.

Природа. Діти, а ви любите літо? Мабуть, недаремно літечко називають веселим. Влітку можна і в річці скупатися, і віночки сплести. А чи знаєте ви квіти, які ростуть на Україні? Зараз перевіримо.

Природа загадує дітям загадки про квіти.

Природа. Молодці! Знаєте квіти України. Тож ходімо разом в поле квіточки збирати та віночки сплітати.

Діти разом із Літо м ведуть хоровод «Пішли діти в поле».

Природа. Настала черга подарунків від осені. Які ти нам стрічки принесла, шановна Осінь?

Осінь. Я принесла для вас оранжеву та рожеву стрічки.

Природа. Хто хоче розповісти нам про ці стрічки?

Наперед виходять діти-читці.

8-ма дитина

Оранжева стрічка — м'яка паляниця.
 Це й колос достиглого жита, пшениці.
 Дивись, як оранжева стрічечка сяє,
 Рум'яна, як хліб, й нам про хліб нагадає.

9-та дитина

Багатство й достаток — рожева ця стрічка.
 Багатство пора вже нам мати за звичку.
 Достаток з рожевої стрічки всміхатись
 Нам буде, як праці не будем боятись.

Природа. Справді, осінь — це найбагатша пора року. Всі люди збирають великий урожай, щоб взимку не знати голоду. Осінь прикрашає природу чудовими кольорами і дарує подарунки. А які, про це ви зараз дізнаєтесь.

Діти разом з музичним керівником та Осінню виконують пісню «Осені дарунки».

Природа. Чи допомагаєте ви батькам збирати урожай? Зараз ми перевіримо, чи справді це так.

Осінь проводить із дітьми гру «Овочі та фрукти». За її умовами команда хлопчиків збирає овочі, команда дівчаток збирає фрукти.

Природа. Справді, гарні з вас помічники. Але вже прийшов час приймати дарунок від самої лютої пори року — зими. Які стрічки ти нам принесла?

Зима. Я принесла для вас фіолетову та малинову стрічки.

Наперед виходять діти-читці.

10-та дитина

А ця, фіолетова, те означає,
 Що розум людський ще надій не втрачає
 На те, що послухаєм розум і Бога,
 На те, що щасливі ми будемо з того.

11-та дитина

Малинова стрічка, або малинова,
 Про щедрість сказати своє хоче слово,
 Про те, що не можна усе тільки брати,
 Що треба навчитись і щедро давати.

Природа. Діти, я назвала зиму лютою, а чому? Але ж ви не боїтесь морозу? А як ви вмієте грітись? (*Кататися на санчатах, лижах, ковзанах, грати в сніжки.*) То чи можна назвати зиму веселою? Дійсно, зиму можна назвати веселою, тому що взимку дуже багато

свят — Новий рік, Різдво, Василя і Меланки. А ще взимку українська молодь збиралася на вечорниці, де дівчата вишивали рушники, а хлопці танцювали гопака. Ось послухайте, як дівчата вишивали рушничок.

Діти разом із музичним керівником та 3 м о ю виконують пісню «Рушничок».

Природа

Нумо, хлопці, нам заграйте —
Інструменти розбирайте.
Інструменти незвичайні.
Покажіть, які ви вправні.

Наперед виходить дитячий оркестр шумових інструментів,
виконує композицію «Веселий наш оркестр».

Природа

Агов, хлопці, не зівайте
Та дівчаток вибирайте.
Підбивайте каблучок
І танцюйте гопачок.

Наперед виходить танцювальний гурт хлопчиків, виконує танок «Гоп-гоп, гопачок!».

Природа

Завжди, у кожному пору року
Земля казкова, чарівна.
Чи в зиму люту і жорстоку,
Чи як несе тепло весна.

І навіть, як гуркоче злива,
Чи град у вікна стукотить.
Я все люблю! І я щаслива,
Що випало у світі жить.

Діти разом виконують танок «Як у нас в Україні».

Природа

Щирі друзі, добрі люди,
Хай завжди вам щастя буде!
Вік живіть у вашій хаті
І здорові, і багаті!

Захід закінчується. Діти під українську сучасну пісню виходять із залу.

3-й тиждень

Тема: «Вода-чарівниця»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ Знайди загублені краплинки

Мета: закріпити в дітей навички кількісної і порядкової лічби в межах 10, уміння добувати пропущену цифру в ряді; розвивати навички доказового мислення та мовлення, спираючись на отримані знання про суміжні числа, про попереднє та наступне числа.

Обладнання: цифри від 1 до 10 на силуетних зображеннях краплинок, фланелеграф.

Хід гри

Вихователь повідомляє, що у мами-хмаринки неслухняні донечки десь розкотились по чарівній скринці. Пропонує з'ясувати, які це краплинки, і повернути кожну з них на своє місце. У процесі виконання завдання заохочує до пояснення свого вибору.

Наприклад:

Як ти здогадався, що тут має бути саме ця краплинка?

Назви попереднє (наступне) число своєї непосидючої краплинки.

Котра за числом краплинка закотилась?

Полічи, скільки всього краплинок біля хмаринки.

➤ Вода в явищах природи

Мета: закріпити знання дітей про кругообіг води в природі, про те, що вода може перебувати у різних станах (лід, пара, рідина), в якому вигляді вона може зустрічатися в явищах природи; розвивати уважність, зосередженість.

Обладнання: сюжетні ілюстрації із зображеннями явищ природи (дощ, сніг, град, веселка, іній).

Хід гри

Вихователь пропонує з'ясувати, у якому з явищ природи міститься вода (діти по черзі беруть один малюнок та розповідають: у якому стані на ньому зображена вода).

➤ Склади речення

Мета: учити дітей складати речення із заданим словом; розвивати координацію рухів.

Обладнання: м'яч.

Хід гри

Діти об'єднуються у дві команди і шикуються в шеренги, одна навпроти одної. Вихователь пропонує скласти речення зі словом «вода» і кидає м'яч першій дитині однієї з команд. Дитина складає речення, називає своє слово, пов'язане з літнім відпочинком, і кидає м'яч першому гравцеві другої команди. Дитина ловить м'яч, складає своє речення, називає слово і кидає м'яч другому гравцеві першої команди тощо. За кожне складене речення команди отримують фант. Переможець визначається за кількістю фантів.

➤ Чим корисний дощ?

Мета: поглибити знання дітей про властивості води, про те, що вона потрібна всім живим істотам; розвивати мислення, увагу, пам'ять.

Хід гри

Вихователь показує дітям ілюстрації, а діти пояснюють, чим корисний дощ.

Наприклад:

Дощик поливає паросток квітки. (*Дощ допомагає рослинам рости.*)

Горобці п'ють воду з калюжки. (*Дощ напуває птахів та тварин.*)

Дощ поливає городину. (*Дощ допомагає людині виростити гарний врожай.*)

➤ Яка краплинка заблукала?

Мета: учити дітей розрізняти сумні та веселі сюжети картинок, групувати їх, доводити правильність своєї думки.

Обладнання: краплинки, на яких зображені явища природи, квіти, веселка, знаки-криптограми «Бережи природу!»; дві хмаринки — сумна та весела.

Хід гри

Дві краплинки-мами
Дуже сумували.
Розгубили діточок —
Неслухняних крапельок.

Дії дітей вихователь супроводжує запитаннями.

Запитання:

- До якої мами-хмаринки ти покладеш свою картинку?
- Чому ти так вважаєш? Доведи свою думку.

➤ **Склади картинку з пазлів**

Мета: учити дітей складати розповідь за сюжетною ілюстрацією; удосконалювати навички групової роботи.

Обладнання: чотири набори пазлів, з яких можна скласти сюжетні ілюстрації.

Хід гри

Діти об'єднуються у чотири команди. Кожна з команд отримує набір пазлів. За сигналом вихователя команди розпочинають групову роботу — складають спільну картинку.

Після завершення роботи команди демонструють вихователю свою картинку й отримують час для складання розповіді за її сюжетом. Коли розповідь складена, один представник команди озвучує її. Коли визначається переможець, то враховуються швидкість виконання завдання та якість складеної розповіді.

➤ **День—ніч**

Мета: закріпити в активному мовленні дітей назви частин доби; вправляти в умінні складати розповіді про відповідну діяльність людей у той або інший період доби.

Обладнання: чотири картки-сигнали (біла, блакитна, сіра, чорна).

Хід гри

Вихователь піднімає відповідну картку-сигнал, а діти мають розповісти, що вони роблять у цей час доби.

Орієнтовні кольори карток-сигналів: ранок — блакитний; день — білий; вечір — сірий; ніч — чорна.

Потім діти по черзі виходять і розповідають про якусь дію, а решта дітей піднімають потрібну картку-сигнал.

➤ **Хто не встиг?**

Мета: учити дітей описувати предмети; розвивати увагу, спритність.

Хід гри

У центрі кімнати по колу стоять стільці. Діти стають навколо них (стільців повинно бути на один менше, ніж дітей). Звучить музика. Діти біжать по колу. Коли музика стихає, діти сідають на стільці. Та дитина, якій забракло стільця, описує будь-який заданий вихователем або дітьми предмет. Якщо опис був вдалий, дитина залишається у грі. Якщо описати предмет не вдалося, дитина залишає гру. Із кола прибирають один стілець, і гра продовжується.

РУХЛИВІ ІГРИ

➤ Рибалки й рибки

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Майданчик — це «ставок». Одна дитина — «рибалка», друга — його помічник, решта — «рибки». На протилежних боках «ставка» (майданчика) у заростях живуть «рибки». Уздовж «ставка» ходить «рибалка» із сіткою в руках (шнур завдовжки 6–8 м, на кінці якого прив'язано торбинку з піском або м'яч), на другому боці «ставка» — його помічник.

На слова вихователя «Рибки у ставку плавають, гуляють, їжу собі здобувають» «рибки» виходять на середину та імітують рухи. На слова «Ловимо рибок» «рибалка» кидає своєму помічникові один кінець сітки (шнур з вантажем), і вони оточують «сіткою» «рибок». «Рибки», які не встигли заховатися в «заростях» і залишились у «сітці», вважаються зловленими. На слова вихователя «Рибки плавають» діти знову виходять на середину майданчика. Коли «рибалки» за 2–3 рази зловлять чималу кількість «рибок» (підраховують), вибирають нових «рибалок», і гра повторюється.

➤ Жаби й чапля

Мета: удосконалювати навички стрибків у висоту; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

Посередині майданчика — «болото» (квадрат), розмір якого залежить від кількості дітей. Роблять його так: у кожному кутку квадрата встановлюють стійку, між ними натягують шнури на висоті 25–30 см. У «болоті» живуть «жаби». Збоку — місце, де живе «чапля». «Жаби» в «болоті» починають стрибати на обох ногах і квакати: «Ква-ква!» або: «Нумо-нумо-нум!»

Вихователь промовляє:

Довгонога чапля
По болоту чапає,
Навкруги пильнує
Й цілий день полює.

«Чапля» підходить до «болота», іноді зупиняється і недовго стоїть на одній нозі. На слова вихователя «Жаби, тікайте!» «жаби» вистрибують з «болота» (перестрибують через шнур), а «чапля» перестрибує через шнур в «болото» і ловить «жаб», які не встигли вистрибнути з нього. При повторенні гри вибирають іншу «чаплю».

➤ Не замочи ніг

Мета: удосконалювати в дітей навички стрибків в довжину з місця; виховувати увагу і розвивати спритність.

Хід гри

Посередині залу (майданчика) покладено дві паралельні мотузки на відстані 4–5 м одна від одної. Між ними — «болото». По «болоту» розкидані на відстані одного кроку маленькі об'єкти або кружечки з картону — «купини». Дітей об'єднують у три підгрупи. Кожна з них по черзі перестрибує по «купинах» на протилежний бік «болота». Виграє підгрупа, у якій ніхто жодного разу не замочив ніг, тобто не оступився.

➤ Море хвилюється

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби в колоні; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Діти утворюють широке коло на відстані кроку одне від одного. Кожний з них креслить навколо себе невеликий круг діаметром близько 50 см. Одну дитину обирають ведучим, який стає у центр.

За сигналом вихователя ведучий починає ходити біля дітей, виконуючи різні рухи і проговорюючи: «Море хвилюється!». Дитина, до якої звертаються із цією фразою, виходить зі свого круга, йде за ведучим і виконує всі рухи разом з ним. Коли ведучий збере з місць усіх дітей, вихователь говорить: «Море спокійне!». Після цих слів діти намагаються якнайшвидше зайняти вільні круги, але оскільки кругів на один менше, ніж гравців, то один з них залишається без місця і стає ведучим. Гра повторюється.

➤ Вудочка

Мета: удосконалювати в дітей навички стрибків на обох ногах; виховувати увагу, кмітливість, спритність.

Хід гри

Діти стоять у колі обличчям до центру на відстані витягнутих рук. Вихователь стоїть у центрі кола. Він крутить по колу шнур, до кінця якого прив'язана торбинка з піском (це вудочка) так, щоб вона прослизнула під ногами дітей. Діти стрибають через «вудочку», намагаючись не зачепити її. Спійманим вважають того, до кого доторкнеться шнур або торбинка.

Діти трохи відпочивають, потім гра повторюється.

➤ Збий кеглю

Мета: удосконалювати в дітей уміння прокочувати м'яч обома руками знизу; розвивати спритність та окомір.

Хід гри

Підгрупа дітей (6–8 осіб) стають у шеренгу вздовж риски, яку накреслено на землі. Кожний з них тримає м'яч (діаметром 10–12 см). На відстані 3–4 м від риски поставлено 6–8 кегель. За командою вихователя «Один, два, три — гру почали!» діти прокочують м'ячі по підлозі обома руками, намагаючись збити кеглі. Гра повторюється з іншою підгрупою.

➤ Білі ведмеді

Мета: удосконалювати в дітей уміння бігати парами; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

3-поміж дітей обирають двох ведучих — це «білі ведмеді». З одного боку майданчика (залу) креслять коло. Це невелика «крижина», на яку стають «ведмеді». Інші діти — «моржі» або «тюлені» — бігають по майданчику. За сигналом вихователя «ведмеді» йдуть на полювання, тримаючись за руки.

Наздогнавши когось з «тюленів» або «моржів», вони намагаються обхопити його вільними руками. Спійману дитину відводять на «крижину». Потім ловлять другого гравця і теж відводять. Обидві спіймані дитини стають «ведмедями» і, узявшись за руки, йдуть полювати. Кожна нова спіймана пара стає «ведмедями».

Гра закінчується, коли буде спіймано всіх «моржів» і «тюленів».

ХУДОЖНІ ТВОРИ

Н. Сладков

Лісова хатка

Хтось побудував з колод хатку на березі річки. Щілини, як водиться, мохом затулив, глиною замазав. Хороша вийшла хатка, лише без вікон і без дверей. Цікаво, хто в такій дивній хатці живе?

Будували лісову хатку бобри-дроворуби. «Рубали» дерева зубами, зубами ж «розпилювали» на колоди. Суччя та колоди в купу складали, щілини конопатили і замазували, щоб не продувало взимку, не морозило. А що в хаті ані вікон, ані дверей, так вони і не потрібні бобрам. Була б діра в підлозі: бульк у підпілля-підводдя — і на дні. А там з осені припасені соковиті сучки та гілки — гризи на вибір.

В. Сухомлинський

Туман над ставками

На світанку ми прийшли до ставка. Води зовсім не було видно. Чути було тільки легкий плескіт. Може, це не ставок, а безмежне море? Може, то не верба, а таємничий корабель пливе, розсікаючи морські простори?

Ми вслуховуємося в плескіт хвиль. Десь у тумані піднімається сонце. Ось розривається біла стіна імлі. Щось показалося в глибині — дивне, таємниче, казкове. Висока гора кам'яна, а на ній — кришталевий палац. Хто живе в тому палаці? Хоч би швидше розвіявся туман, щоб побачити і море безмежне, і палац казковий.

Повіяв вітерець. Білі клубки туману поповзли на берег. Казковий палац колихнувся й став низьким. Замість високих веж ми побачили зелену стіну очерету. В очереті плавають качки. То вони плескотіли, а нам вчувався плескіт хвиль під бортом корабля.

О. Олесь

Дві хмароньки

Дві хмариноньки зустрілися
Удосвіта колись,
Зустрілися, спинилися,
За рученьки взялись.
Хотілось їм зостатися,
Укупі бути вік,

А вітер злий сміявся вже
Десь збоку біля них.
І стали тихо плакати
Дві хмароньки ясні.
І сльози їхні падали,
Сріблясті і ясні.

М. Познанська

Ідуть дощі

Йдуть, і йдуть, і йдуть дощі.
Стали чорними кущі,
І дерева чорні стали,

Бо листочки всі опали.
Тільки дуб стоїть у листі
І калинонька в намисті.

В. Чухліб

Голубий дощик

— Наче й дощ недавно був, а вже сухо, — каже бабуся. — Помідори он геть вуха по опускали.

Тетянка вхопила свою голубу поливальничку й бігцем до діжки, що під ринвою. Зачерпнула води і хутчій до помідорів. Кропить їх і промовляє:

— Ану підіймайте вуха, бо дощик іде!

Тетянка й огірки не проминула, і квасолю. Всю грядку полила.

Вийшла з хати бабуня і здивувалася:

— Наче й дощу не було, а городина повеселіла.

— Був, бабуню, був! — усміхнулася Тетянка. — Голубий дощик ішов, з голубої поливальнички.

Г. Циферов

Про чудне жабеня

— А що таке зірки? — запитав одного разу цвіркунчик.

Жабеня подумало і сказало:

— Великі слони говорять: «Зірки — це золоті цвяхи, якими прибите небо». Але ти їм не вір. Великі ведмеді думають: «Зірки — це сніжинки, які забули упасти». Але їм ти також не вір. Краще мене послухай. На мою думку, винен великий дощ. Після великого дощу ростуть великі квіти. А ще мені здається, коли вони дістають головою неба, то вони засинають там, підбгавши довгі ніжки.

— Так, — сказав цвіркунчик. — Це більше схоже на правду. Зірки — це великі квіти. Вони сплять у небі, підбгавши довгі ніжки.

Ф. Млинченко

Чому не спить уночі жабка?

Розкумалась жабка, що місяць кращий від сонця. Образилось сонце і вирішило провчити її. Та наслало спеку по краплі випити з болота воду. Ще й суховієві наказало відганяти від жабчиного дому дощові хмари. Болото швидко пересохло. Але жабка заховалась в осоці й уже надумувала перебратися до іншого болота. Від того кумкала про красеня-місяця ще голосніше. Сонце ще більше образилось. Воно наказало лелеці впіймати жабку, коли вона, зморившись від спраги, піде шукати воду. Злякалася жабка й заплакала від страху і сорому, що нерозумно повелася. Та так голосно, так жалісно, що солоними слізьми розбудила джерельце. Послало джерельце нагору струмок вивідати, хто там так невтішно плаче. Вихопився струмок з-під землі і злякався — ані краплі води нема у болоті. Напружив струмок усі сили. Увесь день носив у болото водичку, поки не заповнив його. А жабка на radoщах забула каяття та обіцянку попросити в сонця вибачення. Згадала про це аж тоді, коли сонце вклалося спати.

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «МОРСЬКА ПОДОРОЖ»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)

танцювальний гурт (шість осіб)

Звучить весела музика. Діти збираються у спортивному залі.

Ведуча

По морях, по хвилях мандрувати нам.

Нині ми тут, завтра — там!

Ми вирушаємо в морську подорож. Ви готові?

Звучить пісня на морську тематику, діти довільно танцюють.

Ведуча. Всі на борту? Зараз перевіримо. Коли я підніму праву руку, кожен прошепоче своє ім'я, як маленька хвиля. Коли підніму ліву, крикніть своє ім'я голосно, щоб вийшов шторм. Перш ніж вирушити в подорож, я маю переконатися, які ви сміливі.

По морському березі кроком руш! (Звичайна ходьба.)
 Йдемо по гострим каменям! (Ходьба на носочках.)
 Раптом подув сильний вітер! (Ходьба спиною вперед.)
 Покружляли, покрутились, на дні морському опинились.

Комплекс загальнорозвивальних вправ

1. «Водорості». Водорості тягнуться до сонечка, але з'явився вітер: нахили тулуба то в одну, то в іншу сторону.
2. «Плаваючі жабенята». Уявити себе жабенятами, які плавають у воді: плавальні рухи руками.
3. «Морський коник». Зазвичай плаває «стоячи»: то зробить ривок вперед, то завмре: випади вперед то на праву, то на ліву ногу.
4. «Морська черепашка». То обережно визирне з будиночка, то знову сховається: сидячи в упорі ззаду, ноги прямі, зігнути ноги в колінах, обхопити їх руками.
5. «Равлик повзе». Повільно повзе, нікуди не поспішаючи: стоячи на колінах, голову нахилити до колін, повільним ковзним рухом лягти на живіт.
6. «Кит пливе». Глибоко пірнає, а коли виринає, випускає великий фонтан води: лежачи на спині, повернутися на правий/лівий бік, шумно видихнути.
7. «Дельфін». Стрімко пливе, високо виринає з води, крутиться у повітрі: стрибки на двох ногах з поворотом на 90°.

Відгадування загадок.

Воно безкрає, синє,
 Вітри його стережуть,
 А кораблі красиві
 По водній гладі йдуть. (Море)

Він, як справжній циркач,
 Відбиває носом м'яч.
 Знають і француз, і фін:
 Любить погратись... (дельфін).

Великий, як лайнер багатотонний,
 Він спокійний і дуже скромний.
 У морі їсть і в морі спить —
 Так живе на світі ... (кит).

Шторм його не налякає,
 Адже він штурвал тримає.
 Через море-океан
 Веде судно... (капітан).

Наперед виходить танцювальний гурт, виконує танець «Морячки».
 Ведуча об'єднує дітей у дві команди, проводить кілька спортивних естафет.

Гра «Морська мозаїка»

На підлозі розсипають дрібні іграшки, серед яких є мешканці моря: різні рибки, морські зірки, черепахи, дельфіни, восьминіжки, краби. Гравці обох команд мають за хвилину відшукати й зібрати якомога більше тільки таких іграшок.

Естафета «Звари юшку»

Гравці обох команд шикуються одне за одним. За сигналом ведучої перші гравці ловлять із відерця по одній рибці вудочкою з магнітом, біжать по гімнастичній лаві, кладуть рибок у казанок, повертаються назад і передають естафету наступним гравцям. Перемагає команда, яка першою перенесе рибок із відерця в казанок.

Жартівливі перегони «Заплив»

Від кожної команди обирають по одному гравцю. За сигналом ведучої діти беруть участь у жартівливих перегонах у ластах. За бажанням можна повторити перегони з іншими дітьми.

Гра «Море хвилюється»

Ведуча читає віршовані рядки:

Море хвилюється раз,
Море хвилюється два,
Море хвилюється три!
Морська фігура, на місці завмири!

Всі завмирають на місці, а ведучий ходить і вибирає кращу фігуру. Той, кого він вибере, виконує танець своєї фігури.

Ведуча. Сьогодні ви перетворювалися на справжніх моряків. Пливли довго і відважно повз скелясті береги. Молодці! Ви впоралися з усіма морськими завданнями, подолали всі перешкоди. І за це ви отримуєте морські скарби — шоколадні перлинки. А тепер час повертатися додому.

Звучить весела музика, захід закінчується, діти разом із ведучою повертаються до групи.

МУЗИЧНЕ СВЯТО «ОЙ НА ІВАНА, ОЙ НА КУПАЛА»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)	вовк
Літо	лисичка
Мавка	бджілки (чотири особи)
дівчинка Наталочка	гриби-боровички (три особи)
ведмідь	танцювальний гурт дівчаток (чотири особи)
равлик	

Територія дитячого садка прибрана по-святковому (зелень, віночки, стрічки, кульки). Приготовлені два опудала — Купала (гілка верби, прикрашена квітами, віночками) й Марени (гілка з ягодами вишні, черешні, цукерками, квітами).

Звучать аудіозаписи обрядових купальських пісень. Діти збираються біля двох куренів. Окремо хлопчики, окремо дівчатка.
Наперед виходять ведуча та Літо.

Ведуча

Ходить літо	А за літом червень слідом
Білим світом	Спілі ягоди збира.
Від двора і до двора.	

Літо

Ну, які вони, скажіть-но,
Чи сподобались, чи ні?

Діти (разом). Дуже смачні! Літо, дякуємо тобі!

Ведуча

І збирає літечко ягідки	У найбільший козубок
Найспіліші та смачні.	Для малят у дитсадок!

Літо стає біля столу, де розміщені усі дарунки літа, ставить на нього кошик. Діти біля куренів починають перекличку.

Дівчатка

На Івана, на Купала
Жаба до борщу упала.
Дівки не поспіли —
Хлопці жабу з'їли!

На Івана, на Купала
Гуска в борщ упала,
Хлопці не поспіли,
Дівки гуску з'їли!

Хлопчики

Йшли дівчата границею,
Зустріли відьму з дійницею.

Йшли дівчата мостом,
Зустріли чорта з хвостом!

Ведуча. Уже з перших слів відчувається настрої свята — жартівливий, веселий, але трішки лячний, адже згадуємо невідомі сили природи. Вам не страшно, діти? Ні? Молодці!

Наперед виходить танцювальний гурт дівчаток з віночками в руках.

Ведуча

Весною в нашому садочку
Скопали ми грядочки
І посіяли квіточки
На Купала на віночки.

Ой на Івана, ой на Купала,
Ой там дівчина квіти збирала,
Квіти збирала, вінок сплітала,
Та на синю хвилю, на воду пускала.

Танцювальний гурт дівчаток виконує танок з віночками.

Ведуча. У цей день дорослі дівчата пускають віночки за водою. Куди віночок попливе, там і суджений живе. А ще є такий цікавий звичай: віночки кладуть на городину, щоб краще росла, і закидають на дах — щоб відігнати зло і все погане, нечисте. Давайте і ми так зробимо! Хай у нашому садочку буде всім добре!

Дівчатка з гурту несуть віночки на свою грядку, закидають
на дах хаток, які розміщені на майданчиках.

Звучить ніжна музика. З-за дерев виходить лісова красуня Мавка.

Мавка

Я сьогодні тут гуляю,
Трав найкращих назбираю,
А ці трави не прості,

Лікувальні, чарівні!
Чудодійну силу мають —
Всі хвороби проганяють!

Мавка присідає перед кущиком сунічок, які ростуть на галявинці, до неї підходить ведуча з дітьми.

Ведуча. Добрий день, чарівна Мавко! Як нам приємно зустрітися з тобою у цей незвичайний літній день!

Мавка. Вітаю вас! Я думаю, діти люблять природу, оберігають її красу. Якщо так, то вона сьогодні відкриє вам свою душу, дасть вам цілющі трави від усіх хвороб, ви почуєте голос цих трав, почуєте музику природи і будете ще уважніші й чутливіші до неї.

Ведуча. Дуже цікаво. Мавко, ми готові слухати!

Діти спостерігають за рухами Мавки, яка зупиняється біля
кущика чорниці. Куц «оживає». Звучить аудіозапис:

Ми чорнички-чорночки,
Лікувальні в нас листочки,
Ягідки і квіточки,

Щоб не хворіли діточки!
Хто нас влітку споживає, —
Міцне той здоров'я має!

За бажанням дітей, Мавка може розповісти дітям про лікувальні властивості будь-якої травички чи кущика, який росте поблизу.

Гра «Перестрибни через кропиву»

Лісова Мавка розкладає купку кропиви, через яку діти, якщо перестрибнуть, будуть здоровими, міцними, сильними.

Ведуча. Чарівна Мавко! Нам біля тебе так приємно бути! Здається, навіть птахи сьогодні співають по-особливому!

Мавка. Так, так! Це звучить пташина музика літа у супроводі легенького вітерцю! Ось послухайте. *(Звучить аудіозапис звуків лісу.)* А може, ви впзнали чиїсь голоси? *(Соловейка, горобчика, зозулі тощо.)*

Діти виконують танок квітів (за вибором музичного керівника).
У кінці таночку до дітей підлітають бджилки і, покружлявши навколо квітів, летять до вулика, але назустріч їм виходить ведмідь.

Ведмідь

Ну чого ви шумите?
Жалите і кричите,
Наче я у вас щось вкрав?
І чого б це я кричав?
Я на пасіку ходив.

Пасічника там зустрів.
Він медком мене вгостив.
(Показує мед у стільниках.)
А ось цей медок —
Я несу у дитсадок.

Ведмідь іде до столу і ставить там медок. На майданчику з'являється равлик.

Наталочка. Дивіться, який гарненький равлик! А я одного разу дуже його злякалася.

Поглянула я і злякалася трішки:
На спині — хатинка, під стріхою — ріжки.
Сховаюся тут, за кущами малини,
Й дивитися буду на диво-хатину.
Та й в хатці злякались, і ріжки сховались.
Я довго сиділа в малині зеленій,
Дивилась на хатку, а хатка — на мене.

Мавка запрошує дітей на грибну галявинку, але для цього треба перейти через місток, а на містку сидить вовк!
Діти разом із вовком беруть участь в інсценівці пісні «Через міст перейти».
Ведуча проводить із дітьми гру «Хто збере більше їстівних грибів?».

Ведуча

Ну й дива! Дивіться, діти.
Ожили не тільки квіти,

Ось грибочки ожили —
Весело в танок пішли!

Наперед виходять гриби-боровички, виконують танок.

Мавка

Я вам все вже розказала,
Вся природа вас вітала.

Танцювали для вас квіточки.
Заспівайте ще нам, діточки!

Діти разом із музичним керівником виконують пісню «Пожалій мурашечку».

Мавка

Молодці у вас малята,
Так співають, як пташата!
З вами час прийшов прощатись

І до лісу повертатись.
Тож на згадку вам лишаю
Оцей збір для фіточаю.

Ма в к а прощається з усіма і зникає десь за деревами.
З-за куща, крадучись, з'являється л и с и ч к а, співає.

Лисичка

Лисичка я, міс лісу я!
Справи добре знаю я.
Свято тільки як зачую,
Тут як тут прибуду я!
Поспіваю, потанцюю,
Усім настрій підніму,

З святом вас усіх вітаю.
Особливо — курочок,
Гусочок, качок, пташок.
Ой, про що це я співаю?
Дуже квіточки люблю!

Л и с и ч к а танцює з квіточками. Чути гелготіння гусей. Д і в ч и н к а Наталочка
жоне гусей (іграшкові гуси) пастись. Л и с и ч к а ховається за кущик.

Ведуча. Прекрасна пора року — літо! Можна купатися, засмагати, смакувати ягідками.
А чому ти така невесела, Наталочко?

Діти разом із музичним керівником співають українську народну
пісню «Ой на Івана Купалочка не виспалася Наталочка».

Ведуча. Так, Наталочка не виспалася, адже зараз справді коротенькі ночі, але зате великий і довгий день! Можна набігатися, набавитися в різні цікаві ігри. Побачити і почути багато нового.

Раптом чути крик гусей, лисичка хоче зловити гусочку.
Л и с и ч к а проводить із дітьми народну гру «Хитра лисичка».

Ведмедик

Що за шум іде ліском?
А, це ти, Лисичко!
Як без справи ходиш ти,

То мені допоможи
Пригостити всіх медком!

Лисичка

Дуже прошу, вже біжу
І тобі допоможу!

Герої свята пригощають дітей свіжим медом і варениками з ягодами. Розвага закінчується.
Діти разом із в е д у ч о ю повертаються до групи.

4-й тиждень

Тема: «Звірята і малята»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ Хто живе у нас вдома?

Мета: удосконалювати знання дітей про свійських тварин; учити знаходити картинки за описом; розвивати уважність, пам'ять, мислення.

Обладнання: картки із зображеннями свійських тварин.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям знайти ту тваринку, яку він опише.

Наприклад: «Ця тваринка має голову, вушка, гострі зуби, тулуб, ноги, хвіст. Вона охоронає будинок, любить гризти кістки».

Діти знаходять та показують відповідну картку із зображенням собаки.

➤ Відгадай, хто я?

Мета: учити дітей рухами, мімікою відтворювати образи відомих свійських тварин; виховувати інтерес до гри.

Хід гри

Діти об'єднуються у дві групи: «виконавці» та «глядачі». Прослуховуючи музичний твір, діти міркують, кого і як будуть відтворювати, пошепки повідомляють вихователеві про це, радяться. «Глядачі» займають зручні місця для спостереження за виступом. «Виконавці» рухами й мімікою під музику відтворюють образи свійських тварин. «Глядачі» відгадують і називають, кого зображали «виконавці». Потім групи міняються місцями.

➤ Погодуємо тваринку

Мета: закріпити знання дітей про свійських тварин (що вони їдять); розвивати увагу, пам'ять, мислення; виховувати бажання піклуватися про свійських тварин.

Обладнання: фланелеграф, зображення свійських тварин та відповідної їжі для них.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям погодувати тварин на подвір'ї бабусі Одарки. Педагог викликає дітей парами. Одна дитина називає тваринку і виставляє її зображення на фланелеграфі, а друга — шукає для неї їжу, ставить картинку поруч із тваринкою.

➤ Де чия хатинка?

Мета: учити дітей визначати на око різницю в загальних розмірах тварин; вправляти в умінні співвідносити тварину за розміром з силуетом хатинки, пояснювати свій вибір, серйювати предмети за величиною.

Обладнання: зображення тварин — героїв народних казок та хатинок для них.

Хід гри

Вихователь пояснює дітям, що казкова чарівниця приготувала для своїх улюбленців, героїв народних казок, чарівні казкові хатинки. Проте вона не знає, якого героя в якій хатинці поселити. Пропонує дітям допомогти це зробити. Для цього слід розставити всіх героїв у ряд: від найнижчого до найвищого, а хатинки — від найменшої до найбільшої. Тоді відразу стане зрозумілим, де чия хатинка. У процесі гри вихователь заохочує дітей до використання понять «попередній», «наступний», стежить за правильністю вживання прикметників різних ступенів порівняння. Заохочує дітей до пояснення свого вибору.

➤ Розумний зайчик

Мета: учити дітей описувати диких тварин; розвивати увагу, координацію рухів.

Обладнання: картки із зображеннями диких тварин.

Хід гри

Вихователь читає вірш Б. Стельмаха.

П'ять зайчаток вийшли з дому.
Спершу стали поодному.
(Діти шикуються в шеренгу.)

Потім в пари, топчуть сніг,
(Діти стають парами.)
Хто без пари — той побіг.

Дитина, яка залишилася без пари, біжить у протилежний бік кімнати, де на столі лежать зображення диких тварин. Дитина бере одну картку і повертається. Решта дітей в цей час утворюють коло. Дитина з картинкою стає посередині кола і показує її по черзі кожній дитині, яка, у свою чергу, має скласти одне речення про цю тварину.

Наприклад: на картинці зображена лисиця, діти по черзі описують її.

- Вона живе в лісі.
- Вона руда.
- Вона має великий пухнастий хвіст.
- Вона живе в норі і т. д.

Дитина, яка не зможе скласти речення, має згадати все, про що говорили раніше, і скласти описову розповідь.

➤ **Ведмідь**

Мета: учити дітей описувати диких тварин; розвивати координацію рухів, спритність.

Хід гри

За допомогою лічилки потрібно обрати одну дитину — це «ведмідь».

Вихователь читає вірш.

Волохатий ведмідь
Вийшов діток ловить.
(*Виходить дитина-ведмідь.*)
Довго лісом він блукав,
(*Ходить по колу.*)

Сів на травку й задрімав.
(*Присідає, засинає.*)
Гей, ведмедіку, вставай,
(*Прокидається, женеться за дітьми.*)
Діточок наздоганяй!

Якщо «ведмідь» упіймає одну дитину, він говорить їй:

Тебе я можу відпустити,
Та маєш мені догодити.

Опиши скоріш звірятко,
Яке має в лісі хатку.

Дитина має описати будь-яку тварину (не називаючи її) таким чином, щоб «ведмідь» зрозумів, про кого йдеться. Якщо він відгадав загадку, то відпускає дитину, коли ж ні — вони міняються ролями, і гра починається знову.

Методична рекомендація: до початку гри вихователь надає дітям зразок описової розповіді.

➤ **По якій доріжці швидше втекти зайчику?**

Мета: закріпити уявлення дітей про умовну мірку; учити користуватися умовною міркою для вимірювання довжини та порівняння предметів за довжиною; відпрацьовувати алгоритм використання умовної мірки.

Обладнання: схематичне зображення лісової галявини з деревами, іграшкові лисичка та зайчик, по дві стрічки-доріжки (відтінки теплих та холодних кольорів, стрічки теплих кольорів довші за стрічки холодних кольорів), умовні мірки, фішки з цифрами від 1 до 10 для позначення кількості умовних мірок.

Хід гри

Вихователь звертає увагу дітей на схематичне зображення лісової галявини і пропонує визначити, під яким деревом треба заховатися зайчику: під ялинкою чи під дубом? Щоб лисичка не наздогнала зайчика, йому слід бігти по коротшій доріжці. Як же визначити, яка з двох доріжок коротша?

Вихователь нагадує, що це можна зробити за допомогою умовної мірки.

Разом з вихователем діти повторюють алгоритм користування умовною міркою для визначення довжини, водночас вимірюючи довжину синьої доріжки, а потім жовтої. Усі діти стежать за правильністю виконання дій. Водночас вихователь викладає за допомогою фішок результати вимірювання. Потім разом лічать кількість фішок (кількість умовних мірок) і позначають їх цифрами.

Вихователь пропонує визначитися, до якого дерева зайчик швидше добіжить. Чому? Звідки можна дізнатися, що синя доріжка коротша за жовту? Наприкінці гри діти радять зайчику не бігти по жовтій доріжці, а ховатися від лисички по синій, вона коротша.

➤ Родини тварин

Мета: закріпити знання дітей про назви різних тварин; розвивати швидкість реакції, координацію рухів.

Обладнання: м'яч.

Хід гри

Вихователь читає вірш В. Гринько «Тигр».

Тигр ричить, ричить тигриця —
Пролетіла низько птиця: «Фур-р-р...»
І смугасті тигренята
Шкірять гострі зубенята: «Гир-р-р...»

Потім діти об'єднуються у дві команди. Вихователь називає окремих тварин і кидає м'яч. Та дитина, яка його спіймає, має швидко назвати членів родини цієї тварини і повернути вихователеві м'яч.

Наприклад:

Родина левів: лев, левиця, левеня.

Родина овець: вівця, баран, ягня.

Родина кіз: коза, козел, козеня.

Родина котів: кіт, кішка, кошеня.

Відповідати необхідно швидко. За кожну правильну відповідь команда отримує один фант. Переможець визначається за кількістю фантів.

➤ Хто в кого?

Мета: поповнювати словник дітей назвами тварин і їхніх дитинчат; закріпити назви тварин жіночого роду; розвивати мовлення, увагу; виховувати повагу до тварин та їхніх дитинчат.

Обладнання: картки із зображеннями тварин та їхніх дитинчат.

Хід гри

Вихователь пропонує допомогти дитинчатам «відшукати» своїх батьків (окремо розкладені картинки із зображеннями дитинчат, окремо — дорослих тварин).

Дитина, яка правильно називає тварину та її дитинчат, виставляє їх разом на набірне полотно.

➤ Кого чим пригощатимемо?

Мета: закріпити знання дітей про диких тварин, їхнє життя взимку і те, чим вони живляться; виховувати бажання допомагати тваринам перезимувати.

Хід гри

Вихователь пропонує допомогти тваринам пережити холодну зиму і запропонувати для них гостинці. Діти дістають із кошика продукти харчування і пояснюють, кого чим можна пригостити.

➤ Де чий будинок?

Мета: вправляти дітей в умінні розрізняти та називати житла людей, знайомих диких та свійських тварин, птахів; виховувати інтерес до гри.

Обладнання: картки із зображеннями людини, птахів та тварин (по одній на кожен дитину); на мольберті — картки із зображеннями будинку, сараю, лісу, гнізда.

Хід гри

Кожна дитина по черзі перевертає свою картку, називає, хто на ній зображений та де він живе, ставить до відповідного малюнка на мольберті.

Решта дітей за допомогою жестів показують — згодні вони з відповіддю чи ні.

➤ Ти тварину називай, де живе — розповідай

Мета: учити дітей розрізняти диких і свійських тварин, визначати місце, де вони живуть; розвивати спритність.

Обладнання: предметні малюнки із зображеннями диких і свійських тварин.

Хід гри

Діти об'єднуються у три команди: «Ліс», «Зоопарк», «Подвір'я».

Команди стають за лінією, на відстані 5 м від них на столі розкладені зображення диких і свійських тварин, які живуть у лісі, в зоопарку, на подвір'ї. За сигналом вихователя по одному гравцеві від кожної команди біжать до столу, обирають необхідний малюнок, повертаються до своєї команди і передають естафету наступному гравцеві.

Після того, як усі малюнки із зображеннями тварин будуть розібрані, гравці кожної команди по черзі називають своїх тварин і розповідають, де вони живуть.

Оцінюють швидкість і правильність виконання завдання.

➤ Відгадай, хто за якою фігурою заховався

Мета: закріпити знання геометричних фігур; розвивати навички асоціативного мислення; зіставляти геометричні фігури із силуетами тварин — мешканців лісу за розміром, кольором; продовжувати формувати навички порядкової лічби.

Обладнання: фланелеграф, силуетні зображення тварин — мешканців лісу, геометричні фігури, які асоціативно можна зіставити з тваринами на фланелеграфі.

Хід гри

Вихователь розміщує силуети мешканців лісу в послідовності від найменшого до найбільшого, закриває їхні зображення накладанням геометричних фігур, асоціативно відповідних за кольором і розміром. Потім вихователь повідомляє, що кожний лісовий мешканець заховався за своєю фігурою. Пропонує полічити фігури (відповідно й кількість звірят, які за ними заховались). Зауважує, що лічити слід, називаючи не тільки порядковий номер, а й геометричну фігуру. Коли діти з'ясують кількість фігур (відповідно й лісових мешканців), вихователь пропонує поміркувати, який мешканець за якою фігурою заховався. Зауважує, що і розмір, і колір, і форма фігури когось нагадує. Заохочує до обґрунтування свого умовиводу: «Перший — їжачок — заховався за маленьким сірим кругом, адже він найменший серед цих лісових мешканців, сам сіренький, вміє згортатися у клубочок».

➤ Добери назву тварині

Мета: розвивати в дітей допитливість, спостережливість; викликати бажання піклуватися про тварин; розвивати мислення, уяву; закріпити знання про тварин, занесених до Червоної книги України.

Обладнання: Червона книга України, ілюстрації із зображеннями тварин, занесених до Червоної книги України; літери, слова (для дітей, які вміють читати).

Хід гри

Розглянути ілюстрацію. Запропонувати викласти назву тварини із пластмасових літер. Ді-брати назву (друковані слова). Скласти розповідь про пригоду тварини. Розповісти одне одному.

➤ **Хто де живе і що їсть?**

Мета: закріпити знання дітей про мешканців лісу, про спосіб їхнього живлення; учити до-бирати логічні пари: тварина — спосіб живлення; формувати вміння доводити свою думку, використовуючи сполучники «тому що», «адже», «отже», «через те, що».

Обладнання: іграшкові звірята, силуети хатинок із зображеннями на них «улюблених страв» диких тварин рідної місцевості.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям «підвести» тваринку до її хатинки. А щоб з'ясувати, де чия хатинка, слід подивитись на «підказку» — зображення частування для тварини. У ході вико-нання роботи вихователь заохочує дітей до пояснення.

Наприклад:

- Це — зайчикова хатинка, адже зайчик дуже любить моркву, капусту.
- Це — хатинка білочки, тому що білочка полюбляє горішки, грибочки.
- А в цій хатинці я поселю ведмедика через те, що він полюбляє не тільки м'ясо, а ще й ласує рибкою, ягодами, медком.

РУХЛИВІ ІГРИ

➤ **Заєць без хатинки**

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; розвивати спритність, швидкість та орієнту-вання у просторі.

Хід гри

Спочатку обирають «мисливця» і «зайця», який не має «хатинки». Обидва стоять на про-тилежних кінцях майданчика. Решту дітей об'єднують у підгрупи по 4–5 дітей у кожній. Ці підгрупи створюють коло — «заячу хатинку», виділивши всередину одного «зайця». «Заячі хатинки» розташовані на певній відстані одна від одної залежно від розмірів майданчика.

Вихователь дає команду «Один, два, три — гру почали!» — і гра починається. На рахунок «один» «заєць» починає тікати, а на «три» — «мисливець» починає ловити його. «Заєць», рятую-чись від «мисливця», може забігти у будь-яку «хатинку». «Заєць» із цієї «хатинки» має вибігти, а «мисливець» уже ловить його і т. д. Коли «мисливець» спіймає «зайця», вибирають інших.

➤ **Мисливці і звірі**

Мета: удосконалювати навички метання м'яча і бігу; розвивати спритність та окомір.

Хід гри

Діти об'єднані у дві підгрупи. Одна група — «зайці», друга — «лисиці». Двоє дітей — «мисливці», вони розміщуються збоку майданчика, тримаючи в руках маленький м'яч. За словами вихователя «Зайці та лисички по лісу гуляють!» діти вибігають на середину майдан-чика, «зайці» підстрибують, «лисиці» бігають, хвостиками крутять. На слова вихователя «Мисливці!» «зайці і лисиці» тікають до своєї «хатинки», а «мисливці» кидають їм під ноги м'ячі. Потім гра повторюється. Виграє група дітей, в яких найменше влучили м'ячем.

➤ Білочка стрибає

Мета: розвивати спостережливість, спритність; вдосконалювати навички перестрибування в довжину, бігу врозтіч.

Хід гри

Уздовж майданчика розкласти обручі на одній лінії на певній відстані один від одного. Кожний обруч — це «душло» білочки. На всій площі накреслити кружечки або короткі лінії в шаховому порядку на відстані 50–60 см одне від одного. Це «дерева» в лісі. Діти-білочки сидять у своїх «душлах». Після слів вихователя «Білочки заховалися!» кожна «білочка» високо піднімає обруч над головою. Після слів «Білочки виглядають!» діти опускають обруч на плечі. Після слів «Білочки виходять з душла!» діти опускають обруч і кладуть його на землю.

Вихователь каже:
Білочки скачуть —
Скік-скік-скік.

З ялини на ліщину —
Скік-скік-скік.

Діти-«білочки» вистрибують з обруча, бігають, скачуть, перестрибують через кружечки або лінії. Вихователь визначає спритних дітей, які правильно виконували завдання.

➤ Білки, жолуді, горішки

Мета: удосконалювати навички бігу; виховувати кмітливість і швидку реакцію.

Хід гри

Дітей об'єднують у трійки. Вони беруться за руки і утворюють кола на всій площі майданчика. Кожний гравець у колі дістає назву «білка», «жолудь», «горіх». Одного з дітей вибирають ведучим. На виклик вихователя «Горіхи!», «Білки!» або «Жолуді!» діти швидко міняються місцями в різних колах, а ведучий намагається зайняти місце в одній з трійок, дістаючи назву гравця, який вибув. Дитина, яка залишилася без місця, стає ведучим.

Перемагають діти, які жодного разу не були у ролі ведучого.

➤ Мисливці в лісі

Мета: удосконалювати навички ходьби та бігу; розвивати увагу, спритність.

Хід гри

Діти стоять з одного боку майданчика.

Вихователь каже:

Звірі по лісочку гуляють,
Шишки-горішки збирають,

У кошики їх складають,
Вгору високо піднімають.

Діти розходяться і роблять відповідні рухи. Після слів вихователя «Мисливець!» звірі ховаються у свої домівки.

➤ Вовк у рові

Мета: удосконалювати в дітей навички стрибків у довжину з розбігу; виховувати рішучість і сміливість.

Хід гри

На майданчику накреслити дві паралельні лінії на відстані 80–90 см одна від одної. Це — «рів», де живе «вовк». Інші діти — «кози», вони стоять на одному боці майданчика, за 5–6 кроків від «рову». На умовний сигнал вихователя «кози», перебігаючи з одного боку

майданчика на інший, перестрибують через «рів». «Вовк» намагається їх спіймати, доторкнувшись до них рукою. Спіймані «кози» відходять вбік. Коли всі «кози» перестрибнуть через «рів», вони повертаються на попереднє місце і знову перестрибують через «рів». Після того як спіймано трьох-чотирьох «кіз», гра закінчується.

➤ Мисливці і мавпи

Мета: удосконалювати навички бігу та лазіння по гімнастичній стінці; розвивати спритність і спостережливість.

Хід гри

Діти об'єднані у дві підгрупи. Одна з них (дві третини) — «мавпи», друга (одна третина) — «мисливці». «Мавпи» граються біля «дерев» — гімнастичної стінки. Почувши постріли «мисливців» (оплески в долоні), вони вилазять на «дерева». «Мисливці» виходять на середину майданчика (залу) і роблять разом різні рухи (відводять руки в сторони, піднімають їх, присідають та ін.). Виконавши 3–4 рухи, «мисливці» йдуть далі, а «мавпи» злазять з «дерев», наближаються до того місця, де були «мисливці», наслідують їхні руки.

На слово вихователя «Мисливці!» «мавпи» знову вилазять на дерева (стінку), а «мисливці» ловлять тих, які не встигли вилізти. Коли буде спіймано кілька «мавп» (за домовленістю), вибирають інших «мисливців», і гра повторюється.

➤ Ведмідь і діти

Мета: виховувати в дітей вольові якості; розвивати рівновагу; удосконалювати навички ходьби, бігу врозтіч.

Хід гри

Діти стоять за лінією на одному боці майданчика. За допомогою лічилки з-поміж дітей обирають «ведмедя». Той сидить у своєму барлозі осторонь дітей.

На слова вихователя «Діти в лісі гуляють!» діти розбігаються по майданчику, бігають, стрибають. На слова вихователя «Ведмідь!» діти стають струнко і не рухаються. «Ведмідь» підходить до того, хто поворухнеться, і забирає його.

Гра повторюється з іншим «ведмедем».

ХУДОЖНІ ТВОРИ

Пан Коцький

Українська народна казка

В одного чоловіка був кіт старий, який вже не здужав і мишей ловити. От хазяїн його взяв та й вивів у ліс, думає: «Нащо він мені здався, тільки дурно буду годувати, нехай лучче в лісі ходить». Покинув його, а сам поїхав. Коли це приходять до нього лисичка та й питає:

— Що ти таке?

А він каже:

— Я — пан Коцький.

Лисичка каже:

— Будь ти мені за чоловіка, а я тобі за жінку буду.

Він і погодився. От веде його лисичка до своєї хати, так уже йому годить: уловить де курочку, то сама не з'їсть, а йому принесе. От колись зайчик побачив лисичку та й каже їй:

— Лисичко-сестричко, прийду я до тебе на досвітки.

А вона йому каже:

— Є у мене тепер пан Коцький, то він тебе розірве.

Заець розказав про пана Коцького вовкові, ведмедеві, дикому кабанові.

Зійшлись докупи, стали думати, як би побачити пана Коцького, та й кажуть:

— А зготуймо обід!

І взялись міркувати, кому по що йти.

Вовк каже:

— Я піду по м'ясо, щоб було що в борщ покласти.

Дикий кабан каже:

— А я піду по буряки, по картоплю.

Ведмідь:

— А я меду принесу на закуску.

Заець:

— А я капусту.

От подобували всього, почали обід варити. Як зварили, стали радитись: кому йти кликати на обід пана Коцького.

Ведмідь каже:

— Я не підбіжу, як доведеться втікати.

А кабан:

— А я теж неповороткий.

Вовк:

— Я старий уже і трохи недобачаю.

Тільки зайчикові й приходиться.

Прибіг заець до лисиччиної нори. Коли це лисичка вибігла та й дивиться, що зайчик стоїть на двох лапках біля хати, та й питає його:

— А чого ти прийшов?

Він каже:

— Просили вовк, ведмідь, дикий кабан, і я прошу, щоб ти прийшла зі своїм паном Коцьким до нас на обід!

А вона каже йому:

— Я з ним прийду, але ви поховайтесь, бо він вас розірве.

Зайчик прибігає до них та й хвалиться:

— Ховайтесь, казала лисичка, бо пан Коцький як прийде, то й подушить нас.

Вони й почали ховатися: ведмідь лізе на дерево, вовк сідає за кущем, кабан заривається у хмиз, а зайчик лізе в кущ. Коли це веде лисичка пана Коцького. Доводить до стола, а він побачив, що на столі м'яса багато, та й каже:

— Ма-у!.. Ма-у!.. Ма-у!..

А ті думають: «От вражого сина син, ще йому мало! Це він і нас поїсть!»

Виліз пан Коцький на стіл та й почав їсти, аж за вухами лящить. А як наївсь, то простягсь на столі. А кабан лежав близько стола в хмизі, та якось комар і вкусив його за хвіст, а він так хвостом і повернув. Кіт же думав, що то миша, та туди, та кабана за хвіст. Кабан як схопиться та навтьоки!

Пан Коцький злякався кабана, скочив на дерево й подрався туди, де ведмідь сидів. Ведмідь як побачив, що кіт лізе до нього, почав вище лізти по дереву та до того доліз, що й дерево не здержало, — так він додола впав — гуп! — та просто на вовка, — мало не роздавив сердешного. Як схопляться вони, як дременуть, то тільки видко; а заець і собі за ними — забіг не знати куди... А потім посходились та й кажуть:

— От який малий, а тільки-тільки нас усіх не поїв!

Грицько Бойко

Білочка

Хвіст трубою, спритні ніжки,
Плиг із гілки на сучок!
Носить білочка горішки
В золотий свій сундучок,

В неї очі, мов горішки,
Кожушина хутряна,
Гострі вушка, наче ріжки,
У дуслі живе вона.

Т. Харламп'єв

А ви білку бачили?

Скаче білка по ялинці,
Хвіст у неї, як в лисиці.
Хатка білчина в дуслі —
Височенько від землі.
Втоми білочка не знає
І на зиму ще з весни

Шишки день у день збирає
І з ялинки, і з сосни.
А іще вона грибки
Запасає залюбки.
Набере їх і на віти
Понастромлює сушити.

К. Перелісна

Лисичка

Тірі-тірі-тірі-тірі!
Маю ніжок аж чотири,
Хвостик довгий і як пух,
Ще й рудесенький кожух.

Тірі-тірі-тірі-річки!
Бистрі очі у лисички,
Зубки гострі, як шпички,
Їх бояться малючки.

В. Сухомлинський

Петрик, собака і кошеня

Маленький хлопчик Петрик ішов стежкою в сад. Бачить, біжить назустріч чорний кудлатий собака.

Петрик злякався, хотів тікати. Та раптом до його ніг притулилося маленьке кошеня. Воно втекло від собаки і наче просило Петрика: «Захисти мене, хлопчику, від цього страшного звіра».

Стоїть Петрик, дивиться на кошеня, а воно підняло голову до нього і жалібно нявчить. Петрикові стало соромно перед кошеням. Він взяв його на руки, розгнівався на собаку й пішов назустріч.

Собака зупинився, злякано подивився на Петрика й сховався в куці.

Г. Скребицький, В. Чапліна

Хто як про дітей дбає

Їжак

Їжачиха — дуже дбайлива мати. Для своїх діточок вона гніздо з трави, сухого листя влаштовує. Поки їжаченята маленькі, мати-їжачиха їх своїм молоком годує. Коли їжаченята підростуть, їжачиха разом з ними вирушає на полювання: ловить жуків, черв'яків, жаб, а їжаченята, дивлячись на неї, теж ловити здобич почнуть.

Лисиця

Знає лисиця місце в лісі найглухіше і виріє там глибоку нору з проходами під землею, із запасними виходами. У норі в неї народяться лисенята, сліпі, безпомічні, подібні до цуценят. Вивернеться лисиця на бік, а лисенята підповзуть до неї й почнуть молоко смоктати.

Наїдяться й заснуть. Поки лисенята сплять, мати йде на полювання. А коли підростуть лисенята, лисиця їм живу здобич носити почне. Принесе мишку, пустить і дивиться, як діти її до полювання привчаються.

Заєць

Зайчисі-матері із зайченятами клопоту небагато. Народжуються зайченята десь під кущем. Проворні такі, пухнасті, з розплющеними оченятами. Нагодує їх зайчиха своїм молоком та й побіжить геть.

Буває, що й зовсім не повертається до своїх зайченят. Але це не біда — малюки без неї не пропадуть. У зайців так ведеться: хоч яка зайчиха повз зайченят пробіжить, свої чи чужі, однаково молоком нагодує. А пройде п'ять-шість днів, зайченята травичку їсти почнуть, — тут їм зайчиха й зовсім не потрібна.

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «ПРИГОДА НА ЛІСОВІЙ ГАЛЯВИНІ»

Під жваву музику діти вибігають на спортивний майданчик. Їх зустрічає ведуча.

Ведуча. Діти, до нас прийшов лист! (*Відкриває лист, в якому лежить географічна карта.*) Нам пропонують знайти сюрприз, і в цьому нам допоможе карта! Подивіться, скільки нам треба буде пройти, скільки перешкод подолати. А в кінці карти намальований квадрат, напевно, тут і захований сюрприз! Ви готові пройти такий важкий шлях?

Нагадую, що під час подолання перешкод треба допомагати один одному! Ми повинні бути дружними! Тільки тоді у нас все вийде, і ми подолаємо всі перешкоди. Тож давайте ретельніше розглянемо карту. Ось перша галявина, на яку ми потрапили. Як же нам її пройти? Подивіться, тут намальовані якісь позначки! Ми повинні подолати перешкоди!

Ведуча проводить із дітьми спортивні змагання.

Смуга перешкод з атрибутами «Дрімуча галявина»

- «По містку через струмок»: ходьба по лаві.
- «Вхід у печеру»: прохід через тунель.
- «Вузька доріжка»: ходьба по канату.
- «Повалене дерево»: повзання по лавці, підтягуючись руками.
- «Звивиста доріжка»: проповзання між великими кубиками.
- «Через болото по купинах»: стрибки з обруча в обруч.

Ведуча. Молодці, діти! Ось і пройшли ми першу галявину. А карта нам показує, що ми потрапили на галявину відпочинку. Зробимо привал!

Погляньте, яка красива галявина! Як гарно співають пташки! (*Звучить аудіозапис співу пташок.*) А ви знаєте, що в лісі шуміти не можна, щоб не налякати звірів? Подивіться, чиї це сліди?

Бесіда «Галявина відпочинку»

Діти разом із ведучою розглядають сліди ведмедя, кабана, зайця, вовка, лисиці, лося, обговорюють їх особливості.

Ведуча. Ми відпочили, а тепер трохи пограємо на ігровій галявині.

Змагання «Галявина-гралочка»

Діти об'єднуються у дві команди. Ведуча проводить із ними змагання з перетягування канату та гру «Хто швидше збере овочі та фрукти?».

Ведуча. Ми з вами гарно пограли на галявині! Ой, подивіться, скільки навколо сміття! Давайте приберемо його в сміттєвий пакет. Адже якщо кожен прибере хоча б один папірець, фантик, навколо буде чисто. Коли ви виїжджаєте на пікнік до лісу, не забувайте прибирати за собою сміття.

Гра з м'ячем «Назви вид спорту»

Діти утворюють коло, ведуча з м'ячем стає в центрі. Вона кидає м'яч, дитина, яка спіймає його, кидаючи назад м'яч, називає вид спорту.

Ведуча. Подивіться, діти, це не просте дерево, на його листочках — загадки. Необхідно відгадати загадку і показати відгадку рухами.

Ведуча загадує дітям загадки про диких тварин.

Естафета «Галявина-наздоганяйка»

Гравці обох команд стають одне за одним, перші гравці тримають довгі стрічки. За сигналом ведучої вони оббігають свою команду, другі гравці хапаються за стрічку і знову оббігають команду. У такий спосіб усі гравці зрештою чіпляються за стрічку. Перемагає команда, яка першою збере своїх гравців.

Ведуча. Молодці, малюки! Ми дісталися до танцювальної галявини, на ній ми можемо відпочити і потанцювати під музику.

Розвага «Галявина-танцювалочка»

Разом із ведучою діти виконують танок маленьких каченят. Ведуча стежить, щоб діти ритмічно виконували танцювальні рухи, потрапляючи в такт музики.

Ведуча. Діти, подивіться: на карті це була остання галявина! Ось ми всі разом дружно і подолали всі перешкоди. Давайте подивимося, де показано на карті захований сюрприз!

Діти знаходять сюрприз — «чарівну» коробочку, в якій міститься солодке частування (цукерки).

Ведуча. А зараз пропоную всім разом в групі влаштувати чаювання!

Захід закінчується. Діти разом із ведучою повертаються до групи на чаювання.

МУЗИЧНА РОЗВАГА «НЕСЛУХНЯНЕ КОШЕНЯТКО»

Дійові особи

Ведуча	мишенята (дві особи)
кіт	цуценята (дві особи)
киця	хом'ячки (дві особи)
півник	кульбабки (чотири особи)
кошенята (три особи)	курчата (чотири особи)

Відкривається завіса. У кімнаті пораяться кіт, киця та троє кошенят.

Ведуча

Гей, малята, не журіться, на цю хатку подивіться!

Мешкають у цій оселі кіт і киценька веселі.

А крім того — кошенята, чемні, лагідні малята.

Кошенята співають пісню за вибором музичного керівника.

Кіт

Ми сьогодні запросили родичів до хати,

Та ще й друзів покликали до нас гостювати.

Киця та кошенята (по черзі)

Півня, курочку, курчатко, довговухе цуценятко,
 З лісу трое білченят, стільки ж білих зайченят,
 Із комори павучка, хом'ячків та їжачка...
 Всі зберуться на гостину, веселитись без упину.

Киця (до ката)

Маємо ми поспішати, до крамниці завітати,
 Щось смачненьке купувати, щоб гостей всіх пригощати.

Киця (до кошенят). Ну, а ви, маленькі киці, приберіть оцю світлицю.

Кіт та киця йдуть за лаштунки.

Кошенята (разом)

Ми мамі й татові завжди допомагаємо:
 Посуд миємо, підлогу підмітаємо.
 А меншенький наш братик хай пограє,
 Так весело він бігає, стрибає.

Киця (до наймолодшого кошенятка)

Пустунчику, ти тут собі гуляй,
 Та правила важливі пам'ятай:
 Чужих речей не брати,
 Не йти нікуди з хати! *(Ідуть.)*

Кошенятко залишається на самоті, озирається навкруги. Тим часом
 з'являються клубочки. Кошенятко помічає їх.

Кошенятко

Які м'ячики чудові, от якби пограти!
 Та мама з татом наказали чужого не брати!
(Підходить ближче до клубочків, починає гратися ними.)
 Для забави, для потішки з клубочками пограюсь трішки.

Кошенятко заплутується в нитках. Вибігають мишенята.

1-ше мишеня

Я — маленьке мишеня, стрибаю, бігаю щодня.
 Шусть туди, шусть сюди, весело мені завжди.

Мишенята танцюють (мелодія за вибором музичного керівника).
 Мишенята помічають кошенятко, яке заплуталося в нитках, і підходять до нього.

Мишенята (разом)

Що клубочки нарobili! Кошенятко полонили!
 Все в нитках! От сміхота! Аж від вух і до хвоста!
 Доведеться рятувати, з плутанини визволяти.
 Обережність тут доречна! Кіт — тварина небезпечна!
 Друзі, нитку розгризаймо та швиденько геть тікаймо.

Мишенята звільняють кошенятко від ниток і тікають.

Кошенятко

Мишенята, ви чому повтікали так швиденько?
Ось я вас наздожену, щоб погратись веселенько. (*Біжить за кошенятами.*)

Ведуча

Поки кіт та мама-киця	Добре вимели всю хату.
Обійшли усі крамниці,	Непомітно сплинув час.
Їхні дітки-кошенята	Кіт і киця йдуть до нас.

Відкривається завіса. Кошенята закінчують прибирання. Заходять кіт і киця з торбинками, озираються навкруги.

Кіт. Хата гарна та чистенька, добре ви попрацювали!

Киця. Тільки де ж моє найменше кошенятко заховали?

Кошенята

Ми пустунчика малого відпустили погуляти,
А тепер він десь подівся, наче зник кудись із хати.

Киця

Довго вже його немає? Певно, десь він заблукав,
Стежки не знайде додому, може, вдарився чи впав...
Я піду мале шукати, ви лишайтесь тут чекати!

Киця опиняється надворі, де бавляться цуценята.

Цуценята (разом)

Ми — веселі цуценята,	Двір ми сторожко пильнуємо,
Нам би гратися, стрибати,	Здалеку чужого чуємо.

Киця. Тут немає кошеняти, далі побіжу шукати.

Киця звертає увагу на хом'ячків, які збирають та складають зерно.
Хом'ячки співають пісеньку (за вибором музичного керівника).

Киця. Й тут немає кошеняти. Далі побіжу шукати.

Киця сідає зажурена. З'являються кульбабки.

Кульбабки (по черзі)

На кожній галявці кульбабки розквітли,
І вогників жовтих засяяло світло.
Це сонечко ясне теплом нас вітало,
Промінчики щедро свої дарувало.

Кульбабки виконують довільний танок.

Киця

Й тут немає кошеняти.
Де ж тепер його шукати?
Може, вдома він чекає,
Маму кличе, виглядає? (*Іде.*)

Киця іде, до залу входить півник.

Півник

Я — півник, гарний співунець, червоний маю гребінець.
Я вранці всіх вітаю, пісні дзвінки співаю.

До залу вбігають курчатка, танцюють разом із півником.
Виходить кошениятко, яке заблукало, і звертається до півника.

Кошенятко. Як чудово ти співаєш, дуже добрий голос маєш!

Півник. Пісеньку мою дзвінку знають всі: «Кукуріку!».

Курчата (*по черзі*)

А ти що за звір такий?
Ти дорослий чи малий?
Де твій дім і де сім'я?
Де матусенька твоя?

Кошенятко не знає, що відповісти, розгублено плаче.

1-ше курчатко. Друже, що ж ти засмутився?

Кошенятко (*плаче*). Я, здається, загубився.

Півник

Кошеня ти неслухняне!
Відведу тебе до мами!
Цей урок запам'ятай,
Більше з хати не тікай!

Відкривається завіса. Киця заходить до кімнати. Кіт та кошенията накривають на стіл.

Киця. Не знайшла я кошениятко, наше лагідне малятко.

Кіт

Знову наш малий гуляє,
Друзів десь собі шукає.
Не хвилюйся, прийде він.
Ще й з гостями, не один.

Заходять кошениятко, півник, курчата, інші гості.

Киця. Котику біленький, милий, дорогенький! (*До гостей.*) Любі друзі, прошу, заходьте до хати. Ми вже всі зібрались, пісню час співати.

Усі учасники заходу співають пісню про дружбу.
Захід закінчується, діти повертаються до групи.

СЕРПЕНЬ

1-й тиждень

Тема: «Подорож у світ професій»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ Фігури-пустунці

Мета: закріпити в дітей уміння порівнювати предмети за кольором, розміром, формою; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати самостійність.

Обладнання: картки із зображеннями чотирьох фігур (трикутників та кругів).

Хід гри

Вихователь по черзі показує картки, на яких намальовано чотири фігури. Такі самі картки мають бути в кожній дитини. Завдання дитини — знайти ознаки подібності й відмінності. Відповідь має бути обґрунтованою, у тому числі, якщо дитина бачить кілька варіантів.

Наприклад: вихователь показує найбільший червоний круг; діти з-поміж своїх фігур мають знайти такий самий за розміром та кольором.

➤ Професії

Мета: формувати в дітей знання про різні види професій; розвивати вміння описувати професію; виховувати інтерес до різних видів професій.

Обладнання: картки із зображеннями різних професій.

Хід гри

Діти по черзі дістають зі скриньки картинку, називають професію, що на ній зображена, та описують її.

➤ Що предмет розкаже про себе?

Мета: вправляти дітей в умінні описувати предмети, які виготовила людина у процесі праці; розвивати зв'язне мовлення, уважність, зосередженість, кмітливість.

Обладнання: чарівна скринька або торбинка; предмети, виготовлені людиною.

Хід гри

Вихователь пропонує кожній дитині по черзі взяти зі скриньки один предмет таким чином, щоб його ніхто не побачив. Потім діти мають розповісти про свій предмет так, щоб решта дітей його упізнали. Той, хто перший відгадав, описує наступний предмет.

➤ Упізнай професію за дією

Мета: формувати в дітей уміння утворювати слова від назв професій та дій, які необхідні людям цієї професії; збагачувати активний словник; розвивати координацію рухів.

Обладнання: картки із зображеннями представників різних професій.

Хід гри

Діти об'єднуються у дві команди: «Сині» і «Червоні». На деякій відстані розкладені сині й червоні конверти, в яких містяться картки із зображеннями представників різних професій. За сигналом вихователя по одній дитині від кожної команди підбігають і беруть відповідний конверт. Діти мають упізнати професію, але не називати її, а описати своїй команді цю професію. Якщо відповідь правильна, естафета передається наступному гравцеві. Переможець визначається за кількістю правильних відповідей.

➤ **Модельєри**

Мета: закріпити уявлення дітей про поняття «ціле» й «частина»; вправляти в умінні створювати цілісний образ певного виду одягу (сукні, пальта, брюк та ін.), використовуючи різні частини для нього; формувати уявлення про те, що частини цілого можуть бути різні за конфігурацією та розміром; розвивати конструктивні здібності, дрібну моторику пальців рук.

Обладнання: набори для моделювання одягу (за кількістю дітей).

Хід гри

Вихователь пропонує дітям «попрацювати» модельєрами: створити фасони сукні, використовуючи для цього різні деталі.

Для прикладу одна дитина разом з вихователем створює модель, пояснює, з яких частин вона створена, підраховує, скільки частин в моделі, і позначає їх цифрами.

Вихователь пропонує визначити, чи з однакових за розміром та формою деталей складається модель. Порівнюючи деталі, діти доходять висновку, що деталі можуть бути різні за розміром та формою.

Потім кожна дитина створює власну модель одягу, позначає цифрою кількість деталей, з яких вона складається.

➤ **Які предмети зробила людина?**

Мета: вправляти дітей в умінні відрізнити предмети, зроблені людиною, від тих, що їх створила природа; виховувати повагу, бережливе ставлення до предметів, у які люди вклали свої сили, уміння, час та любов.

Обладнання: 3–4 комплекти карток.

Хід гри

Вихователь об'єднує дітей у групи. Кожна група має розподілити подані картинки на дві групи. До першої групи належать предмети, які зробила людина, до другої — створені природою. Перемагає команда, яка швидше впорається із завданням.

➤ **Що в яку кімнату?**

Мета: закріпити знання дітей про меблі та їхнє призначення; розвивати логічне мислення, пояснювальне мовлення; виховувати бережливе ставлення до меблів.

Обладнання: картки із зображеннями меблів.

Хід гри

Кожна дитина отримує картку із зображенням меблів і визначає, які меблі і для якої кімнати потрібні.

Запитання:

- Які меблі зазвичай стоять у передпокої та для чого вони потрібні?
- Які меблі ставлять у вітальні та для чого вони потрібні?
- Які меблі стоять у спальні, для чого?

➤ Що потрібно для роботи?

Мета: закріпити в активному словнику дітей назви професій та інструментів, якими користуються люди; розвивати уважність, кмітливість.

Обладнання: мольберт із зображеннями людей різних професій; стіл із предметами, необхідними для людей цих професій.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям дібрати предмети, потрібні для відповідної професії. Діти по черзі підходять до мольберту, називають ту чи іншу професію й добирають відповідні знаряддя праці.

➤ Відгадай професію за описом

Мета: учити дітей упізнавати професію за описом; удосконалювати знання про професії дорослих; розвивати кмітливість, увагу.

Обладнання: картинки із професіями дорослих, ляльки.

Хід гри

Вихователь повідомляє дітям, що ляльки Оленка, Настуся, Оксанка та Наталка мріють стати дорослими та отримати професію.

Вихователь описує професію дорослого. Якщо діти відгадають, виставляє картинку із цією професією.

➤ Хто швидше?

Мета: дати дітям поняття про швидкість руху; учити під час гри рухатись у заданому напрямку, із заданою швидкістю; закріпити правила безпечної поведінки на вулиці, між однолітками у грі.

Обладнання: зображення людей, тварин, видів транспорту, іграшкові керма на кожному дитині.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розташувати зображення об'єктів у порядку зростання властивості їм швидкості. Потім діти мають пяснити свій вибір

Наприклад: людина — собака — трамвай — автомобіль — «швидка допомога» — літак. Автомобіль рухається швидше за трамвай, адже трамвай везе багато пасажирів.

Потім вихователь звертає увагу дітей, що під час руху можна змінювати його напрямок, і пропонує гру «Машини на вулиці», в якій діти-«водії» змінюватимуть напрямок і швидкість руху за вказівкою вихователя: машини рухаються вперед, їдуть повільно/швидко, повертають ліворуч/праворуч, зупиняються.

➤ Моя майбутня професія

Мета: вправляти дітей в умінні за допомогою пантоміми показувати якусь професію; розвивати уяву, фантазію, творчість.

Обладнання: клубочок, паперові призи.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям по черзі обрати якусь професію та показати її без слів. За допомогою клубочка обирається послідовність гравців. Виграє та отримує приз той, хто краще покаже професію.

РУХЛИВІ ІГРИ

➤ Рятівники на вченнях

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу в колоні та лазіння по гімнастичній стінці; виховувати кмітливість та почуття колективізму.

Хід гри

Діти, об'єднані у 3–4 підгрупи (за кількістю прольотів на гімнастичній стінці) сидять на лавах або стільцях — це «чергові рятівники». За сигналом «Тривога!» вони швидко встають і шикуються в 3–4 колони. Перші з колони беруть обруч — «кермо машини», і всі біжать одне за одним на місця «пожежі» (до гімнастичної стінки, на верхньому щаблі якої прив'язано дзвіночки). На слова вихователя «Пожежні машини приїхали!» діти зупиняються і перешиковуються у напівколо — стають перед місцем «пожежі».

Після слів вихователя «Роботу почали!» діти «накачують» насосом воду; на слова «Сокирами рубай!» — імітують рубання; на слова «Гаси пожежу!» — повертають тулуб праворуч-ліворуч, відводячи руки в сторони. На слова вихователя «Вогонь усе вище й вище!» діти швидко шикуються в колони. На слова вихователя «Гасимо пожежу вгорі!» діти, які стоять першими в колонах, піднімаються по гімнастичній стінці до верхнього щабля, дзвонять у дзвіночок (кожний у свій), спускаються вниз і стають у кінець своєї колони. Вихователь називає, хто перший подзвонив. Потім лазіння виконують діти, які стоять другими та ін.

Наприкінці гри вихователь називає колону дітей, які добре впоралися з роботою пожежників. Після цього всі діти шикуються в свої колони і повертаються до «пожежної частини».

➤ День і ніч

Мета: удосконалювати навички бігу; виховувати увагу, кмітливість та швидку реакцію на сигнал.

Хід гри

На відстані 2–3 кроків у центрі майданчика креслять дві паралельні лінії. З обох боків від них на відстані 15–20 кроків креслять лінії «будинків». Діти об'єднуються у дві рівні команди, які стоять на лініях у центрі майданчика, повернувшись спиною одна до одної. Одна команда має назву «День», друга — «Ніч».

За сигналом вихователя «День!» команда «Ніч» тікає в свій «будиночок», а команда «День» наздоганяє їх. Спійманих дітей лічать, а потім вони стають на свої місця.

Гра повторюється кілька разів, після чого вихователь лічить кількість спійманих дітей у кожній команді. Перемагає команда, у якої більша кількість спійманих гравців суперника.

➤ Садіння картоплі

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; виховувати кмітливість, взаємодопомогу, товариськість.

Хід гри

Дітей групи об'єднати у 3–4 команди з однаковою кількістю гравців у кожній. Команди шикуються в колони по одному за лінією старту. На протилежному боці на відстані 8–10 м перед кожною командою креслять три невеликі кола. Діти, які стоять першими в командах, тримають у руці торбинки з трьома «картоплинами» (маленькі м'ячі або кубики).

За сигналом вихователя гравці біжать і «саджають» (кладуть) по одній «картоплині» в кожне коло. Повернувшись бігом, передають порожні торбинки наступним дітям, а самі стають у кінець колони. Другі діти біжать, збирають «картоплини» в мішечки і, повернувшись, передають торбинки третім і т. д. Перемагає команда, яка раніше «посадила та збрала картоплю».

➤ Розвідники

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу та повзання по підлозі; виховувати увагу, кмітливість; вчити орієнтуватися в просторі.

Хід гри

«Розвідники» стоять у колону по одному за зростом. За сигналом вихователя вони проговорюють:

Ми — розвідники відважні,
Перепони нам не страшні.
Твердим кроком ми ідем,
В нас рушниці за плечем.

«Розвідники» йдуть у розвідку, по дорозі долають перепони (гімнастичну лаву або колоду), перестрибують через рови з двох шнурів на відстані 70–80 см.

На слова вихователя:

У руках біноклі маємо,
Все ми бачимо, все знаємо.

«розвідники» зупиняються і удають, що розглядають місцевість у «біноклі». Потім підлазять «під гілками кущів».

Наприкінці гри діти проговорюють:

Ми — розвідники відважні,
Все ми бачимо, все знаємо!
І що бачили — про все
В штаб розвідка донесе.

Ці слова «розвідники» проговорюють на місці. Після слів «В штаб розвідка донесе» діти біжать до вихователя, який стоїть на стартовій лінії. Він називає дітей, які правильно виконали підлізання і першими прибігли на визначене місце.

➤ М'яч середньому

Мета: удосконалювати в дітей навички кидання та ловіння м'яча обома руками; виховувати увагу та почуття колективізму.

Хід гри

Діти шикуються у 2–3 кола з однаковою кількістю учасників гри. У центр кожного кола з великим м'ячем у руках стає капітан. За командою «Один, два, три — гру почали!» вихователь по черзі кидає м'яч кожному гравцеві і ловить м'яч від нього. Спіймавши м'яч від останнього гравця, капітан піднімає його обома руками.

Виграє команда, яка раніше закінчила передачу та ловіння м'яча по колу.

➤ Передай і встань

Мета: удосконалювати в дітей навички передачі м'яча; розвивати спритність.

Хід гри

Діти об'єднуються у 2–3 рівні за складом команди, які сидять на відстані 2–3 кроків між дітьми в колоні на відстані витягнутих рук. Перед кожною колоною на лінії лежить м'яч. За сигналом вихователя «Почали!» перші діти з колони швидко нахилиються, беруть м'ячі і, піднімаючи їх, перекидають над головою тим, хто сидить за спиною. Потім встають і повертаються обличчям до колони, заклавши руки за спину. Той, хто взяв м'яч, сидячи швидко передає його назад, встає, повертається обличчям до колони.

Виграє колона (команда), яка правильно передавала м'яч і першою підвелася з підлоги. Вона дістає прапорець. Коли всі колони виконають завдання, вихователь дає сигнал «Сісти!». Усі сідають і за командою вихователя «Почали!» передають м'яч над головою один одному. Після 3–4 передач вихователь або дитина лічить, у якій колоні більше прапорців. Вона і стає переможцем.

➤ Переправа ланцюжком

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби по гімнастичній лаві; виховувати увагу та почуття колективізму.

Хід гри

Діти об'єднуються у 2–3 команди і шикуються в колони за лінією старту.

За 2–3 м від цієї лінії окреслюється «струмок», через який перекинуті «переправи» (гімнастичні лави) за кількістю команд.

За командою вихователя діти, узявшись за руки, переходять через «струмок». Діти можуть рухатися прямо (грудьми вперед) або боком приставним кроком по лаві або рейці (перевернута лава). Виграє команда, яка першою подолає «переправу» та перетне лінію фінішу, а також набере менше штрафних очок за порушення правил гри.

ХУДОЖНІ ТВОРИ

М. Познанська

Про золоті руки

Сідайте, діти, у гурті:
Зустрілися ми знову!
Про славні руки золоті
Я поведу розмову.
Ті руки звичні до землі,
Будують, вміють шити...

Ми часто бачим мозолі
На їх долонях, діти.
Всі вдячні золотим рукам,
Я теж їх поважаю.
Тож хочу розповісти вам
Усе про них, що знаю.

В. Сухомлинський

Чорні руки

Бабуся місила тісто. Воно було пишне, м'яке.
— Спечить мені голуба з тіста, — попросив Юрко.

Бабусині руки почали ліпити голуба. Ось з'явилися крила, тонкі, ніжні, видно кожну пір'їнку. А руки в бабусі чорні, зморщені, з тонкими, сухими пальцями. Не може онук відірвати очей від них — наче вперше побачив. От дістала бабуся голуба з печі — поставила перед онуком. А його і їсти шкода: білий, пишний, наче ось-ось полетить.

— Бабусю, — питає Юрко, — чому руки у вас чорні-чорні, а голуб білий-білий?
— Якби в мене були руки білі, не було б ні тіста, ні голуба.

О. Єфімов

Працьовита ніч

Олегові не спиться.
— Тату, а ти коли лягатимеш?
— Ще пару годинок посиджу.
— А мама?
— І мама.
— Тату, а як ви ляжете спати, це всі-всі дорослі поснуть також?

— Ні, звичайно.

— Так ніч же!.. Ти ж казав: відпочинок потрібний усім.

— Казав. І зараз скажу. Але є багато такої роботи, яка не закінчується ніколи. Чимало людей працюють і вночі.

— Уночі? — дивується син.

— Так, уночі. Спеціальні зміни. Подивись-но, надворі ніч, а як є потреба — натиснув вимикач, і в кімнаті засвітилося. А комусь треба чаю підігріти. Відкрив кран — набрав води, увімкнув газ — скип'ятив чай. Виходить, хтось дбає про це. Уранці підемо до магазину, а туди вже привезли й свіже молоко, й пухкий свіженький хліб. А комусь, наприклад, потрібно дістатися в інший куточок міста. Він по телефону може викликати таксі. І лікарі чергують теж...

— А я думаю — ніч так ніч... Усі сплять.

— Ні, синку. Виходить, і ніч роботяца. Бо це ж усім людям потрібно. Ну, а ти спи. Вже час. Завтра рано до школи.

В. Сухомлинський

Кожна людина повинна

Мати з Петриком сіли у вагон і їдуть у далеке південне місто, на берег теплого моря, — відпочивати. Вечоріло. Мати постелила на одній лаві собі, на другій — Петрикові. Хлопчик з'їв смачну булку з курячою лапкою і яблуко. Ліг на м'яку подушку й питає матір:

— Мамо, ви казали, що поїзд веде машиніст. А вночі хто?

— І вночі — машиніст, — каже мати.

— Як? — дивується Петрик. — Невже він уночі не спить?

— Не спить, синку.

— Ми спимо, а він ні? — ще більше дивується Петрик.

— Ні...

— Як це так? — не може зрозуміти Петрик. — Йому ж хочеться спати.

— Хочеться, але він повинен вести поїзд. Кожна людина повинна.

— І я повинен? — питає Петрик.

— І ти повинен.

— Що ж я повинен?

— Бути людиною, — каже мати. — Це найголовніше.

В. Паронова

Найкраща справа

Водієм бажаю стати!

Ця робота вдячна:

Я возитиму маляток

У садок дитячий.

Пекарю теж непогано:

В ковпаку біленькім

Випікає він старанно

Булочки м'якенькі.

Від хвороб рятує лікар,

Вчитель нас навчає.

Ці професії одвіку

Люди поважають.

Тож яка із справ найкраща?

Ми вже добре знаєм,

Що людина роботяца

Місце прикрашає.

Ш. Сагдула

Куди робота ховається

Дівчинка вирішила після вечері помити посуд.

— Мамо, — сказала вона, — тепер я завжди допомагатиму тобі. І ніколи, ніколи не стомлюся.

Мати була зворушена. Вона пригорнула до себе доньку.

— Гарзд. Якщо так, донечко, тоді завтра перед моїм поверненням додому зроби щось у хаті. Що саме — побачиш сама.

— Добре, мамо, я все зроблю, тобі нічого не залишиться!

На другий день мати пішла на роботу. А дівчинка погралася у себе в дворі. Потім побігла до подружок. І раптом згадала про свою обіцянку все поробити вдома.

— Вай, пропала моя голівонька! — вигукнула вона.

Дівчинка стояла у дворі і дивилася на всі боки. За що б їй узятися? Але чомусь ніякої роботи не бачила. Якби їй кинувся у вічі віник, вона б підмела у дворі. Попався б совок — прибрала б сміття, ганчірка — помила б підлогу.

Раптом вона побачила на веранді ляльку. Дівчинка взяла її і почала гратися.

Настав вечір. Уся сім'я зібралася в хаті. Після вечері мама спитала:

— Ну, що ти сьогодні, донечко, встигла зробити в хаті?

— Вай, — відповіла дівчинка, — я шукала роботу і не знайшла її. Коли ти йшла з дому, заховала усі роботи!

Мама засміялась.

— Як це так вийшло? Віник і совок під ганком, ганчірка он там, на цвяшку. Тобі треба навчитися самій знаходити роботу.

Наступного дня дівчинка знайшла собі роботу: підмела у дворі, викинула сміття, помила підлогу. Отак вона і навчилася допомагати мамі.

С. Баруздин

Хто побудував цей дім

На вулиці садовій
Дім підвівся новий.
В нім вікна на всі боки —
Лічить не полічить.
А дах такий високий —
Пташкам не долетить.
Дім — не відірвать очей,
В домі — тисячі людей.
Хто побудував цей дім,
Дім, де гарно жити всім?

Муляр

Почався ранок трудовий,
Сигнал уже пробив.
Сьогодні муляр молодий
До праці приступив.
Двадцятий рік йому іде,
А він уже герой:
Дивіться — швидше всіх кладе
Він цеглу, муляр той.
Кладе стіну (встигай за ним!)
В завязтті молодім.
І з кожним ранком,
З днем новим
Росте все вище дім.

Архітектор

Архітектор ставить дім
Багатоповерховий,
Ставить олівцем своїм
На аркуш паперовий.
Треба все нарисувати
Спершу на папері,
Звірити, підрахувати
Східці, вікна, двері.
Щоб віками він стояв,
Щоб і світло, й ванни мав.
Умивальники новенькі
Для великих і маленьких.

Покрівельник

Щоб сухий був дім й трималося тепло,
Щоб зимою снігу в дім не намело,
Щоб у дощ не мокли люди в домі тім, —
Покрівельник покрива залізом дім.
Ходить кран підйомний і людям з висоти
Подає залізо дахове — листи.

Штукатур

Із училища веселий
Парубчак прийшов до нас.
Штукатурить став він стелі

Швидко, жваво — цінить час!
 Штукатує хлопця стіни —
 Аж лопатка дзенькає,
 Щоб зробилися ці стіни
 Рівними, гладенькими.
 Він трудом своїм гордиться,
 Розуміється в красі.
 «Діло майстра, брат, боїться», —
 Про хлопчину кажуть всі.

Маляр

Фарбувати вже пора —
 Запросили маляра.

Без відра, без пензля він
 Взявся до фарбування стін:
 Бризка фарбу рухом звичним
 Він насосом механічним.
 Бризка фарба по стіні,
 Сонце стукає в вікні.
 Стали стіни голубими,
 Наче небо в вишині.
 Дім готовий. В свята ці —
 Поселяйтеся, жильці.
 Ось хто будував цей дім,
 Дім, де гарно жити всім!

Будівельники

За селом, коло струмка,
 Де ялиночка струнка,
 Йде робота без упину:
 Там дівчатка місяць глину,
 А Тимко мурує дім,
 Світла радість буде в нім.
 Павлик також не нудьгує,
 Вікна, двері він майструє.
 І росте мале село,

Ще такого не було.
 — Хто в будинках буде жити?
 — Ляльок треба поселити.
 — Як назвем село нове?
 Всі рішили:
 — Лялькове.
 А Тимко сказав, що варто
 Занести село на карту.

М. Познанська

Кухар у дитячому садку

Наш кухар, ніби боровик,
 Надів біленьку шапку.
 Готує нам він холодник
 І запікає бабку.

Смачний у кухаря пиріг,
 Чудова каша манна.
 Він дбає про здоров'я всіх, —
 Йому подяка й шана!

Вихователька

З ясним поглядом очей,
 Лагідної вдачі
 Входить вранці до дітей
 У садок дитячий
 Наша вихователька,
 Люба вихователька!
 В сарафані у новім,
 Кофточка строката,

Так привітно скаже всім:
 — Здрастуйте, малята!
 Наша вихователька,
 Люба вихователька!
 Усміхнеться вона,
 Дорога та мила,
 І здається: вже весна
 У садок влетіла!

Двірник

Про двірника розкажу вам, малята:
 Є в нього друзі — мітла і лопата.
 Ми на світанку спимо, а двірник
 Ще до зорі прокидатися звик.

Першим стрічає він сонце у місті,
 Двір наш і вулиця — глянь, які чисті.
 Будеш на вулиці, біля будинку —
 Знаю: не кинеш ти навіть смітинку!

Ю. Ружанський

Медична сестра

Вранці-рано до малят
Медсестра прийшла у сад:
В білому, як білосніжка.
— Чисто тут? — перевірила,
Залу теж провітрила.
Стануть діти в гурт збиратись
Біля шафочок своїх,
Стануть діти роздягатись,
І сестра огляне їх.
Чи голівки чисті, діти?
Руку хороше помиті?

Нігті позрізали
Так, як вам казали?
А щоб діти не хворіли,
Вчора у обідній час
Дітям щеплення зробили
Лікар й медсестра, що в нас.
Про всіх вона клопочеться
І літом і зимою,
І Любі дуже хочеться
Стати медсестрою.

В. Паронова

Вчитель

Я стану вчителем. Буду навчати
Малечу — лічити, писати, читати.
Про ріки, моря і міста розкажу,

На карті держави усі покажу.
Ще хочу навчити усіх малюків
Любити Вітчизну свою і батьків.

Лікар

Я буду в лікарні людей лікувати,
Здоровими стануть дитина і мати.
І літня людина позбавиться болю,
Урок не пропустить школярик у школі,
Не будуть страждати пілот і водій.
Всі будуть здорові в країні моїй.

Айболить у нас в гостях

Добрий день вам, любі діти!
Не бажаєте хворіти?
Тож мені до справи час!
Я вас буду лікувати,
Але трішки незвичайно —
Заходи профілактичні
Пропоную вам негайно!
Це раніш була мікстура,

Ще й пігулок купу брав.
Нині лікар — фізкультура,
Комплекс лікувальних вправ.
Вам про це потрібно знати.
Й друзям варто розказати,
Що хворобам на заваді
Стануть всі мої поради.

М. Познанська

Водій електрички

Біля керма сидить водій.
Сюди заходити не смій!
В його кабіні — автомати,
Тобі не можна їх чіпати.
Це хто у місто їде зранку?
На невеличкім полустанку

Спішить в вагон трудящий люд.
Робітників найбільше тут.
Нехай хурделиця чи мжичка —
Летить, мов птиця, електричка.
Вона із рейок не зійде —
Водій в путі не підведе!

Т. Ковалевська

Наш водій

Хороші водії, скажу,
В тролейбусі сидять,
Напевно, всі ви бачили,
Як ждуть вони малят.
Коли по нашій вулиці
Я з друзями спішу,

І хай водій нахмуриться,
А я таке скажу:
«Водій, ми — діти, знайте,
Хвилинку зачекайте.
Нам треба в перший клас,
Не залишайте нас».

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «ПОГРАЄМО В ПРОФЕСІЇ»

Звучить музика, на спортивний майданчик виходять діти і стають в одну шеренгу.

Ведуча. Діти, ви щоранку приходите до дитячого садка, а ваші мами, тата, бабусі й дідуся поспішають на роботу. У кожного з них є своя улюблена професія. І кожна професія дуже важлива. А вам хотілося б на якийсь час стати дорослими?

Сьогодні я запрошую вас у світ професій. І почнемо ми з розминки.

Розминка «Різні професії»

Діти виконують імітаційні рухи.

Вправа «Будівельники». Будівельник кладе цеглу, один за одним піднімаються поперехи: стати на носочки, по черзі піднімати руки вгору.

Вправа «Кухарі». Кухар варить суп, компот, смажить смачний пиріжок: нахилитися вперед, по черзі руки простягнути вперед, долоні покласти одну на одну, виконати ними кругові рухи.

Вправа «Учитель». Учитель в школі багато знань нам дає, щоб кожен розумним зміг бути: повороти тулуба вправо-вліво з відведенням рук в сторони.

Вправа «Водій». Водій з рейсу вантаж везе і в магазини товари передає: присідання, руки перед грудьми.

Вправа «Двірник». Двірник чисто підмітає двори, щоб милувались ними ми: руки вздовж тулуба: крок в ліву сторону, руки теж в ліву сторону; крок в праву сторону, руки теж в праву сторону.

Вправа на дихання. А ви поки ще малі — стрибайте на лівій та правій нозі, руки на поясі.

Не ледачі ростемо!
Руки в нас умілі,
Будем зміною батькам,
В кожному добрім ділі.

Ведуча. Молодці, діточки! А тепер вам необхідно по черзі відгадувати загадки та виконувати ігрові завдання, пов'язані з ними. (Діти об'єднуються у дві команди.)

Хто людей з біди рятує
І хвороби всі лікує,
Призначає процедури
І таблетки, і мікстури? (Лікар)

Ведуча проводить із дітьми бігову естафету з папірцем (рецептом): у білому халаті дістатися стійки, насилити на неї папірець, повернутися назад, стати позаду команди.

Хто це смачно варить борщ
І компот готує?
Каші з жару дістає,
І дітей частує? (*Кухар*)

Ведуча проводить із дітьми бігову естафету: надівши кухарський ковпак, добігти спочатку до кошика з овочами, взяти один з них, перенести в каструлю і повернутися назад.

Правила руху дорожнього
Знає, як таблицю множення.
Він мотор заводить вмить,
Вправно на машині мчить. (*Водій*)

Ведуча проводить із дітьми бігову естафету з обручем: надівши на себе обруч, добігти до стійки, повернутися, завести в обруч наступного гравця; продовжувати естафету, поки збереться в обручі вся команда.

Цеглу він кладе в рядок,
Будує для дітей садок.
Стіни зводить, дах майструє,
Він будинок нам будує. (*Будівельник*)

Ведуча проводить із дітьми змагання із кубиками: команди зводять вежі або будиночки. Оцінюються швидкість, краса і міцність конструкції.

Гра «Відгадай професію»

Ведуча ставить запитання, діти хором відповідають і перевіряють правильну відповідь на картинці.

Трактор водить — ... (*тракторист*).
Електричку — ... (*машиніст*).
Стіни фарбував — ... (*маляр*).
Дошку вистругав — ... (*столяр*).
В будинок світло проведе — ... (*монтер*).
Вантаж доставить нам — ... (*шофер*).

Ведуча. Молодці, дітки! Ось і добігла кінця наша подорож у світ професій. Насправді професій у світі багато, і кожен з вас обов'язково знайде свою.

Вправа «Ким ти хочеш бути?»

Діти називають професії, які їм подобаються, і виконують імітаційні рухи, що відтворюють трудові дії представників цих професій.

Ведуча

Спитай у тата і у мами: які професії у них?
Професій різних є чимало, сповна їх вистачить на всіх.
Та є одна з-поміж професій, якої вчать всі в житті.
Вона для кожного найперша, якої вчитимешся й ти!
Учитель, лікар чи геолог, письменник, слюсар чи кресляр.
Всі називають головною одну професію — школяр!

КВЕСТ-ГРА «У КРАЇНІ ПРОФЕСІЙ»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)

Незнайко

До дітей вбігає Незнайко з малюнками.

Ведуча. Здрастуй, Незнайко! Що це у тебе?

Незнайко. Здрастуйте! У мене біда сталася, зі мною посварилися всі мешканці Сонячного міста. Я хотів спробувати себе в різних професіях, навіть намалював їх (*показує переплутані зображення людей різних професій*), ось подивіться. А вони образилися і посварилися зі мною. Не хочуть навіть знати мене! (*Плаче.*) І що ж тепер мені робити, як повернутися в Сонячне місто? На допомогу Знайко дав мені якийсь папірець. (*Показує мапу.*)

Ведуча. Так що це в тебе, Незнайко?

Незнайко. Мабуть, це мапа. Тільки я ніяк не можу в ній розібратися. Може, ви допоможете мені?

Ведуча. Діти, як ви думаєте, як ми можемо допомогти Незнайкові? (*Діти відповідають: «Ми вирушимо в подорож за мапою, дізнаємося багато нового і розповімо Незнайкові.»*)

Я пропоную вам вирушити в подорож до Країни професій. На вашому шляху зустрічатимуться різні випробування. Якщо ви будете намагатися правильно виконувати завдання, то зможете допомогти Незнайкові. За кожне правильно виконане завдання ви отримаєте частину пазлів.

Тож вирушаємо. Куди ж нам рухатися? Нам треба подивитися на мапу. Що ми бачимо на першій станції? (*Намальований термометр.*) Як ви думаєте, друзі, що позначає цей символ? Правильно, перша станція «Медична».

Діти разом із ведучою вирушають до станції зі знаком «Термометр».

Ведуча. А як ми можемо туди дістатися? (*Потягом.*) Я буду локомотивом, а ви — вагонами. Ставайте один за одним. Поїхали! Наш потяг зупиняється на станції «Медична».

Хто людей з біди рятує
І хвороби всі лікує,
Призначає процедури
І таблетки і мікстури? (*Лікар.*)

Чим займається лікар? Якими якостями повинен володіти лікар? (*Бути привітним, ласкавим, добрим.*) Як ви думаєте, яку користь приносить людям лікар? (*Лікар нас лікує, коли ми хворіємо. Він, як чарівник, може вилікувати будь-яку хворобу в дітей і дорослих.*)

А ви знаєте, що у лікарів існують різні спеціальності? Кожна з них спеціалізується на певних органах і виконує конкретну роботу. Які спеціальності лікарів ви знаєте? (*Терапевт, педіатр, хірург та ін.*) А як називаються люди, які відвідують лікаря? (*Пацієнти.*)

Дидактична гра «Упізнай спеціальність лікаря»

1-й етап. На слайді з'являється світлина: пацієнт з перев'язаною щогокою.

Запитання:

- Що з цим пацієнтом? (*Болить зуб.*)
- Який лікар зможе його вилікувати? (*Зубний лікар, стоматолог.*)

Так, це лікар-стоматолог. Він лікує зуби і займається профілактикою карієсу, дає поради, що потрібно робити, щоб зуби не боліли.

2-й етап. На слайді з'являється світлина: пацієнт з рукою на перв'язі.

Запитання:

- А що з цим пацієнтом? (*У нього болить рука.*)
- Який лікар зможе допомогти йому? (*Травматолог.*)

Лікар-травматолог завжди допоможе, якщо ви впали або отримали травму.

Ведуча. Молодці, ви правильно назвали спеціальності лікарів і отримуєте першу частину пазлів. (*Ми знайшли першу частину. Але нам треба поспішати знайти інші.*) Куди ж нам іти далі? Подивимося на нашу мапу. (*На мапі намальовані нитки.*) Правильно, отже, нам треба тримати курс на станцію «Швейна».

Діти вирушають на станцію зі знаком «Нитки».

Ведуча. Ось ми і опинилися на станції «Швейна».

Хто нам одяг шие всім:
І дорослим, і малим,
Дружить з голкою й тканиною,
Строчить швейною машиною? (*Швачка.*)

А кого називають швачкою? (*Людину, яка шие одяг.*) Розкажіть про професію швачки, використовуючи нашу помічницю-таблицю. Подивіться уважно на всі квадрати, щоб нічого не пропустити.

Наприклад: «Це — швачка. Вона працює на швейній фабриці. Швачка носить спеціальний одяг, щоб їй було зручно працювати. Для роботи швачці потрібні ножиці, швейна машинка, голки, нитки. Завдяки швачці у всіх людей є красивий, зручний, модний одяг».

Ведуча. Молодці, ось ще одна частина пазлів знайдена. Як дізнатися, куди нам рухатися далі? На нашій мапі є ще одна станція, яку ми повинні відвідати. І намальований тут... (*вогонь*). Отже, це станція «Пожежна», і до неї ми вирушимо, відгадавши загадку:

В темну ніч і ясним днем
Бореться він із вогнем.
На пожежу поспішає,
Каску, ніби воїн, має. (*Пожежний.*)

Ведуча. Молодці, відгадали! Ми на станції «Пожежна». Якими якостями повинен володіти пожежний? (*Бути сміливим, кмітливим, сильним, розумним.*) А яку роботу виконує пожежний? Щоб знайти останню частину пазлів, ви повинні перетворитися на команду юних пожежних, і назвати всі правила поведінки під час пожежі.

Дидактична гра «Правила поведінки під час пожежі»

Діти розглядають плакат, на якому зображені правила поведінки під час виникнення пожежі, й отримують частину пазлів.

Ведуча. Молодці, впоралися. Ще одна частина пазлів у нас є. Але це ще не все. Подивіться на мапу! Попереду ще випробування. І куди нам треба вирушати? (*На карті знак — «Каска будівельника».*) Правильно, на станцію «Будівельна»! І потрапимо ми туди, якщо згадаємо кілька прислів'їв про працю.

Справа майстра ... (*величає*).
Землю красить сонце, а людину — ... (*праця*).
Хто рано підводиться, за тим і ... (*справа водиться*).
Бджола мала, а й та ... (*працює*).
Не одяг красить людину, а добрі ... (*справи*).

Ведуча. Ось ми й опинилися на станції «Будівельна» Як ви думаєте, хто працює на цій станції? А що будівельнику потрібно для роботи, ви знаєте? Я пропоную вам побудувати будинки з конструктора. Що вам в першу чергу необхідно для роботи? (*План-схема.*) Розгляньте і розкажіть про свою споруду: що лежить в її основі, скільки деталей і яких?

Діти розглядають схему, називають, який матеріал їм знадобиться, в якій послідовності вони будуть виконувати споруду. Обговорюють у парах, хто що буде будувати. Потім добирають матеріали до креслення і починають будівництво. Наприкінці роботи під кубиками знаходять частину пазлів.

Ведуча. Молодці! У вас вийшли чудові будинки. Працювали ви дружно, допомагали один одному. А тепер подивіться на мапу. У нас залишилося ще одне, заключне випробування. Яке? Для того щоб допомогти Незнайкові потрапити до Сонячного міста, потрібно скласти пазл з тих елементів, які є у вас в руках.

Діти збирають пазли — виходить плакат «Всі професії важливі».
У цей час з'являється Незнайко.

Незнайко. Які ви молодці! Ви виконали всі завдання!

Ведуча. Про які професії ми сьогодні говорили? Яка професія сподобалася найбільше? А що вам сподобалося в нашій подорожі? Всі професії, про які ми сьогодні говорили, і ті, про які не встигли сказати, дуже важливі і потрібні всім людям.

Незнайко. Так, всі професії дуже цікаві, але мені найбільше сподобалася робота будівельника. Я зрозумів, що для будь-якої професії спочатку потрібно багато вчитися і багато знати. Сьогодні ви були уважні, відважні, багато професій освоїли.

Ведуча. Незнайко, тепер ти можеш повернутися до Сонячного міста!

Незнайко. Дякую! Я теж не гаяв часу даремно і приготував для вас ось такі медалі.

Захід закінчується. Незнайко разом із ведучою нагороджують дітей медалями із написом «Знайко».

2-й тиждень

Тема: «Народні ремесла»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ Малюнки у повітрі

Мета: розвивати в дітей творчу уяву та спостережливість; вдосконалювати дрібну моторику пальців рук.

Хід гри

Ведучий (спочатку в ролі ведучого виступає вихователь, потім цю роль може виконувати хтось із бажаючих дітей) стоїть перед дітьми обличчям до гравців.

Він звертається до дітей зі словами:

Я — художник. Мене Пензлик звати.
Всіх маляток я навчаю малювати.
Вслід за мною, — раз, два, три, —
Всі малюнки повтори!

Ведучий зображує в повітрі імпровізовані предмети, близькі до різних ліній та фігур різної геометричної форми, словесно коментуючи свої дії.

По мірі того, як діти навчаються повторювати задані рухи, ігрові завдання слід ускладнювати, запропонувавши дітям «зображувати» предмети, які складаються з двох-трьох частин (ложка, дерево, окуляри та ін.).

➤ Живі кольори

Мета: продовжувати вчити дітей співвідносити власні емоції, почуття із відповідними кольорами та відтінками; формувати вміння виражати свої думки в слові та малюнку; розвивати відчуття, сприйняття, увагу, мислення.

Хід гри

Діти разом із вихователем пригадують, що означають слова *радість, щастя, сум, тривога* тощо. Педагог пропонує дітям намалювати кольори, які асоціюються в них із цими словами.

Вихователь просить дітей уявити, що вони відчувають сильне здивування, радість від подарунка та інші емоції. Після гри можна зібрати всі малюнки і, показуючи їх по черзі, запропонувати дітям відгадати, який стан виражається тим чи іншим кольором.

➤ Що це за предмет?

Мета: закріпити в активному словнику дітей назви різних предметів народного мистецтва, виготовлених з дерева; виховувати любов до витворів мистецтва українського народу (сопілки, дерев'яної ложки, коника, скрипки та ін).

Обладнання: зображення дерев'яних виробів народних умільців.

Хід гри

Вихователь пропонує розглянути картинки і відповісти на запитання.

Запитання:

- Що це? Як оздоблена ложка?
- Що на ній зображено?
- Що це за іграшка?
- Чи далеко можна поїхати на цьому конику?

➤ Примиримо лисичку й журавля

Мета: розширити уявлення дітей про умовні мірки та способи вимірювання ними; вправляти в умінні вимірювати рідкі речовини за допомогою умовної мірки; закріпити алгоритм лічби кількості умовних мірок.

Обладнання: каструля з водою, горщик для каші, умовна мірка, фішки для лічби кількості умовних мірок, цифри.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям помирити героїв улюбленої казки «Лисичка і журавель». Що для цього можна зробити?

Після висловлювань та припущень дітей вихователь пропонує допомогти лисичці і журавлю зварити достатньо смачної каші. Щоб правильно і в достатній кількості її зварити, слід правильно відміряти кількість води. Заохочує дітей до висловлювань: як же це зробити? Після розмірковувань разом доходять висновку, що для вимірювання кількості води знадобиться умовна мірка.

Потім діти разом із вихователем пригадують, у яких випадках можна користуватися умовною міркою. Вихователь звертає увагу, що для лічби кількості умовних мірок знадобляться

фішки, які будемо викладати: скільки мірок — стільки фішок. Процес вимірювання здійснюють із дотриманням алгоритму.

Потім усі разом лічать кількість фішок. Вихователь звертає увагу, що дітям у другий горщик потрібно відміряти стільки ж води, щоб зварити стільки ж смачної каші і для журавлика та помирити друзів. Під час виконання роботи вихователь стежить за дотриманням алгоритму в діях і за тим, щоб мірка була наповнена відповідним чином.

➤ Продавці—покупці

Мета: розвивати вміння дітей за допомогою пантоміми показувати предмети домашнього вжитку та народні іграшки; розвивати фантазію, уяву; виховувати інтерес до минулого свого народу.

Хід гри

Діти за допомогою вихователя обирають одного «продавця», решта дітей — «покупці». «Покупець» за допомогою пантоміми показує та описує річ або іграшку, яку хотів би купити. «Продавець» дає «товар» тільки тоді, якщо зрозумів, що саме у нього просять. «Продавця» через деякий час замінюють.

➤ Одягни ляльку

Мета: закріпити в активному словнику дітей назви предметів українського національного одягу для дівчинки та хлопчика; розвивати уважність, зосередженість; виховувати повагу та інтерес до національних традицій.

Обладнання: дві ляльки (хлопчик і дівчинка); український одяг; сучасний одяг.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям допомогти лялькам Іванкові та Оксанці одягнутись в українське вбрання, тому що вони збираються на гостини до дідуся та бабусі до українського села.

Діти по черзі беруть картку із зображенням елемента національного костюма, називають її та пояснюють, кому вона належить — Іванку чи Оксанці.

➤ Добери колір до слова

Мета: розвивати в дітей уміння розрізняти добрі, ніжні, лагідні, пестливі, сердиті, злі слова; вправляти в умінні позначати кожне сказане слово відповідним кольором; розвивати позитивні емоції, бажання спілкуватися тільки добрими словами.

Обладнання: лялька Розумничка, чарівна скринька, набір кольорових олівців або кружечки для кожної дитини, аркуші паперу.

Хід гри

До дітей заходить лялька Розумничка з чарівною скринькою, в якій містяться різні слова, які вона збрала, спілкуючись із різними людьми, — і добрими, і злими. Розумничка називає слово, а діти мають дібрати до нього й намалювати колір (жовтий — добре, чорний — зле) та обґрунтувати свій вибір.

➤ Лисиччині дарунки

Мета: закріпити знання дітей про геометричні фігури; вправляти в умінні знаходити в доквіллі (або за уявою) предмети, схожі на геометричні фігури.

Обладнання: кошик із геометричними фігурами, килимок з отворами, відповідними геометричним фігурам.

Хід гри

Вихователь звертає увагу дітей на кошик (це лисиччин кошик з подарунками для журавля). Повідомляє, що лисичка дозволила нам дізнатися, які подарунки вона приготувала своєму товаришеві. Але просто подивитись в кошик не можна. Слід з'ясувати на дотик, що там міститься.

Потім необхідно розказати всім про цей предмет. І лише після того, як діти відгадають, про що йдеться, можна показати його всім і покласти на відповідне місце на килимку.

➤ Що як називається?

Мета: закріпити в активному словнику дітей назви різних видів народного мистецтва (витинанка, вишиванка, аплікація, народна іграшка, писанкарство, ткацтво, гончарство); вихувати любов до мистецтва українського народу.

Обладнання: вироби різних народних умільців.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям обрати один із виробів та розповісти: як він називається, хто його виготовив, як цей виріб використовують у побуті.

Наприкінці гри вихователь ставить запитання: «Як необхідно ставитися до праці майстрів, які виготовили ці речі?»

РУХЛИВІ ІГРИ**➤ Я — веселий чарівник**

Мета: розвивати в дітей мислення, увагу; формувати вміння за сигналом проявляти творчість під час виконання імітаційних рухів.

Обладнання: паличка.

Хід гри

Вихователь піднімає чарівну паличку і промовляє:

Я — веселий чарівник,
Перетворювати звик.
Щойно ви були дітьми,
А тепер ви всі... (літаки, м'ячики, ляльки, їжаки).

Діти імітують рухи названих тварин, іграшок.

➤ Хто більше?

Мета: удосконалювати в дітей навички метання в ціль; розвивати окомір і спритність.

Хід гри

Дітей об'єднують у дві команди, однакові за кількістю учасників гри. Вони шикуються в колону по одному перед кільцем, яке закріплене на стояку на висоті 2,2–2,5 м від землі, або перед баскетбольним щитом. За сигналом вихователя (свисток або команда «Починай!») перші в колоні кидають м'яч у кільце, після чого підбирають його і передають наступній дитині. Якщо м'яч влучив у кільце, уся команда проговорює: «Раз!» Кожний м'яч, що влучив у кільце, команда голосно відлічує. Кидок у кільце повинні виконати всі гравці.

Виграє команда, яка за певний час (40–60 с) закине в кільце більше м'ячів.

➤ Квачі парами

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Діти шикуються в шеренгу, потім стають парами обличчям одне до одного. За сигналом вихователя діти розбігаються по всьому майданчику. Педагог оголошує номери ведучих, які повинні спіймати своїх партнерів по парі.

Гра триває 40–50 с, після чого діти міняються ролями. Перемагають гравці, які більше разів торкнулися свого партнера.

➤ Як у нас біля воріт

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби по колу; виховувати увагу і творчу ініціативу.

Хід гри

Діти утворюють хоровод і обирають «муху», «мурашку», «комара» і «бджілку». Ці діти стоять за колом і входять у нього поступово, відповідно до ходу гри.

На слова вихователя:

Як у нас біля воріт,
Як у нас біля воріт. (*Діти ходять по колу.*)

На слова:

Ой люлі, край воріт,
Ой люлі, край воріт
(*Діти плещуть у долоні,
стоячи на місці.*)
Спів мушиний там дзвенить,
Спів мушиний там дзвенить.
Ой, люлі, спів дзвенить.
(*«Муха» входить у коло; хоровод
рухається вправо, потім вліво;
на приспів «муха» дзижчить.*)
Комар музику веде,
Комар музику веде.
Ой, люлі, ой веде.
(*Входить «комар», зображуючи
гру на будь-якому інструменті.*)

Бджілка у танок пішла,
Мурашечку повела,
Ой, люлі, повела.
(*Входить «бджілка»
і кличе «мурашку», яка танцює,
удаючи, ніби несе якусь ношу.*)
Мурашечку, любий мій,
Танцювать іди мерщій.
Ой, люлі, та мерщій.
(*«Бджілка» довільно танцює.*)
Радий я б потанцювати,
Та втомився, що й не встати,
Ой, люлі, що й не встати.
(*«Мурашка» присідає,
наче втомився.*)
На приспів всі танцюють.

Коли пісня закінчується, «муха», «бджілка», «комар» і «мурашка» розділяються. Вони рухаються всередині кола й обирають серед дітей собі заміну (вибирають, кого хочуть). Обрані діти стають за колом. Діти в хороводі знову співають пісню, і гра повторюється.

➤ Веселка

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; виховувати витримку, кмітливість.

Хід гри

За допомогою лічилки обирають «веселку», яка повертається до гравців, піднімає руки через сторони (протягом усієї гри «веселка» залишається на своєму місці).

«Веселка» називає який-небудь колір. Гравці знаходять цей колір у себе в одязі або у когось із сусідів (можна триматися за одяг іншого) і, торкаючись цього кольору, спокійно проходять під руками «веселки». Якщо у гравця відсутній потрібний колір і немає можливості торкнутися названого кольору, він повинен швидко пробігти під «веселкою». Якщо «веселка» торкнувся гравця, то він стає новим «веселкою», і гра продовжується.

➤ Зміни прапорець

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

Дітей об'єднують у 3–4 однакові команди. Діти стають перед стартовою лінією в паралельні колони, обличчям в одну сторону. На протилежному боці майданчика (залу) перед кожною командою на відстані 8–12 м покладено по одному обручу, а в них — прапорці. Кожному першому вручають прапорець певного кольору.

За словами вихователя «Один, два, три — біжи!» діти із синіми прапорцями швидко біжать до обручів, змінюють їх на зелені, бігом повертаються на свої місця і піднімають прапорці над головою. Прапорці передають другим, які стоять у команді, а самі стають у кінці. Наступні гравці кожної команди підходять до стартової лінії.

➤ М'яч у повітрі

Мета: удосконалювати в дітей навички кидання та ловіння м'яча обома руками; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Дітей об'єднують у трійки, які розходяться по всьому майданчику. Двоє дітей у кожній трійці стають на відстані 3–4 м один від одного і перекидають великий м'яч. Третій стоїть між ними і намагається спіймати м'яч, коли він пролітає. Якщо м'яч зловлено, ведучий стає замість того, хто кидав м'яч. Гра триває 8–10 хв.

➤ Переправа ланцюжком

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби по гімнастичній лаві; виховувати увагу та почуття колективізму.

Хід гри

Дітей об'єднують у 2–3 команди, шикують у колони за лінією старту. За 2–3 м від цієї лінії окреслюється «струмок», через який перекинуті «переправи» (гімнастичні лави) за кількістю команд.

За командою вихователя діти, узявшись за руки, переходять через «струмок». Діти можуть рухатися прямо (грудьми вперед) або боком приставним кроком по лаві або рейці (перевернута лава). Виграє команда, яка першою подолає «переправу» та пересіче лінію фінішу, а також набере менше штрафних очок за порушення правил гри.

ХУДОЖНІ ТВОРИ

Н. Вернигора

Який же світ довкола?

Давним-давно це відбувалось:
Зима з весною сперечались.

Весна сказала: «Глянь довкола —
Зелене все: і ліс, і поле.

Зелений луг до небокраю,
Світ іншим, певно, не буває».
«Дурниці! — мовила зима. —
Світ білий, бачила сама.
І я сміливо запевняю: пустий він».
«Я це знаю! — сказала осінь. —
Не пустий і не зелений — золотий!
Світ жовтий, пурпуровий,
Повір, що він чудовий.
У ягодах, у квітах —

Нехай підтвердить літо».
А літо не зважало,
На пляжі загоряло.
Тому і суперечка ця
У них ведеться без кінця.
Хто зможе край покласти їй
І помирити пори?
Зелений, білий, золотий —
Який же світ довкола?

А. Бортняк

Які це кольори?

Люблю я різні кольори в барвистім розмаїтті.
Хто їх не любить з дітвори? Таких нема на світі.
Дзюркочуть срібні ручаї. Шумить гілля зелене...
Та тільки назви є свої на кожен колір в мене.
У світлий день, в погожу мить,
Привітна, ніби казка,
Нам барва сонячна блищить.
Яка, назвіть, будь ласка.
Або який, скажіть мені, під настроєм чудесним
Побачу колір в вишині і враз назву небесним?
Немовби килим ворсяний, застелений у лузі,
Повсюди колір трав'яний. Який це колір, друзі?
Калини плетиво густе — в достиглих гронах знову.
А як, малята, назвете ви барву калинову?
Сніг землю вкутає і траву. Під ним — стежина кожна.
А як інакше снігову назвати барву можна?
Сховалось сонечко. За ним погасли і багрянці.
Який я колір зву нічним? Відповісте уранці.

В. Паронова

Музикант

Так він грає, аж злітає
В небеса душа твоя.
Звуки дивні і чарівні
Скрипка ніжно вимовля.

Він на сцені у натхненні,
Мов натягнута струна.
Він — не з ними, з небесами,
А в душі бринить весна.

П. Глазовий

Як цей майстер зветься?

Майстром зветься той, у кого руки дуже вмілі.
Є у нас майстри чудові у кожному ділі.
Візьме майстер мокру глину, розімне руками —
І баранчик круторогий стане перед вами.
— Не бійтесь його, діти, баранчик не б'ється.
Підкажіть мені, будь ласка,
Як той майстер зветься? (*Гончар.*)

В. Крищенко

Вишиванка

Мама вишила мені
Квітами сорочку.
Квіти гарні, весняні:
— На, вдягай, синочку.
В нитці — сонце золоте,
Пелюстки багряні.

Ласка мамина цвіте
В тому вишиванні.
Вишиваночку візьму,
Швидко одягнуся.
Підійду і обійму
Я свою матусю.

С. Жупанін

Ваза

Павлик робить вази гарні.
На крузі, на гончарнім.
Ось танцює глина в крузі, —
Пальці хлопця у напрузі,
Бо таку формують вазу,
Що здивує всіх одразу.
І помчать на вазі коні,

Гриви звихрені червоні.
З-під руки малого майстра
Зацвіта на вазі айстра...
Ваза в полум'ї палала —
І дзвінка і світла.
Павлик вазу відшліфує,
Любій мамі подарує.

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «ЗІ СПОРТОМ ДРУЖИ — ЗДОРОВ'Я БЕРЕЖИ!»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)
діти-читці (три особи)
Айболить

Під аудіозапис маршу команди заходять до залу.

Ведуча

Хто зі спортом міцно дружить,
Про здоров'я той не тужить!
Він сто літ ще проживе
Й до лікарні не піде.

Наперед виходять діти-читці.

1-ша дитина

Всім ясно, всім відомо,
Що приємно бути здоровим,
Треба тільки знати,
Як здоровим стати.

До залу заходить лікар Айболить.

Ведуча. Дорогий лікарю Айболить! Будь ласка, оглянь зараз наших дітей перед початком спортивних змагань.

Айболить

Прошу стати рівненько
І слухати уважненько:
Всі дихайте, не дихайте!

Зупинились, нахилились!
Розігнулись, усміхнулись!

(Звертається до ведучої.) Я оглянув всіх і задоволений, бо із діток цих ніхто не хворий. Всі веселі і здорові й до змагання готові!

Ведуча. Починаються змагання! Дітки, всі на тренування!

Ведуча проводить із дітьми комплекс загальнорозвивальних вправ. Потім дітей об'єднують у дві команди.

Ведуча. А зараз наші команди привітають одна одну. Команді «Калина» — фізкультпривіт! (Оплески.) Команді «Барвінок» — фізкультпривіт! (Оплески.)

Наперед виходять діти-читці.

2-га дитина

Щоб рости і гартуватись,
Стать міцними, як броня,
Фізкультурою займатись
Треба, друзі, нам щодня.

3-тя дитина

Гартуватись, гартуватись
Треба кожному в цей час.
І стрибати, і купатись
Треба кожному із нас.

Ведуча

Яскраве сонечко для нас
Проміння щедро лле від рання,
Ми всі приготувались. Час
Спортивні починать змагання!

Естафети

- «Пронеси і не впусти». Команди переносять різні предмети на совочках.
- «Збери букет». Під час естафети гравцям необхідно брати тільки по одній квіточці.
- «Із купини на купину». Під час естафети гравцям необхідно наступати тільки на певні позначки.

Ведуча. А зараз лікар Айболить поставить нашим командам по черзі запитання.

Айболить. Запитання для команди «Калина». Які види спорту ви знаєте? У якій грі користуються найлегшим м'ячем? Запитання для команди «Барвінок»: назвіть спортивне взуття. Які є м'ячі для ігор?

Естафети

- «Стрибки на м'ячах». Гравцям команд необхідно подолати на м'ячах відстань у 5 м і повернутися до своєї команди.
- «Знайди пару». Гравці команд знаходять пари предметів відповідного кольору.
- «Хокей на траві». Гравцям команд необхідно переправити маленький м'ячик зі старту до фінішу за допомогою ключки або палиці.

Ведуча. Ви гарно змагались, діти! А зараз я пропоную всім разом затанцювати танець маленьких каченят.

Айболить. Слово надається журі. Перемогла дружба. Нагородження команд.

Захід закінчується. Ведуча та Айболить нагороджують команди.

МУЗИЧНА РОЗВАГА «В ГОСТЯХ У МАЙСТРІВ СВОЄЇ ПРАЦІ»

Дійові особи

дідусь	пісенний гурт дівчаток (три особи)
бабуся	пісенний гурт хлопчиків (три особи)
столяр	танцювальний гурт дівчаток (чотири особи)
ковалі (дві особи)	танцювальний гурт хлопчиків (чотири особи)

Зал являє собою хатку: у кутку піч, по обидві сторони від неї лави, столи;
у другому куточку, що зображує вулицю, стоїть наковальня.
Діти заходять до залу, стають біля д і д а з б а б о ю.

Дідусь

На околиці села,
Як мовиться в казці,
Жив веселий дід Хома!

Бабуся

І баба Параска!
Біля хати у садку діти гомоніли,
Розважались малі, а старі раділи...

Дідусь

Дід учив гончарювати,
На сопілці грати!

Бабуся

Баба вчила вишивати
І пісні співати!

Дідусь

Ой, цікаві ж для малят ці часи дозвілля:
Скормовки і казки, загадки, прислів'я!

Бабуся

Як в народі називають того, хто поле обробляє,
Зерном добірним засіває, високі врожаї збирає? (*Хлібороб.*)
А хто той хліб вам випікає? (*Пекар.*)
Ліки хто виготовляє? (*Аптекарь.*)
Шие одяг для всіх нас? (*Кравець.*)
В магазині хто торгує весь час? (*Продавець.*)
Кого чекаємо з листами в дощ, порошу? (*Листоношу.*)

Дідусь

Багато різних справ на світі — їх знати всі повинні діти!
Василю, часу ти не гай! Яка робота — відгадай!

Пісня-гра «Василю»

Діти у руках імітують працю водія, перукаря, лісоруба, пралі.
Ой, Василю, ну ж бо глянь на нас.
Чи вгадаєш, яка праця у нас?

А як не вгадаєш — станемо карати:
Будеш тоді перед нами три дні танцювати.

Бабуся

Ой, і в нас ще є ледачі!
Де ти, Грицю, озовись!
Хай тебе усі побачать!
Нумо, Грицю, покажись!

Інценівка пісні «Грицю, Грицю, до роботи»

— Грицю, Грицю, до роботи!	— Грицю, Грицю, роби хліб!
— В Гриця порвані чоботи!	— Кахи-кахи! Щось захрип!
— Грицю, Грицю, до телят!	— Грицю, Грицю іди їсти!
— В Гриця ніженьки болять!	— Ой, чекайте! Де б тут сісти?
— Грицю, Грицю, молотити!	Гриць туди, Гриць, сюди,
— Гриць нездужає робити!	Віга Гриць — ніде сість,
— Грицю, Грицю, врубай дров!	Бо усі малята знають:
— Кахи-кахи! Нездоров!	Хто не робить, той не їсть!

Дідусь

Сідайте, діти, у гурті
І поведем розмову

Про славні руки золоті,
Ремесла, вам знайомі!

Бабуся

Всі вдячні вмілим тим майстрам,
Ми теж їх поважаєм,

Розповімо ми зараз вам
Усе про них, що знаєм!

Дідусь

Є у мене черевики,
Є у тебе чобітки.

Хто їх шиє, малюки?
Може, треба підказати? (*Швець*.)

Дідусь

Змолоду, діти, я шевчиком був,
Справу улюблену я не забув:
Як шкіру мочити, як натягати,
Краяти, шити, цвяшки забивати.
Відгадайте, що я маю?

(*Виймає з-за лави пару чобіт.*)
Чоботи не хочуть стояти,
Вони хочуть танцювати!
Кому чоботи я дам,
Танцювати буде нам!

Гра «Чарівні чоботи»

Вибрана дитина взуває чоботи великого розміру, під оплески дітей біжить по колу, у якому на підлозі сидять діти. Із закінченням музики ставить чоботи між двох дітей, які біжать кругом дітей у протилежному напрямку — хто спритніший, той і взуває чоботи. Гра повторюється спочатку.

До дівчаток підходить бабуся із кошиком у руках. У кошику лежить вишивання: рушники із голочками для всіх дівчаток.

Бабуся

В мене теж до вас є діло:
Подивіться, як красиво

Повишивані хустки,
І серветки, й рушники!

(Розкладає і показує.)
 В кошику лежать у мене
 Нитки сині і зелені,
 Чорні, жовті і червоні,
 Нитки різнокольорові!
 Вишивати вчила мати —
 І як голочку тримати,

І як ниточку всиляти,
 І як вузлика в'язати.
 А бабуся вчила гарно
 Хрестиком все розшивати!
 А чи вмієте і ви
 Вишивати щось самі?
 (Дівчатка: «Уміємо!»)

Пісня «Вишиванка»

Пісенний гурт дівчаток співають і вишивають разом з бабусяю.

Ввечері матуся нас чарує,
 Вишиваночку гарненьку нам готує,
 Ниточки червоні, жовті в'ються,
 Очі мами лагідно сміються.
 Очі мами світяться у ласці,
 Квітоньки на вишивці зірчасті,

А на другій — півники та бджоли,
 Ми таких не бачили ніколи.
 Ввечері матуся нас чарує,
 Вишиваночку гарненьку нам готує
 Дивиться і тішиться матуся —
 Я у неї вишивати вчуся.

Бабуся

Добре вишивали, гарно і співали!
 Ці рушнички гарненькі
 Подаруночки для неньки!

Дідусь

Може, годі вишивати?!
 Час прийшов потанцювати!

Наперед виходить танцювальний гурт дівчаток, виконує танець з рушниками.
 Чути стукіт у двері.

Бабуся

Хто це, діти, до нас йде?
 Це ж столяр стілець несе!

Із пісню заходить столяр, який несе в руках ящик з інструментами і стілець.

Столяр. Столяр я умілий, майстер свого діла! Я зробив стілець, як слід. (Віддає бабусі.)

У моїй столярні
 Інструменти гарні:
 Плоскогубці і пила,
 Ще й сокира чимала,
 Молоток, рубанок,

Долото, фуганок...
 А щоб добре майструвати,
 Знаєте, що треба мати?
 А ну ж, відгадайте!

Столяр загадує дітям загадки.

Як взялась кума до діла,
 Заспівала, зарипіла.
 Їла-їла дуб-дуб,
 Поламала зуб-зуб. (Пилка)

Дерев'яна річка,
 Дерев'яний катерок,
 Над ним кільцями звивається
 Сосновий димок. (Рубанок)

Молотком по ньому бах!
 Забиваємо ми... (цвях).

Дерев'яну шию й залізний дзьоб має,
 Стукає-грюкає, цвяхи забиває. (Молоток)

Гра «Найди ослінчик із зав'язаними очима»

Кільком хлопцям столяр зав'язує очі хустинкою, розвертає їх, а ослінчик ставить десь на підлозі. Хто навшпиньках із зав'язаними очима підійде і торкнеться ослінчика, той його і забирає.

Дідусь (*показує на діжу*). Думаю пирогів спекти. Забачалося бабі гостей запросити. А хліб у мене в печі, зараз виймати буду.

Столяр. Виймай, бо якраз вдався!

Виходить дідусь, тримає не то паляницю, не то корж.

Дідусь. Що воно таке?

Столяр. Паляниця не паляниця, і корж не корж... А що ти хотів спекти?

Дідусь. Кажу тобі — хліб!

Столяр. Наче хлібом пахне. Не журись! Подаватимеш на стіл, наріж маленькими скибочками, гості і не розберуть, яка в нього форма була.

Бабуся. Якось пахне не так. Ну, що скуштуємо хлібець?

Дідусь. Налітай!

Дівчатка. Щось ми такого хліба не хочемо! А чому він такий чорний? Та й горілим пахне! Ні, діду! Нехай нам краще баба спече хліб та пиріжки. От і поласуємо!

Дідусь. Еге ж, ваша правда. Нехай краще баба пече.

Столяр. Справа майстра величає.

Бабуся (*заглядає в діжу*). Ой, лишенько мені! Борошна зовсім мало залишилось! Діду, їдь до мірошника та привези мішок борошна!

Хлопчики. Діду, і ми з тобою!

Дідусь. Добре, запрягайте, та поїхали разом.

Пісня «Їду, їду на коняці»

Хлопчики разом із дідом співають пісню.

Їду, їду на коняці
У зеленому жупанці.
Їду-їду сам-сам
На конику пан-пан.

Дідусь. Хлопці, подивіться, ваші коні розкувались! У кузню заїдемо і коней підкуємо!

Діти підходять із двох сторін до наковальні, де стоять два ковалі з молотками.

1-й коваль

Бах-дзень-дзень!
Бах-дзень-дзень!
По залізу цілий день
Скачуть іскри золоті!

2-й коваль

Скачуть іскри золоті,
Руки день весь зайняті.
Бах-дзень-дзень,
Бах-дзень-дзень!

Гра «Хто найкращий коваль?»

Діти стають у дві шеренги обличчям одна до одної, тримаючи коней двома руками. По черзі піднімають ноги, а ковалі біжать ззаду шеренги і б'ють по п'ятах музичним молоточком, ніби підковуючи коней. Хто перший підкує — той і кращий.

1-й коваль. Усі коні підковані новими підковами!

Дідусь. От і добре! А я вже й борошна приніс!

Ковалі разом із хлопчиками виконують пісню «Ідемо додому».

2-й коваль

Вже й додому їхать час,
Там давно чекають нас.
Гей, конячко, поспішай,
Гей, конячко, додому вертай.

Дідусь. От і приїхали!

Дівчатка

Звідкіля ти, діду, йдеш?
Звідки борошно везеш?

Дідусь. Та з млина ж!

Працювали ми завзято,
Он як борошна багато!
Як їсте ви паляниці,
Калачі смачні їсте,
Не забудьте уклонитись
Ви мірошнику за те!

Бабуся

Замішу я тісто з білої муки,
Виліплю малятам булки й пиріжки,
Печиво та бублики, гарні калачі...
Запашні дарунки випечу в печі!

Бабуся з дівчинкою ставлять в піч велике деко з пиріжками,
дівчатка виконують пісню «Печу, печу хлібчик».

Хлопчики. А ми для вас теж подарунок приготували.

Танцювальний гурт хлопчиків виконує танець «Гопачок».

Дідусь. Оце так танок, аж я не міг всидіти на місці!

Бабуся дістає з печі пиріжки і пригощає дітей.

Бабуся

Ось уже й готові з білої муки
Запашні й рум'яні булки, пиріжки!
Всіх я почастую ними залюбки!
Прошу, пригощайтесь, любі малюки!

Дідусь. Як бачите, діти, для всіх є робота! Лиш справу собі вибирай до смаку!

Захід закінчується, діти повертаються до групи.

3-й тиждень

Тема: «Моє рідне місто»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ **Наша вулиця**

Мета: закріпити знання дітей про геометричні фігури: круг, квадрат, трикутник; учити співвідносити геометричні фігури з певними об'єктами на вулицях міста, позначати даними фігурами об'єкти на малюнку-схемі рідної вулиці; розвивати пам'ять, увагу, логічне мислення, дрібну моторику.

Обладнання: площинні зображення геометричних фігур різних розмірів та кольорів, за допомогою яких можна позначити певні об'єкти, будівлі рідної вулиці.

Хід гри

Вихователь звертає увагу дітей на фотографії та інші зображення рідної вулиці. Пропонує пригадати піший перехід по вулиці, поділитися своїми враженнями: які об'єкти на вулиці запам'ятались найбільше. Потім діти колективно усно відтворюють в правильній послідовності всі об'єкти, які бачили під час переходу. Зображують їх на схемі за допомогою геометричних фігур.

Вихователь пропонує уважно розглянути і назвати, за допомогою яких саме фігур зобразили ті чи інші будівлі.

➤ **Побудуємо вулицю для ляльок**

Мета: закріпити знання дітей про геометричні фігури (квадрат, прямокутник), геометричне тіло — куб; закріпити поняття про брусок; вчити знаходити спільне та відмінне між квадратом та кубом, прямокутником та бруском; розвивати навички використання математичних знань у грі.

Обладнання: схема рідної вулиці, ляльки, машинки, силуети дерев, будівельний конструктор.

Хід гри

Вихователь звертає увагу дітей на схему рідної вулиці, нагадує про те, що вони бачили під час пішого переходу по вулиці. Пропонує побудувати вулицю для ляльок з будівельного конструктора.

Діти разом з вихователем розглядають деталі конструктора (куб, брусок), обмірковують, які будівлі за їхньою допомогою можна побудувати. Вихователь звертає увагу дітей на те, що деталі конструктора схожі на геометричні фігури на схемі (На які? Чим схожі?), разом з'ясовують, чим вони відрізняються.

Під час роботи вихователь також звертає увагу на те, які будівлі вищі, які нижчі, що треба зробити, щоб і на нашому макеті були і високі, і низькі будівлі.

➤ **Будинок, в якому ти живеш**

Мета: поглибити знання дітей про особливості праці будівельників, про роль техніки в полегшенні праці будівельників; розвивати мислення, увагу, зосередженість.

Обладнання: іграшкові інструменти і машинки, будівельний матеріал.

Хід гри

Дітей об'єднують у підгрупи. Кожній підгрупі пропонується побудувати різні споруди: житловий багатоповерховий будинок, дитячий садок (зображення цих споруд дібрати на картинках). Діти обирають інструменти, техніку, будівельний матеріал. Після закінчення роботи діти розповідають, хто ким був і хто що робив.

➤ **Де я мешкаю?**

Мета: учити дітей вільно використовувати свої знання про рідне місто, його своєрідність, історичні пам'ятки, основні сфери виробництва; розвивати пояснювальне мовлення.

Обладнання: художні листівки або малюнки дітей із зображеннями міста, в якому діти мешкають; малюнки із зображенням продукції провідних підприємств; пісні про рідне місто.

Хід гри

Звучить музика. Вихователь показує дітям малюнки із зображеннями товарів, які виробляє місцева промисловість. Просить пригадати все, що вони знають про рідне місто. Вихователь пропонує дітям уявити себе дорослими і вирішити, де б вони хотіли працювати, і розповісти про це так, щоб інші захотіли працювати там. Проводиться конкурс розповідей. Перемагає той, хто найцікавіше розкаже про рідне місто; придумав більше варіантів, як бути йому корисним.

➤ **На чому я подорожую?**

Мета: закріпити й уточнити уявлення дітей про призначення різних видів транспорту, особливості конструкції та руху; виховувати вміння допомагати одне одному.

Обладнання: іграшковий транспорт або картки, які зображують знайомі дітям види транспорту.

Хід гри

Діти по черзі обирають картки (іграшки), називаючи при цьому вид транспорту і мету поїздки. Якщо дитина відповіла правильно, картка залишається у неї. Якщо ні (наприклад, дитина пропонує перелетіти на літаку з дитячого садка додому), то картку (іграшку) бере той, хто скаже, як правильно користуватися цим видом транспорту.

Кожен, повернувшись «із подорожі» по кімнаті з обраною карткою або іграшкою, має розповісти, як рухається обраний ним вид транспорту.

Той, хто впорався із завданням, бере наступну картку (іграшку) і бере в супутники тих, хто не зумів виконати завдання. Потім про подорож вони розповідають разом, допомагаючи одне одному.

➤ **Моя вулиця**

Мета: систематизувати та поглибити знання дітей про рідне місто, вулицю; закріпити вміння складати розповіді з власного досвіду; розвивати пояснювальне мовлення; виховувати любов до рідного міста, вулиці.

Обладнання: ілюстрації з альбому «Мое місто, моя вулиця».

Хід гри

Вихователь звертає увагу дітей на ілюстрації, які виставлені на дошці.

Запитання:

- Що це?
- Які знайомі місця ви побачили?
- А що є на вашій вулиці?

Вихователь пропонує скласти розповідь з власного досвіду про свою вулицю.

➤ Що змінилося?

Мета: закріпити в дітей уміння визначати напрямок від себе, називати словами положення предметів відносно себе, рухаючись у заданому напрямку.

Хід гри

Вихователь у присутності дітей розставляє на столі різні види транспорту і пропонує запам'ятати їхнє розміщення. Діти заплющують очі, а вихователь міняє іграшки місцями. Розплющивши очі, діти з'ясовують, що змінилося, та пояснюють словами.

➤ Ми їхали-їхали...

Мета: активізувати вживання дітьми слів — назв транспорту; розвивати мовлення, активність, пам'ять.

Хід гри

Діти, узявшись за руки, утворюють коло, у центрі якого стоїть вихователь. Діти рухаються по колу, промовляючи: «Ми їхали-їхали й нарешті приїхали!»

Після слів «нарешті приїхали» хоровод зупиняється і вихователь, звертаючись до конкретної дитини, запитує: «Швидко, Толю, говори, на чому їхав саме ти!». Дитина, до якої звернулися, має швидко назвати будь-який вид транспорту, наприклад: «Я їхав машиною». Якщо дитина не може назвати вид транспорту, вона залишає гру.

➤ Дорожні знаки

Мета: закріпити вміння дітей орієнтуватися за дорожніми знаками, дотримуватись правил дорожнього руху; виховувати вміння бути ввічливими, уважними одне до одного.

Обладнання: медальйони («пішохід», «дорожній знак», «автомобіль»), іграшкові легкові та вантажні автомобілі; контрольні талони з відривними пелюстками.

Хід гри

Діти одягають відповідні медальйони. «Дорожні знаки» займають свої місця. Спочатку в дорогу вирушають «пішоходи», а тих, хто порушив правила дорожнього руху, «знаки» затримують. «Автомобілі» оцінюють правильність поведінки «пішоходів» і вимоги «дорожніх знаків». Потім вони самі вирушають у дорогу. «Знаки» затримують недисципліновані або неуважні «автомобілі», а їхню поведінку оцінюють «пішоходи».

Гру повторюють доти, доки всі діти не вивчать правила дорожнього руху.

➤ На чому ми пересуваємося?

Мета: закріпити уявлення дітей про види транспорту, його зовнішній вигляд, призначення та особливості пересування; розвивати кмітливість, спостережливість; виховувати повагу до працівників транспорту.

Обладнання: картки із серії «Транспорт».

Хід гри

Кожній дитині вихователь пропонує обрати для подорожі один вид транспорту. Їй необхідно розповісти, чому саме цей вид транспорту був обраний, чим він кращий за інший.

➤ Нам цікаво на вулиці грати і все навколо рахувати

Мета: закріпити із дітьми навички лічби в межах 10; учити співвідносити число з цифрою; розвивати увагу, пильність зору, вміння знаходити і виокремлювати предмети із заданими характеристиками з-поміж великої кількості інших різноманітних предметів, об'єднувати їх в одну множину, підраховувати кількість елементів в даній множині, позначати її цифрою.

Обладнання: малюнок-схема рідної вулиці (вулиці, на якій розташований дитячий садок); картки з цифрами в межах 10; фігури різних розмірів та кольорів, за допомогою яких можна позначити певні об'єкти, будівлі рідної вулиці.

Хід гри

Вихователь звертає увагу дітей на фотографії та інші зображення рідної вулиці. Пропонує пригадати піший перехід по вулиці, поділитися своїми враженнями: які об'єкти на вулиці запам'ятались найбільше. Потім діти колективно усно відтворюють в правильній послідовності всі об'єкти, які бачили під час переходу. Зображують їх на схемі за допомогою геометричних фігур.

Вихователь пропонує уважно розглянути і назвати, за допомогою яких саме фігур зобразили ті чи інші будівлі.

➤ **Гаражі**

Мета: закріплювати вміння дітей розрізняти за допомогою зорового та дотикового аналізаторів геометричні фігури: круг, квадрат, прямокутник; вправляти у знаходженні тотожних за формою фігур незалежно від їхньої величини, кольору.

Обладнання: чотири гаражі з площинною фігурою великого розміру на кожному; менші фігури (номери машин) з цупкого картону на наждачній основі.

Хід гри

Вихователь ставить на деякій відстані один від одного чотири стільці («гаражі») і до кожного прикріплює певну геометричну фігуру. Діти-«машини» з прикріпленими до рукавів номерами рухаються в різних напрямках, імітуючи рух автомобільного транспорту.

За сигналом вихователя «Машини, в гараж!» заїжджають у свої гаражі для ремонту машин або відпочинку водіїв.

Вихователь перевіряє, чи всі заїхали правильно. Діти обмінюються номерами, і гра повторюється.

➤ **Допоможемо архітекторові**

Мета: закріпити вміння дітей порівнювати об'єкти за висотою прийомом прикладання, розташовувати їх за висотою в заданій послідовності; розвивати увагу, логічне мислення.

Обладнання: аркуш паперу із зображенням орієнтиру (дороги), силуетне зображення різних за висотою будівель.

Хід гри

Вихователь повідомляє дітям, що для розбудови вулиці кожному архітекторові необхідно спочатку створити схему розташування будівель на ній. Щоб вулиця була гарною, будівлі слід розташовувати в певній послідовності.

Вихователь задає дітям варіанти послідовностей розташування будівель, а діти викладають силуети на аркуші.

Потім вихователь демонструє сюжетну ілюстрацію, на якій будівлі зображені на різних планах (на передньому і в перспективі), на різних рівнях, ставить запитання.

Запитання:

- Як можна за цим малюнком дізнатися, яка будівля вища, яка нижча?
- Чи можна це визначити на око (якщо не була позначена кількість поверхів)? Чому?
- Як треба розташовувати предмети (об'єкти), щоб порівняти їх за висотою?

➤ Мовленнєва гра «Вуличний рух»

Мета: вправляти дітей у вимові різних звуків та виконанні імітаційних рухів; розвивати кмітливість, спостережливість.

Обладнання: медальйони з видами транспорту («трамвай», «автомобіль», «велосипед» тощо), два диски червоного та зеленого кольорів.

Хід гри

Діти об'єднуються у кілька груп, кожна з яких обирає певний вид транспорту. Посередині стоїть «регулювальник», у нього два диски. Коли він піднімає червоний диск, усі зупиняються.

«Трамвай» рухається по рейках, «машини» рухаються довільно. Рухаючись, кожний транспортний засіб видає характерний звук.

➤ Пішоходи і транспорт

Мета: практично засвоїти із дітьми правила дорожнього руху; поглибити знання про значення сигналів світлофора та дорожніх знаків; розвивати бажання дотримуватись правил дорожнього руху.

Обладнання: емблеми із зображеннями різних видів міського транспорту; дорожні знаки, світлофор, квитки водія, візитівки пішоходів.

Хід гри

Діти об'єднуються у три групи: «пішоходи», «водії» та «пасажири». Окрім того, обирають «світлофорів» і «поліцейських-регулювальників» на перехрестях вулиць.

За сигналом ведучого починається рух транспорту і пасажирів. «Світлофори» регулюють рух транспорту, а «поліцейські» стежать за дотриманням правил дорожнього руху. Перемагають ті, у кого немає порушень. У повторній грі діти міняються ролями.

РУХЛИВІ ІГРИ

➤ Потяг

Мета: удосконалювати в дітей вміння ходити та бігати одне за одним; виховувати вміння узгоджувати свої рухи з рухами інших дітей.

Хід гри

Діти шикуються одне за одним у колону — це «вагончики». Першим у колоні, «тепловозом», стає вихователь. Він дає свисток, діти починають іти вперед, поступово прискорюючи темп, який переходить у біг. Під'їжджаючи до станції (умовного місця), діти на слова вихователя «Прийшов, прийшов!» знову переходять на ходьбу. На слово «Приїхали!» діти спиняються, «тепловоз» випускає пару (вимовляє «пш-ш-ш»).

➤ Переправа

Мета: удосконалювати в дітей навички метання м'яча в ціль і навички ходьби по гімнастичній лаві; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Посередині залу (майданчика) паралельно його бічним сторонам ставлять одна за одною дві гімнастичні лави. Дітей об'єднують у дві команди. Першу з них поділяють навпіл і розміщують уздовж залу (майданчика) обличчям до лави на відстані 4–5 м від них.

Гравці другої команди шикуються в колону на одній з лицьових сторін.

За командою вихователя «Переправу почали!» гравці другої команди швидко переходять на другий бік по лавах.

Діти з першої команди намагаються влучити в них м'ячами (нижче поясу). Коли по лавах переправиться вся команда, вихователь підраховує, скільки гравців було «заквачено» м'ячем, після чого команди міняються ролями. Команда, гравця якої «заквачили», отримує штрафне очко.

Перемагає команда, яка набрала меншу кількість штрафних очок.

➤ Знайди свій будиночок

Мета: учити дітей швидко орієнтуватися у просторі; вдосконалювати вміння ходити та бігати врозтіч; виховувати увагу.

Хід гри

Дітей об'єднують у дві підгрупи. Одну посадити на лаві або стільцях на одному боці майданчика (залу), другу — на другому.

Після слів вихователя «Діти по майданчику гуляють, ходять, бігають, стрибають» малюки виконують вказані команди. Вихователь каже: «Гей, не зівайте, як почувете гудок — тікайте!» і подає сигнал: «У-у-у!». Діти поспішають на свої місця (до «будиночків») і сідають на свої стільчики.

➤ Кольорові автомобілі

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби та бігу врозтіч; виховувати увагу та вміння розпізнавати кольори.

Хід гри

Діти стоять перед лінією, накресленою на землі з одного боку майданчика (шнуром, покладеним на підлогу).

У кожного з них кольоровий круг або обруч (за вибором). Вихователь стоїть обличчям до дітей, у руках тримає три кольорові прапорці. Піднімає один з них. Діти-«автомобілі», у яких круги того самого кольору, бігають по майданчику. Коли вихователь опускає прапорець, «автомобілі» зупиняються. На слова «Автомобілі повертаються!» діти повертаються в «гараж» (на свої місця).

Потім вихователь піднімає прапорець іншого кольору, і гра повторюється. Коли вихователь піднімає три прапорці, всі «автомобілі» виїжджають з «гаражів».

➤ М'яч через шеренгу

Мета: удосконалювати навички метання м'яча однією рукою; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Дітей об'єднують у дві команди. Через майданчик накреслено поздовжню лінію, яка поділяє його на дві частини. Одна з команд стоїть на цій лінії, а друга (поділена на дві частини) — уздовж бічних ліній майданчика обличчям до його центру на відстані 6–8 м. Команда, яка стоїть у центрі, розмикається на дистанцію одного кроку, гравці другої команди стоять у довільному положенні.

За командою вихователя «Один, два, три — гру почали!» друга команда перекидає м'яч над гравцями, які стоять на поздовжній лінії, — не вище зросту дітей. Гравці, які стоять на

поздовжній лінії, намагаються відбити м'яч (тільки руками). За кожний м'яч, що пролетів незачепленим крізь стрій, команда одержує очко. Через 4–5 хвилин команди міняються місцями, і гра триває.

Перемагає команда, яка набрала більше очок.

➤ До свого прапорця

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби по колу; виховувати спостережливість, кмітливість, швидку реакцію на сигнал.

Хід гри

Посередині майданчика креслять 4–5 маленьких кіл. У кожний з них стає ведучий з прапорцем певного кольору. Інших дітей розподіляють на 4–5 підгруп. Кожна з них має свій колір, такий самий, як прапорець у ведучого.

За командою вихователя «Один, два, три — гру почали!» ведучі по черзі ведуть свої колони в кінець майданчика і марширують навколо.

За командою вихователя «Ведучі, на місця!» ведучі повертаються до своїх кіл і непомітно міняються прапорцями, а діти продовжують ходити по великому колу; у цей час вони можуть співати або виконувати танок.

За командою «До своїх прапорців!» ведучі піднімають прапорці, а діти біжать до них.

Виграє та підгрупа дітей, яка швидше знайшла прапорець свого кольору і стала в колону за ведучим. З кожної колони вибирають нового ведучого, і гра повторюється.

➤ Вантаження кавунів

Мета: удосконалювати в дітей навички кидання й ловіння м'яча; виховувати увагу та почуття колективізму.

Хід гри

Діти шикуються у дві шеренги обличчям одна до одної на відстані 1,5–2 м. Інтервал між гравцями — два кроки. Біля перших і останніх гравців у шеренгах креслять кола діаметром 1 м. Перед першими гравцями в колі покладено 8–10 великих м'ячів — «кавунів».

За командою вихователя «Один, два, три — гру почали!» перші в шеренгах беруть з кола «кавун» (м'яч) і кидають його обома руками дитині, яка стоїть поруч, а ця дитина кидає м'яч наступному гравцеві і т. д. Останній у шерензі гравець, спіймавши «кавун», кладе його в коло. Потім м'яч передають у такому самому порядку, аж поки всі м'ячі не опиняться в колі останнього гравця.

Перемагає команда, яка першою передала всі «кавуни» в накреслене коло.

➤ Квачі парами

Мета: удосконалювати в дітей навички бігу; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Діти шикуються в шеренгу, розраховуються на перший-другий і стають парами обличчям один до одного.

За сигналом вихователя діти розбігаються по всьому майданчику. Він оголошує номери ведучих, які повинні спіймати своїх партнерів по парі.

Гра продовжується 40–50 с, після чого діти міняються ролями. Перемагають гравці, які більше разів «заквачили» свого партнера.

ХУДОЖНІ ТВОРИ

С. Баруздин

Дім

Виростає красень-дім,
Не злічити вікон в нім.
В кожному — світла, світла!
А балкони кольорові —
Наче ті стрічки шовкові,
Наче райдугу наш дім

Замість пояска надів.
Дім — не відірвать очей,
В домі — тисячі людей,
Хто побудував цей дім,
Дім, де гарно жити всім?

Н. Григор'єва

У нашому домі

У нашому домі (ви згодні чи ні?)
Живуть малі діти і люди старі,
І мами, і тата, і дяді великі,
Ось бачите: всі жити в злагоді звикли.
Старенький на ґанок зійти сам не зміг —
Хлопчисько чужий йому враз допоміг.
Я бачила, парубок тіточці Ірі

Валізу підніс аж під двері квартири.
А бабці частенько на лавці сидять
Та все про життя і кіно гомонять.
Самі ж із майданчика очі не зводять,
Ніколи образить дітей не дозволять.
— Завжди один одному, — вчить мене мати, —
Люди повинні допомагати.

М. Підгірянкa

Гостинна хата

Тесляре, тесляре, збудуй мені хижку
В зеленім садочку, в квітучім затишку.
Змуруй мені, муляре, піч та й рівненько,
Щоб в хаті зимою було всім тепленько.
Ти справ мені, столяре, двері й віконце,
Поріг — від дороги, а вікна — від сонця.

А ти мені, скляре, встав скло ясне в рамку,
Аби мені сонце світило від ранку.
Ковалю, ковалю, зготов мені ключик,
Залізні завіси й замочок блискучий.
Я буду раденько замок відкривати,
Щоб ви не минали гостинної хати.

У кожної людини

У кожної людини, у кожної тварини,
У пташки, комашки будиночок є!
І все там знайоме, все рідне, своє...
Там є що поїсти, там є де поспати
І де відпочити, гостей привітати!

Сховає будинок нас в небезпеку,
Погану погоду та іншу незгоду.
Лікуємось в ньому, коли ми хворіємо,
Коли ми далеко —
Про нього ми мріємо.

М. Ільїн, Є. Сегал

Машини на нашій вулиці

Кожен день по вулицях їздить багато різних машин.

Є машини, які міліціонери пропускають без черги. Вони мчаться, гудуть на всю вулицю, не зупиняючись на перехрестях. На одній написано: «Швидка медична допомога». В ній стоять носилки. На носилках — хворий. Поряд з водієм сидить людина в білому халаті — лікар або санітар.

А ось і інша машина. Вона мчить, обганяючи всіх, і ніхто її не затримує. На ній нічого не написано, але ви відразу її впізнаєте. Тільки пожежні машини бувають червоні, як вогонь. Пожежну машину пропускають без затримки, адже вогонь потрібно швидше гасити.

Багато машин проїжджає по нашій вулиці, і у кожної є своя справа. Ось їде машина з написом «Молоко». А ще є машини, які очищають дорогу від снігу. Сніг заважає ходити і їздити. Машина їде по дорозі і розчищає сніг. А літом спеціальна машина поливає, мие вулиці.

Л. Кукліна

Шофер

Засвітять знову на вулицях
Вогні світлофорів навкруг,
А в кожній кабіні хвилюється
Шофер — твій товариш і друг.

Ведуть дороги уперед
У всі кінці країни.
Розвозять по дорогах вантажі
Шофери у своїх машинах.

Б. Семернін

Заборонено і дозволено

І проспекти, і бульвари —
Всі шумливі в наші дні.
Ти проходи по тротуару
Лиш по правій стороні!
Пустувати тут, де люди,
За-бо-ро-не-но!
Стань взірцевим пішоходом!
Це до-зво-ле-но!
Як заходиш до трамваю,
Краще уперед пройди,
Не крутись, це заважає,
Стій спокійно чи сиди.

Їхать «зайцем» — знають всі —
За-бо-ро-не-но!
А бабусі дати місце —
Це до-зво-ле-но!
Якщо ти гуляєш десь там,
Бігаючи не забудь:
Переходиш перехрестя —
Особливо пильним будь.
Йти, коли червоне світло,
За-бо-ро-не-но!
На зелене — навіть дітям
Це до-зво-ле-но!

М. Познанська

Наш постовий

Стоїть постовий на посту трудовім,
Пильнує порядок у місті своїм.
Є паличка в нього в руках чарівна,
За мить сто машин зупиняє вона!
Ось паличку вгору він ловко підняв —
Одразу «Москвич» як укопаний став!
...Узявшись за руки, з одного двора
Спішила в дитячий садок дівтора. —
— Будь ласка, — озавсь постовий до діток, —
Ідіть, не спізніться, малеча, в садок!

В. Тищенко

Світлофор

Світлофор вогнем палає,
Він малят застерігає.
Ось біжать автомобілі:
Чорні, сині, жовті, білі.
Мчать тролейбуси, таксі —
В русі небезпечні всі.
Тож спинився враз — не йди,
Як не хочеш ти біди.

Загориться жовте світло,
Ніби сонечко розквітло —
Значить, скоро можна йти,
Перехрестя перейти.
А зелене як засяє,
Нас одразу привітає:
«Вільний шлях, малята! Йдіть!
Та здоровими ростіть!»

Р. Скучайте

Як переходиш вулицю,
На розі зупинись
І перш за все уважно
На мене подивись.
Я шлях вкажу надійний,
Де небезпек нема.
Трикольорове око
Я маю не дарма.
Нехай воно і мружиться,
Ніколи я не сплю,
З малими дітьми в схованки
Я гратись не люблю.
В роботі я суворий
І стриманий завжди.

В. Паронова

А я зебра не проста:
Без копит і без хвоста,
Лиш біленькі смужки маю.

Світлофор

Тролейбуси, машини
Біжать сюди й туди.
Дивлюсь червоним оком —
Велю спинитись я.
Одне мені потрібно —
Це витримка твоя.
А блисне жовте око,
Іти не поспішай,
Бо жовтий — не зелений:
Потрапиш під трамвай.
Увага — і зелений
Привітно замигтів.
Він — колір найдобріший.
Щасливої путі!

Зебра

Я лежу, а не гуляю.
Хочеш перейти дорогу?
Я прийду на допомогу!

Острівок безпеки

На дорозі острівок —
Мов смугастий килимок.
Він велике право має —
Пішохода захищає.

Можна тут перепочити,
Всі машини пропустити.
А коли дорога вільна, —
Можна далі йти спокійно.

Розділова лінія

Біла лінія чудова,
Не звичайна, розділова —
На дорозі господиня,
Бо лежить посередині.

Всі машини поважають
І її не зачіпають.
Об'єднавшись в два потоки,
Їдуть в протилежні боки.

Знак «Пішохідний перехід»

Треба знати всім як слід
«Пішохідний перехід».
Тут малесенька людина
Попереджує машини:

— Зачекайте, не спішіть,
Пішохода пропустіть.
Знак велику силу має —
Він машини зупиняє.

Перехід вулиці

А якщо відсутній знак?
Треба нам зробити так:
При дорозі зупинитись

І наліво подивитись.
Бачиш: транспорту немає —
До середини рушаєм.

Є тут лінія чудова,
Не звичайна, розділова.
Знов на ній ти зупинись

І направо подивись.
Всі машини пропусти —
Після цього можеш йти.

Поведінка у тролейбусі

1. Не шуміти, не штовхатись
Чемно й лагідно триматись.
2. Без білета, знає кожен,
Їхати в транспорті не можна.
3. Старшим людям, як годиться,
Треба місцем поступитись.
4. Скоро вихід, не штовхайся,
Потихеньку просувайся.

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «МАЛІ ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИ»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)
команда «Промінчики»
команда «Краплинки»

Діти разом із ведучою збираються на спортивному майданчику.

Ведуча. Доброго дня! Сьогодні ми проводимо Малі Олімпійські ігри. У них беруть участь дві команди.

Звучить марш. Виходять дві команди. Проходять по колу та шикуються одна навпроти одної.

Ведуча. Перша команда «Промінчики».

Капітан команди «Промінчики»

Сонце світить всім тепленько,
Ми — промінчики маленькі.
Любимо змагатися,
В спортивні ігри гратися!

Ведуча. Друга команда «Краплинки».

Капітан команди «Краплинки»

Дощик капає дрібненько,
Ми — краплиночки маленькі.
Дружні ми та дужі,
До спорту не байдужі!

Ведуча. Олімпійські ігри — це змагання в силі, витривалості, сміливості та вправності. Вперше Олімпійські ігри проводилися в Давній Греції. В перший день змагань атлети запалювали олімпійський вогонь. Сьогодні олімпійський вогонь буде запалений і на наших Малих Олімпійських іграх.

Звучать фанфари, капітани команд «запалюють» олімпійський вогонь (умикають ліхтар).

Ведуча. Емблема Олімпійських ігор — п'ять різнокольорових кілець, що символізують дружбу між частинами світу: Європа — це кільце блакитного кольору, Азія — жовтого, Африка — чорного, Австралія — зеленого,

Америка — червоного. П'ять різнокольорових кілець зображено і на Олімпійському прапорі. Дозвольте оголосити наші Малі Олімпійські ігри відкритими!

Звучить Гімн України.

Ведуча

Бути спортивним — висока мета
Кожного, хто у садочку зроста!

Привітаємо всіх учасників дружними оплесками! Розпочинаємо наші змагання!

Змагання «Пронеси апельсин»

Апельсин жовтогарячий —
Це прудкий веселий м'ячик.

Потрібно взяти апельсин, покласти його під підборіддя, оббігти з ним кеглю, повернутись і передати наступному учаснику.

Ведуча. Наша перша естафета показала, що учасники Малих Олімпійських ігор спритні та швидкі.

Змагання «Лижні перегони»

Учасники двох команд по черзі проходять певну відстань на «лижах» з пластикових пляшок, спираючись на гімнастичні палиці.

Ведуча. Які ж наші учасники молодці! Команди можуть відпочити, тому що наступні змагання для їхніх батьків.

Змагання «Дружна сімейка»

Татусі стрибають в мішках, мами стрибають на надувних великих м'ячах на швидкість. Подолавши відстань, беруться за руки і кидають кільця на стійку.

Ведуча. Які спритні наші тата й мами! Капітани, шикуйте знову свої команди.

І дорослим і малим —
Спорт дає здоров'я всім!
Тож канат скоріш беріть,
Силу нам всі покажіть.

Змагання «Перетягування каната»

У змаганні беруть участь діти обох команд та їхні батьки. Яка команда перетягне канат, та й переможе.

Ведуча

Дві команди стрибунів —
Із дітей та їх батьків.
Хто сильніший, хто спритніший?
Аплодуйте їм дружніше!

Змагання «Веселі стрибуни»

Учасники, тримаючи м'яч між колінами, стрибають на обох ногах навкруг кеглі і передають м'яч наступному гравцю.

Змагання «Передай м'яч»

М'яч під музику потрібно передати з рук в руки. По закінченню музики, в кого залишиться м'яч в руках, той виходить з гри.

Змагання «Додому з татом»

Татусі обох команд переносять дітей на певну відстань, кожен у свій спосіб. Матусі зустрічають татусів, приймають дітей, шикують їх одне за одним.

Змагання «Велика естафета»

Батьки тримають обручі й тунелі (прикріплені до обруча мішки). Кожна команда має швидко подолати перешкоди й зібратися у великому обручі, покладеному на підлогу.

Ведуча. Ось і закінчилися наші змагання. Всі учасники молодці! Старалися, змагалися, команди були дружними, веселими. Час підвести підсумок наших Малих Олімпійських ігор і оголосити переможців.

Підводиться підсумок. Діти отримують медалі.

Ведуча. Оголошую Малі Олімпійські ігри закритими.

Звучить марш. Команди проходять по колу і виходять із залу.

МУЗИЧНА РОЗВАГА «КВЕСТ ВІД НЕЗНАЙКА»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)

листоноша

Звучить аудіозапис звуків вулиці та машин.

Ведуча. Діти, зверніть увагу: що це за звуки? (*Це звуки машин, звуки вулиці.*)

Лунає стукіт у двері. Листоноша приносить посылку.

Листоноша. Добрий день! Діти, вам прийшла посылка.

Ведуча відкриває посылку, оглядає її, у ній скринька і лист. Діти пробують відкрити скриньку, не виходить. Вона закрита на навісний замок, а ключа немає.

Ведуча. Цю скриньку не відкрити — висить замок, а ключа немає. Діти, а може, потрібно прочитати лист? (*Читає лист.*)

«Здрастуйте, діти! Пише вам Незнайко. Я приготував для вас подарунок. Поклав його в скриньку, яка відкривається ключем, і хотів приїхати до вас в гості. Але сталося непередбачене! Я лечу на Місяць і не зможу сьогодні приїхати до вас.

Якщо хочете швидше отримати подарунок, можете спробувати відкрити скриньку. Але потрібно буде виконати завдання. За кожне правильно виконане завдання отримаєте ключ, їх п'ять. Серед них є потрібний. Вам доведеться постаратися. Знайти завдання допоможуть загадки-підказки, вони в конвертах. До зустрічі. Щастя вам! Незнайко».

Діти, цікаво вам, що приготував Незнайко? Спробуємо відкрити скриню самі? Тоді давайте виконувати по порядку завдання, як просить нас Незнайко, тоді зможемо відкрити скриню і дізнатися, що він для нас приготував. Тільки спочатку я б хотіла перевірити вашу готовність. Адже потрібно буде діяти злагоджено і дружно, слухати і допомагати одне одному. Згодні?

Бесіда «Рідна вулиця»

Ведуча ставить запитання, діти відповідають.

- Хто йде по тротуару? (*Пішохід.*)
- Де люди чекають транспорт? (*На зупинці.*)
- Кого називають водієм? (*Людину, яка керує транспортним засобом.*)

- Як на дорозі позначається пішохідний перехід? (*Спеціальною розміткою — «зеброю».*)
- Як називається місце перетину двох доріг? (*Перехрестя.*)
- Чим відрізняється транспортний світлофор від пішохідного? (*Транспортний світлофор має три сигнали — червоний, жовтий, зелений, а пішохідний два — червоний і зелений.*)
- Як слід правильно обходити автобус: спереду чи ззаду? (*Слід почекати, поки він від'їде.*)
- Чи можна дітям гратись біля дороги? Чому? (*Ні, це небезпечно, адже по дорозі їде багато автомобілів.*)

Ведуча. Молодці! Я переконалася, що ви готові до справжніх змагань і вже знайомі з правилами дорожнього руху! Тепер приступаємо до пошуків. Нам треба знайти конверт з першим завданням.

Перша загадка-підказка:

У кожного в домі
Така дивина:
Братів аж чотири,
А шапка одна. (*Стіл.*)

Правильно, це — стіл. Знайдіть, будь ласка, стіл з конвертом.

Діти знаходять конверт, ведуча читає завдання.

Ведуча. Тут картинки. Але, схоже, якісь хулігани розрізали їх! Вам їх треба скласти і подивитися, що вийшло.

Завдання № 1 «Дорожні знаки»

Ведуча дістає з конверта пазли «Дорожні знаки»: «Пішохідний перехід», «Прохід заборонений», «Пункт медичної допомоги». Діти збирають пазли.

Ведуча. Ой, як цікаво! Що вийшло? (*Дорожні знаки.*) А як називаються ці знаки? Молодці! Перше завдання виконано, тому беремо ключ. (*Дістає ключ з конверта.*) Це перший ключ. Спробуємо відкрити скриньку... Не виходить. Отже, потрібно виконати наступне завдання.

Друга загадка-підказка:

У нього чотири ніжки,
Та ходить не вмє пішки.
Підставляє без зупину
Всім свою надійну спину. (*Стілець.*)

Правильно, діти, це — стілець. Знайдіть, будь ласка, конверт із завданням.

Завдання № 2 «Дорожні ситуації»

Діти розглядають ситуації на дорозі та визначають, правильно чи неправильно поведуться діти. Якщо правильно, піднімають зелену карточку, а якщо неправильно — червону.

Ведуча. Молодці! Друге завдання теж виконано! А ось і другий ключ! (*Дістає ключ з конверта.*) Давайте спробуємо відкрити скриньку. Не виходить. Отже, потрібно виконати наступне завдання.

Третя загадка-підказка:

Ходять-ходять, а в хату не заходять.
За день пройдуться разів двісті,
Хоча завжди стоять на місці. (*Двері.*)

Правильно, це — двері. Знайдіть, будь ласка, конверт із завданням.

Завдання № 3. Гра «Регулювальник»

Під час ходьби в колоні по одному ведуча читає віршовані рядки, а діти виконують відповідні дії.

Ми по вулиці йдемо
І розмову ведемо:
Ось і «зебра», зупинись.
Вліво-вправо подивись.
Вільно скрізь, машин нема,
Йду по «зебрі» прямо я.

Далі ми усі йдемо,
Світлофор ми бачимо.
Світить жовтий — стоїмо,
А зелений — ми йдемо,
Ось червоний — зачекай,
Транспорту не заважай.

Ведуча. Молодці! Це завдання теж виконано. А ось і третій ключ. Давайте спробуємо відкрити скриню. Не виходить. Отже, слід виконати наступне завдання.

Четверта загадка-підказка:

Світло в дім несе воно, називається... (*вікно*).

Правильно, це — вікно. Знайдіть, будь ласка, конверт із завданням.

Завдання № 4 «Сигнали світлофора»

Ведуча пропонує полагодити світлофор.

- Які мають бути кольори?
- На який сигнал світлофора можна спокійно переходити вулицю? (*На зелений.*)
- А якщо сигнал зміниться на жовтий? (*Цей сигнал попереджає водіїв і пішоходів про те, що слід бути уважними.*)
- Крім жовтого і зеленого, який ще сигнал має світлофор? Що він означає? (*Червоний. Він означає, що рух заборонено.*)

Ведуча. Отже, хто мені скаже, що означають кольори світлофора? Зелений — спокійно переходимо вулицю. Жовтий — попередження, чекай подальшого сигналу. Червоний — рух заборонено, йти не можна.

Молодці, і це завдання ви виконали! (*Дістає ключ з конверта.*) Давайте спробуємо відкрити скриньку. Не виходить, отже, потрібно виконати наступне завдання. Скільки ще залишилося знайти ключів? (*Один.*)

Давайте виконувати останнє завдання. Незнайко говорив, що ключів п'ять. Треба знайти ще один конверт із завданням.

П'ята загадка-підказка:

В мене є три кольори,
Всі для справи, не для гри.
Пішоходи й водії

Знають правила мої.
Якщо колір я міняю —
Тих чи інших зупиняю. (*Світлофор.*)

І це правильна відповідь! Знайдіть конверт з черговим завданням.

Діти знаходять конверт з ключем, прикріпленим зі зворотного боку світлофора. Для чого потрібен світлофор? (*Діти відповідають.*) Правильно, щоб не збитися вам зі шляху!

Завдання № 5. Гра «Водії та пішоходи»

На макеті вулиці на проїзній частині розміщені пішоходи, а на тротуарі — машини.

Запитання:

- Чи правильно їздять машини та ходять пішоходи?
- Хто такі пішоходи?
- Де повинні ходити пішоходи?
- Де на макеті проїзна частина?

- Що по ній їздить?
- Як називається частина дороги, якою рухаються автомобілі?
- А по тротуару ходять... (*пішоходи*).

Потім діти об'єднуються у дві команди довільно: одна — «автомобілі», друга — «пішоходи».

Вихователь включає автоматичне перемикання світлофора. На зелене світло йдуть «пішоходи», «автомобілі» стоять; на червоне світло йдуть «автомобілі», «пішоходи» стоять.

Ведуча. Молодці! Ось і останній ключ! Починаємо відкривати замок, підбираючи ключі. (*Пробують всі ключі, зрештою знаходять потрібний ключ і відкривають замок.*) Ура, діти, цей ключ підійшов! Нарешті ми відкрили скриньку. А ось і подарунок, який для вас приготував Незнайко — настільна гра про правила дорожнього руху «Куб зі знаками» і солодощі (або книжки-розмальовки «Дорожні знаки»).

Виявляється, Незнайко хотів, щоб ви показали ваші знання з правил дорожнього руху. Які ви молодці! Ви добре їх знаєте! І тепер зможете розповісти про них самому Незнайкові і пояснити, як поводитися на вулицях міста, в яких місцях можна гратися. Я впевнена, що і ви самі завжди будете дотримуватися правил поведінки на вулицях міста.

Ведуча підводить підсумок заходу.

Ведуча. Які завдання від Незнайка вам сподобалися? Що найбільше вам запам'яталося? В які ігри ми грали? Що вам здалося складним? А зараз, щоб закріпити свої знання, давайте намалюємо дорожні знаки, про які сьогодні говорили.

Захід закінчується, діти разом із ведучою повертаються до групи.

4-й тиждень

Тема: «Рідний край, де живемо, Україною звемо»

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

➤ Священні символи

Мета: закріпити поняття про державні символи України (герб, прапор, гімн); виховувати гордість за історичне минуле Батьківщини.

Обладнання: два конверти з частинами герба та прапора.

Хід гри

Діти об'єднуються у дві команди. За сигналом малюки складають герб та прапор України і розповідають, що вони означають.

Перемагає команда, яка швидше впорається із завданням.

➤ Одягни українку й українця

Мета: закріпити назви предметів українського національного одягу; розвивати уважність, зосередженість; виховувати повагу та інтерес до національних традицій.

Обладнання: дві ляльки (хлопчик і дівчинка); український та сучасний одяг.

Хід гри

Іванко та Оксанка збираються на гостину до дідуся та бабусі до українського села святкувати Великдень. Вихователь пропонує дітям допомогти лялькам одягнутись в українське вбрання.

Варіант 1. Діти по черзі беруть предмети одягу, називають їх та одягають на ляльок.

Варіант 2. Вихователь об'єднує дітей у дві команди. Дівчатка одягають Оксанку, хлопчики — Іванка.

Перемагає команда, яка швидко, безпомилково та охайно одягне ляльку.

➤ Продавці-покупці

Мета: розвивати в дітей уміння за допомогою пантоміми показувати предмети домашнього вжитку та народні іграшки; розвивати фантазію, уяву; виховувати інтерес до минулого свого народу.

Обладнання: полиці з народними іграшками та предметами національного побуту.

Хід гри

Діти за допомогою вихователя обирають одного «продавця», решта дітей — «покупці». «Покупець» за допомогою пантоміми показує та описує річ або іграшку, яку хотів би «купити». «Продавець» віддає «товар» тільки тоді, коли зрозуміє, що саме у нього просять. «Продавця» за деякий час замінюють.

➤ Хто де мешкає?

Мета: формувати в дітей уявлення про те, що, окрім українського народу, існує ще багато народів; розвивати вміння називати одним словом людей різних народів; виховувати повагу до всіх людей світу.

Обладнання: глобус, мапа світу, картинки людей у різних національних костюмах.

Хід гри

Вихователь розпочинає речення, а діти його закінчують.

В Україні живуть ... (*українці*).

У Білорусі живуть ...

У Грузії живуть ...

У Японії живуть ...

У Китаї живуть ...

➤ Чим багата хата

Мета: закріплювати знання про інтер'єр української хати, назви предметів українського національного побуту; розвивати уважність; виховувати інтерес до національних традицій.

Обладнання: скриня, предмети українського національного побуту.

Хід гри

Діти по черзі дістають зі скрині один предмет національного побуту, пригадують його назву та розповідають, для чого він застосовується.

➤ Оленчин подарунок

Мета: закріпити знання дітей про порядкову та кількісну лічбу; вправляти в умінні виявляти закономірність, пояснювати її в мовленні.

Обладнання: аркуш для викладання із зображенням нитки для намистин; силуети намистин двох видів (різні за кольором), на зворотному боці яких є нумерація.

Хід гри

Вихователь повідомляє, що Оленка захотіла зробити мамі святковий подарунок — намисто й просить дітей допомогти його зібрати. Але намисто це з секретом. Щоб дізнатися про цей секрет, треба всі намистини розкласти по порядку.

Діти викладають на нитку намистини відповідно до номерів і визначають їхню загальну кількість. Потім вихователь пропонує розкрити секрет цього намиста: перевернути кожну намистину. У міру того, як діти перевертають їх, з'являється певна послідовність. Наприкінці роботи вихователь просить пояснити, в чому секрет намиста.

Наприклад:

Перша намистина — жовта, друга — червона, третя — знову жовта, четверта — знову червона. Отже, жовті намистини чергуються з червоними.

➤ Знайди рушничок

Мета: закріплювати в активному мовленні та уяві дітей назви та зовнішній вигляд українських рушників («грайлик», «росяничка», «утирач», «сімейник»); учити за описом обирати рушник і називати його; виховувати інтерес до рушника як до народного оберега.

Обладнання: чотири рушники, іграшкова бджілка.

Хід гри

Діти за описом вихователя обирають відповідний рушник, дають йому назву, садять на нього бджілку. Ведучим може бути дитина.

➤ Що в бабусиній скрині?

Мета: закріплювати в активному мовленні дітей назви предметів національного одягу; виховувати інтерес до витворів народно-прикладного мистецтва українського народу.

Обладнання: картки із зображеннями національного одягу та вишитих рушників, лялька Марійка.

Хід гри

Дітям пропонується по черзі діставати зі скрині речі, називати їх та розповідати, на яку частину тіла їх надягали, людина якої статі носила ту чи іншу річ, у яку пору року тощо.

➤ Різні люди

Мета: вправляти дітей у словотворенні; виховувати повагу до всіх людей нашої планети.

Обладнання: картинки або світлини людей різних національностей.

Хід гри

Вихователь показує світлини та називає особливості зовнішності людей, пропонує дітям скласти слово.

Наприклад:

У хлопчика темна шкіра. (*Хлопчик темношкірий.*)

У дівчинки довгі коси. (*Дівчинка довгокоса.*)

У хлопчика сірі очі. (*Хлопчик сіроокий.*)

У дівчинки рум'яні щоки. (*Дівчинка рум'янощока.*)

У хлопчика кругле лице. (*Хлопчик круглолиций.*)

У дівчинки чорні брови. (*Дівчинка чорноброва.*)

➤ Дерева—кущі

Мета: закріпити в дітей уявлення про будову рослин та їхні назви; виховувати любов до природи.

Хід гри

Діти розглядають малюнки із зображеннями дерев та кущів. Потім вони порівнюють рослини, називають частини їхньої будови, визначають спільні та відмінні.

➤ Чия стрічка довша?

Мета: закріпити в дітей навички вирішування математичних прикладів; вправляти в умінні порівнювати числа.

Обладнання: кольорові математичні стрічки з послідовністю прикладів, у яких пропущені цифри або знаки; сигнальні картки з цифрами.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям з'ясувати, чия математична стрічка довша. Але просто порівняти їх шляхом накладання не можна, адже стрічки зачакловані. Дізнатися про їхню довжину ми зможемо, лише вирішивши приклади на стрічці або знайшовши пропущений знак («+», «-» або «=»).

Наприклад: червона стрічка — результат дій дорівнює 6; зелена стрічка — результат дій дорівнює 5; жовта — результат дій дорівнює 8 тощо.

➤ Яка Україна? Яке моє місто?

Мета: прищеплювати дітям любов до Батьківщини, свого міста, своєї родини; вправляти в умінні добирати прикметники; розвивати мислення, увагу.

Обладнання: фішки.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розповісти, що вони знають про Україну, про своє місто, добираючи якомога більше прикметників. За кожну правильну відповідь на запитання дитина отримує фішку.

Запитання:

- Україна яка?
- Моє місто яке?
- Родина яка?

➤ Обереги

Мета: закріпити знання дітей про символічне значення предметів-оберегів українського народу, домівки; виховувати любов і повагу до фольклорних символів.

Обладнання: рушник, вінок, народна іграшка, національний одяг, посуд, скриня.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям дістати зі скрині, не показуючи решті дітей, якусь річ-оберіг. Необхідно описати її. Якщо діти відгадають, то показати.

РУХЛИВІ ІГРИ

➤ Подоляночка

Мета: удосконалювати в дітей навички ходьби по колу; виховувати увагу та орієнтування в просторі.

Хід гри

Діти стають в коло. Одна дитина — «подоляночка» — стоїть за колом. Діти співають та виконують ігрові дії.

Десь тут подоляночка,

Десь тут подоляночка.

(Діти йдуть по колу праворуч, а «подоляночка» — ліворуч.)

Тут вона впала, до землі припала.
*(Діти зупиняються і піднімають з'єднані руки.
 «Подоляночка» вбігає в коло і присідає.)*
 Діти йдуть по колу ліворуч і співають:
 Ой встань, ой встань, подоляночко,
 Ой встань, ой встань, молодесенька.
(Тримуючись за руки, підходять до «подоляночки» і відходять назад.)
 Умий своє личко, як ту скляночку,
 Біжи до Дунаю, візьми ту, що скраю.
*(«Подоляночка» вмивається, підбігає до якої-небудь дівчинки в колі,
 бере її за обидві руки і кружляє з нею.)*

Потім вони міняються ролями. Гра повторюється.

➤ Горюдуб

Мета: виховувати в дітей увагу, витримку; учити орієнтуватися в просторі.

Хід гри

Діти шикуються парами і стають одне за одним. Одна дитина стає на 2–3 кроки попереду всіх на визначеній лінії або накресленому колі. Це — «горюдуб».

Вихователь проговорює:

Гори, гори ясно,
 Щоби не погасло.
 Один, два, три —
 Остання пара, біжи!

За командою «Біжи!» діти в останній парі розбігаються вздовж колон (одна дитина з правого, друга — з лівого боку), щоб попереду «горюдуба» взятися за руки. «Горюдуб» намагається спіймати одного з них, поки вони не з'єднали руки. Кого «горюдуб» спіймає, той стає на його місце. Гра триває, поки всі пари з кінця колони не перебіжать. Пара, яка утворилася, стає попереду, решта відступає назад. Гра закінчується, коли всі діти пробіжать по одному разу.

➤ Шуліка

Мета: удосконалювати в дітей навички колективної ходьби та бігу; розвивати спритність і швидкість.

Хід гри

Вісім-десять дітей стають у колону по одному і кожний бере за пояс попереднього. Одна дитина призначається нападаючим, друга — захисником. Попереду колони стає захисник. Його завдання — перешкоджати нападаючому, який намагається спіймати останнього в колоні.

До початку гри нападаючий має бути на деякій відстані від усієї групи гравців. Після команди вихователя «Один, два, три — гру почали!» нападаючий намагається торкнутися рукою останнього з колони. Якщо йому це вдається, він веде дитину до себе в «будиночок» (окреслений лінією), потім повертається і знову нападає.

Гра триває доти, доки нападаючий не спіймає визначену кількість дітей. Після цього призначаються нові захисник і нападаючий, і гра поновлюється.

➤ Серсо

Мета: удосконалювати навички метання в ціль; розвивати окомір і спритність.

Хід гри

Діти стоять на майданчику в дві рівні шеренги, один навпроти одного. Відстань між шеренгами 3–4 м. У кожної дитини кільце. На умовний сигнал діти з першої шеренги кидають кільця другій шерензі. Друга шеренга ловить кільця. Коли всі кільця накинуті, підраховують спіймані кільця. Після цього діти міняються ролями: друга шеренга кидає, перша ловить. Виграє шеренга, яка більше спіймала кілець.

➤ Квач з м'ячем

Мета: удосконалювати в дітей навички метання м'яча і навички бігу; розвивати швидку орієнтацію та окомір.

Хід гри

Діти стають в коло, у центрі — ведучий з м'ячем у руках. Діти ходять по колу, тримаючись за руки, вправо, потім — вліво, під пісню. На сигнал вихователя: свисток або команду «Біжи!» вони швидко розбігаються по майданчику, а ведучий — квач — кидає в них м'ячем. Якщо ведучий влучив у кого-небудь, дитина стає на середину кола і стає квачем.

➤ Швидко візьми, швидко поклади

Мета: удосконалювати навички бігу; розвивати швидкість і спритність.

Хід гри

Дітей об'єднують у 3–4 команди, однакові за кількістю гравців, які шикуються в колони по одному. Перед кожною командою покласти обруч, у якому лежить кубик або прапорець. На відстані 8–10 м поставити булави (стійки) за кількістю команд. За командою вихователя «Увага, руш!» діти, які стоять першими, швидко беруть предмет і біжать до булави (стійки), оббігають її, повертаються назад і кладуть предмет в обруч. Той, хто першим поклав предмет, отримує очко. Гра закінчується, коли всі діти виконають біг. Виграє команда, яка отримала найбільше очок.

➤ Хто більше?

Мета: удосконалювати в дітей навички метання в ціль; розвивати окомір і спритність.

Хід гри

Дітей об'єднують у дві команди, однакові за кількістю учасників. Вони шикуються в колону по одному перед кільцем, яке закріплене на стояку на висоті 2,2–2,5 м від землі, або перед баскетбольним щитом. За сигналом вихователя (свистком або командою «Починай!») перші в колоні кидають м'яч у кільце, після чого підбирають його і передають наступній дитині. Якщо м'яч влучив у кільце, уся команда проговорює: «Один!» Кожний м'яч, що влучив у кільце, команда голосно відлічує. Кидок у кільце мають виконати всі гравці.

Виграє команда, яка за певний час (40–60 с) закине в кільце більше м'ячів.

ХУДОЖНІ ТВОРИ

В. Сосюра

Україна

Дзвін шабель, пісні, походи,
Воля соколина,
Тихі зорі, ясні води —
Моя Україна.

Синь гаїв, поля, світання,
Пісня солов'їна,
Ніжний шепіт і зітхання —
Моя Україна.

Ю. Сковчко

Наша держава

Україна — це держава,
Що іде до майбуття.
Є в нас сила,
Є в нас слава
Будувать нове життя.

Україно! Україно!
Засівай поля добром!
Розквітай, як та калина
Над Славутою — Дніпром.

М. Познанська

Про нашу Україну

Ми дуже любим весь наш край
І любим Україну.
Її лани і зелен гай,
В саду рясну калину.

Там соловейко навесні
Співає між гілками.
Та й ми співаємо пісні,
Змагається він з нами.

М. Хоросницька

Моя Україна

— Моя Україна —
Широкі простори:
Поля і левади,
Долини і гори...
Молитва і пісня,
І слово натхненне...
З чого почалась
Україна для мене?..

— Із пісні, дитино,
Що в небо злітає,
Із рідної мови,
Що звуками грає,
З тієї молитви,
Що мати навчає,
Твоя Україна
Себе починає.

Н. Забіла

Київ

Київ — місто історичне,
Йому вже багато літ.
А воно красиве, вічне,
Навесні каштанів цвіт.

З нього почалась держава
У прадавні ще часи...
В ньому наша міць і слава,
В ньому предків голоси.

Т. Шевченко

Реве та стогне Дніпр широкий..

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилі підійма.

І блідий місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі,
То виринав, то потопав.

Ю. Шкрумеляк

Я дитина українська

Я дитина українська,
Вкраїнського роду,
Українці — то є назва
Славного народу.

Україна — то край славний,
Аж по Чорне море,
Україна — то лан пишний
І степи і гори.

М. Чумарна

Моя Україна

Сонце в небі і зоряна ніч солов'їна —
Моя Україна.
Мамина пісня і мамина тиха сльозина —
Моя Україна.
Батькове слово і врода небесна калини —
Моя Україна.
Слово молитви і лагідний сміх дитини —
Моя Україна.

І. Січовик

Україна

Красивий, щедрий рідний край.
І мова наша — солов'їна.
Люби, шануй, оберігай
Наш край, що зветься Україна.

У. Федасюк

Маленька українка

Я маленька українка —	Українкою вродилась,
Треба всім це знати,	Українка буду.
Українець є мій тато,	Та про рідну Україну
Українка — мати.	Ввік не забуду.

Н. Поклад

Прапор

Прапор — це державний символ, Він є в кожній державі; Це для всіх — ознака сили, Це для всіх — ознака слави. Синьо-жовтий прапор маєм; Синє — небо, жовте — жито;	Прапор свій оберігаєм, Він — святиня, знають діти. Прапор свій здійсмаєм гордо, Ми з ним дужі і єдині, Ми навіки є народом Українським в Україні.
--	--

В. Глазова

Як одягалась українська дівчина

Українська дівчина одягала спершу сорочку, на неї — спідницю, або плахту, потім за-паску, підв'язувалася поясом і на останок одягала керсетку. На ноги — чобітки, на го-лову — віночок, на шию — намисто. А звичайна українська сорочка зовсім не звичайна! Тка-нина сорочки і вишивка, і навіть колір ниток мали чарівну силу. Носили такі сорочки наші предки — давні слов'яни. Тканину для них виробляли самостійно і прикрашали сорочки магiчними знаками сонця, поля, води. Ці знаки відлякували злі, ворожі сили, хвороби, не-щастя. Тож це ткання з рук давніх ткаль виходило вже зачароване на добрі діяння. Потім со-рочку вишивали, і шитво було непростим. Серед ниток обов'язково була нитка червоного ко-льору, бо цей колір вважався чарівним оберегом. І не тільки червоні нитки, а й усі магiчні знаки та символи, що захищали людину, звалися оберегами. Вишивали дівчата знаки сонця, землі, води, а ще — Світове дерево, Берегиню, коней, птахів, квіти.

Герб

Наш герб — тризуб,
 Це воля, слава й сила.
 Наш герб — тризуб.
 Недоля нас косила,

Та ми зросли, ми є,
 Ми завжди будем,
 Добро і пісню
 Несемо ми людям.

*М. Сопілка***Тризуб**

Як птах золотий в переливах
 На прапорі має, горить.
 Це знак наш, це фабрики й ниви,
 Це символ, що будем ми жити.
 Це хліб наш, вугілля і цукор,
 Степи плодovitі, моря...
 Це в праці змозолені руки,
 Що подвигом завжди горять.

Це наша любов, наша мужність,
 Вогняний порив боротьби,
 Це наша згуртованість дружня,
 Це пісня нової доби.
 Це юність, це клич поколінням,
 Що йдуть крізь життєву грозу.
 Це слава твоя, Україно, —
 Злотий, непокірний тризуб.

*Н. Поклад***Державний гімн**

Слова палкі, мелодія врочиста,
 Державний гімн ми знаємо усі.
 Для кожного села,
 Містечка, міста —
 Це клич один
 З мільйонів голосів.

Це наша клятва,
 Заповідь священна,
 Хай чують друзі й вороги,
 Що Україна вічна, незнищенна,
 Від неї лине світло навкруги.

*Л. Полтава***Хто як говорить?**

Все, що живе на світі,
 Уміє розмовляти.
 Уміють говорити
 Зайці і зайченята,
 По-своєму говорять
 І риби серед моря,
 І у садочку пташка,
 І у траві комашка...

Говорять навіть квіти
 З блискучими зірками...
 А як говорять діти?
 Так, як навчає мама.
 Прийми ж, матусю, слово
 Подяки від дитини
 За нашу рідну мову —
 За мову України!

*О. Луній***Рідна мова**

Українська мова —
 Знає цілий світ, —
 Як трава шовкова,
 Мов калини цвіт.
 — Не соромся доню,
 Нею говорить,
 Від Карпат до Дону
 Мова ця дзвенить.

— Не соромся, сину,
 Мовонька твоя,
 Як під небом синім
 Пісня солов'я.
 Українська мова —
 То великий дар.
 Мовою твоєю
 Створений «Кобзар».

Своє любіть

— Знай, синочку, доню, знай:
Наша Україна —
То чарівний, милий край,
Золота країна.
Рідну землю прабатьки
Захищали кров'ю,
Тож любіть її завжди
Вірною любов'ю.

Виростаєте і живіть
Для добра і слави,
Як святиню бережіть
Символи держави.
В них історія століть,
Небо, степ широкий...
Золотий гризуб любіть,
Прапор синьо-жовтий.

Б. Харчук

Калина

Бабуня Настя нічого так не любить, як садити дерево. Вона каже:

— Завжди знайдеться місце, де його посадити. А хто за це не дбає, той або байдужий, або сліпий до краси.

Коло бабусиної хати ростуть вишні. За порогом повно квітів. Біля хвіртки — кучерявий бузок. А на вулиці — явори.

Позаторік бабуня принесла з лісу й посадила під вікном тонке деревце.

Доглядала його, поливала. Воно прийнялося. Але першої весни не цвіло. Тільки зеленіло. Другої весни викинуло білі китиці. Усі побачили, що це — калина.

Минається зима, настає тепло — і хати бабуненої не видно. Цвітуть білі вишні, пахне лісовий бузок, гіацинти, нарциси. Згодом жоржини тягнуться до порога.

А явори шумлять.

Та найбільше квітує калина. Соловейко звив на ній гніздо. Він тьохкає, а калина цвіте й заглядає у вікно. Соловейко тьохкає, поки калина не перецвіте.

Кінчається літо. З кожної гілочки на калині звисають важкі червоні грона.

Сюди прилітають журавлі. Вони збираються у вирій. Сідають на калину, дзьобають калинові ягідки.

Бабуня Настя дивиться на них і наказує:

— Наїдайтеся, щоб вам неголодно летіти в далекі краї. Летіть, та не баріться там...

А серед зими з'являються поласувати калиною снігурі.

Отак і живе бабуня Настя — з деревами, квітами і пташками.

М. Хоросницька

Рушник

А моя матуся
Ніжними руками,
А моя матуся
Шовками-нитками
Шие-вишиває!
Я в ночі проснуся,
А моя матуся

Спати не лягає, —
Шие-вишиває!
— Скоро, — каже мати, —
Березня дев'яте.
Ми портрет Тараса
Рушником прикрасим.

В. Крищенко

Вишиванка

Мама вишила мені
Квітами сорочку.
Квіти гарні, весняні:

— На, вдягай, синочку.
В нитці — сонце золоте,
Пелюстки багряні.

Ласка мамина цвіте
В тому вишиванні.
Вишиваночку візьму,

М. Людкевич

Швидко одягнуся.
Підійду і обійму
Я свою матусю.

Витинанки

Витинаю все, що бачу,
Схочу — все переінакшу,
Витну зайця так, що звірі
Витівкам його повірять.
Буде зайчик танцювати,
На сопілці вигравати.

Зможе зайчик все, що схоче,
Навіть гору перескочить.
Ляже спати на хмарині,
Наче на м'якій перині.
І присниться зайченяті
Рідний ліс, і мама, й тато.

Д. Павличко

Де найкраще місце на землі?

Де зелені хмари яворів
Заступили неба синій став,
На стежині сонце я зустрів,
Привітав його і запитав:
— Всі народи бачиш ти з висот,
Всі долини і гірські шпилі.

Де ж найбільший на землі народ?
Де ж найкраще місце на землі?
Сонце усміхнулося здаля:
— Правда, все я бачу з висоти.
Всі народи рівні. А земля
Там найкраща, де родився ти!

Д. Комілевська

Батьківщина — одна

У всьому світі — кожен зна:
Є Батьківщина лиш одна.
І в нас вона одна-єдина:
Це наша славна Україна.

О. Довгій

Батьківщина

Моя рідна Батьківщина
Має назву Україна.
В мене й нація своя —

Українець в мамі я.
Є у мене й рідна мова,
Де вкраїнське кожне слово.

СЦЕНАРІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

СПОРТИВНА РОЗВАГА «УКРАЇНА — КОЗАЦЬКА МАТИ»

Дійові особи

Ведуча (вихователь)

козак Вернигора

козак Крутивус

команда «Веселі козачата»

команда «Козацька пісня»

Майданчик прикрашений українськими прапорами, жовтими та синіми повітряними кульками, малюнками із зображеннями козаків. Дві команди дітей в українському вбранні з емблемами сидять на лавах.

Ведуча

Любі хлопчики й дівчата! У садочку нині свято!
Ми зібралися зі старанням на веселі на змагання!
Козачата ви маленькі і нащадки козаків!

На майданчик під козацький марш виходять козаки Вернигора та Крутивус.

Козаки (разом). Доброго дня, малята!

Вернигора

Козаки ми, вільні люди.
Знають нашу силу всюди.

Ми завжди — борці за волю,
За народну світлу долю.

Крутивус

Все, що рідне, ми кохаємо,
Своїх рідних захищаємо.

Вірні сини свого роду,
Українського народу.

Вернигора. Я — козак Вернигора! Я такий сильний, що можу звернути гори!

Крутивус. А я — козак Крутивус! Я такий спритний, що ніхто мене не подолає!

Козаки (разом). А ви, діти, хочете стати козаками?

Ведуча. Наші малята — справжні козачата. Вони і сильні, і сміливі.

Вернигора. Сильні та сміливі? А ми зараз подивимося.

Крутивус. Якщо ви хочете стати козаками, запрошуємо вас до нашої козацької школи.

Ведуча. Діти, ви згодні навчатися у школі козаків? А щоб навчання було легким та веселим, я пропоную влаштувати спортивні змагання.

Вернигора. Добре! Нехай одна команда буде зватися «Веселі козачата».

Крутивус. А друга команда — «Козацька пісня».

Козаки. Козацьку школу відкриваємо! Змагання розпочинаємо!

Вернигора. Перший урок — «Козацьке слово». Козаки були кмітливі, дотепні та по слово до кишені не лазили. Тож, команди, розкажіть про себе!

Ведуча. Я оголошую перший конкурс — «Привітання». І першими своє привітання нам покаже команда «Веселі козачата».

Конкурс «Привітання»**Капітан команди «Веселі козачата»**

Любимо козацьку славу, жарти, ігри та забави.
Хай луна веселий сміх, ми здивуємо усіх.
Нині, хлопці та дівчата, ми —

Усі (разом). Веселі козачата!

Ведуча. А тепер своє привітання покаже команда «Козацька пісня».

Капітан команди «Козацька пісня»

Як козаки воювали, то й пісні свої співали:
Про бої, про волю-неньку, про країноньку рідненьку.
І команда наша, звісно, зветься так —

Усі (разом). «Козацька пісня»!

Вернигора. Молодці, малята! Ви справжні козачата.

Крутивус. А ми продовжуємо наші уроки в козацькій школі. Усі знають, що козак без коня — не козак. Тож другий урок ми назвемо «Козацькі коні». Коли козаки вирушали в похід, вони дбали про своїх коней. Спочатку їх треба нагодувати та напоїти водою.

Конкурс «Принеси води для коней»

У цьому конкурсі командам допомагають дівчата-козачки. Правила гри: за сигналом дівчата носять воду в маленьких відерцях та переливають її до великих відер.

Крутивус. Води наші дівчата наносили, тепер час хлопцям напоїти коней.

Конкурс «Напоїмо коней»

Правила гри: перші гравці скачуть на конях до відерець з водою, «напувають» коней, повертаються до команди та передають коня іншому гравцю.

Вернигора. А ми продовжуємо наші уроки в козацькій школі. Наступний урок — «Козацька фортеця». Щоб зберегти рідну Україну, козаки будували козацькі фортеці, які допомагали захищати рідний край від ворогів.

Конкурс «Побудуй козацьку фортецю»

Правила гри: з цегли побудувати стіну козацької фортеці. Команда, у якої фортеця вийде найвищою, стає переможницею.

Вернигора. Свої фортеці козаки захищали, а фортеці ворогів брали за допомогою козацьких гармат. Ці гармати стріляли великими ядрами.

Конкурс «Піднеси ядра для гармати»

Правила гри: за сигналом діти переносять м'ячі з одного обруча до іншого, тримаючи їх між ногами.

Крутивус. А ми продовжуємо наші уроки в козацькій школі. Наступний урок — «Козацький обід». Коли козаки стояли дозором у полі, вони на багатті варили собі на обід козацьку кашу — куліш. Але їм часто не вистачало до каші солі. Тому козаки їздили по сіль аж до самого Криму! Цю дорогу називали Чумацьким шляхом.

Конкурс «Чумацький шлях»

Правила гри: за сигналом гравці по черзі переносять на задану відстань мішечки з сіллю на голові. Команда, яка першою виконає завдання, стає переможницею.

Ведуча. Ну ось, сіль наші козачата привезли, можна варити куліш.

Конкурс «Звари куліш»

Правила гри: перші гравці ллють до казанів (каструль) воду; другі сиплють пшоно; треті солять; четверті мішають; п'яті накривають кришкою.

Вернигора. Куліш — добра їжа. Але найбільше козаки, як і усі українці, полюбили їсти вареники — з сиром, з картоплею, з вишнями і, звичайно ж, зі сметаною. Коли козаки поверталися з походів додому, родина завжди зустрічала їх смачними варениками.

Ведуча. Тож і ми не будемо забувати цю традицію. Давайте пограємо у гру «Хто швидше перенесе вареники». А зроблять це наші дівчатка.

Конкурс «Хто швидше перенесе вареники?»

Правила гри: дівчатка переносять з миски до миски вареник в ложці, повертаються та передають ложку іншому гравцю.

Крутивус. А ми переходимо до нового уроку в козацькій школі — «Козацька сила». Козаки були дуже сильні люди. А ви, малята, сильні?

Ведуча. Так, наші малята дуже сильні. І зараз ми це тобі покажемо.

Конкурс «Перетягування каната»

Обидві команди шикуються одна навпроти одної. Між командами на підлозі креслять лінію, дають дітям канат. За сигналом козаків команди тягнуть на себе канат. Перемагає команда, яка перетягне команду суперників за лінію на свій бік.

Вернигора. А у нашій козацькій школі новий урок — «Козацькі символи». Як і в кожного війська, у козаків були свої символи — це і прапор, і шабля, і булава. Булава була у козацьких командирів — гетьманів.

Конкурс «Передай булаву»

Правила гри: гравці обох команд по черзі оббігають кеглі з булавою, повертаються та передають булаву іншому гравцю.

Крутивус. Які ж ви молодці, малята!

Вернигора. Ви сильні, сміливі, спритні, мов справжні козаки!

Козаки (разом). Урочисто приймаємо вас у козачата!

Ведуча

Любі хлопчики й дівчата! Ось тепер ви — козачата!

Україну, нашу мати, будемо ми захищати.

Крутивус. Любі козачата, у нас залишився останній урок у козацькій школі — «Козацький оберіг».

Вернигора. У козаків було багато оберегів, які захищали їх у бою. Але найголовніший — це вишитий український рушник. *(Показує рушник.)*

Крутивус. Візерунки на цьому рушнику захищали козаків, давали їм сили, здоров'я, щастя та добру долю.

Ведуча. Любі козачата, давайте усі разом намалюємо наш чудовий козацький оберіг — український рушник. Хай він принесе нашому садочку та усім малятам-козачатам щастя та радість, з'єднає усіх у дружнє козацьке коло.

Наприкінці заходу козаки та ведуча влаштовують флешмоб «Український рушник».

МУЗИЧНЕ СВЯТО «МИ ДІТИ ТВОЇ, УКРАЇНО!»

ведуча

діти-читці (одинадцять осіб)

танцювальний гурт

діти-продавці (три особи)

Звучить урочиста музика. Діти разом із ведучою заходять до залу, сідають на стільці.

Ведуча. Велика і прекрасна наша земля! Вона змінюється, вічно оновлюється. Погляньте навколо: як ласкаво світить сонечко, наливаються соком рум'яні яблука, вітерець грайливо пестить ніжні коси берези, плакучої верби, в блакитному небі пропливають легенькі хмарки, довкола щасливим співом заливаються птахи. Але найбільше багатство на нашій землі — люди. Вони зміцнюють нашу державу, роблять її багатшою.

Над землею сонце встало,
Путь-дорогу осіяло.
Добрий ранок, Чорне море!
Добрий день, Карпатські гори!

Над землею пісня лине.
Це для тебе, Україно!
Гарна путь, славна путь —
Українські діти йдуть!

Під звуки маршу до залу заходять діти-читці, в руках у них тризубці зі стрічками.

1-ша дитина

Україно рідна! Україно мати!
Ми про тебе пісню вміємо співати.

2-га дитина

Про твої роздоли і про нашу мову
Слухай пісню щиру, пісню вільну, нову.

Діти разом із ведучою виконують пісню про Батьківщину (за вибором музичного керівника).

3-тя дитина

На білому світі є різні країни,
Де ріки, ліси і лани.
Та тільки одна на землі Україна,
А ми її — доньки й сини.

4-та дитина

Усюди є небо, і зорі скрізь сяють,
І квіти усюди ростуть.
Та тільки одну Батьківщину ми маєм,

Діти (разом). Її Україною звать!

Наперед виходить танцювальний гурт, виконує композицію «Лише у нас на Україні».

Ведуча. Колись у давнину на нашій рідній землі люди перекидали в долонях маленьке зернятко, ніби зігріваючи його своїм теплом. Та й вирішили дати життя — посадити. Потрапивши в землю, зернятко не гаяло часу, — одразу проросло.

Із землі пробився ніжний паросток, який з часом виріс у розкішне дерево, що й об'єднало всі народності України в єдину родину. Тому й називають таке дерево Деревом роду, адже стовбур у нас один, а люди — це його гілочки, і всі вони такі різні, талановиті, неповторні.

Давайте подивимося, про що розповідають нам ці гілочки. Ось ця гілочка розповідає нам про мистецтво нашого народу, високі гори, які вкриті розкішними лісами, отари овець, які пасуться на бескидах.

Наперед виходить дитина-читець.

5-та дитина

Я з того краю, де ростуть смереки,
Я з того краю, де живуть лелеки,
Я з того краю, де сопілка грає,
Я з того краю, де журби немає,
Я з того краю, де росте калина.
Рідний мій краю, я — твоя дитина!

Діти разом із музичним керівником виконують пісню «Україна — рідний край».

Ведуча. Давайте ще подивимось на наше дерево! Про що, наприклад, розповідає ось оця гілочка? А розповідає нам вона про неозорі простори Дніпра, широкополі лани, про головне місто нашої держави — великий та прекрасний Київ, про красу нашої природи.

Наперед виходять діти-читці.

6-та дитина

Україно, лагідна і мила,
Водночас велична і проста!
Ти мене з дитинства полонила,
Закохала в сонячні жита.

7-ма дитина

У Дніпрову воду синю-синю,
У небес невичерпну блакить,
В шум гаїв, у пісню солов'їну,
Що не мовкне в вихорі століть.

8-ма дитина

Я зросла між вишень та калини,
Назбирала райдужних надій
У садів в травневій хуртовині
І в жовтневій казці золотій.

9-та дитина

Я без неї — ластівка безкрила,
Я без неї — то уже не я.
Україно, лагідна і мила,
Солов'їна спадщина моя!

Наперед виходить танцювальний гурт, виконує танець з віночками «Біля калини».

Ведуча. А чи знаєте ви, що на Україні жили та працювали різні видатні люди: учений Микола Амосов, кінорежисер Олександр Довженко, письменник Олесь Гончар, художник та поет Тарас Шевченко, композитори Микола Лисенко та Олександр Філіпенко? А як наша Україна вміла сміятися, жартувати, танцювати! Тож давайте і ми з вами послухаємо жарти нашого народу та побуваємо на Сорочинському ярмарку.

Наперед виходять діти-продавці.

1-й продавець. Горіхи! Горіхи! Десять копійок жменя!

2-й продавець. Цибуля! Цибуля! Найкраща в світі цибуля! Солodka, як мед!

3-й продавець. Яблука! Яблука! Купуйте смачні яблука!

Ведуча. А тепер давайте подивимось на цю гілочку. Вона нам розкаже про багаті урожаї овочів, які збирають на нашій землі.

Діти-продавці виконують пісню-інсценівку «Ходить гарбуз по городу».

Ведуча. А як же не згадати про одвічні символи наші, без яких не може бути України! Це рушники, мальви, чорнобривці, верба і калина. Люди говорять: «Без верби та калини нема України!». І це справедливо, адже росте вона біля кожної оселі, дає радість і втішає в горі. Калина — вірна супутниця людини протягом усього життя. Досі існує повір'я: якщо вирізати з калини сопілку, то в сім'ї з'явиться продовжувач роду — син.

Діти разом із музичним керівником виконують пісню «Ой у саду калинонька».
Наперед виходять діти-читці.

10-та дитина

У рідному краї і серце співає.
Лелеки здалека нам пісні несуть.
У рідному краї і небо безкрає,
Потоки, мов струни течуть.

11-та дитина

Тут кожна травинка і кожна билинка
Вигойдує мрії на теплих вітрах,
Під вікнами — мальви, в саду — материнка,
Оспівані щедро в піснях.

Ведуча. Ось і завершилася наша подорож Україною з нашим Родинним деревом. Сподобалась вона вам? Чому?

Вродлива, як весна,
Розкішна, наче літо,
Як осінь, щедра,
Сива, як зима, —
Це все вона, серпанком оповита,
Моя кохана матінко-земля.

Так давайте примножувати багатство нашої України, нехай наливається добром кожне серце і зростає гордість за увесь наш рід.

Діти разом із ведучою виконують пісню «Дерево роду». Захід закінчується.

ЗМІСТ

ЧЕРВЕНЬ	3	3-й тиждень	
1-й тиждень		Тема: «Вода-чарівниця»	89
Тема: «Наш садок, мов справжня казка»	3	Дидактичні ігри	89
Дидактичні ігри	3	Рухливі ігри	92
Рухливі ігри	6	Художні твори	94
Художні твори	8	Сценарії розважальних заходів	95
Сценарії розважальних заходів	11		
2-й тиждень		4-й тиждень	
Тема: «Загадковий світ емоцій»	16	Тема: «Звірята і малята»	100
Дидактичні ігри	16	Дидактичні ігри	100
Рухливі ігри	19	Рухливі ігри	105
Художні твори	21	Художні твори	107
Сценарії розважальних заходів	24	Сценарії розважальних заходів	110
3-й тиждень		СЕРПЕНЬ	115
Тема: «Джерела доброти»	29	1-й тиждень	
Дидактичні ігри	29	Тема: «Подорож у світ професій»	115
Рухливі ігри	33	Дидактичні ігри	115
Художні твори	34	Рухливі ігри	118
Сценарії розважальних заходів	39	Художні твори	120
4-й тиждень		Сценарії розважальних заходів	125
Тема: «Права, правила, обов'язки»	43	2-й тиждень	
Дидактичні ігри	43	Тема: «Народні ремесла»	129
Рухливі ігри	46	Дидактичні ігри	129
Художні твори	48	Рухливі ігри	132
Сценарії розважальних заходів	51	Художні твори	134
		Сценарії розважальних заходів	136
ЛИПЕНЬ	59	3-й тиждень	
1-й тиждень		Тема: «Моє рідне місто»	143
Тема: «Перлини здоров'я»	59	Дидактичні ігри	143
Дидактичні ігри	59	Рухливі ігри	147
Рухливі ігри	63	Художні твори	150
Художні твори	65	Сценарії розважальних заходів	153
Сценарії розважальних заходів	69		
2-й тиждень		4-й тиждень	
Тема: «Природа рідного краю»	74	Тема: «Рідний край, де живемо, Україною звемо»	158
Дидактичні ігри	74	Дидактичні ігри	158
Рухливі ігри	78	Рухливі ігри	161
Художні твори	80	Художні твори	163
Сценарії розважальних заходів	83	Сценарії розважальних заходів	168

Навчальне видання 0134200У
Серія «Сучасна дошкільна освіта» Підписано до друку 28.02.2020.
Формат 84×108/16. Папір друкарський.
Ванжа Світлана Михайлівна Гарнітура Шкільна. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 18,48.
Літо в дитячому садку.
Старша група.
Дидактичні матеріали ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Кібальчича, 27, к. 135, Харків, 61071.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5215 від 22.09.2016.
Редактор *О. В. Гноінська* E-mail: office@ranok.com.ua
Коректор *Н. В. Красна* Тел. (057) 719-48-65,
тел./факс (057) 719-58-67.
Регіональні представництва Київ – тел. (044) 229-84-01,
видавництва «Ранок»: e-mail: office.kyiv@ranok.com.ua,
Львів – тел. (067) 269-00-61,
e-mail: office.lviv@ranok.com.ua.
З питань придбання продукції Житомирі – (067) 122-63-60;
видавництва «Ранок» звертатися за тел.: Львові – (032) 244-14-36;
у Харкові – (057) 727-70-80; Миколаєві і Одесі – (067) 551-10-79;
Києві – (044) 360-56-37, 377-73-23; Черкасах – (0472) 51-22-51;
Вінниці – (067) 506-65-95; Чернігові – (0462) 93-14-30.
Дніпрі – (056) 785-01-74, 789-06-24; E-mail: commerce@ranok.com.ua.
«Книга поштою»: вул. Котельниківська, 5, Харків, 61051
Тел. (057) 727-70-90, (067) 546-53-73.
E-mail: pochta@ranok.com.ua
www.ranok.com.ua

Папір, на якому надрукована ця книга,

безпечний для здоров'я
та повністю
переробляється

зроблений зі вторинної
целюлози —
не постраждало жодне дерево

вибілювався
без застосування
хлору

Разом дбаємо про екологію та здоров'я **ВИДАВНИЦТВО РАНОК**

Видання є додатком до розгорнутого календарного плану з організації навчально-виховного процесу у дошкільному закладі в літній період. Воно містить дидактичні та рухливі ігри, добірку художніх творів відомих українських письменників та сценарії розважальних оздоровчих заходів.

Видання допоможе вихователю провести цікаві та змістовні заняття, організувати веселе й корисне дозвілля у групі старшого дошкільного віку.

Видання допоможе вихователям:

- Без зайвого клопоту організувати навчально-виховний процес протягом дня.
- Дібрати необхідний дидактичний та ігровий матеріал.
- Ознайомити дітей із соціумом, природним довкіллям.
- Розвинути мовлення дитини і культуру мовленнєвого спілкування.
- Сформувати початкові логіко-математичні знання.
- Прилучити дитину до художньо-продуктивної діяльності.
- Зберегти та зміцнити здоров'я дитини.

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

УСІ КНИГИ ТУТ!

 ranok.com.ua

 e-ranok.com.ua

 pochta@ranok.com.ua

 (057) 727-70-90